

ПЛАН ЗА УСТОЙЧИВА ГРАДСКА МОБИЛНОСТ НА ОБЩИНА ГАБРОВО 2021 – 2030

Този документ е разработен от д-р Веселин Грозданов с предоставени документи и статистическа информация относно настоящата ситуация в община Габрово. Информацията е предоставена, както от Възложителя, така и от допълнително събрани материали по темата. Документът е окончателен, но подлежи на периодичен преглед. Цялата отговорност за съдържанието на документа е на Община Габрово.

Община Габрово
5300 Габрово, пл. „Възраждане“ 3
+359 66 818400
e-mail: gabrovo@gabrovo.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Таблица на използваните съкращения	5
РАЗДЕЛ А - ВЪВЕДЕНИЕ	7
I. Концепция на План за Устойчива Градска Мобилност (ПУГМ)	8
1. Версии на Наръчник за разработване и прилагане на план за устойчива градска мобилност	8
2. Промяна в мисленето на населението, експертите, които планират и ръководителите, вземащи решения	9
II. Генерални принципи на ПУГМ	12
III. Характеристики и цели на ПУГМ	13
IV. Хипотетичен календар за създаване на ПУГМ	14
V. Версии и етапи на внедряване на ПУГМ	15
VI. Структура на ПУГМ на Община Габрово	16
РАЗДЕЛ Б - НАСТОЯЩО СЪСТОЯНИЕ	17
I. Местоположение и географски особености	17
1. Местоположение на община Габрово	17
2. Релеф	18
3. Климат	18
4. Влажност и валежи	19
5. Вятър	20
6. Води	21
7. Биоразнообразие	21
8. Защитени територии	21
9. Изводи относно местоположението и географските особености на община Габрово и взаимовръзка с устойчивата градска мобилност	22
II. Селищната мрежа и жилищен сектор в община Габрово	23
III. Демографско развитие на община Габрово	24
1. Демографски процеси	24
2. Основни тенденции в развитието на населението	24
3. Структура на населението	25
4. Прираст на населението	25
5. Население в селата в община Габрово	27
6. Изводи на демографското развитие на община Габрово и взаимовръзка с УГМ	27
IV. Образователно равнище в община Габрово	28
1. Детски заведения	28
2. Училищно образование	30
3. Деца и ученици със СОП	33
4. Личностно развитие и свободно време	33
5. Висше образование	34
6. Изводи на образователно равнище в община Габрово и взаимовръзка с УГМ	35
V. Пазар на труда в община Габрово	36
1. Работна сила и икономическа активност	36
2. Заетост и заплати	36
3. Изводи на пазара на труда в община Габрово и взаимовръзка с УГМ	39
VI. Здравеопазване и социални услуги в община Габрово	40
1. Структура на заболяемостта по причини за хоспитализация	40
2. Извънболнична помощ	40
3. Болнична медицинска помощ	41
4. Спешна медицинска помощ	41
5. Общински дейности по здравеопазване	41
6. Социални услуги	42
7. Услуги, създадени от община Габрово във връзка с пандемията COVID-19	43
8. Изводи относно здравеопазването и социалните услуги в община Габрово и взаимовръзка с УГМ	43
VII. Икономическо развитие на община Габрово	44
1. Състояние на местната икономика	44
2. Заети лица в предприятията и големи работодатели в община Габрово	44
3. Обща характеристика и структура на икономиката	45
4. Секторно разпределение в икономиката на община Габрово	47
5. Индустриални зони в гр. Габрово	48
6. Взаимодействие на община Габрово с бизнеса и международни проекти	49
7. Изводи относно икономическо развитие на община Габрово и взаимовръзка с УГМ	51

VIII. Условия за туризъм на територията на община Габрово	52
1. Развитие на туризма	52
2. Развитие на местността Узана	53
3. Брой туристи и нощувки	54
4. Партньорски отношения и работа в мрежи	55
5. Посещения в културните институти	55
6. Изводи относно възможностите за туризъм в община Габрово и взаимовръзка с УГМ	56
IX. Култура и творчески индустрии в Община Габрово	57
1. Културно наследство	58
2. Културни институти	59
3. Творчески организации	61
4. Културна инфраструктура на територията на община Габрово	62
5. Изводи относно възможностите за култура и творчески индустрии на Община Габрово и взаимовръзка с устойчивата градска мобилност	63
X. Условия за спорт и спортни прояви в община Габрово	64
1. Спортни дейности и спортна инфраструктура	64
2. Младежки дейности	66
3. Изводи относно условията за спорт и спортни прояви в община Габрово и взаимовръзка с УГМ	68
XII. Екологично състояние на територията на Община Габрово	69
1. Качество на атмосферния въздух и мониторинг	69
2. Качество на водите и почвите	70
3. Управление на отпадъците	71
4. Шумово замърсяване	73
XIII. Инвентаризация на емисиите на парникови газове на територията на Община Габрово	74
1. Стационарни горивни процеси	74
2. Мобилни горивни процеси	80
XIV. Административен капацитет	89
1. Административен капацитет и развитие на административните услуги	89
2. Информационна система	90
XV. Финансово състояние на Община Габрово	93
РАЗДЕЛ В - СЪЩЕСТВУВАЩИ УСЛОВИЯ ЗА МОБИЛНОСТ В ОБЩИНА ГАБРОВО И НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ	95
I. Европейска свързаност на СЦР	95
1. Трансевропейската транспортна мрежа	95
2. Преглед на политиката за трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T)	99
3. Място на община Габрово в TEN-T мрежата	100
II. Инфраструктура в Северен централен район за планиране	101
1. Съществуваща инфраструктура	101
2. Обход на град Габрово	104
III. Инвестиции в транспорта и транспортната инфраструктура на община Габрово от по-предходен период	107
1. Инвестициите в градската среда по ОП „Регионално развитие” 2007-2013 г.	107
2. Водният цикъл на Габрово	109
IV. Общински транспорт на община Габрово	111
1. Предмет на дейност	111
2. Търговско-експлоатационна дейност	111
3. Техничко-технологично състояние	111
4. Градски особености и слабости в изпълнението на поставените задачи от “Общински пътнически транспорт” ЕООД - Габрово към 2016 г.	112
5. Обобщение на проблеми в община Габрово и “Общински пътнически транспорт” ЕООД - Габрово	118
V. Инвестиции в транспорта и транспортната инфраструктура на Община Габрово от последния програмен период	118
1. Общинския план за развитие на Община Габрово 2014-2020 г.	118
2. Инвестициите в градската среда в Габрово по ОП „Региони в растеж” 2014-2020 г.	120
3. Проект за интегриран градски транспорт на Габрово до 2021 г.	122
VI. Настоящо състояние на уличната мрежа на град Габрово и връзки с общинските пътища	125
1. Съществуваща улична мрежа - класификация, конфигурация, параметри и връзки с републиканските и общински пътища	125
2. Актуални и специфични за града характеристики на първостепенната и второстепенна улична мрежа	127

3. Анализ на реализираните и нереализирани параметри на улиците и връзките на първостепенната улична мрежа съгласно предвижданията на действащия ГКТП/96.	128
3.1. По трасето на РП I-5 / E85 кръстовища и връзки	128
3.2. По трасето на РП II-44 - кръстовища и връзки	145
3.3. По трасето на РП III-4403 - кръстовища и връзки	146
3.4. По трасето на РП III-4404 - кръстовища и връзки	148
3.5. По трасето на РП III-5006 -кръстовища и връзки:	151
3.6. По трасето на РП III-552 - кръстовища и връзки:	153
4. Историческо ядро на града	155
VII. Регламентиране на паркирането (зони за платено и безплатно паркиране)	157
1. Обхват на зоните за паркиране	158
2. Работно време на платеното паркиране	160
3. Таксуване на платеното паркиране	160
VIII. Пътно-транспортни произшествия и превенция	164
1. Въведение в безопасността на движението по пътищата (БДП)	164
2. Цели на Световната здравна организация (СЗО)	165
3. Трафик по пътищата на Община Габрово	166
4. Пътно-транспортни произшествия по области и място на Община Габрово	166
5. Фактори допринасящи за БДП	170
6. Регулаторна рамка на политиката по БДП	171
7. Основни дефицити и области за въздействие върху БДП	172
8. Ниско конфликтна пътна инфраструктура	174
9. Състояние на автомобилния парк и връзка с БДП	177
10. Спешна медицинска помощ за намаляване на травматизма	178
IX. Парково и улично осветление	179
1. Осветителни тела	179
2. Кабелна и въздушна мрежа	180
3. Стълбове	180
X. Зелената инфраструктура на град Габрово	181
1. Характеристика на зелената инфраструктура в гр. Габрово	181
2. Основните зелени площи за обществено ползване са	181
РАЗДЕЛ Г - МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВА ГРАДСКА МОБИЛНОСТ	184
I. Първи насоки	184
II. Обща визия за развитие на Община Габрово	185
1. Общо икономическо и териториално развитие	185
2. Образователното равнище първостепенен фактор за личностното развитие на обществото за възприемане на ПУГМ	188
3. Социалната политика, фактор за личностното развитие на обществото за възприемане на ПУГМ	190
4. Сектор "Здравеопазване", фактор за развитие на устойчива градска мобилност (УГМ)	192
5. Политика в сектор "Спорт", фактор за развитие на устойчива градска мобилност (УГМ)	194
6. Политика в сектор "Култура", фактор за развитие на устойчива градска мобилност (УГМ)	196
7. Политика в сектор "Туризм", фактор за развитие на устойчива градска мобилност (УГМ)	199
8. Подобряване на административния капацитет, фактор за развитие на устойчива градска мобилност (УГМ)	200
III. Визия на гражданите за развитие на община Габрово	202
1. Визия на гражданите за развитие на община Габрово	202
2. Заинтересованост, готовност и форми на участие на гражданите	202
IV. Директни мерки за развитие на устойчива градска мобилност (УГМ)	203
1. Мерки в общата стратегия на Община Габрово преди ПУГМ	203
2. Мерки за подобряване на пешеходното придвижване	207
3. Мерки за подобряване на велосипедното придвижване	208
4. Мерки за подобряване на обществения транспорт	210
5. Мерки за подобряване на градската логистика	211
6. Мерки за подобряване на паркирането	212
7. Мерки за въвеждане на електромобилност	213
8. Мерки за внедряване на интелигентни транспортни системи	214
9. Обобщен анализ	216

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АД	Акционерно дружество
АИК	адаптация към изменението на климата
АМ	Автомагистрала
АПИ	Агенция "Пътна инфраструктура"
АСКУП	Автоматизирана система за контрол и управление на превозите
АСТП	Автоматизирана система за таксуване на пътниците
АУЕР	Агенция за устойчиво енергийно развитие
БАН	Българска академия на науките
БДЖ	Български държавни железници
БИЕ	Базова инвентаризация на емисиите
БО	битов отпадък
БХБ	Българска хранителна банка
БЧК	Български червен кръст
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВЕЦ	Водоелектроцентрала
ВИ	Възобновяеми източници
ВУЗ	Висше учебно заведение
ГИС	географска информационна система
ГСККЕ	Глобално споразумение на кметовете за климат и енергия
ГТ	Градски транспорт
ГТП	Годишни технически прегледи
ДДС	Данък добавена стойност
ДЕХС	Директива относно енергийните характеристики на сградите
ДЗЗД	Дружество по закона за задълженията и договорите
ДП	Държавно предприятие
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
ЕБВР	Европейска банка за възстановяване и развитие
е.ж.	еквивалент жители
ЕК	Европейска комисия
ЕП	Европейски парламент
ЕПС	Електрически превозни средства
ЕС	Европейски съюз
ЕСКО	компания за енергийни услуги
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗВ	Закон за водите
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЕЕ	Закон за енергийната ефективност
ЗЕВИ	Закон за енергията от възобновяеми източници
ЗЗ	Закон за здравето
ЗЗБ	Закон за защита при бедствия
ЗЗШОС	Закон за защита от шума в околната среда
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗОИК	Закон за ограничаване изменението на климата
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗРВКУ	Закон за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги
ЗСПЗЗ	Закон за собствеността и ползването на земеделските земи
ЗТ	Закон за туризма
ЗУЕС	Закон за управление на етажната собственост
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИБТ	Инсталация за биологично третиране
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
ИТ	Информационни технологии
ИТС	Интелигентни транспортни системи
и.д.	източна дължина
КАВ	качество на атмосферния въздух
КФ	Кохезионен фонд
м.	месец
МБТ	Механично-биологично третиране
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЕ	Министерство на енергетиката
н.в.	надморска височина
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МОН	Министерство на образованието и науката
МПКП	Междуправителствен панел за климатични промени (IPCC)
МПС	Моторно превозно средство
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството

МС	Министерски съвет
МС	Метростанция
МСП	Малки и средни предприятия
н.в.	Надморска височина
НИГГГ-БАН	Национален институт по геофизика, геодезия и география към Българска академия на науките
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология
НПЕЕМЖС	Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради
НПО	Неправителствена организация
НОП	национално определени приноси
НС	Народно събрание
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НЦОЗА	Национален център за обществено здраве и анализи
ООН	Организация на обединените нации
ООООп	Организации за оползотворяване на отпадъците от опаковки
ОП	Общинско предприятие
ОПЛ	Общо практикуващ лекар
ОРУ	Оценка на рисковете и уязвимостите
ОУП	Общ устройствен план
ПАВ	повърхностно активни вещества
ПАКП	План за адаптация към климатичните промени
ПВУ	План за възстановяване и устойчивост
ПГ	Парникови газове
ПДЗГ	План за действие за зелен град
ПДУЕК	План за действие за устойчива енергия и климат
ПДУЕР	План за действие за устойчиво енергийно развитие
ПКАВ	Програма за качеството на атмосферния въздух
ПКИП	Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията
ПНИЕВИБ	Програма за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива
ПОС	Програма за околна среда
ПС	Помпени станции
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПСПВ	Пречиствателни станции за питейни води
ПУГМ	План за устойчива градска мобилност
ПУП	Подробен устройствен план
ПУРН	Планове за управление на риска от наводнения
р.	река
РКООНИК	Рамкова конвенция на Организацията на обединените нации по изменение на климата
РЗП	Разгъната застроена площ
РУП	Работен устройствен план
СККЕ	Споразумение на кметовете за климата и енергията
с.ш.	северна ширина
ТЕЦ	топлоелектрическа централа
УО	Управление на отпадъците
ФМЕИП	Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство
ФЕЕВИ	Фонд за енергийна ефективност и възобновяеми източници
ФПЧ	Фини прахови частици
ЮЗДП	Югозападно държавно горско предприятие
яз.	язовир
JRC	Център за съвместни изследвания (Joint Research Center)
SWOT анализ	Анализ за силните страни, слабостите, възможностите и заплахите (Strength, Weakness, Opportunity, and Threat)

Документът съдържа:

- таблици 57 броя;
- графики 33 броя;
- карти 15 броя;
- схеми 3 броя.

Приложения 6 броя.

РАЗДЕЛ А ВЪВЕДЕНИЕ

Този документ е създаден за целите на устойчивата градска мобилност на Община Габрово за период 2021-2030 г., съгласно Договор №253-ФС-21 от 16.04.2021 г. Структурата на документа е създадена по методическите насоки на Наръчника за планиране на устойчива градска мобилност - 2019 (адаптиран превод извършен специално за нуждите на този документ). Анализът за развитие е изготвен за територията на цялата община Габрово. Същевременно, анализът взема под внимание всички съседни територии, които имат отношение към развитието на населените места в рамките на общината.

Анализът отчита характеристиките на община Габрово, дава детайлна информация за предизвикателствата и потенциалното развитие на община Габрово и Северен централен район (СЦР). Отправни точки за изготвянето на този документ са:

- Насоки за разработване и прилагане на План за устойчива градска мобилност 2019 - второ издание (адаптиран превод извършен от д-р Веселин Грозданов на Guidelines for Developing and Implementing a Sustainable Urban Mobility Plan 2019 second edition);
- Социално-икономически анализ на районите в Република България (НЦТР, 2019 г.);
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен район (НЦТР, 2020 г.);
- Работна версия на документ "План за интегрирано развитие на община Габрово 2021 - 2027 г. (Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Габрово)";
- Отчет за изпълнение на Плана за действие за устойчиво енергийно развитие и мониторинг на инвентаризация на емисиите на парникови газове на територията на община Габрово;
- Национална стратегия за безопасност на движението по пътищата в Република България;
- Работна версия на документ "План за действие за устойчива енергия и климат на община Габрово до 2030 г.";
- Общински план за развитие на община Габрово 2014 - 2020 г.;
- Резултати от изследване сред граждани в община Габрово за целите на ПИРО 2021 г.;

I. Концепция на Плановете за Устойчива Градска Мобилност (ПУГМ)

1. Версии на Наръчник за разработване и прилагане на план за устойчива градска мобилност

Европейската комисия с цел справяне със негативните последици от прекомерното използване на личните автомобили се стреми към ускоряване на въвеждането на планове за устойчива градска мобилност. Европейската комисия систематично разработи своята политика за градска мобилност и публикува своя Пакет за градска мобилност, който включва дефиниция на концепция за „Планове за устойчива градска мобилност“. За изпълнение на поставената цел, ЕК предостави на заинтересованите страни наръчници, с които да подобри обмяната на добри практики, идентифицира показателите и подкрепи образователните инициативи за професионалисти по градска мобилност. Съвета на ЕС „подкрепя разработката на Планове за устойчива градска мобилност за градовете и окуражава развитието на инициативи като експертна помощ и обмен на информация за създаване на такива планове”.

През 2019 г. беше представено второто издание на Наръчника за разработване и прилагане на план за устойчива градска мобилност (SUMP). С това второ преработено издание се отбелязва важен етап, в започването на ново планиране в Европа. Същото има за цел да интегрира динамичното развитие в много области на градската мобилност и да се приложи от богатия опит, натрупан до сега за прилагане на концепция за устойчиво планиране на градската мобилност.

Създателите на второто преработено издание са положили усилия да изготвят насоки, съобразени с практическите нужди на плановици и политици в цяла Европа. Важно е да се обърне специално внимание, че предложеното второ издание отново представлява идеализирана концепция, в която много изисквания и интересите се преплитат. Необходимо е да се постигне определена гъвкавост при адаптиране на тези насоки към конкретните градски реалности в даден град. Прилагането му като задължителен нормативен документ, не би довело до напредък към по-устойчиви градове и градски области.

Разработката на план за устойчива градска мобилност (ПУГМ) трябва да бъде разглеждана като непрекъснат процес от 4 фази, състоящи се от 12 основни стъпки в логическа последователност. Всяка една стъпка се състои от различен брой и обхват задачи за изпълнение, като общият брой задачи, които трябва да се изпълнят е 32 (подробно посочени в графика 1.). Но независимо, че стъпките са представени в определена последователност, тези дейности могат да се извършват паралелно. Новата версия на насоките за създаване на ПУГМ продължава да се основава на първоначалната концепция, но препоръките за изготвяне на му са актуализирани значително.

Подробно описание на всички стъпки и дейности може да бъде намерено в Ръководството за „Разработване и изпълнение на план за устойчива градска мобилност” (оригинал на английски език и адаптиран превод, осъществен от д-р Веселин Грозданов). Ръководството включва примери за добри практики, полезни инструменти и препратки, които илюстрират още по-задълбочено цялостния процес на планиране.

2. Промяна в мисленето на населението, експертите, които планират и ръководителите, вземащи решения

Начинът, по който живеем в населените места, влияе върху използването на общественото пространство, околната среда, безопасността и здравето на хората. В днешно време привлекателността на населените места до голяма степен се определя от изградената система за придвижване, независимо с каква цел го правим. Ето защо, трябва внимателно да проектираме системата за придвижване. Как ще разпределяме и проектираме общественото пространство зависи само от нас. Въпреки значителните инвестиции през последното десетилетие за подобряването на инфраструктурата в града, степента на моторизация нараства непрекъснато. Това води до увеличаване на задръстванията, замърсяването, емисиите на парникови газове, шум и все по-голямо обществено пространство, заето от автомобили. Разширяването на капацитета на уличната мрежа не е възможно, поради липсата на пространство или не е препоръчително, защото допълнително допринася за отрицателното въздействие върху околната среда и общественото пространство.

Устойчивата градска мобилност изисква промяна в мисленето и градското планиране, където придвижването с лични автомобили отстъпва на по-активните и масови видове транспорт, като ходене пеша, колоездене, обществен транспорт и споделени автомобили. Много европейски градове успешно са приложили планове за устойчива мобилност. Те са спомогнали на градовете да станат по-привлекателни и жизнени, без да ограничават достъпността, като предлагат интегрирана висококачествена и устойчива транспортна система.

Планът отговаря на новите предизвикателства, като предлага интегрирана визия и политики за всички видове транспорт и планира транспортна система за хората, която е социално, екологично и икономически устойчива. Необходимо е да обърнем внимание на връзката между градско планиране и устойчива мобилност. Планът се основава на принципите на устойчивост и отчита най-добрите международни транспортни практики и бъдещите тенденции в мобилността.

Планът за устойчива градска мобилност трябва да отговаря на няколко изисквания:

- Да допринася за постигането на европейските цели в областта на климата и енергетиката, т.е. предвидените проекти, мерки и инициативи да доведат до намаляване на вредното въздействие на транспорта върху околната среда и човешкото здраве;
- Да бъде реалистичен, т.е. предвидените проекти, мерки и инициативи да бъдат осъществими във времевите ограничения на плана, включително всички съпътстващи ги дейности (отчуждителни процедури, геоложки проучвания и т.н.);
- Да бъде финансово осигурен, т.е. да заложен реалистичен и изпълним бюджет за предвидените проекти, мерки и инициативи;
- Да съдържа програма за наблюдение, оценка и система от индикатори, с които да бъде периодично измерван напредъкът по изпълнението на плана;
- ПУГМ следва да се актуализира на всеки 5 години (най-добре на 2 години).

Таблица 1.

Типични групи заинтересовани страни, участващи в транспортни проекти (базирани на GUIDEMAPS)			
Правителство/местни власти	Бизнесът/Операторите	Общности/Отделни квартали	Други
Местни власти	Транспортни оператори	Национални екологични НПО	Научноизследователски институции
Съседни градове	Транспортни консултанти	Асоциации на автомобилистите	Университети
Местна транспортна компания	Компании за "car sharing"	Синдикати	Обучаващи институции
Пътна полиция	Организации отдаващи велосипеди под наем	Масмедии	Експерти от други градове
Други местни транспортни органи	Други доставчици на мобилни услуги	Форуми на местните власти	Фондации
Други органи на местната власт	Национални бизнес асоциации	Местни обществени организации	
Политици	Крупни работодатели	Местни заинтересовани групи	
Други взимащи решения	Частни финансисти	Групи на велосипедисти/пешеходци	
Партньорски организации	Международен/национален бизнес	Потребителски групи на обществения транспорт	
Ръководители на проекти	Регионален/местен бизнес	Потребители на транспортни услуги	
Професионални кадри	Местни бизнес асоциации	Граждани	
Служби за спешна помощ	Малки предприятия	Посетители	
Организации по здраве и безопасност	Търговци на дребно	Граждани от съседни градове	
Европейски съюз	Комунални услуги (електрически, телекомуникации и др.)	Хора с увреждания	
Министерство на транспорта	Инженери	Собственици на земя	
Други министерства		Транспортен персонал	
Местна власт		Родители/деца	
		Възрастни хора	

Източник: Ръководство развитие и прилагане на устойчив план за градска мобилност - 2013 (адаптиран превод).

Графика 1. Процес на разработване на ПУГМ

Източник: Guidelines for developing and implementing a sustainable urban mobility plan - second edition (адаптиран превод от д-р Веселин Грозданов)

II. Генерални принципи на ПУГМ

Планът за устойчива градска мобилност представлява стратегически, дългосрочен документ, с цел да удовлетвори потребностите от мобилност на хората и бизнеса. Един от най-важните етапи е публикуването на Пакет за градска мобилност в края на 2013 г., където Европейската комисия определи в приложение понятието на планове за устойчива градска мобилност. Приетото в Европа и в международен план определение за план за устойчива градска мобилност е: **„Планът за устойчива градска мобилност е стратегически план, предназначен да задоволява нуждите на мобилността на хората и бизнеса в градовете, и околностите им за по-добро качество на живот. Той се основава на съществуващите практики за планиране и отчита надлежно интеграцията, участието и принципи за оценка.“**

Планът за устойчива градска мобилност не трябва да се приема като традиционен транспортен план на даден град, а като цялостна визия на заобикалящата ни среда.

Таблица 2.

Традиционно транспортно планиране	Планиране за устойчива градска мобилност
Съсредоточаване върху трафика	Съсредоточаване върху хората
Основна цел: Увеличаване на капацитета на трафика и скоростите	Основна цел: Достъпност и качество на живот
Разделение	Интегриране на използването на земята, икономическото развитие, социалните нужди, качеството на околната среда и здравеопазването.
Краткосрочна и средносрочна перспектива	Дългосрочна перспектива
Административни граници	Функционални граници в пътуването
Политически мандати и планиране от страна на експертите	Ключовите заинтересовани страни и обществеността са активно участващи
Развитие от транспортни инженери	Интердисциплинарно планиране
Набляга се на инфраструктурата	Комбинация от: инфраструктура, пазар, услуги, информация и презентирание за постигане на разходно-ефективни решения.
Ограничена оценка на въздействието	Интензивна оценка на въздействията и подобряване на живот на обществото.

Източник: Ръководство развитие и прилагане на устойчив план за градска мобилност - 2013 (адаптиран превод).

Схема 1.

Индикативен график за УПГМ

Източник: Ръководство развитие и прилагане на устойчив план за градска мобилност - 2013 (адаптиран превод).

III. Характеристики и цели на ПУГМ

Основни характеристики на ПУГМ:

1. Устойчивост (икономическа, екологична, социална);
2. Измеримост на ефектите/въздействията по време на изпълнението;
3. Стратегически план;
4. Определя стратегическите и специфични цели, дейности и мерки.

Основни цели на планирането за устойчива градска мобилност:

- Повишаване качеството на живот;
- Спестяване на разходи - създаване на икономически ползи;
- Принос за по-добро здраве и околната среда;
- Осъществяване безпрепятствена мобилност и подобряване на достъпа;
- По-ефективно използване на ограничените ресурси;
- Спечелване на обществена подкрепа;
- Подготовка на по-добри планове;
- Ефективното изпълнение на правните задължения;
- От голямо значение е използването на синергия;
- Преминаване към нова култура на градската мобилност.

Превръщането на Габрово в модерен европейски град, предпочитан от младите и харесван от възрастните, като добро място за живот и реализация.

Габрово място с висок стандарт на жизнената среда и балансирано развитие на центъра, кварталите и малките населени места. Габрово – притегателна територия за бизнес, за инвестиции с повишена заетост и перспективно образование. Габрово с качествено здравеопазване, справедлива социална политика, добри условия за спорт, културни и туристически продукти.

Определение за агломерация:

Агломерацията е селищно образувание, възникнало в резултат от свързване на големи градове и разположени около тях по-малки селища в обща урбанизирана територия.

Условията за възникването на агломерации са териториалната близост на населените места и сложните многообразни връзки между тях (транспортни, промишлени, социални, културни).

Създаването на агломерации представлява интерес за демографията и градоустройството, като агломерация е самата урбанизирана територия, а процесът се нарича субурбанизация. Агломерациите представляват обединение на градове с разположените около тях по-малки селища, които се наричат съответно ядро и агломерирани селища. Околните агломерирани селища са наричани още спътници или предградия, понякога селища-спални.

IV. Хипотетичен календар за създаване на ПУГМ

Времева рамка за създаване на ПУГМ е твърде хипотетично понятие, което зависи от много фактори. Сред най-важните са размер на населеното място, за което се съставя; особености му; капацитет и др. В таблицата по-долу е посочена примерна времева рамка на голям град.

Таблица 3. Примерна времева рамка

Стъпки по подготовката и развитието	Времева линия/Месец
Предварителен анализ	от 1 до 2 месец
Създаване на местна работна група, определяне на юридическия периметър от отговорниците	от 3 до 4 месец
Определяне на работен план (ако е необходимо) и избор на външни подизпълнители	от 5 до 7 месец
Анализ и тълкуване	от 8 до 10 месец
Определяне на действията	от 11 до 13 месец
Програмиране и оценка	от 14 до 17 месец
Формализъм на проекта PDU и юридическия периметър от отговорниците	от 18 до 20 месец
Официална консултация и проучване на общественото мнение	от 21 до 23 месец
Включване на потенциални изменения	24-ти месец
Окончателното одобрение на проекта PDU	24-ти месец

Източник: Ръководство развитие и прилагане на устойчив план за градска мобилност - 2013 (адаптиран превод).

V. Версии и етапи на внедряване на ПУГМ

За постигане на устойчива градска мобилност е необходимо да се спазват следните пет фази:

➤ Планиране:

- Версия 1 на План за устойчива градска мобилност;
- Обществено обсъждане и приемане на визия за развитие на община Габрово.

➤ Проектиране:

- Създаване на отделни проекти в контекста на приетия ПУГМ на община Габрово;
- Индикативни срокове и финансова рамка на отделните проекти.

➤ Актуализация на ПУГМ:

- След като отделните експерти на Община Габрово и външни изпълнители са извършили етапа "Проектиране" е необходимо актуализиране на ПУГМ до версия 1.1 в която ще бъдат добавени отделните разработки, индикативни срокове за изпълнение, финансова рамка и анализ разходи-ползи.

➤ Изпълнение:

- Доставка на необходимото оборудване, осъществяване на СМР и прилагане на набелязаните меки мерки за подобряване на градската мобилност в община Габрово;

➤ Мониторинг и оценка:

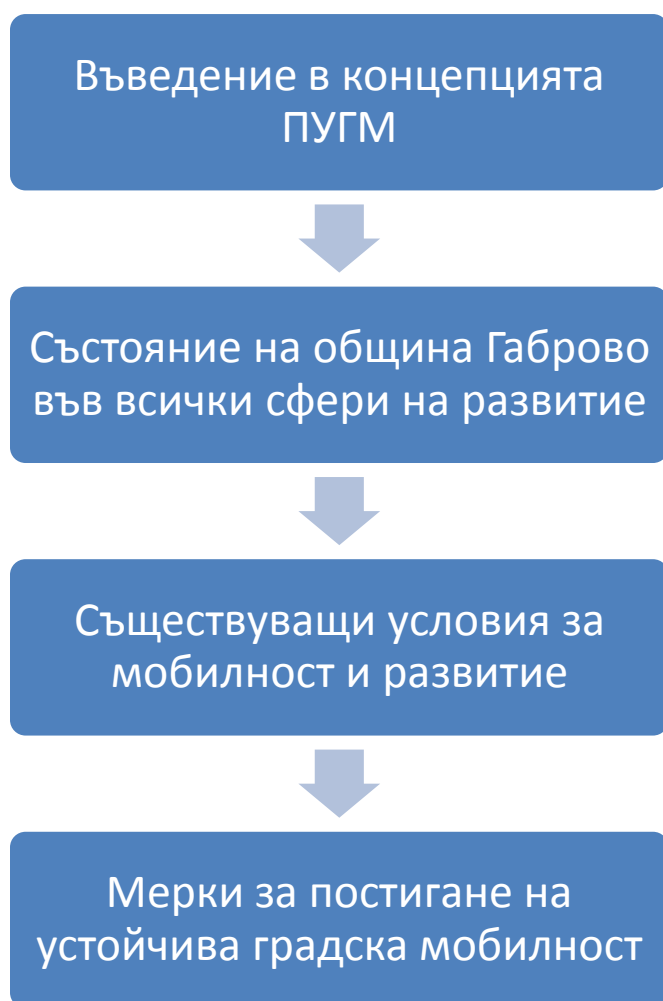
- Извършване на мониторинг и оценка на отделните проекти включени във фаза "Изпълнение";
- Извършване на мониторинг и оценка на ефективността на отделните проекти за постигане на устойчива градска мобилност.
- Обща оценка на всички фази по прилагането на План за устойчива градска мобилност 2021 - 2030 г. на община Габрово.

По време на прилагането на четирите фази е необходимо постоянно да се прави преглед на заложените цели и задачи записани в отделните версии на ПУГМ и постоянно да се извършват обсъждания относно тяхната релевантност, възможност за изпълнение и ефективност от внедряването им.

VI. Структура на ПУГМ на община Габрово

Структурата на настоящия план за устойчива градска мобилност (ПУГМ) на община Габрово е съобразена с Наръчник за планиране на устойчива градска мобилност - 2019 г.

Схема 2. Структура на ПУГМ на община Габрово

РАЗДЕЛ Б НАСТОЯЩО СЪСТОЯНИЕ

I. Местоположение и географски особености

1. Местоположение на община Габрово

Община Габрово се намира в Северен централен район, на територията на област Габрово. На север граничи с Дряново, на изток с Трявна, на юг с Казанлък, а на запад – със Севлиево. Общата площ на общината е 556 кв.км. В нейните граници са включени 134 населени места, най-голямото е гр. Габрово, заемащо 18% от територията. Градът е и областен център на област Габрово, разположен върху територия от 1871,7 на по поречието на река Янтра, в северното подножие на Шипченския дял на Стара планина.

Град Габрово отстои на около 200 км от град София. В непосредствена близост до него, в местността "Узана" се намира географският център на България. Географското разположение на община Габрово определя наличието на предпоставки за приоритетно развитие на определени дейности. Съгласно биоклиматичната класификация и общата оценка на природните условия, Габрово е в зона на благоприятна за обитаване среда с преобладаващи комфортни климатични условия. Съобразявайки икономическата и комплексна ефективност на строителството, в т. ч. и съхраняване на лесопарковете и другите горски масиви, територията на града глобално се структурира на зони за обитаване над 500 м над м. р. и зона за отдих – над 600 – 800 м над м. р.

Основните благоприятни страни на геостратегическото положение на Община Габрово за развитие на икономиката в региона са кръстопътното ѝ местоположение и добрата транспортна обезпеченост.

Карта 1.

Източник: Община Габрово

2. Релеф

Общината е разположена върху речните тераси на реките Янтра, Синкевица, Паничарка, Жълтешка и Лопушница. Релефът като цяло е хълмист и планински и представлява сложно морфографско съчетание от надлъжни височини и тесни платовидни ридове със стръмни склонове, очертани от дълбоко всечени напречни проломи и надлъжни долини, придружени от значителни по обхват долинни разширения.

Релефът на Община Габрово е полупланински. Неговият характер е обусловен от Средна Стара планина и протичащата през територията на Общината река Янтра. Най-ниската надморска височина за Общината като цяло е 150 м. по поречието на р. Лопушница, а най-високата 1495 м. в местността “Антово падало”, където се намират изворите на р. Янтра.

Габрово е типичен планински град, изграден върху терасите и поречията на три реки. Надморското ниво на града варира от 350 до 700 м равнище, като средната надморска височина се определя на 392 метра. Теренът е насечен, с общ наклон на север, с меки заоблени била и относително тесни, със стръмни склонове, терени покрай реките. Силно просечения от р. Янтра и нейните притоци терен, е предопределил териториалното развитие на града, пряко свързано с релефните форми и характерна, силно удължена линейна структура на града с дължина около 25 км. На север теренът формира зона с почти равнинен характер, където е разположена и най-голямата индустриална зона в града.

3. Климат

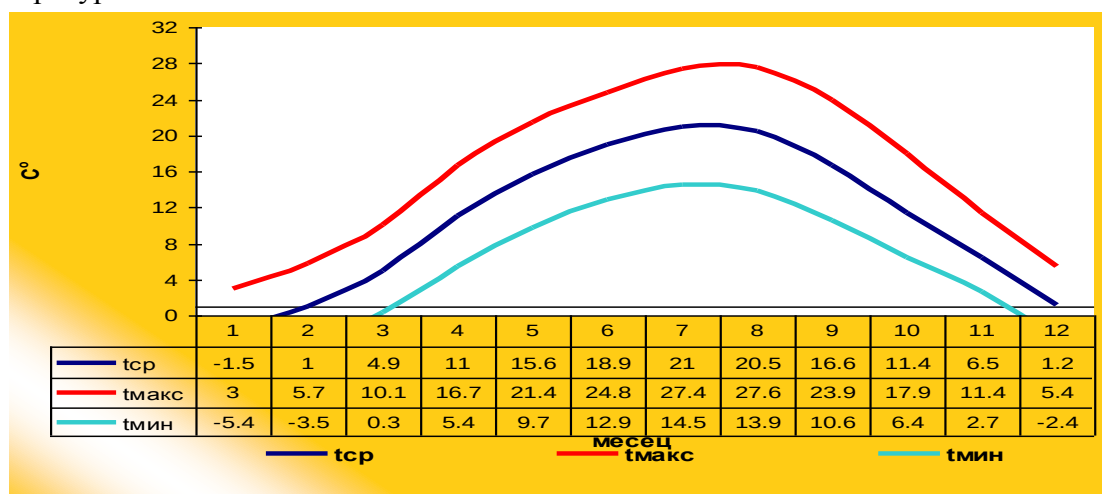
Климатът в района е умерено-континентален. Община Габрово попада в района на Предбалканския припланински и нископланински климатичен район на Умерено континентална климатична подобласт от Европейско-континентална климатична област. Този климатичен район обхваща хълмистите и припланински места, разположени непосредствено пред Стара планина с надморска височина на север средно 300-350 м, а на юг достига до 800-1000 м н.в.

Специфичните климатични условия в града се определят от няколко фактора. От една страна разположението му на север от Стара планина прави районът открит по отношение на студените северни и североизточни нахлувания, както и по отношение атлантическите въздушни маси. От друга страна климатът в района се формира под непосредственото влияние на издигащите се от юг склонове на Стара планина. Това въздействие е най-силно проявено върху режима на валежите, температурите и вятъра, и до голяма степен върху режима на облачността и останалите метеорологични елементи. Формирането на климатичните условия в този район до голяма степен е повлияно и от сложната морфология на терена и разнообразния характер на постилащата повърхност. Не на последно място съществена роля при формирането на микроклиматичните особености играе и руслото на р. Янтра.

Пролетта в района настъпва малко по-късно от другите части на Дунавската равнина, средната денонощна температурата се задържа устойчиво над 5° средно в средата на март. Преобладаването на наклонени терени в този район създава по-благоприятни условия по отношение на формирането на последните пролетни и

първите есенни мразове. Средната температура на централния пролетен месец април е около 11°. Лятото в района е топло със средна температура за централния летен месец юли около 21°. Средните максимални температури през лятото са в граници 24-28°, като при отделни синоптични обстановки може да надхвърлят 40°. Есента е малко по-топла от пролетта, като средната месечна температура през централния есенен месец октомври е с около 0,5° по-висока от тази през април и е около 11-12°. Зимата е относително студена със средни месечни температури в граници от 1,2° през декември до -1,5° през януари.

Графика 2. Годишен ход на средните месечни, максимални и минимални температури

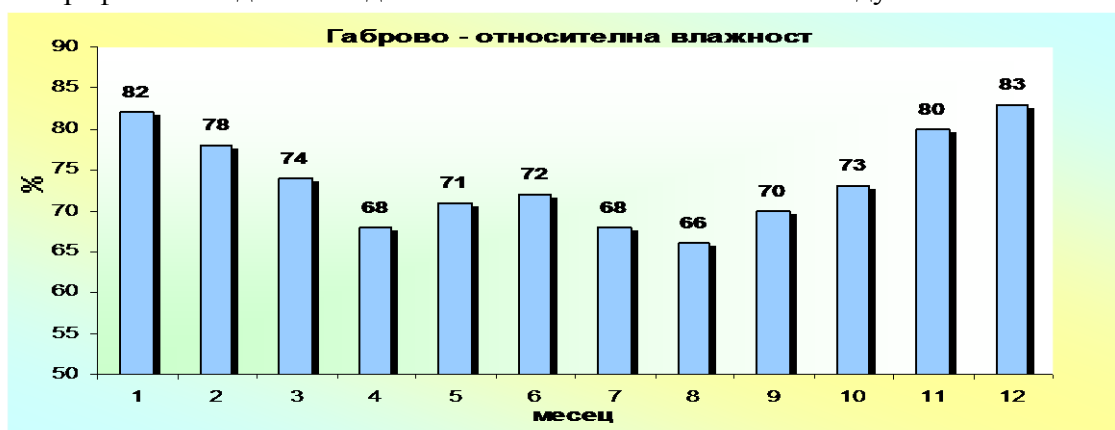

Източник: План за интегрирано развитие на Община Габрово 2021 - 2027 г.

4. Влажност и валежи

През целия зимен сезон относителната влажност е над 80%, което е неблагоприятно условие по отношение на замърсяването на въздуха, т.е. при висока влажност серният диоксид образува капчици сярна киселина при наличие на високо ниво на концентрации на този замърсител. Най-ниска относителна влажност се наблюдава през юли и октомври, когато тя е в граници 66-68%.

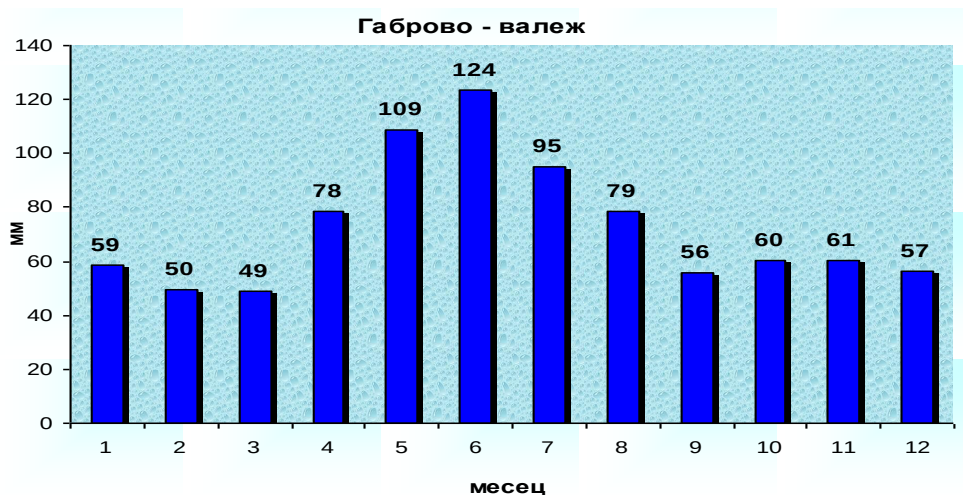
Графика 3. Годишен ход на относителната влажност на въздуха

Източник: План за интегрирано развитие на Община Габрово 2021 - 2027 г.

Валежите са едни от основните самопочистващи механизми на атмосферата. Режимът на валежите е силно повлиян от близостта на Стара планина. Зимните валежи при нахлуване на студени фронтове са значително по-големи от онези в Дунавската равнина. При средна месечна облачност за зимните месеци валежите са около 165мм. Съобразно с относително по-голямата надморска височина снежната покривка в района се задържа относително по-дълго време – общо 60 до 80 дни.

Графика 4. Годишен ход месечната сума на валежа

Източник: План за интегрирано развитие на Община Габрово 2021 - 2027 г.

От друга страна при топли фронтове, преминаващи над планината от югозапад и североизток, се проявява известно размиване. Противоположните действия на тези два фактора са причината зимните валежи да са значително по-малко от летните. При летните валежи, които са предимно от запад и северозапад много силно се проявява орографското влияние на планината, което резултира в увеличаване на валежните суми. Летните валежни суми са средно около 297мм. В резултат на тези фактори континенталността на климата е относително силно изразена. Пролетните валежи са 236мм, а есенните 195мм.

5. Вятър

Средната годишна скорост на вятъра е 2 м/сек. Не се наблюдава ясно изразен годишен ход в скоростта на вятъра. От февруари до април включително, атмосферата е най-динамична и като през тези месеци средната месечна скорост е над 2 м/сек. С най-голяма средна скорост са южните ветрове, средно около 2,9 м/сек през декември, а с най-малка ветровете духащи от север и югозапад. Пролетта в района настъпва малко по-късно от другите части на Дунавската равнина, средната денонощна температурата се задържа устойчиво над 5° средно в средата на март.

6. Води

Водите са важен елемент на географската среда, който оказва влияние върху останалите елементи, а също върху живота и стопанската дейност на хората. Те имат значение за формиране на релефа, оказват влияние на водоснабдеността на селищата, изкуственото напояване, за производство на електроенергия.

Общината е разположена върху речните тераси на реките Янтра, Синкевица, Паничарка, Жълтешка и Лопушница. Община Габрово се отнася към Дунавския район с център гр. Плевен. Дебитът на реките е малък. Те имат дъждовно-снежен режим с есенен минимум на оттока и пролетен максимум. Река Янтра е най-голямата от тях.

В Габровски район се срещат карстови извори и сложни и разнообразни карстови образувания, което прави сложно предвижването и изчисляването на разсейването на замърсителите във въздуха при конкретни метеорологични ситуации и понижава вероятния коефициент на тяхната реализация. Благоприятна ситуация за преодоляване на този факт е системния контрол за състоянието на атмосферния въздух в рамките на Националната система за екологичен мониторинг, чиито резултати могат да послужат за сравнителен критерий при подобни изчисления.

Основният водоизточник за гр. Габрово е язовир „Христо Смирненски“, разположен на 8 км югоизточно от града. Полезният обем на язовира е 24.1 млн. м³. От него се водоснабдяват освен Габрово и 18 бр. населени места от общината. Освен от язовир „Христо Смирненски“, питейна вода за гр. Габрово се подава и от следните водоизточници: речно водохващане Сапатовец, каптаж Потока, дренаж Соколски манастир и Малуша. За 10 бр. населени места се доставя вода от „Бяла ЕООД“ – Севлиево. Останалите обслужвани населени места от община Габрово се водоснабдяват от местни водоизточници – 67 бр. каптажи.

7. Биоразнообразие

Горите имат изключително важно значение за населението на община Габрово. Освен икономическо–строителна дървесина и дърва за горене, те изпълняват и много други специални функции: защитни – водоохранни, противоерозионни и специални – зелена зона на гр. Габрово, вододайни зони, лесопаркове, НАТУРА 2000 и други.

Съставът на горите е предимно от широколистни видове. Поради умерения климат те са представени основно от средноевропейски тип, като бук, цер, зимен дъб, благуна, акация, обикновен габър и др. Множество растения и животни, обитаващи земите на региона, попадат в Червената книга на България. 40% от територията на Община Габрово попада в защитените зони по Натура 2000.

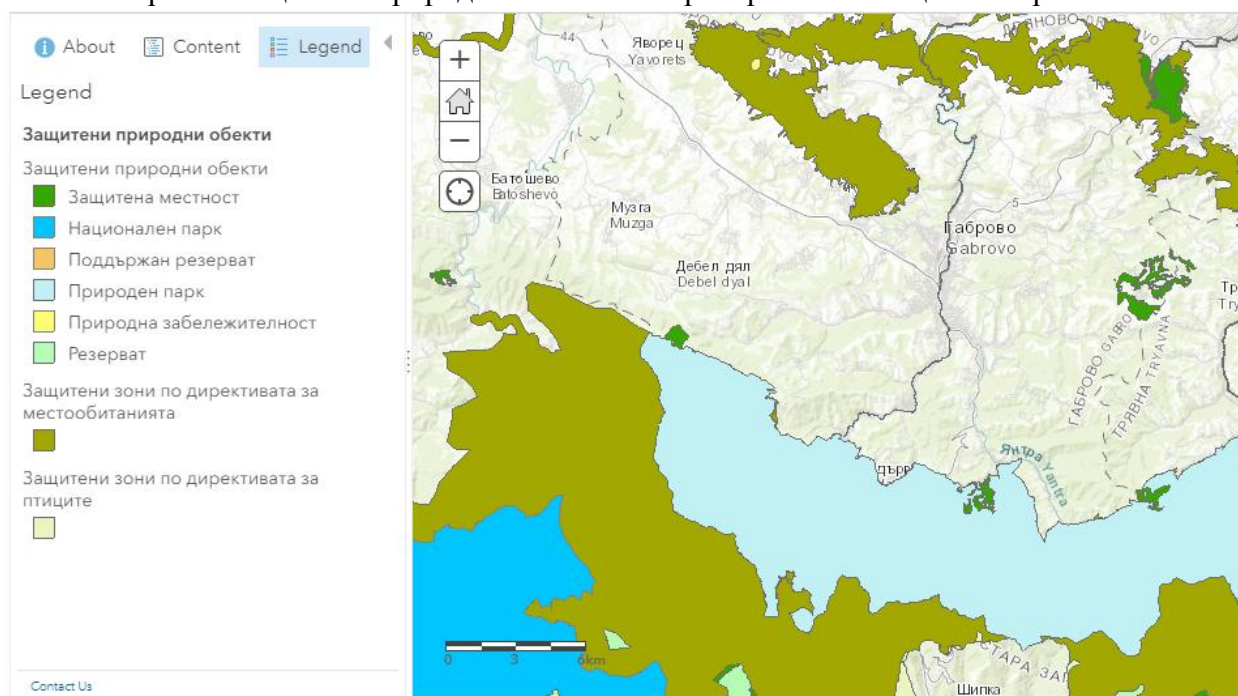
8. Защитени територии

Според Закон за защитените територии в Република България те се групират в следните категории: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност. На територията на община Габрово се намират – природен парк „Българка“, Защитена местност “Боженци”, Защитена местност “Соколски манастир”, Защитена местност “Люляците”, Защитена местност “Бостанчетата”, Природна забележителност “Езеро Биляковец”.

Защитените зони, съгласно Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, части от които попадат на територията на община Габрово са: „Витата стена“, „Дряновски манастир“, „Скалско“, „Българка“, „Река Янтра“, „Централен Балкан – буфер“.

Община Габрово попада в Пета група според дела на териториите заети от обекти на Националната Екологична мрежа (НЕМ) с 10-35% дял на защитените територии. Тази група е под средното ниво на природозащита в страната, но съответства на средноевропейското ниво. Като цяло делът на защитените територии дава сравнително добри възможности за развитие и разполагане на отделни човешки дейности.

Карта 2. Защитени природни обекти на територията на община Габрово.

Източник: ИАОС

9. Изводи относно местоположението и географските особености на Община Габрово и взаимовръзка с УГМ

Община Габрово се намира в самия център на България, което от своя страна допринася за сравнително еднаквата отдалеченост от важните административни центрове и населени места в страната. Релефът е полупланински, като град Габрово е типичен планински град, което затруднява свободното придвижване на територията на самото населено място, както и връзките с близките населени места.

Климатът в района е умерено-континентален, като пролетта в района настъпва малко по-късно от другите части на Дунавската равнина, допълнително затрудняващо екологичните начини на придвижване с велосипед и пешеходно. 40% от територията на община Габрово попада в защитените зони по Натура 2000, което от своя страна сериозно ограничава различните икономически дейности и разширяването на междуселищната транспортна мрежа

II. Селищната мрежа и жилищен сектор в община Габрово

През 2018 г. общият брой на жилищата в общината е 39 654, като разпределението е в полза на градските жилища. От всички, едва 8 874 от жилищата според данните на НСИ са били в селата в общината, но това до голяма степен е предопределено от голямата степен на урбанизация на Габрово. Голяма част от жилищата в селата не са обитавани или са обитавани от малко хора. По разпределение на населението, градското население е било 52,2 хиляди души, а селското – 5,4 хиляди души с отношение градски към селски жилища е 3,5:1, то отношението градско към селско население е приблизително 10:1. В динамика, общината добавя относително малко жилища, като между 2013 и 2018 г. ръстът в броя на жилищата в градовете е 0,3%, в селата – 0,4%, но разликата между двете е прекалено малка.

Значителна разлика има между градските и селските жилища в Габрово според броя на стаите в тях. Докато сред жилищата в селата най-голям дял (32%) имат тристайните, то в града най-често срещаните жилища са двустайни (32%). Много по-често срещани в селските жилища са по-големият брой стаи, като с пет или повече са почти 13% от всички, а едностайните сред тях са много малко. Обратно, в града има предимно двустайни и тристайни жилища, до голяма степен, предвид особеностите и разпределението на пространството на високото строителство. През годините практически няма промяна в разпределението по размер на жилището. В общината като цяло се наблюдава по-значителен ръст при по-големите жилища, особено петстайните (1,2%) и шест и повече стайните (0,9), отколкото при двустайните и тристайните, при които ръстът е с по 0,2%.

Най-много новопостроени сгради – общо 32 – е имало през 2013 г., най-малко – 12 – през 2018 г., но през повечето години са около 20.

Относително равномерно е разпределението на полезната площ на новопостроените жилища в общината – през годините, независимо дали са в градовете или селата, жилищната площ е приблизително 50% от общата, спомагателните помещения – приблизително 40%.

В началото на 2020 г. по данни за цялата област Габрово, тя е сред областите с по-малко интензивна строителна дейност. През първото тримесечие на годината новите жилища, въведени в експлоатация са били 19. Към края на 2019 г. общият жилищен сграден фонд на областта достига почти 80 хиляди жилища, от тях 53 хиляди – в градовете Севлиево, Трявна и Дряново, както и някои по-малки градове.

Със стартирането на „Националната програма за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради“ (НПЕЕМЖС), Община Габрово организира множество и различни по характер срещи с граждани. Проучен е броят на допустимите за саниране сгради в града и са поканени на информационни срещи техните домоуправители или представители. В сградите, в които Община Габрово притежава собственост (общински жилища), са инициирани общи събрания за учредяване на сдружения, с участието на експерти от администрацията.

В рамките на НПЕЕМЖС в община Габрово са санирани и въведени в експлоатация 37 жилищни сгради, а други 200 са подали искане за сключване на договори.

III. Демографско развитие на община Габрово

1. Демографски процеси

Демографският анализ е извършен с данните за населението предоставени от НСИ. Към 31 декември 2020 г. в община Габрово по данни на ГД ГРАО с постоянен адрес са 68 005 жители, а по настоящ адрес – 62 426 жители. По-малкото жители по настоящ адрес се обясняват от факта, че част от населението на общината учи или работи в друго населено място в страната, но все още се води по постоянен адрес в община Габрово. Предстои да бъде проведено преброяване на населението през 2021 г., което ще даде актуалната демографската картина в община Габрово.

2. Основни тенденции в развитието на населението

По данни на НСИ към края на 2019 г. населението на община Габрово е 56 599 души, а в рамките на областта живеят 106 598 души. През последните 10 г. делът на населението в община Габрово устойчиво се задържа около 53% от населението в областта. На година населението на община Габрово намалява с около 1 000 души (1,8% от населението), като тенденцията се запазва устойчиво през годините. В периода 2011-2019 г., населението на община Габрово е намаляло с 7 956 души или с 12,3%. В същия период населението на България е намаляло с 5,1%. Негативните демографски тенденции са ясно изразени в цялата страна, като силно отрицателният прираст на населението в община Габрово остава едно от най-големите предизвикателства пред развитието на общината.

Таблица 4.

Население в област Габрово и община Габрово (2011-2019 г.)									
година	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Област Габрово	121 389	119 971	118 271	116 351	114 272	112 334	110 254	108 404	106 598
Община Габрово	64 545	63 903	62 945	61 893	60 747	59 663	58 567	57 625	56 599
Прираст на населението в община Габрово и България спрямо 2011 г.									
година	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
България	100%	-0.6%	-1.1%	-1.7%	-2.4%	-3.1%	-3.8%	-4.5%	-5.1%
Община Габрово	100%	-1.0%	-2.5%	-4.1%	-5.9%	-7.6%	-9.3%	-10.7%	-12.3%

Източник: Национален статистически институт (НСИ)

В град Габрово живеят 51 217 души (2019 г.) или 90,5% от населението на община Габрово. В гр. Севлиево живеят 20 210 души, в гр. Трявна 7 984 души и в гр. Дряново 6 455 души. Освен посочените градове с водеща роля за развитието на областта от значение са и по-големите населени места в рамките на община Габрово: с. Яворец – 687 души, с. Поповци – 482 души, с. Драгановци – 371 души, с. Враниловци – 321 души, с. Жълтеш – 286 души и с. Гъбене – 221 души. През 2020 г. се наблюдава ръст на населението по настоящ адрес в почти всички села в община Габрово, което е провокирано от кризата с Covid 19.

3. Структура на населението

Възрастовата структура на населението в община Габрово продължава да се влошава. Населението в трудоспособна възраст намалява до 60,3% от населението през 2018 г., което е с 5,3 пункта по-ниско спрямо нивото от 2011 г. Отношението на населението на възраст над 65 г. към населението на възраст от 0 до 14 г. достига над 2,5, което означава, че възрастните (над 65 г.) са над 2.5 пъти повече спрямо децата (от 0 до 14 г.). Подобна е картината и в град Габрово.

Таблица 5.

Възрастова структура на населението в община Габрово (2011-2019 г.)									
година	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0-14 г.	10.7%	10.8%	10.9%	10.9%	11.0%	11.0%	11.0%	11.2%	11,7%
15-64 г.	65.6%	64.8%	63.9%	63.0%	62.0%	61.5%	61.0%	60.3%	59,2%
65+ г.	23.7%	24.4%	25.1%	26.1%	27.0%	27.5%	28.0%	28.5%	29,1%
Възрастова структура на населението в град Габрово (2011-2019 г.)									
година	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0-14 г.	11.2%	11.3%	11.4%	11.4%	11.4%	11.4%	11.5%	11.6%	11,7%
15-64 г.	67.4%	66.7%	65.8%	64.8%	63.8%	63.2%	62.7%	62.0%	61,3%
65+ г.	21.4%	22.1%	22.8%	23.8%	24.8%	25.4%	25.8%	26.4%	27,0%

Източник: Национален статистически институт (НСИ)

Образователната структура на населението от проведеното преброяване през 2011 г. показва, че делът на населението с висше образование във възрастовата група 25-64 г. в област Габрово достига 27,9% през 2018 г., при нива около 25,0% през 2011 г. По този показател област Габрово се представя много добре на фона на страната, като бива изпреварена единствено от областите София, Варна и Русе. Делът на висшистите в областта е най-силно изразен в община Габрово. През 2018 г. около 1/3 от населението на възраст 25-64 г. в община Габрово е с висше образование.

4. Прираст на населението

Намалението на населението в община Габрово се дължи, както на естествени демографски процеси, така и на миграцията на населението. През годините се наблюдава спад на броя на живородените – от 514 през 2011 г. до 353 през 2019 г. Това е следствие от намаляването на населението, но и от по-ниския коефициент на раждаемост – в рамките на 6,2‰ през 2019 г.

Коефициентът на раждаемост в Габрово традиционно остава по-нисък спрямо средното за страната. Смъртността в община Габрово остава сравнително постоянен – 1 061 през 2019 г., като коефициентът на смъртност е 18,6‰ през 2019 г. Влошената демографска структура се отразява в по-високи нива на смъртност спрямо средните стойности за страната.

Ключови за развитието на община Габрово са данните за миграцията - за механичното движение на населението. Тези процеси не се влияят от влошената демографска структура, а отразяват решенията на гражданите да се изселят или заселят в съответната община. Данните показват известен ръст както при заселванията, така и изселванията в община Габрово през последните години. Механичният прираст остава отрицателен – в рамките на -317 души през 2019 г. Механичният прираст по възрастни е с най-силно изразени негативните тенденции при младежите – в групата на възраст между 15 и 29 г.

Таблица 6.

Коефициент на раждаемост									
година	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
България	9.6‰	9.5‰	9.2‰	9.4‰	9.2‰	9.1‰	9.0‰	8.9‰	8.8‰
Община Габрово	7.9‰	6.7‰	6.8‰	6.4‰	6.7‰	5.5‰	6.2‰	6.4‰	6.2‰
Коефициент на смъртност									
година	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
България	14.7‰	15.0‰	14.4‰	15.1‰	15.3‰	15.1‰	15.5‰	15.4‰	15.5‰
Община Габрово	16.3‰	16.6‰	16.7‰	16.8‰	17.6‰	17.9‰	19.4‰	18.6‰	18.6‰
Коефициент на естествен прираст на населението									
година	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
България	-5.1‰	-5.5‰	-5.2‰	-5.7‰	-6.2‰	-6.0‰	-6.5‰	-6.6‰	-6.7‰
Община Габрово	-8.4‰	-9.9‰	-9.9‰	-10.4‰	-10.9‰	-12.4‰	-13.2‰	-12.2‰	-12.4‰

Източник: Национален статистически институт (НСИ)

Таблица 7.

Механичен прираст в община Габрово									
година	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Заселени	573	818	676	720	715	746	885	904	1031
Изселени	826	823	1009	1123	1190	1085	1202	1135	1348
Механичен прираст	-253	-5	-333	-403	-475	-339	-317	-231	-317
Коеф. на механичен прираст	-3.9‰	-0.1‰	-5.3‰	-6.5‰	-7.7‰	-5.6‰	-5.4‰	-4.0‰	-5.6‰

Източник: Национален статистически институт (НСИ)

Най-големият отлив на население е при младежите, конкретно в групата на възраст от 15 до 19 г., което отразява желанието на завършилите средно образование да продължат своето обучение и да се реализират в друго населено място. Но община Габрово успява да привлича семейства с малки деца.

Данните за миграцията показват, че заселените в община Габрово са предимно от Столична община, Севлиево, Дряново, Трявна и Велико Търново. Изселванията са в посока Столична община, Велико Търново, Варна, Севлиево, Пловдив и Стара Загора. Община Габрово има положителен прираст спрямо съседните си общини и отрицателен спрямо по-големите центрове. Изселвания и заселванията спрямо големите общини на юг – Пловдив, Стара Загора и Казанлък, остават ограничени, тоест миграцията на населението през планината не е активна.

Таблица 8.

Сравнение на коефициентите на естествен и механичен прираст в община Габрово									
година	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Коеф. на естествен прираст	-8.4‰	-9.9‰	-9.9‰	-10.4‰	-10.9‰	-12.4‰	-13.2‰	-12.2‰	-12.4‰
Коеф. на механичен прираст	-3.9‰	-0.1‰	-5.3‰	-6.5‰	-7.7‰	-5.6‰	-5.4‰	-4.0‰	-5.6‰

Източник: Национален статистически институт (НСИ)

Сравнението между естествения и механичния прираст на населението показва, че през последните няколко години община Габрово губи поне двойно повече население по естествени причини, т.е. поради влошена демографска структура, отколкото поради миграция, т.е. разликата между заселвания и изселвания.

Голямото предизвикателство през община Габрово е да обърне тенденцията при механичния прираст, което означава да се ограничи изтичането на хора и общината да стане привлекателна за заселвания на хора от други населени места в страната.

5. Население в селата в община Габрово

Общо 6 426 души – по данни от ГРАО живеят по настоящ адрес в селата в община Габрово, като техният брой бележки лек спад през всяка една година. Близко половината (48% по данни на НСИ) от населението в селата в община Габрово е на възраст над 65 г., което показва сериозно застаряване на населението извън областния център и отлив на млади хора от малките населени места. В някои от по-големите села – например в с. Поповци и с. Яворец, делът на възрастното население (над 65 г.) е в рамките на нормалното за общината – около 30% от населението.

Наблюдава се временно спиране на явната тенденция за намаляване на населението в някои от по-големите села. Тези две наблюдения подсказват, че по-големите села в общината имат потенциал да обърнат поне частично негативните демографски тенденции и да спрат процеса на обезлюдяване. Над 50 села в община Габрово са с население от 10 или по-малко души през 2019 г. За тези и други малки села в общината може да се очаква в средносрочен и дългосрочен план да се стигне до пълно обезлюдяване.

Данните за 2020 г. показват ръст на населението по настоящ адрес във всички села в община Габрово, което е резултат от кризата с Covid 19. Наложените мерки за социално дистанциране и ограничения през предвижването в периода март-май 2020 г. са довели до отчетлив ръст на населението в селата. Промяната е провокирана от хора, които имат роднини или дори живеят в селата и пътуват често към големия град.

6. Изводи на демографското развитие на община Габрово и взаимовръзка с устойчивата градска мобилност

Влошаване на демографските показатели – спад на населението. В периода 2011 - 2019 г., населението на община Габрово намалява с 2,4 пъти по-бързо спрямо средните стойности за намаление на населението на България. Това се дължи както с намалената раждаемост така и с постоянната миграция на населението (концентриран при младите хора). Тези негативни тенденции допринасят за ръст на дела на възрастните хора.

Увеличаването на възрастното население и загубата на младо население, което се явява двигател на икономиката и на новите идеи, допълнително ще забави развитието на град Габрово и прилежащите населени места в общината.

Редица населени места с жители до 10 човека в близките години ще бъдат напълно обезлюдени и нуждата от транспорт и мобилност няма да съществува. Кризата с Covid 19 доведе до редица негативни тенденции, но както в страната, така и на територията на община Габрово показва за сега временна тенденция към обръщане на демографските тенденции, с привличане на млади и активни хора в малките населени места. Където жилищната площ на един човек е сравнително по-голяма отколкото в градовете. Ако се задържи в дългосрочен план тази миграция свързана с Covid 19, може да се постигне положителен механичен прираст, в т.ч. по отношение на млади семейства с малки деца. Младите семейства с малки деца имат по-големи нужди от транспорт и мобилност. Това се дължи на факта, че младите родители продължават да работят в индустриалните зони на град Габрово или в самия център, заети с административни или обслужващи дейности.

IV. Образователно равнище в община Габрово

1. Детски заведения

На територията на община Габрово функционират 10 детски градини, като техният брой не се е променял през последните повече от 10 години. Общият брой на децата в детските градини в община Габрово през 2019/2020 г. е 1 545, които са разпределени в 61 целодневни групи, 4 яслени групи в детските градини и 1 полудневна група.

По данни на НСИ броят на децата в детските гради намалява чувствително през последните години. Община Габрово има добра осигуреност с места в детските градини, като през 2019/2020 г. се падат по 110 места в детските градини на 100 деца, а за 2020/2021 г. – 114.7 места в детските градини на 100 деца. Една от посоките за развитие на образователната система в общината е постигане на баланс в броя на децата в група, но и в конкретни детски градини с цел постигане на ключовите компетенции за успешно започване на I клас.

Таблица 9.

Учебна година	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Брой деца в детските градини в община Габрово	1 869	1 824	1 789	1 672	1 605	1 545

Източник: НСИ, Община Габрово

Най-големите детски градини на територията на община Габрово са ДГ „Радост” (203 деца), ДГ „Слънце” (180 деца), ДГ „Перуника” (172 деца) и ДГ „Явор” (163 деца). Десетте детски градини извършват дейността си в 17 бази, като в 2 от случаите 2-те бази са разположени в едно дворно пространство (ДГ „Слънце“ и ДГ „Явор“), 2 детски градини са с по 2 бази в града (ДГ „Радост“ и ДГ „Перуника“) и 3 ДГ имат свои филиали в села: ДГ „Мечо Пух“ - в с. Поповци, ДГ „Мики Маус“ - в с. Враниловци и ДГ „Дъга“ – в с. Яворец. Общо в детските градини през 2020/2021 г. работят 266 души, като 141 души са педагогическият персонал. Всички детски градини и училища имат добре изградени партньорства с различни организации, клубове, центрове за обучение, социални услуги, което създава предпоставки за комплексен подход към личностното развитие на децата и учениците.

Таблица 10.

Детски градини	Местоположение	Общ брой деца	
		2019/2020	2020/2021
ДГ "Дъга"	гр. Габрово	175	164
ДГ "Първи юни"	гр. Габрово	100	85
ДГ "Ран Босилек"	гр. Габрово	127	123
ДГ "Мечо Пух"	гр. Габрово	152	145
ДГ "Мики Маус"	гр. Габрово	139	151
ДГ "Младост"	гр. Габрово	134	120
ДГ "Перуника"	гр. Габрово	172	178
ДГ "Радост"	гр. Габрово	203	193
ДГ "Слънце"	гр. Габрово	180	172
ДГ "Явор"	гр. Габрово	163	155

Източник: РУО-Габрово, Община Габрово

Община Габрово инвестира целенасочено в подобряване на материалната база на детските градини. Материалната среда в тях е в добро състояние, като образователната инфраструктура е съобразена с осигуряването на оптимални социално - битови, хигиенни, здравни и безопасни условия. Сградите на детските градини в града са реновирани и обновени и са въведени мерки за енергийна ефективност, което гарантира по-ниско потребление на енергия и 20% по-малко въглеродни емисии. През 2015 г. се изгради и единствената в страната сертифицирана сграда тип „Пасивна къща”. За децата се осигурява оптимален топлинен комфорт, а чрез вентилационната система и значително, в пъти по-добро качество на въздуха.

Дворните площи в повечето детски градини са благоустроени, като са обособени площадки за игри на открито, отговарящи на всички изисквания за безопасност – ударопоглъщащи настилки, спортни уреди и съоръжения, съобразени с възрастта на децата. Изключение правят дворните пространства в пет детски градини, като за тях са изготвени проекти за реконструкция и предстои поетапното им изпълнение. В проектната разработка за всяка една детска площадка е предвидено обзавеждане със съответните съоръжения, основните видове игри, настилки, паркова мебел. При осигурено финансиране за дейността през 2021 г. по Проект „Красива България” предстои благоустрояването на дворните площи на ДГ „Младост”.

В резултат на одобреното предложение на Община Габрово по Програма „Изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски ясли, детски градини и училища 2020 – 2022“ на Министерството на образованието и науката, предстои реконструкция, обзавеждане и оборудване на сграда и дворно пространство на база 2 в с. Яворец на детска градина "Дъга", което ще осигури здравословна физическа среда за осъществяване на отглеждане, възпитание и обучение на децата. Планирани са строително-ремонтни дейности, мерки за енергийна ефективност, обновяване на детската площадка и обзавеждане на помещенията за децата. По същата програма Общината е кандидатствала с проектни предложения за базата на ДГ „Мечо Пух“ в с. Поповци и базата на ДГ „Мики Маус“ в с. Враниловци, за които поетапно предстои търсене на финансиране и изпълнение.

- В ДГ „Първи юни” е оборудвана сензорна стая по проект BG051PO001-4.1.04-0104 „Повече За Едно – подпомагане обучението на деца и ученици със специални образователни потребности в община Габрово”, финансиран от ОП „Развитие на човешките ресурси”;

- В ДГ „Мечо Пух” е въведена Монтесори педагогика при обучението;

- В ДГ „Слънце” пилотно е въведен интерактивен кабинет с иновативна технология за обучение, която включва образователното уеб приложение „Умни дечица”;

- В ДГ „Ран Босилек” е въведен иновативен проект насочен към “STEM обучение с програмируеми роботи“ в подготвителните групи 5 и 6 годишни и се прилага Монтесори педагогиката в обучението и възпитанието на децата;

- В ДГ „Мики Маус” с е осъществяват дейности по проект „Дизайн шампиони” за придобиване знания и умения чрез развитие на дизайн мисленето по Проект „Малките предприемачи” за придобиване на умения и знания по предприемачество при 4-7 годишните деца;

- В ДГ „Перуника“ се осъществяват дейности по проект „Иновации в познавателното развитие на децата от ДГ „Перуника“ за повишаване ефективността на образователния процес в подготвителните за училище групи чрез създаване на дигитална образователната среда, което да стимулира интелектуално – познавателното развитие и да повиши детската активност, интерес и мотивация, и като отговор на желанието на родителите, децата да се развиват в съвременна дигитална среда;

- В ДГ "Радост" е въведено "Проектно базирано обучение с интегриране на информационните технологии". В ДГ „Дъга” се осъществяват дейности по проект „ДЪГА от детски мечти”, работа в студия по интереси – творчески работилници за културна идентичност, както и по проект „Успешното училищно партньорство”;

- В ДГ „Младост” е Иновативна детска градина във връзка с разработването и осъществяване на дейности по Авторска програма по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование „АЗ и ГАБРОВО”, както и проектите по собствени разработки „Чуждоезиково обучение и дигитални технологии в детската градина за деца в задължителна училищна възраст” и „Климатът и аз. Опазване на климата чрез енергийна ефективност”.

- В ДГ "Явор" е ориентирана към съчетание на екологосъобразното възпитание и обучение и съвременните ИКТ, тези идеи се осъществяват и чрез няколко международни проекта по програма Еразъм, в партньорство с 6 европейски държави.

2. Училищно образование

Област Габрово има най-високият коефициент на записване в V-VII клас в България – над 95% през 2018 г. и 99% за 2020/2021 г. Коефициентът на отпаднали ученици също е нисък, че децата на практика са обхванати почти напълно от образователната система. Във връзка с прилагане на Механизъм съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Синхронът между отделните институции е от изключителна важност, за да бъдат обхванати голяма част от децата, чийто майчин език не е български и които са в риск от отпадане от образователната система или са уязвими. Овладяването на българския език се оказва ключов проблем при постигането на държавните образователни стандарти. През последните две години общината реализира проекти, финансирани от Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, насочени към учениците от ромския етнос и уязвимите групи за постигане на образователна интеграция и социализация на учениците от етническите малцинства, равнопоставено включване в образователния процес и предоставяне възможност за включване в алтернативни занимания на основата на собствените им интереси и предпочитания, което допринася за ефективност на процеса за обхват и задържане на учениците в образователната система и възпрепятства последващото им отпадане.

Чрез механизмите на Закона за семейните помощи за деца и на Закона за социално подпомагане се оказва помощ на семейства, чиито деца са в риск от отпадане от образователната система по социално-икономически причини.

През учебната 2020/2021 година на територията на община Габрово функционират 12 училища – 9 общински и 3 държавни. Общинските се делят на 1 начално, 5 основни, 2 средни и 1 профилирана гимназии. Държавните училища са две професионални гимназии и Национална Априловска гимназия. През 2019/2020 г. броят на учениците в общообразователните училища в община Габрово е 4 255, в т.ч. 1 061 в VIII-XII клас. През 2020/2021 г. броят на учениците в професионалните училища е 1 113. През последните години се наблюдава лек ръст на учениците в професионалните гимназии в общината.

Таблица 11.

Учебна година	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Брой ученици в общообразователни училища в община Габрово	4 487	4 515	4 549	4 490	4 471	4 255	4 189
Брой ученици в професионалните училища в община Габрово	1 091	1 026	995	1 021	1 011	1 061	1 113
ОБЩО:	5 578	5 541	5 544	5 511	5 482	5 316	5 302

Източник: РУО - Габрово

През учебната 2020/2021 година най-голям брой ученици се обучават в ОУ „Кирил и Методий” (615), ПМГ „Акад. Иван Гюзелев” (609) и Национална Априловска гимназия (646).

Таблица 12.

Наименование на училището	Вид на училището	Общ брой ученици		
		2018/2019	2019/2020	2020/2021
НУ "В. Левски"	начално	158	154	152
ОУ "Ран Босилек"	основно	478	493	503
ОУ "Неофит Рилски"	основно	483	489	488
ОУ "Иван Вазов"	основно	141	126	115
ОУ "Св. Кирил и Методий"	основно	656	615	612
ОУ "Христо Ботев"	основно	249	243	240
СУ "Отец Паисий"	средно	424	450	432
СУ "Райчо Каролев"	средно	589	553	530
Национална Априловска гимназия	профилирана гимназия	638	646	646
ПМГ "Акад. Иван Гюзелев"	профилирана гимназия	639	609	610
ПТГ "Д-р Никола Василиади"	професионална гимназия	463	522	433
ПГТ "Пенчо Семов"*	професионална гимназия	398	400	388

Източник: РУО-Габрово

В резултат на демографските промени постепенно е извършена оптимизация на училищната мрежа в община Габрово. Последните години са закрити три училища, в т.ч. едно общообразователно (ОУ „Цанко Дюстабанов“), едно специално (ПУ „Николай Палаузов“) и една професионална гимназия (ПГС-Габрово).

По традиция Природо-математическа гимназия "Акад. Иван Гюзелев" и Национална Априловска гимназия са училищата в областта, в които се влиза с най-висок бал. Водещи са паралелките по математика, с интензивно обучение на английски език и за системни програмисти в ПМГ "Акад. Иван Гюзелев", както и паралелките по хуманитарни науки и чужди езици в Национална Априловска гимназия.

Професионалната техническа гимназия „Д-р Никола Василиади“ предлага дуална форма на обучение и традиционно подготвя кадри за местната индустрия. Партньори на ПТГ „Д-р Никола Василиади“ са световно известните и водещи в бранша си фирми: Импулс АД, Резбонарезни инструменти Габрово ЕООД, ЦЕРАТИЦИТ България АД, Габинвест ЕООД, ЗГПУ ГРУП-ЕООД. През 2020 г. завърши първата паралелка специалност „Мехатроника“ в дуална форма на обучение.

През 2020 г. общо 429 ученици са завършили средно образование в община Габрово – 258 ученици са завършили в средните училища и профилираните гимназии и 171 ученици са завършили в професионалните гимназии. Средната оценка на държавния зрелостен изпит по български език и литература (БЕЛ) в Габрово през 2020 г. е добър (4,33), а по математика – много добър (4,87). Учениците в община Габрово традиционно се представят силно, като общината се нарежда сред водещите 10 в страната.

Община Габрово организира ежегодно срещи между образователните институции и представители на бизнеса в града, насочени към обсъждане на необходимостта от кадри на пазара на труда, коментиране на специалностите, които да бъдат включени в държавния план-прием на учениците, завършващи основно образование. Ежегодно се провежда Ден на отворените врати в габровските средни училища, профилираните и професионални гимназии, с цел запознаване на учениците и родителите им с условията за обучение и възможностите за професионалната им реализация.

За учебната 2017/18 г. е утвърдено първото иновативно училище в общината - ОУ "Христо Ботев" – Габрово, а от 2020/2021 г. те са четири – Начално училище „Васил Левски“, Основно училище „Христо Ботев“, Природо математическа гимназия „Акад. Иван Гюзелев“ и Средно училище „Райчо Каролев“.

В училищните проекти са заложили следните елементи на иновативния процес: иновативни елементи по отношение на организацията и/или съдържанието на обучението; организиране по нов/усъвършенстван начин управлението, обучението и образователната среда; използване на нови методи на преподаване; разработване по нов начин на учебно съдържание, учебни планове и учебни програми. Реализираните дейности се отразяват положително на образователната среда, на ключовите компетентности на учениците, на квалификацията на учителите, на взаимоотношенията им с външни партньори, както и с родителите.

Чрез участие по националните програми на Министерството на образованието и науката през учебната 2019/2020 г. в училищата са създадени атрактивно обзаведени помещения за дейности по интереси, специализирано оборудване на учебни кабинети и лаборатории за лабораторна и експериментална работа по природни науки, в съответствие с развиващите се съвременни нови технологии, стимулиращи личностното развитие на учениците.

Средищните училища ОУ „Христо Ботев“, СУ „Райчо Каролев“ и СУ „Отец Паисий“ обхващат 207 подлежащи на задължително обучение ученици от населените места, в които няма училище. За учениците е осигурен безплатен транспорт от селата по местоживее до училищата в града и обратно.

3. Деца и ученици със СОП

Образователните институции имат ангажимент за откриване, подкрепа за развитието и реализиране дарованията на всяко дете. Те осигуряват желани извънкласни извънучилищни дейности в сферата на науката, изкуствата и спорта за пълноценно ангажиране свободното време на учениците.

Децата и учениците със специални образователни потребности в общината се отглеждат в семейна среда или близка до семейната. Тази целева група включва деца с физически, умствени, сензорни, психически и комплексни увреждания. По данни на Дирекциите “Социално подпомагане” Габрово и Севлиево, за 2017 г. децата с увреждания в област Габрово са 526, а за 2018 г. са 563.

Таблица 13.

Данни за деца и ученици със специални образователни потребности с допълнителна подкрепа за 2018/2019 г. /към 06.02.2019 г./					
Населено място	Габрово	Дряново	Севлиево	Трявна	Общо
1. Общ брой на децата и учениците със специални образователни потребности, които се обучават с ресурсно подпомагане в детски градини по чл. 35 и в училищата по чл. 38 от ЗПУО	118	25	59	35	237
От общия брой по т. 1 – с ресурсно подпомагане РЦПППО	52	13	31	27	123
2. Общ брой на децата и учениците със специални образователни потребности, които се обучават в ЦСОП	30	-	-	-	30
3. Деца и ученици със сензорни увреждания	3	2	2	-	7
4. Деца и ученици с множество увреждания	17	7	14	4	42
5. Деца и ученици интелектуални затруднения	14	6	13	6	39
6. Деца и ученици с езиково-говорни нарушения	25	2	5	7	39
7. Деца със специфични нарушения на способността за учене (дислексия, дисграфия, дискалкулция)	32	4	7	12	55
8. Деца и ученици с разстройства от аутистичния спектър	13	1	12	4	30
9. Деца с емоционални и поведенчески разстройства	15	3	6	2	26

Източник: План за интегрирано развитие на Община Габрово 2021 - 2021 г.

4. Личностно развитие и свободно време

Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици на област Габрово 2019-2020 г. Това е втората двугодишна стратегия за подкрепа за личностното развитие, която се разработва на областно ниво. При създаването на новата стратегия са взети под внимание анализите на потребностите от обща и допълнителна подкрепа, представени от четирите общини в областта – Габрово, Севлиево, Дряново и Трявна. Стратегията разглежда предизвикателствата, приоритетните направления, стратегическите цели и необходимите мерки в областта на подкрепата за личностно развитие на деца и ученици. На територията на община Габрово функционират множество организации, чиято дейност е в сферата на неформалното образование, личностното развитие, планирането и реализирането на инициативи. Сред тези организации са Център за работа с доброволци към Община Габрово, Младежки съвет по наркотични вещества към Община Габрово, Център за работа с доброволци към ИМКА Габрово, Клуб на доброволците към Регионална библиотека – Габрово, Фондация „Габрово преди и сега”, Сдружение „Социален диалог 2001”, БМЧК – Габрово, Ротаракт, Сдружение „Мечти и отбори”, Сдружение „Обсерватория Д2” и др.

Разнообразни дейности за децата и учениците се предлагат в Регионалния исторически музей, Художествената галерия „Христо Цокев“, Интерактивния музей, Дом на хумора и сатирата, библиотека „Априлов - Палаузов“ и читалищните библиотеки. Същевременно 42 спортни клуба, предоставят възможност за активно занимание със спорт – волейбол, футбол, баскетбол, бокс, вдигане на тежести, плуване, бадминтон, карате, колоездене таекуондо и др. В спортен комплекс „Христо Ботев“ са подновени и реновирани вътрешните части и пространства на закрыта писта по лека атлетика и зала „Бокс“ и се осигурени условия за спортна дейност на деца и ученици.

От няколко години традиционно се организират занимания за деца и младежи, свързани с високотехнологичните знания и умения – програмите на Робопартанс, Клуб по роботика, Клуб по ракетомоделизъм, Академия Телериг, „Звездни градове“ – функционират на територията на област Габрово и дават възможност на около 100 деца годишно да се „срещнат“ с ИТ възможностите и новите технологии, както и да създават софтуер и да конструират модели и макети. В сформираниите школи и клубове в училищата на територията на община Габрово, са обхванати над 45% от учениците, като дейностите включват: Креативност и дигитални компетентности, компютърно програмиране, информационни технологии, компютърна анимация, триизмерно моделиране и визуализация, роботика, графичен и уеб дизайн и други.

5. Висше образование

Технически университет – Габрово е ключовата образователна институция в града. Университетът привлича млади хора, подготвя силни технически кадри за местната икономика и играе водеща роля в изследователската и развойната дейност, в т.ч. създавайки среда за интелигентна специализация на промишлеността в Габрово. През 2020 г. отвори врати и високотехнологичния парк към ТУ – Габрово.

Общо 3 669 студенти се обучават в ТУ – Габрово през 2019 г. В техническите специалности се обучават 3 037 студенти, като машинното инженерство е водещата специалност. Университетът се фокусира в тези специалности, в които има дългогодишни традиции и които са най-тясно обвързани с местната индустрия. През последните години се увеличава делът на обучаваните в традиционното машинно инженерство, както и в комуникационна и компютърна техника, която отговаря на динамиката в бизнес услугите в Габрово.

Таблица 14.

Технически университет - Габрово (2019)	Брой студенти (по направления)	Доход на завършилите. Среден месечен доход на завършилите през последните 5 години (лева)
ТУ - Габрово	3669	
Машинно инженерство	968	1584
Електротехника, електроника и автоматика	833	1579
Общо инженерство	472	1406
Материали и материалознание	138	1439
Комуникационна и компютърна техника	626	1383
Администрация и управление	403	1090
Икономика	99	838
Социални дейности	130	723

Източник: Рейтингова система на висшите училища в България

Прегледът в по-дълъг период от близо 10 години показва, че почти по всички направления се наблюдава спад на броя на студентите. Въпреки това, през последните 3 години броят на студентите се стабилизира, като в най-популярните специалности има дори леко нарастване. Данните за завършилите категорично показват, че ТУ-Габрово се справя добре в инженерните специалности, като реализацията на кадрите е добра и възнагражденията са сравними със средните за страната за тези длъжности. В компютърните технологии има известно изоставане по отношение на последващата реализация, но това най-вероятно ще се промени с развитието на ИКТ сектора в община Габрово.

6. Изводи за образователното равнище в община Габрово и взаимовръзка с устойчивата градска мобилност

В община Габрово през последните десетина години са постигнати значителни успехи в образователната система:

- Мрежата от образователни институции е оптимизирана, съответствайки на демографските и социално-икономическите промени в общината;
- Материалните и технически ресурси в системата на предучилищното и училищното образование са от особена необходимост за децата със специални образователни потребности;
- Качествено и ефективно образование, чрез оптимизация на общинската образователна система, като са обхванати всички подлежащи на задължително образование деца с активна кампания за предотвратяване на преждевременно им отпадане от училище;
- Направено обновяване и модернизация на материална база в детските градини, училищата и в университетското образование. Обновяването на сградния фонд и дворните пространства създават привлекателна образователна среда;
- Повишаване ефикасността на личностното развитие на подрастващите.

Личностното развитие е предпоставка за по-качествен начин на живот и дава възможност на всеки човек да осъзнае и развие своите знания, таланти и потенциал с цел по-добра реализация. За развитие на градската мобилност и подготовка на населението за справяне с предизвикателствата на опазването на околната среда е от особено значение ролята на ранното въздействие още в предучилищна възраст. Спортните дейности са допълнителен фактор за физическо и психическо здраве за утвърждаване на здравословен начин на живот. Един от основните стълбове на устойчивата градска мобилност е именно това - здравословен живот.

През последните години се наблюдава увеличаване на децата с увреждания, подпомагани от Дирекциите „Социално подпомагане” в градовете Габрово и Севлиево. Това от своя страна изисква от управляващите да обърнат допълнително внимание при проектиране на градската инфраструктура.

V. Пазар на труда в община Габрово

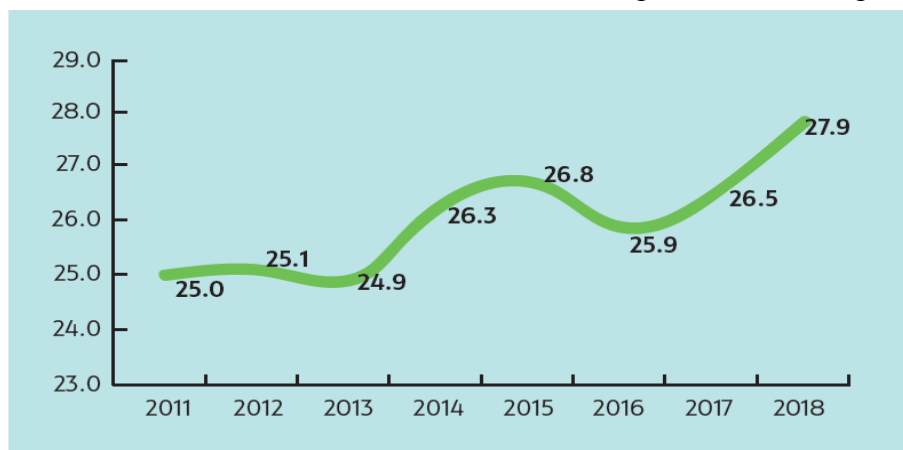
1. Работна сила и икономическа активност

Около 60% от населението е в активна трудоспособна възраст (15-64 г.). Областта е компактна – населените места, в т.ч. Севлиево, Трявна и Дряново са на около 30 минути от град Габрово, Потенциалната работна сила и процесите на пазара на труда следва да се оценят и на областно ниво. Данните за всекидневната трудова миграция показват, че всеки ден между Габрово и Севлиево има сериозен обмен на работна ръка.

По данни на НСИ, през 2019 г. работната сила във възрастовата група 15-64 г. в област Габрово е 47,1 хил. души, докато лицата извън работната сила в същата възрастова група са на рекордно ниски нива за областта – 17,1 хил. души. Коефициентът на икономическа активност в област Габрово достига 73,4% през 2019 г., като 77,2% е икономическата активност при мъжете и 69,4 е икономическата активност при жените. По отношение на икономическата активност, Габрово изостава единствено от Велико Търново в СЦР.

В област Габрово 28% от хората на възраст между 25-64 г. имат висше образование, като голяма част от висшистите са фокусирани в град Габрово. По този показател областта е традиционно в топ 5 на страната, като областите Русе и Велико Търново от СЦР също са сред лидерите в страната. Конкретно за община Габрово, комбинацията от добро училищно образование – пълен обхват и високо качество, както и високият дял на работната сила с висше образование обуславят и добрите показатели на пазара на труда.

Графика 5. Относителен дял на населението в област Габрово с висше образование (25-64 г.)

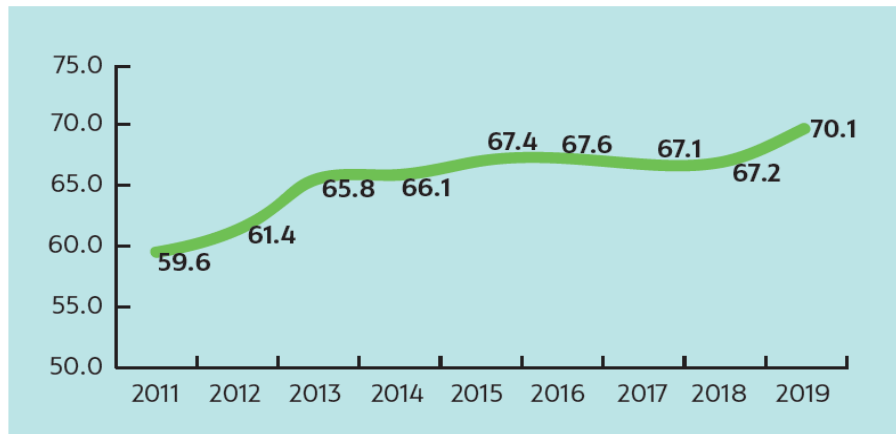

Източник: НСИ

2. Заетост и заплати

През 2019 г. заетостта в област Габрово нараства за осма поредна година и достига над 70%, което е рекорд в новата история на областта. Общият брой на заетите лица в област Габрово достига 45 хил. души. Значителният ръст на заетостта през 2019 г. показва, че положителната динамика в икономиката от последните години се е запазила.

Графика 6: Коефициент на заетост в област Габрово (15-64 г.)

Източник: НСИ

По отношение на безработицата област Габрово е с най-добри показатели в СЦР. По данни на Агенция по заетостта официалната безработица в рамките на областта е много ниска – 3,4% в община Габрово и 3,6% в община Севлиево през 2019 г. Силната промишленост в региона оказва своето влияние, като дори и в най-тежките години (кризата след 2009 г.) безработицата остава сравнително ниска.

Таблица 15.

Наети лица и заплати в община Габрово (данни за 2018 г.)	Наети лица по трудово и служебно правоотношение по икономически дейности (A21)	Средна брутна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение по икономически дейности (A21)
ОБЩО	18 878	10 801
селско, горско и рибно стопанство	151	14 711
преработваща промишленост	8 481	11 105
доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци	427	9 831
строителство	704	8 803
търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	2 501	8 242
транспорт, складиране и пощи	705	8 243
хотелиерство и ресторантьорство	493	6 688
създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	184	16 081
финансови и застрахователни дейности	151	12 890
операции с недвижими имоти	129	10 098
професионални дейности и научни изследвания	377	9 734
административни и спомагателни дейности	262	6 531
държавно управление	830	14 265
образование	1 245	13 347
хуманно здравеопазване и социална работа	1 461	13 910
култура, спорт и развлечения	526	9 102
други дейности	185	7 141

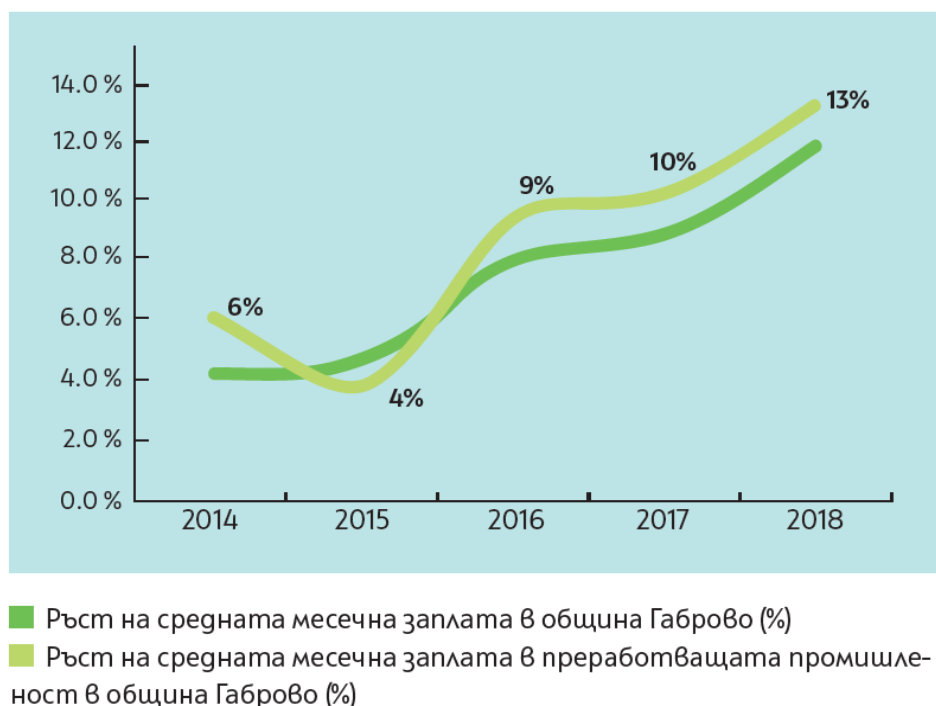
Източник: НСИ

Общо 18 878 са наетите лица по трудово и служебно правоотношение в Габрово през 2018 г. Броят на наетите спада през последните години, което е следствие от спада на населението в рамките на общината. Въпреки това някои сектори добавят работни места през последните 2-3 години. Сред тях са предимно най-динамичните дейности в сферата на услугите – информационни технологии и услуги, професионални и финансови дейности. Промислеността запазва броя на наетите през последните две години, въпреки спада на населението.

Общо 8 481 души са наети в промишлените предприятия в община Габрово. Това са над половината от всички наети в частния сектор в местната икономика. По този показател Габрово е лидер спрямо другите икономически центрове в района, така и спрямо големите индустриални центрове на юг от Стара планина. Средната брутна месечна заплата в промишлеността в Габрово надмина 1 000 лв. през 2019 г., но остава конкурентна спрямо големите центрове на юг – като Пловдив и Стара Загора.

Заплатите в Габрово бележат постоянен ръст през последните години. През 2019 г. средната заплата в община Габрово в последните години нараства с над 10%. Заплатите в промишлеността нарастват с още по-бърз темп и вече изпреварват средната за общината, което отразява и ориентирането на промишлеността към капиталоемки производства с по-висока производителност на труда, позволяващи по-високи възнаграждения. Най-високите заплати в Габрово са в сферата на информационните технологии и услуги, като достигат над 1 500 лв. през 2019 г.

Графика 7. Ръст на заплатите в община Габрово

Източник: НСИ

3. Изводи на пазара на труда в община Габрово и взаимовръзка с УГМ

Развитието на човешките ресурси са ключови не само в град Габрово, но и в цялата община Габрово. Успехите и предизвикателствата, свързани с човешкия капитал и ключовите сектори в социалната сфера са следните:

- Продължава тенденцията за спад на населението в община Габрово и влошаване на възрастовата структура на населението – ръст на старите хора за сметка на тези в трудоспособна възраст, което от своя страна намалява потенциала за развитие на устойчива градска мобилност;

- Механичният прираст на населението е отрицателен. Община Габрово има положителен прираст спрямо съседните си общини и отрицателен спрямо по-големите центрове. Което от своя страна концентрира население в природно ограничен откъм разширение град и обезлюдяване на по-малки населени места;

- Отливът на хора е най-силно изразен при младите хора (15-29 г.), които търсят възможност за продължение на образованието и по-добра реализация. Наблюдава се известно стабилизиране на механичния прираст при децата (0-14 г.), което означава, че община Габрово има потенциал да задържа и привлича семейства с малки деца. Малките деца са по податливи на промяна на мисленето как да живеят по начин щадящ природата и по-малка зависимост от лични превозни средства;

- Постигната рекордна заетост. Но тази рекордна заетост не трябва да ни успокоява, защото постигането ѝ е в зависимост на постоянно намаляващата работна ръка;

- Ръст на заплатите с повече от 10% на годишна база (изпреварващ ръст на заплатите в преработващата промишленост) водещи до повече възможности пред населението и по-големи нужди от мобилност.

VI. Здравеопазване и социални услуги в община Габрово

Регионална здравна инспекция Габрово изготвя Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Габрово. Представените данни от НСИ и анализа на РЗИ-Габрово за 2019 г., като е поставен фокус конкретно върху община Габрово. Представени са и данни от Община Габрово за общинските дейности по здравеопазване.

1. Структура на заболяемостта по причини за хоспитализация

- Болести на дихателната система – 25,04%;
- Болести на органите на кръвообращението – 12,83%;
- Болести на храносмилателната система – 9,02%;
- Болести на пикочо-половата система – 7,33%;
- Травми и отравяния – 6,41%.

Смъртността в област Габрово е по-висока от средната за страната, което се дължи на прогресивното застаряване на населението и миграцията на младото население извън областта и страната. Детската смъртност в област Габрово е традиционно по-ниска от средната за страната. Това се дължи както на по-големия относителен дял на градското население в сравнение със средния за страната, така и по-малкия относителен дял на малцинственото население. През 2019 г. в област Габрово по место на събитието няма починали деца под едногодишна възраст. Детската смъртност е 0,00‰, а за страната стойността на този показател за 2019 г. е 5,6‰.

2. Извънболнична помощ

Първична извънболнична медицинска помощ

В рамките на област Габрово броят на лекарите, физически лица, работещи в индивидуални и групови практики за първичната медицинска помощ е 85.

Специализирана извънболнична медицинска помощ

В лечебните заведения за специализирана извънболнична помощ в областта (МЦ, ДКЦ, ИПСМП, ГПСМП, МДЛ) работят общо 301 лекари физически лица. Осигуреността с лекари в извънболничната специализирана медицинска помощ е 28 на 10 000 души от населението. Добра е осигуреността с лекари по основните медицински специалности.

През 2019 г. на територията на община Габрово функционират 25 заведения за извънболнична помощ, в т.ч. 1 диагностично-консултативен център, 6 медицински центрове, 1 дентален център, 17 самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории.

Териториалната достъпност до лечебните заведения, оказващи специализирана медицинска помощ, е много добра (равномерно разположение), но има известно съсредоточаване на отделните специалисти в ДКЦ и МЦ. Необходими са целенасочени и дългосрочни усилия в дейности по профилактика на болести и промоция на здравето, както и повишаване на информираността на ползващите здравни услуги.

3. Болнична медицинска помощ

Към края на 2019 г. на територията на община Габрово функционират две болнични заведения – Многопрофилна болница за активно лечение “Д-р Тота Венкова” АД и Специализирана болница за активно лечение на белодробни болести град Габрово ЕООД. Общият брой на леглата в стационарите на лечебните заведения за болнична медицинска помощ към края на 2019 г. е бил 403, като 303 са леглата в МБАЛ “Д-р Тота Венкова” АД и 100 в СБАЛББ ЕООД гр. Габрово. Осигуреността с легла е 70 легла на 10 000 души население.

Болничен персонал - В болничните заведения на област Габрово към 31.12.2019 г. работят 252 лекари – физически лица. Добра е достъпността до лечебните заведения, оказващи болнична медицинска помощ. Броят на леглата за активно лечение е оптимизиран. Не са решени въпросите с: финансиране на леглата за продължително лечение и на някои от дейностите, възможността за подновяване на амортизирана медицинска апаратура, реализиране на скринингови програми. Има текучество и недостиг на специалисти по здравни грижи.

През 2020 г. в гр. Габрово отвори врати нова частна болница – МБАЛ „Свети Иван Рилски Габрово”. Съгласно сключения договор с Националната здравноосигурителна каса МБАЛ „Свети Иван Рилски Габрово” ЕООД оказва болнична помощ по 16 клинични пътеки в областта на пневмологията и фтизиатрията, кардиологията, нефрологията и физикалната и рехабилитационна медицина. В болницата функционират Диагностично-консултативен блок, две клинични и едно диагностично отделения: отделение по Вътрешни болести, отделение по Физикална и рехабилитационна медицина и отделение по Образна диагностика. На територията на МБАЛ „Свети Иван Рилски Габрово” ЕООД се помещава База 2 на Медицински център „Свети Иван Рилски”, предлагащ извънболнична специализирана медицинска помощ.

4. Спешна медицинска помощ

Център за спешна медицинска помощ (ЦСМП) Габрово включва 4 филиала в общините Габрово, Дряново, Севлиево и Трявна. ЦСМП Габрово покрива норматива за времето на обслужване на подадените адреси. Центърът е с добра осигуреност на медикаменти и консумативи, има недостиг на персонал и квалифицирани кадри, а голяма част от работещите към момента са на пенсионна или предпенсионна възраст. Много малък брой лекари са с придобита специалност „Спешна медицина“. Недостатъчна е степента на непрекъснато обучение и подобряване на квалификацията. Необходимо е реновиране на сградния фонд на ЦСМП и преоборудване със съвременна медицинска техника. В спешно приемно отделение към МБАЛ „Д-р Тота Венкова” Габрово за 2019 г. са извършени 20 731 амбулаторни прегледи, от които са хоспитализирани 8 446 пациенти и 52 души са починали при амбулаторните прегледи.

5. Общински дейности по здравеопазване

В детските ясли на територията на община Габрово поетапно се модернизира материално-техническата база с помощта на собствен и външно-привлечен ресурс – оборудване и обзавеждане, въвеждане на енергийно-ефективни мерки и др., изграждане на съвременни дворни пространства.

Разкрити са 13 яслени групи в 3 самостоятелни ясли (ДЯ „Първи юни, ДЯ „Славейче“ и ДЯ „Зора“). В детска ясла „Зора“ се намира и единствената за гр. Габрово Детска млечна кухня, която предлага обедно менюта деца в три възрастови групи: малки - от 10 м. до 1 г., преходни - от 1 г. до 1,5 г. и големи - от 1,5 г. до 3 г. В детските градини „Ран Босилек“, „Дъга“ и „Първи юни“ има разкрити 8 яслени групи.

В рамките на община Габрово се осигурява здравословна среда и оптимална грижа за отглеждане на деца, при спазване на разпоредбите на максимален брой деца в група. Капацитетът на яслите и яслени групи в детските градини е достатъчен да обхване всички желаещи и не се очаква да има неприяти деца.

6. Социални услуги

На територията на община Габрово се наблюдават следните рискови групи хора имащи нужда от социална подкрепа:

- Деца и семейства в риск;
- Възрастни лица и хора с увреждания;
- Деца с увреждания;
- Скитащи и бездомни лица.

Към 2020г. община Габрово е разкрила широк спектър от социални услуги, обхващащи голям брой от лицата и децата в риск. По-голямата част от разкритите социални услуги се финансират от държавата, като Община Габрово дофинансира някои от тях, с цел осигуряване на високо качество и гарантиране на устойчивост при ползването им от различни целеви групи.

Обхващането на гореописаните групи лица и деца в риск се осъществява от следните съществуващи социални услуги на територията на община Габрово:

- **Социални услуги за деца и младежи** - Звено „Майка и бебе“, Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания, Център за социална рехабилитация и интеграция за деца от аутистичния, Център за обществена подкрепа „ИМКА“, „Вяра“, Комплекс за социално-здравни услуги за деца и семейства, Дневен център за деца и младежи с увреждания, Дневен център за деца с увреждания, Центрове за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания, Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания с потребност от постоянни медицински грижи, Приемна грижа, Осигуряване на финансова подкрепа за новородено или осиновено дете на територията на община Габрово;

- **Социални услуги за възрастни и лица с увреждания** - Дом за пълнолетни лица с физически, Дневен център за пълнолетни лица с увреждания, Център за социална рехабилитация и интеграция, Домашен социален патронаж, Дневен център за стари хора, Клуб на пенсионера, Клуб на инвалида, Патронажна грижа - Компонент 2, Патронажна грижа - Компонент 3, Топъл обяд, Механизъм за лична помощ, Асистентска подкрепа, Регионален хоспис ЕООД.

Освен съществуващите на територията на общината разнородни по обхват социални услуги, финансирани с публичен ресурс, са създадени и такива, с частно финансиране.

7. Услуги, създадени от Община Габрово във връзка с пандемията COVID-19

Кризисна социална кухня - Кризисната кухня е платена услуга и цели да доставя пряко приготвена топла храна за обяд и вечеря, покриващи голяма част от необходимата храна на ден до потребители, в невъзможност да се справят сами. Храната се доставя до местоживеенето на лицата ежедневно в работни дни, като покрива шест дни от седмицата (събота включително). Кризисната социална кухня е създадена през месец март 2020г. с капацитет 400 лица. От тази услуга могат да се възползват всички лица, попадащи в рисковите групи от заразяване с COVID-19, както и други лица, спазващи противоепидемичните мерки; лица, поставени под задължителна карантина; самотни родители на деца до 12 години и други. Продължителността на съществуване на услугата е в зависимост от обстановката в страната, касаеща разпространението на корона вируса и възможността на лицата да задоволяват сами ежедневните си потребности от храна.

Общински фонд COVID-19 - Общински социален фонд COVID-19 е създаден през месец март 2020г., като основната му цел е подпомагане на лица и семейства, които поради разпространението на корона вируса, са пряко засегнати и това е довело до трайни последици за домакинството им. Фондът предоставя еднократна финансова помощ под формата на ваучери за закупуване на хранителни продукти, като размерът ѝ се определя от броя на лицата в домакинството. До месец ноември 2020г. са подкрепени 35 лица и семейства. За периода 2019 - 2020г., общият брой на ползващите услуги лица и деца надвишава 4 500. Това доказва сериозната необходимост от продължаване предоставянето на различните видове социална и финансова подкрепа на жителите на общината.

8. Изводи относно здравеопазването и социалните услуги в община Габрово и взаимовръзка с УГМ

Смъртността в област Габрово е по-висока от средната за страната, което се дължи на прогресивното застаряване на населението и миграцията на младото население извън областта и страната.

През 2019 г. на територията на община Габрово функционират 25 заведения за извънболнична помощ и две болнични заведения. Добра обезпеченост и достъпността до лечебните заведения, оказващи болнична медицинска помощ е от основно значение за стимулиране на местното население да избере дадено място за живеене. В болниците има текучество и недостиг на специалисти по здравни грижи.

Съществуват 4 филиала на спешна медицинска помощ (ЦСМП) Габрово в общините Габрово, Дряново, Севлиево и Трявна Център което допълнително прави тези населени места по привлекателни за живот сред по-старото население и родителите с малки деца. Както в болниците така и тук има недостиг на персонал и квалифицирани кадри, а голяма част от работещите към момента са на пенсионна или предпенсионна възраст.

В рамките на община Габрово се осигурява здравословна среда и оптимална грижа за отглеждане на деца, при спазване на разпоредбите на максимален брой деца в група. Капацитетът на яслите и яслените групи в детските градини е достатъчен да обхване всички желаещи и не се очаква да има неприети деца.

VII. Икономическо развитие на община Габрово

1. Състояние на местната икономика

Община Габрово е един от областните центрове с най-силно изразен индустриален профил в България. Преработващата промишленост има дълбоки традиции и носи над 60% от произведената продукция в Габрово – почти двойно спрямо средните стойности за страната. Половината от наетите в частния сектор, както и над половината от добавена стойност на местната икономика са концентрирани в промишлеността.

През 2018 г. brutният вътрешен продукт на човек от населението в област Габрово е 13 510 лв., което е над нивата в другите икономически центрове в Северен централен район. За последните пет години БВП на човек от населението в област Габрово нараства с 51% и към 2018 г. областта е на 6-то място сред 28-те области в страната. По отношение динамиката на местната икономика, измерена чрез ръста на БВП на човек от населението в последните 5 години, Габрово е сред водещите три области на страната и лидер в района.

Таблица 16.

Области	БВП на човек от населението (2018)	Ръст за последните 5 години (2013-2018)
Габрово	13510	+51%
Пловдив	13141	+41%
Русе	11769	+33%
Велико Търново	10434	+35%
България	15615	+38%

Източник: НСИ, ИПИ

Произведената продукция от нефинансовите предприятия в област Габрово достига 2,5 млрд. лв. през 2018 г. Традиционно над 90% от продукцията в областта е концентрирана в общините Габрово и Севлиево – 1 041 млн. лв. в Габрово и 1 261 млн. лв. в Севлиево. И двете водещи общини са силно ориентирани към преработващата промишленост и допринасят за положителната динамика на областната икономика.

2. Заети лица в предприятията и големи работодатели в община Габрово

Общо 3 568 нефинансови предприятия извършват дейност в община Габрово през 2018 г. Броят на предприятията е сравнително стабилен в периода 2015-2018 г. Устойчив е и броят на предприятията в преработващата промишленост, които са 566 през 2018 г. Най-много предприятия оперират в търговията – 1 252 през 2018 г., което е нормално при наличието на множеството малки търговски обекти. След търговията и промишлеността се нареждат професионалните дейности – 304 предприятия, хотелиерство и ресторантьорство – 267 предприятия, и транспорт – 235 предприятия. В строителството се наблюдава спад на броя на предприятията – до 143 през 2018 г.

Сравнително малък е броят на големите предприятия (с над 250 наети). През 2018 г. само 3 предприятия имат над 500 човека, а други 5 са между 250 и 500 човека за производство на облекло "Дзалли" ООД, четири компании в обработването на метал и производството на метални изделия и инструменти "Цератицит България" АД, Резбонарезни инструменти "Габрово" ЕООД, "Импулс" АД и "Габинвест" ЕООД, както и една в областта на информационните технологии "Стемо" ООД.

След 8-те най-големи компании се нареждат 15 предприятия с между 101 и 250 заети и 29 предприятия с между 51 и 100 заети, които изграждат гръбнака на местната икономика. Голяма част от предприятията между 50 и 250 заети са в преработващата промишленост, в т.ч. производството на машини и особено на подемно-транспортни машини, изделия от каучук и пластмаси, обработката на метали, производството на облекла и хранителни продукти. В тези предприятия работят около 5 хил. души или 24% от всички наети в Габрово. Предприятията с между 10 и 49 наети са 212 и в тях работят около 5,5 хил. души, или 26% от всички наети в Габрово. Микропредприятията са 3 304 или 92,6% от всички предприятия в община Габрово. В микропредприятията работят приблизително 6,5 хил. души или около 31% от всички наети. Видимо работната сила в Габрово е разпределена сравнително равномерно между различните по размер предприятия.

Таблица 17.

Предприятия с над 50 заети във водещите 5 сектора	Компании по брой заети	
Метали и метални изделия; Леене на стомана; обработване на метали; производство на инструменти; производство на компоненти за ловно и спортно оръжие	- "Цератицит България" АД, "Импулс" АД, "Резбонарезни инструменти Габрово" ЕООД, "Габинвест" ЕООД - "Металик бисипи" АД и "Планзее МВ" ЕООД - "ЗГПУ ГРУП" ООД, "Иванов и Иванов" ООД	250+ заети 101-250 заети 51-100 заети
Машини, оборудване и съоръжения; Производство на подемно-транспортни машини; специализирани машини; електрически съоръжения	- "Подемкран" АД, "АМК задвижваща и управляваща техника" ЕООД - "Мехатроника" АД, "МВ Янтра" АД, "Теспом" АД, "Подем Габрово" ЕООД	101-250 заети 51-100 заети
Изделия от каучук и пластмаси; Производство на листови, плочи, тръби и профили; опаковки от пластмаси	- "Алфрида Пеев" ЕООД, "НБИ Консорциум" ООД - "Терахим 97" АД, "Пластформ" ООД, "Колтек" ЕООД, "СТС ПАК Холдинг" ООД, "Екопроект" ООД	101-250 заети 51-100 заети
Облекло и текстил; Производство на тъкани; долно и горно облекло; обувки	- "Дзалли" ООД - "ТИ фузион България" ЕООД, "МАК" АД, "ОЗЕКС" ЕООД, "Техномат-Меркурий" ЕООД	250+ заети 101-250 заети
Хранителни продукти; Производство на хранителни подправки; мляко и млечни продукти; хляб и сладкарки изделия; преработка на картофи	- "ЕЛВИ" ООД, "Меркурий производство и пакетаж" АД, "Хлебозавод Габрово" ООД - "Булкарто" ЕООД	101-250 заети 51-100 заети

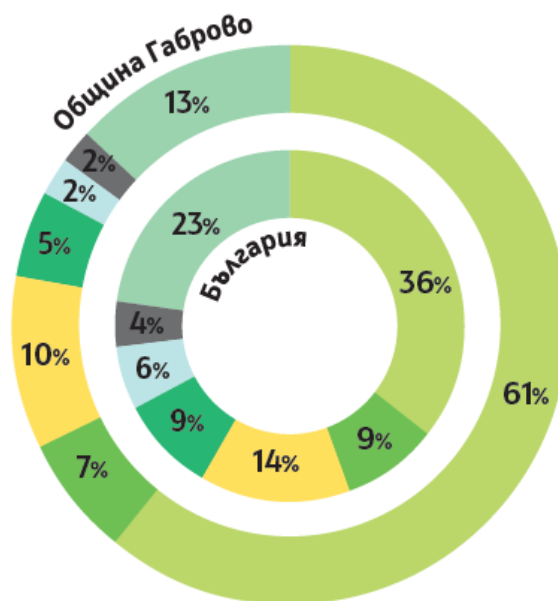
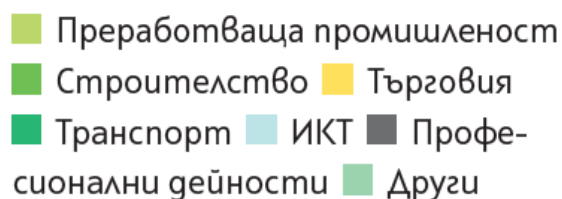
Източник: ИПИ на база данни от Капитал КАПИ и НСИ

3. Обща характеристика и структура на икономиката

През 2018 г. нефинансовите предприятия в Габрово са произвели продукция за 1 041 млн. лв., като продукцията на преработващата промишленост достига 630 млн. лв. Продукцията в търговията е в рамките на 104 млн. лв., а строителството е на трето място с 77 млн. лв. Над 40% от общата продукция в общината е предназначена за външни пазари, което е резултат от силно експортната ориентираност на преработващите предприятия в Габрово.

Графика 8.

ДЯЛ НА СЕКТОРИТЕ В ПРОИЗВЕДЕНАТА ПРОДУКЦИЯ (2018 г.)

Източник: НСИ

Ръстът в произведената продукция за периода от 2016 до 2018 г. е над 144 млн. лв. или с 16.1%, което отразява положителната динамика в местната икономика. Ръстът на продукцията в преработващата промишленост за този период е близо 100 млн. лв. или с 18.5%. Ключово за икономиката на Габрово е, че именно най-големият сектор – преработващата промишленост, е и един от най-бързо развиващите се. Другият сектор, който макар и все още малък, води динамиката в местната икономика са информационните технологии и услуги, чиято продукция нараства с рекордните 161,5% за две години.

Таблица 18.

Произведена продукция на предприятията в община Габрово (избрани сектори)	2016 (млн. лв.)	2017 (млн. лв.)	2018 (млн. лв.)	Ръст, % 2016-2018 г
Преработваща промишленост	532	583	630	18.5%
Строителство	66	87	77	17.6%
Търговия	104	99	104	-0.1%
Транспорт	47	54	54	13.9%
Хотели и ресторанти	12	13	11	-9.1%
ИКТ	9	21	23	161.5%
Професионални дейности	18	19	20	13.6%
Общо за нефинансовите предприятия	897	988	1 041	16.1%

Източник: НСИ

Тенденцията за ориентиране на българската икономика към създаването на по-висока добавена стойност е ясно видима и в данните за община Габрово. За последните пет години добавената стойност на един нает в преработващата промишленост в община Габрово се е увеличила с 50% и достига над 25 хил. лв. на един нает. Това обуславя и постоянният ръст на заплатите, които в периода 2013-2018 г. устойчиво нарастват с над 10% годишно, а тази тенденция се запазва и през 2019 г.

4. Секторно разпределение в икономиката на община Габрово

Преработващата промишленост - Промислеността на Габрово е силно експортно ориентирана – над 50% от продукцията е предназначена за външни пазари. Близко 2/3 от продукцията в машиностроенето – секторът с най-висока добавена стойност, е предназначена за външни пазари. Цели 80% от производството на текстил и облекла е ориентирано за износ. Това е и сектор със силно положителна динамика в износа през последната година. Единствено производството на храни и напитки е почти изцяло предназначено за вътрешния пазар.

Водещите икономически дейности в промишлеността са производството на текстил и облекло (продукция за 193 млн. лв. и 2 449 наети), метали и метални изделия (продукция за 140 млн. лв. и 2 542 наети), машини, оборудване и електрически съоръжения (продукция за 91 млн. лв. и 929 наети), каучук и пластмаси (продукция за 74 млн. лв. и 899 наети), храни и напитки (продукция за 75 млн. лв. и 847 наети) и мебели и изделия от дърво (продукция за 41 млн. лв. и 707 наети).

Таблица 19.

Показатели на предприятията в община Габрово (избрани сектори, 2018 г.)	Произведена продукция (млн. лв.)	Дял от продукцията в Габрово (%)	Брой наети*	Добавена стойност на един нает (лв.)
Общо за нефинансовите предприятия	1 041	100%	16 496	24 534
Преработваща промишленост	630	60.5%	8 582	25 174
Строителство	77	7.4%	704	24 764
Търговия	104	9.9%	2 402	23 366
Транспорт	54	5.2%	535	24 286
Хотели и ресторанти	11	1.0%	428	11 916
ИКТ	23	2.2%	401	39 484
Професионални дейности	20	2.0%	375	32 469

Източник: НСИ

*В таблицата са показани избрани сектори, които представляват близо 90% от икономиката на община Габрово. Броят на наетите лица се отнася само до нефинансовите предприятия и е в еквивалент на пълна заетост.

- **Строителство (7,4%)** - В община Габрово е произведена продукция за 77 млн. лв. и 704 наети през 2018 г. През последните години тенденцията е броят на наетите в строителството да намалява устойчиво. Ключови за развитието на строителството в Габрово са публичните инвестиционни проекти, като най-големият работодател (с 140 наети през 2018 г.) е в пътното строителство (Пътстрой-Габрово). Всички останали компании, които са в жилищното и нежилищното строителство, са с под 100 наети. Заплатите в строителството остават чувствително по-ниски от тези в промишлеността. Средната брутна месечна заплата в строителството е 734 лв. през 2018 г., като не се наблюдава положителна динамика през последните години.

- **Търговия (9,9%)** - В община Габрово е с произведена продукция за 104 млн. лв. и 2 402 наети през 2018 г. Произведената продукция в търговията е относително постоянна през последните години. Броят на наетите, подобно на строителството, бележи постоянен спад през последните години. Заплатите в търговията са сред най-ниските в общината – средната брутна месечна заплата е 687 лв. през 2018 г. Въпреки това, трябва да се отбележи, че заплатите в търговията отбелязват солиден ръст (над 10%) през 2018 г. и вече приближават тези в строителството.

- **Транспорт (5,2%)** - В община Габрово е с произведена продукция за 54 млн. лв. и 535 наети през 2018 г. Общо броят на наетите в транспорта нараства през последните години. Най-голямото предприятие е Общински пътнически транспорт – Габрово с 162 наети през 2018 г. Средна брутна месечна заплата в транспорта е равна на тази в търговията – 687 лв. през 2018 г., като също бележи солиден ръст през последната година.

- **Хотелиерството и ресторантьорството (1,0%)** - В община Габрово е с произведена продукция за 11 млн. лв. и 428 наети през 2018 г. В сектора няма отчетлива динамика през годините, а конкретно през 2018 г. се наблюдава и спад в продукцията. Броят на наетите също спада през 2018 г. Добавената стойност на един нает в хотелите и ресторантите е поне два пъти по-ниска спрямо другите основни сектори, а заплатите са много ниски – средната брутна месечна заплата е 557 лв. през 2018 г. Заплащането бележи ръст през годините, който е провокиран от покачването на минималната работна заплата в страната.

Секторите на информационните и комуникационните технологии (2,2%) и професионалните дейности (2,0%) в община Габрово произвеждат продукция за общо 43 млн. лв. и наемат 776 души. И двата сектора бележат ръст през последните години, като особено отчетлив е ръстът при информационните технологии и услуги – продукцията нараства 4 пъти за последните 5 години. Добавената стойност на един нает в ИКТ сектора е близо 40 хил. лв., като вече почти догонва производството на машини и оборудване, което е промишленото производство с най-висока добавена стойност в Габрово. Очаквано при бурното развитие на дигиталния сектор в страната, броят на наетите в информационните технологии и услуги в община Габрово също нараства през последните години и достига 355 наети през 2018 г. Заплатите в ИКТ сектора са най-високите в община Габрово, като конкретно в сферата на информационните технологии и услуги, брутна месечна заплата достига 1 500 лева.

5. Индустриални зони в гр. Габрово

В град Габрово са разположени 4 функциониращи индустриални зони, които се намират в непосредствена близост до града.

(А) Северна индустриална зона (СИЗ) / 3 532 000 кв. м.

СИЗ е най-голямата промишлена зона в Габрово. Разположена е в северната част на града, а през територията и преминава главен път Габрово – Велико Търново. Територията на зоната е с типично производствено-складови функции. Терените и сградите в зоната са предимно частни. Инфраструктурата на зоната е частично изградена, като до някои от терените няма довеждаща инфраструктура. На територията на зоната има няколко улици с важна транспортна и обслужваща функция, които са в добро състояние. Част от зоната е с реализирана обновена мрежа по проекта за Воден цикъл на Габрово, а в зоната е разположена обновената ПСОВ. През СИЗ преминава ЖП линията Габрово-Царева ливада, без да обслужва зоната и без връзки към нея. Част от терените в СИЗ са газифицирани.

(Б) Южна индустриална зона – изток (ЮИЗ-И) / 300 000 кв. м.

ЮИЗ-И е разположена по поречието на р. Янтра в посока изхода на Габрово към прохода Шипка. Зоната е многофункционална, като се състои от няколко обособени

производствени територии. Зоната няма оператор. Това е най-старата промишлена зона в града, формирана в края на 19 век от първите занаятчийски работилници и текстилни предприятия. Производствените терени са изцяло частна собственост – реституирани или приватизирани. Уличната мрежа на зоната е изградена, като само до единични незастроени терени няма изградена довеждаща инфраструктура. На територията на зоната има улици с важна транспортна и обслужваща функция, които са в добро състояние. Част от зоната е с реализирана обновена мрежа по проекта за Воден цикъл на Габрово. Част от терените са газифицирани.

(В) Южна индустриална зона – запад (ЮИЗ-3) / 645 000 кв. м.

ЮИЗ-3 е разположена по поречието на р. Паничарка. През зоната преминава трасето на изграждащия се Обход на Габрово с тунел под вр. Шипка, който осигурява бърза връзка с големите промишлени центрове в Южна България. Зоната е многофункционална, като се състои от няколко обособени производствени територии. Зоната няма оператор. Това е стара индустриална зона, формирана на база стари текстилни предприятия, разширени в годините на социализма. Производствените терени са изцяло частна собственост – реституирани или приватизирани. Уличната мрежа на зоната е изградена частично, до част от незастроените терени няма изградена довеждаща инфраструктура. Част от зоната е с реализирана обновена мрежа по проекта за Воден цикъл на Габрово. Част от терените са газифицирани. В зоната е разположена една от двете ел.подстанции на града.

(Г) Западна индустриална зона (ЗИЗ) / 400 000 кв. м.

ЗИЗ е разположена по протежение на главен път Габрово – Севлиево. Зоната няма оператор. В непосредствена близост до зоната е трасето на изграждащия се Обход на Габрово с тунел под вр. Шипка. Зоната е в процес на развитие и с голям потенциал за инвестиции на зелено поради наличието на свободни терени. За разлика от другите три зони край града, ЗИЗ няма подготвена информационна карта с детайли за състоянието на техническата инфраструктура.

Индустриална зона Габрово – Севлиево

Габрово и Севлиево са двата силни промишлени центъра в региона. Близостта на двата града способства за тяхната икономическа обвързаност, в т.ч. ежедневната трудова миграция между тях. Потенциалът за развитие на нова индустриална зона Габрово-Севлиево е допълнително подсилен от инвестициите в пътната инфраструктура между двата града и наличието на подходящ терен за развитие на зоната.

6. Взаимодействие на Община Габрово с бизнеса и международни проекти

През 2020 г. Община Габрово проведе широко онлайн проучване, както и редица срещи и консултации с представители на местния бизнес, за да идентифицира конкретни предложения за развитие на индустриалните зони в Габрово. Предложенията от бизнеса включват главно мерки и дейности, свързани с подобряване състоянието на техническата инфраструктура, като: провеждане на отчуждителни процедури за улици в индустриалните зони, които обслужват поземлените имоти в зоните с потенциал за развитие; изграждане на нова канализационна, водопреносна, енергопреносна, газопреносна и комуникационна мрежа; асфалтиране и грижа за улиците; преглеждане

и почистване на канализационни шахти за дъждовни води; изграждане на велоалеи и тротоари; изграждане на нови паркоместа и осветление LED в зоните (зелени инвестиции); почистване на общински терени в зоните и изграждане на търговски обекти; подобряване на съществуващите обекти за хранене; обследване и изграждане на противопожарни хидранти; повишаване на енергийната мощност в зоните, обследване и изграждане на резервни магистрали; изграждане на указателни табели в зоните с наименование на улиците и др.

Като част от Плана за действие за създаване на система за подпомагане на МСП за повишаване конкурентоспособността на габровската икономика за периода 2019 г. – 2021 г. на 30 септември 2019 г. бе учредено Сдружение в обществена полза за изграждане и развитие на Регионален иновационен център „Амбициозно Габрово“, одобрено и от Общински съвет – Габрово. В него участват Община Габрово, Технически университет – Габрово, Габровска търговско-промишлена палата и 6 фирми – „Мехатроника“ АД, „Елна“ ООД, „Екопроект“ ООД, „Импулс“ АД, „СТС Електроникс“ ООД и „Технолес“ ООД. Основната цел е чрез тристранното сътрудничество „бизнес – научна организация – местна власт“ да се развие съвременна научноизследователска и иновационна инфраструктура за провеждане на приложни изследвания от отворен тип.

Община Габрово си сътрудничи активно с Клъстер Тракия икономическа зона за развитие на индустриалните зони, като основната цел е привличане на нови български и чуждестранни инвеститори в зоните. В началото на 2020 г. е подписан Меморандум за сътрудничество, в който са включени стратегически цели като: привличане на мащабни инвеститори в Габрово; създаване на съвременна бизнес инфраструктура на територията на съществуващите индустриални зони, както и изграждане на нови индустриални зони; съдействие за развитието на високотехнологични компании; създаване на среда, благоприятстваща иновациите; подпомагане разработването на Общи устройствени планове, предвиждащи инфраструктурно развитие на промишлените и индустриалните зони; осигуряване на кадри за нуждите на индустрията чрез осъществяване на съвместни проекти в сферата на висшето и средното професионално образование, както и ранното кариерно ориентиране; промотиране на региона и интернационализация.

Международни проекти насочени към бизнес и иновации

Чрез участието си в няколко международни проекта (ESSPO, TeRRitoria, IMPROVE, iPLACE) Община Габрово продължава работата си по промотиране и интернационализиране на местната икономика.

Проект Territoria е насочен към включване на местните заинтересовани страни в политиките за насърчаване на иновациите в регионите. Подходите, политиките и практиките, свързани с отговорните научни изследвания и иновации, разработени към момента в научноизследователски институти и университети, могат да бъдат адаптирани към подходите, политиките и практиките на регионалното и териториалното управление. Следвайки тази идея ще бъдат разработени така наречените „териториално отговорни наука и иновации“ чрез експериментално въвеждане на поредица от мерки.

По проект ESSPO, финансиран по програма Интеррег Европа ESSPO, се адресират недостатъчното влияние и ефективност на политиките за повишаване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия /МСП/, техният ръст на националния и на международните пазари, както и тяхната ангажираност в иновационните процеси. По този проект Община Габрово изпълнява План за действие за създаване на система за подкрепа на МСП чрез подобряване на комуникационната среда с бизнеса, изграждане на нова структура базирана на публично-частното партньорство за развитие на иновациите в региона и споделено пространство за млади предприемачи.

Основен елемент в бъдещата политика за насърчаване на иновациите е създаването и прилагането на нов финансов механизъм на принципа на публично-частното партньорство с участие на бизнеса, което е фокус на проекта IMPROVE (Интеррег Европа). В проекта участват технологични центрове и Агенции за развитие от много европейски региони, с които се дискутират ключови дейности, споделя се опит и добри практики, търсят се нови подходи за въздействие върху икономиката, дори и в тези условия на криза.

По проект i-Place (програма Ърбакт) Община Габрово участва в мрежа от 10 европейски градове, която работи за идентифициране на нови ниши за местно икономическо развитие.

7. Изводи относно икономическо развитие на община Габрово и взаимовръзка с устойчивата градска мобилност

Град Габрово е традиционно силен индустриален център за България. На територията на град Габрово функционират 4 индустриални зони, в които са разположени различни по-големина фирми.

Габрово и Севлиево са двата силни промишлени центъра в региона. Близостта на двата града способства за тяхната икономическа обвързаност. Силната промишленост и добрата свързаност, както и всекидневната трудова миграция между Габрово и Севлиево, обуславят потенциала за допълнително развитие на индустрията в територията между двата града, което от своя страна ще изисква все по-добри транспортни връзки между населените места предоставени от самите предприятия с ведомствен транспорт или обществен общински транспорт.

Отчитайки тенденциите в страната и в региона (в т.ч. ръста на наетите в информационните технологии и услуги с високото заплащане), очакването е дигиталният сектор да заема все по-важна роля в икономиката на Габрово. Инвестициите в сектора през 2020 г. и заявките за откриване на нови работни места подсказват, че развитието на ИКТ сектора ще е ключово и по отношение на младите хора и възможностите за реализация в Габрово. Високо платените специалисти разполагат с повече свободни средства извън покриването на разходи, свързани с ежедневните нужди от жилище и храна. Свободният финансов ресурс се използва за културни мероприятия, заведения и др.

Потенциалът за развитие на нова индустриална зона Габрово-Севлиево е допълнително подсилен между двата града с наличието на подходящ терени за развитие на зоната.

VIII. Условия за туризъм на територията на община Габрово

1. Развитие на туризма

Община Габрово разработва ежегодно Програми за развитие на туризма, в съответствие с националните приоритети и тези на областната стратегия и съобразно местните туристически ресурси и потребности. Дейностите, заложи в Програмата, са в съответствие със стратегическите цели и приоритети на Общината. По данни на Община Габрово и съгласно Единната система за туристическа информация към октомври 2020 г. в общината функционират 145 заведения за хранене и развлечения и 138 места за настаняване, като техния брой се увеличава през годините.

Таблица 20.

Категория МН	Брой обекти
Къща за гости	49
Стаи за гости	46
Апартамент за гости	12
Хотел	10
Бунгала	9
Семеен хотел	7
Хижа	2
Хостел	2
Туристическа хижа	1
Общо:	138

Източник: Община Габрово

Таблица 21. Справка за категоризираните места за настаняване на територията на община Габрово по райони:

Район	Брой обекти	% брой обекти	% брой легла
гр. Габрово	39	27,48%	38,87%
м. Узана	10	7,63%	21,46%
Околности	68	48,85%	28,69%
с. Боженците	21	16,04%	10,98%
Общо:	138	100 %	100 %

Източник: Община Габрово

По данни на Община Габрово, според регистъра и Единната система за туристическа информация /ЕСТИ/ местата за настаняване с над 10 легла през 2019 г. са 58. Капацитетът в местата за настаняване с над 10 легла през 2019 г. е 1823 легла.

Община Габрово предлага разнообразни туристически възможности и качествени културни продукти. Целогодишният събитие календар е с богато съдържание и обхваща над 20 международни събития и национални тържества, над 200 събития в сферата на изкуствата и традициите, 2 кинофестивала, редица спортни мероприятия и много други.

На територията на община Габрово са запазени останки от ранновизантийската крепост "Градище", неолитна пещера в м. „Витата стена“, край с. Здравковец, обекти от епохата на Възраждането от национално значение – сградата на Априловската гимназия – Първото новобългарско светско училище, открито през 1835 г. , комплекс Соколския манастир, църквата „Успение Богородично“ и представител на индустриалния период - сградата на Регионален исторически музей, обявена за архитектурен и исторически паметник на културата от национално значение.

С висока културно-туристическа стойност са: Часовниковата кула (1835 г.), Априловата чешма (1762 г.), Дечковата къща, в която е организирана експозиция „Градски бит и интериор от XIX век“.

Атракция за гостите на града са мостовите на река Янтра – 7 моста от различни периоди, като най-старият е Баев мост, строен през 1855 г. Символ на Габрово е и паметникът на Рачо Ковача - легендарният основател на града.

2. Развитие на местността Узана

Важно място като ресурс и компонент от туристическо предлагане на района заема местността Узана, която се намира на 22 км. югозападно от Габрово в подножието на връх Исполин (1524 м), сред красива природна среда и характерен релеф. Смята се, че това е най-голямата старопланинска поляна, където се намира и географският център на България.

От 2009 г. местността Узана е със статут на курортен комплекс. Популярна е с множеството възможности, които предлага, както, за летен отдих и излети през почивните дни, съчетани с разходки, събиране на гъби, горски плодове и лековити билки, така и в зимния сезон с възможностите за каране на ски, сноуборд, шейни и други зимни занимания. Местността Узана е обгърната от вековни букови гори, прорязани от множество еко пътеки и стари друмища, изпълнени с пещери и чуден свят от растения и животни. За местността е приет подробен устройствен план. В района има изградени средства за подслон и места за настаняване и през зимния сезон функционират ски-съоръжения. Наличните писти са с обща дължина от 3 километра, разделени в 8 писти, на средна надморска височина 1300-1400 метра. Достъпът до тях е лесен, до всяка една писта има асфалтов път.

Около курортния комплекс се намира част от територията на Природен парк „Българка“. Екотуристическите дейности, които се развиват на територията, са сред малкото, които имат потенциал за постигане на икономически ползи, без да увреждат защитената територия Природен парк „Българка“. Системата от защитени територии представлява естествен акцент в екотуризма. На територията на парка има изградена добра информационна, посетителска и интерпретативна инфраструктура.

Близостта на Природен парк „Българка“ до силно развити и вече утвърдени туристически дестинации във вътрешността на страната, каквито са В. Търново и Казанлък дават предимството за възможно включване на територията в предлагането на алтернативни туристически оферти и атракции. Тази възможност би могла да бъде ефективно използвана за предлагане пред български и чуждестранни туроператори, офериращи допълнителни туристически пътувания за туристи, пребиваващи на българското Черноморие, както и пред туроператори, работещи на пазара на алтернативния туризъм.

Допълнително предимство за туристическата атрактивност на защитената територия Природен парк „Българка“ е и това, че само на около 20 км. от западната му граница е разположен един от трите български национални паркове – „Централен Балкан“. Националният парк е член на Фондация PAN (Protected Areas Network / Мрежа от защитени територии) Parks. За постигането на тази цел PANParks поставя значителни изисквания пред защитените територии, които желаят да развиват устойчив туризъм и да бъдат част от мрежата със същото име.

Холандската туристическа компания Molecaten group подкрепя дейностите и инициативите на PAN Parks и привлича към района сериозен туристопоток от български и чуждестранни любители на дивата природа.

Европейския туристически маршрут ЕЗ, който в България преминава по продължение на Стара планина от вр. Ком до нос Емине, преминава по южната граница на природния парк (м.Узана - вр.Шипка - х.Бузлуджа - х.Българка -х.Кръстец - х.Грамадлива - х.Предела - Прохода на Републиката). В района на Парка се намират много и разнообразни пешеходни, образователни и опознавателни маршрути, достигащи до различни природни и културно-исторически забележителности.

Различни събития се провеждат в местността Узана – велосипедни състезания, няколко събора, организирани от различни автомобилни компании и фестивалът Узана Поляна Фест. От мероприятията, случващи се в местността с най-голямо значение за популяризирането на комплекса и с най-дълга продължителност е екологичният фестивал Узана Поляна Фест, чието първо издание е през 2011г., след което той се провежда в пет последователни години, следват пет години, в които фестивалът не се състои, а през 2021г. той е възрожден от Община Габрово, а участие в него вземат около 10 000 посетители.

Разнообразието от хотели, почивни станции и хижи превръщат местността в предпочитан зимен курорт. Летният сезон също предлага добри възможности за познавателен и алтернативен туризъм. Регионът е подходящ, както за семеен туризъм, така и за организирани от страната и чужбина групи и предлага разнообразни възможности за интересни преживявания.

3. Брой туристи и нощувки

Привлекателността на туристическия потенциал на община Габрово се оценява и измерва и чрез динамиката на реализираните нощувки. Общият брой туристи, пренощували на територията на община Габрово през 2019 г. е 56 715 души, като 50 359 са българи и 6 356 за чужденци. Традиционно през последните години (2016-2019 г.) общият брой на туристите в община Габрово е над 50 хил. души, като през последната година се наблюдава ръст с около 8%. По-осезаем ръст в броя на туристите се наблюдава в периода 2014-2016 г., което е свързано и с отварянето и разработването на новия Хотел Мак в град Габрово. В по-дълъг период (2014-2019 г.) ръстът на туристите в община Габрово е с 46 %.

Наблюдава се и сезонност в броя на туристите, който за 2019 г. е по-малък през зимните месеци – варира около 3 – 4 хил. туристи до около 5,7 хил. месечно през летния период. Сезонният ефект е особено видим при чуждестранните туристи, които през топлите месеци са до 5-6 пъти повече спрямо студените, докато при българите разликата е от порядъка на 1,8 пъти повече туристи през топлите месеци. В силните месеци броят на пренощуващите чуждестранни туристи не надвишава 1 000.

През м. октомври 2019 г. бе въведена Единната система за туристическа информация /ЕСТИ/, която електронизира данните за туристите и нощувките, като преди това данните се подаваха на хартиен носител всеки месец.

През последните години броят на туристическите нощувки в община Габрово е около 105 хил., като около 95 хил. са нощувките на българи и 10-12 хил. на чужденци.

През 2019 г. най-посещаваните хотели в община Габрово са Хотел Мак (13 719 нощувки), Хотел Балкан (12 135 нощувки), Балнеохотел Люляци (9 242) и Хотел Боженци (9 111 нощувки). Държавите с най-силно присъствие при реализирани нощувки на територията на община Габрово през 2019 г. са Германия (3 164), Великобритания (1 814), Русия (1 563), Румъния (1 558) и Франция (1 201). Държави с най-голям брой туристи за 2019 г. – Германия (1 329), Франция (786), Румъния (684), Великобритания (624), Турция (482). Община Габрово е посетена от туристи от 91 страни за съответната година.

4. Партньорски отношения и работа в мрежи

За развитието на туризма в община Габрово и региона е ключово полагането на повече съвместни усилия със съседните общини, за постигане на трайна устойчивост и ефективност. Община Габрово е част от един регион, в който всеки има своя собствена идентичност и съответно туристическия продукт следва да се допълва в преследване на обща кауза. Това се случваше, на база подписано регионално споразумение с общините Севлиево, Дряново и Трявна, които няколко години успешно работиха в Мрежа, на базата на предварително изготвена програма от дейности, заложена в Споразумението за партньорство между тях.

От 2019 г. Габрово е член Мрежата за Креативен туризъм. Възможностите, които дава това членство, са свързани с регулярни публикации, информация и видеоклипове за случващото се в Габрово, в областта на креативния туризъм и творчески активности, които се осъществяват в различни културни институти в общината.

През 2017 г. Габрово бе избран от Организацията на обединените нации за образование, наука и култура (ЮНЕСКО) за творчески град на занаятите и народните изкуства. Признанието за Габрово стъпва на три основни направления:

- а) град на занаятите и индустрията;
- б) столица на хумора и сатирата;
- в) град, който съхранява и популяризира народния и местния фолклор.

Включването на Община Габрово в ОУСТР (Организация за управление на Старопланински туристически район), заедно с още 32 общини, цели развитие на конкурентноспособен туризъм, провеждане на регионална туристическа политика, съобразена с териториалните особености и спецификата на района, разширяване възможностите на институциите, неправителствените организации и бизнес да работят в партньорство за още по-богат туристически продукт и осъществяване на ефективен регионален маркетинг, който да направи Старопланински туристически район още по-разпознаваем на международната туристическа карта.

5. Посещения в културните институти

Броят на посещенията на културните институти в община Габрово бележи постоянен ръст през последните години. През 2019 г. общо 319 747 туристи са посетили музеите на територията на община Габрово. Наблюдава се ръст от 5 % в посещенията спрямо 2018 г. Общо 287 710 са посещенията от българи (90%) и 32 037 от чужденци (10%). Общо организирани посещения от групи на културните институти в общината са 1 174, като едва 53 са на групи от чуждестранни туристи.

226 070 хил. са посещенията в РЕМО „Етър” през 2019 г. или 71% от всички посещения на културни институти в Габрово. 41 164 хил. са посещенията на Музей „Дом на хумора и сатирата”, 18 776 хил. са тези в Национален музей на образованието, като другите културни институти регистрират под 10 хил. посещения на година. Ръстът на посещенията през 2019 г. е воден от Интерактивен музей на индустрията, РЕМО „Етър“ и Музей „Дом на хумора и сатирата”. Близко 92% от посещенията на чуждестранните туристи в културни институти са концентрирани в РЕМО „Етър”.

Таблица 22.

Общо (платени и безплатни)	2018			2019		
	българи	чужденци	Общо	българи	чужденци	Общо
МАИР “Боженци”	8 781	330	9 111	8 622	256	8 878
Музей „Дом на хумора и сатирата“	37 093	2 581	39 674	39 872	1 292	41 164
РЕМО „Етър“	178 465	28 191	206 656	196 629	29 441	226 070
Интерактивен музей на индустрията	5,420	328	5 748	7 093	356	7 449
Национален музей на образованието	18 149	233	18 382	18 535	241	18 776
ЦПЛР Астрономическа обсерватория и планетариум	10 662	-	10 662	9 389	-	9 389
Регионален исторически музей (+ Дечкова къща)	12 360	785	13 145	7 570	451	8 021
ОБЩО	270 930	32 448	303 378	287 710	32 037	319 747

Източник: Община Габрово

Туристически информационен център – Габрово осъществява информационно обслужване на туристи, чрез предоставяне на информационни материали за културни институти, места за настаняване на територията на общината. Екипът на ТИЦ - Габрово поддържа фейсбук страницата на центъра, изготвя справки и води статистики, отразяващи туристическата активност в културните и образователни институти на територията на общината, както и в прилежащите места за настаняване.

6. Изводи относно възможностите за туризъм в община Габрово и взаимовръзка с устойчивата градска мобилност

Тенденцията, която се наблюдава, е свързана с развитие на индивидуалния семеен и по-специализиран туризъм, пред масовия такъв. Богатият туристически потенциал на региона, основаващ се на комбинацията от красива и разнообразна природа, отлични климатични условия, разнообразна музейна среда, богато културно-историческо наследство, автентични занаяти и обичаи, гостоприемство и централното географско разположение, са важна предпоставка за създаване на атрактивни туристически продукти, привличащи вниманието на различни целеви групи и даващи възможности за развитие на алтернативни видове туризъм – културен, здравен, еко, селски, приключенски, спортен, фестивален, събитийен и градски развлекателен.

На територията на община Габрово се намират планински местности, имащи потенциал за развитие на туризма през всички годишни сезони: местността Узана, където е географският център на България; местността Люляците; местността Градище.

Габрово се разглежда като привлекателна, устойчива и безопасна туристическа дестинация. Необходимост от откриване на висококатегорийни места за настаняване. Привличане на чуждестранни туристи, чрез промотиране на туристически продукти с по-висока добавена стойност.

Всички изброени по-горе тенденции за развитие на екологичен туризъм, който несъмнено може да се реализират в община Габрово, не биха могли да се случат, ако не се осигурят адекватни транспортни връзки, предлагащи мобилност за местните и чуждестранни туристи. Използването на лични превозни средства следва да бъде силно ограничено със замяна на обществен транспорт и организирани туристически посещения с превозни средства на организаторите.

IX. Култура и творчески индустрии на община Габрово

Основополагащи за културния живот на Габрово са занаятите, индустриалното наследство, хумора и сатирата, съвременните изкуства. Габрово е домакин на Международен панаир на занаятите, Международен фестивал на хумора, Габровско биенале на хумора и сатирата в изкуството, Магична среща „Златна котка“, Празник на духовната музика, Международен фестивал на камерната музика и още редица музикални и театрални форуми, които формират знаеща публика с изострена сетивност. Община Габрово е организатор на мащабно културно събитие без аналог в страната – Карнавал, с обемни макети и шествие, включващо над 2000 участника.

Общината води целенасочена и последователна политика да развие връзката между културните дейности на града и устойчиво му развитие.

Процесът включва създаване на Стратегия за развитие на културата за периода 2014-2024 година, кандидатстване на Габрово в надпреварата за Европейска столица на културата, създаване на Програма Култура за съфинансиране на проекти, с годишен бюджет – 100 000 лева, включване на града в програмата „Пилотни градове“.

През 2017 г. Габрово бе избран от Организацията на обединените нации за образование, наука и култура (ЮНЕСКО) за творчески град на занаятите и народните изкуства.

Културната политика на Общината се основава на няколко ключови принципа:

- Стимулиране на гражданските и предприемаческите инициативи в сектор Култура чрез създаден през 2011 година финансов механизъм „Програма Култура“;
- Редовен диалог и партньорство при работата на общинската администрация с НПО от сектор Култура и бизнес културни организации от града, региона, страната и чужбина чрез тематични срещи, информационни дни, обществен съвет за култура, членство в международни мрежи, участия в културни форуми и други;
- Създаване на съвременен културен продукт, формиране на подкрепяща среда за творчески, културни индустрии и проекти чрез диалог с общински и държавни културни институти, следване на общи политики и създаване на условия за провеждане на резидентни програми;
- Използване на публичните пространства като културни такива чрез разширяване на периметъра на дейност от центъра към покрайнините;
- Прозрачност на информацията и участие на обществеността във формирането на културна политика чрез обществени обсъждания и широко популяризиране на културния афиш на града;

- Опазване на материално и нематериално културно наследство чрез тематични приоритети в съдържателния обхват на Програма Култура.

Водеща цел на културната стратегия на града е дългосрочното развитие на Габрово като влиятелна национална и международна платформа за съвременни изкуства. Визията за развитие на община Габрово в дългосрочен план включва културни инициативи с международно съдържание, участие, измерение, стойност и публики, които да подкрепят културното и икономическо развитие на града; да предложат устойчив механизъм за стимулиране на заетостта сред младите; да стимулират развитието на културния туризъм и културните и творческите индустрии в региона.

Община Габрово отчита значителен напредък по отношение на:

- Налагане на културата като важен фактор при трансформацията на публичните пространства.
- Стимулиране на международните връзки и програми в областта на културата.
- Постигане на баланс в културната политика между публичния и частен сектор.
- Работа в покрайнините – подкрепа за качествени културни проекти, чиято цел са крайните квартали и зоните около града.
- Ръст на творческите индустрии.

1. Културно наследство

Недвижимото културно наследство на Габрово е важен ресурс за развитие на културния живот в общината и предпоставка за развитие на културен туризъм. На територията на габровска община има концентрация на различни по вид недвижими културни ценности. Те могат да бъдат районираны в зависимост от концентрацията си и историческите периоди, в които са възникнали. Значителна част от НКЦ се намират на територията на град Габрово – там са локализираны близо половината от всички НКЦ в общината.

Две от общо четирите недвижими културни ценности от национално значение на територията на община Габрово са от периода на Възраждането - сградата на Априловска гимназия /1873 г./, строена по образец на Ришельовския лицей в Одеса и църквата „Св.Успение Богородично” /1865/. Заедно с часовниковата кула, Баев мост /1885/, Априловата чешма“/1762/, църквата „Св. Йоан Предтеча”/1799/, Дечковата къща, Страноприемницата, жилищните сгради във възрожденски стил от ансамблите „Шести участък“и „Житен пазар“, запазените до днес недвижими културни ценности от периода на Възраждането играят важна роля при формиране на специфичния градски пейзаж на града като цяло.

Градският бит и култура на Новото време са в основата на прословутия имидж на Габрово като столица на хумора и шегата.

През епохата на социализма се създават редица представителни сгради като тези на Общината, Областната администрация, зала „Орловец“, ДК „Ем. Манолов“, Летен театър, Планетариум и други. Продължава линията на скулптурната и декоративна украса на града, започната през предходния период. Популярното за град Габрово като „Столица на хумора” в България е изграждането на единствения по рода си Дом на хумора и сатирата.

Местности извън населени места с недвижими културни ценности от периодите на Античността и Средновековието са: Крепост Градище; Витата стена, територията около селата Здравковец, Иглика, Иванили, Междене; Люляците – в района има останки от римски укрепления и тракийско светилище; „Моровешките скали“ и други.

На територията на габровска община са разположени 28 православни храма, 8 от които са на територията на град Габрово и един на територията на РЕМО „Етър“. Останалите 19 се намират в населени места от общината.

2. Културни институти

На територията на община Габрово са разположени разнообразни по вида и дейността си културни институти, някои от които единствени по своя характер в страната. Общият им брой е 13 – с държавно, общинско и смесено финансиране.

Увеличава се броят на посетителите – българи и чужденци в културно-туристическите обекти на общината, с изключение на 2020 година, предвид извънредната ситуация и епидемиологичната обстановка в страната – част от световната здравна криза.

Активно е включването в програми за насърчаване на културата, творчеството, образованието в избрана област, в рамките на формални и неформални образователни системи. Инвестира се сериозен ресурс за обучение на кадри. Периодично сградният фонд се обновява, влагат се средства в ремонтни и освежителни дейности, осигурява се достъпна среда за хора с увреждания.

Културни институти на територията на община Габрово:

Регионален исторически музей - Днес той се помещава в красива барокова сграда – недвижима културна ценност, дело на големия български архитект Никола Лазаров, построена през 1904 година;

Музей „Дом на хумора и сатирата“ - Домът на хумора и сатирата е уникален музей на съвременното хумористично и сатирично изкуство със световно значение. Това е единственият в света музей, посветен на хумора. Над 40 хил. са посещенията в Музея на година.

Интерактивен музей на индустрията - Посетителски център „Интерактивният музей на индустрията“ - Габрово е единствен по рода си на Балканския полуостров. Музеят е модерен и съвременен – носител на специална награда „Сграда на годината“, открит през 2014 г., за да пресъздава индустриалното наследство на Габрово.

Регионален етнографски музей на открито „Етър“ - РЕМО „Етър“ е единственият в България етнографски музей на открито и се намира в рамките на град Габрово. Музеят е открит през 1964 г. и разкрива бита и стопанското минало на Габровския край през Възрожденската епоха. В музея има 10 действащи съоръжения, задвижвани с вода – единствените действащи у нас. Над 220 хил. са посещенията на година в РЕМО „Етър“.

Музей на архитектурно-исторически резерват „Боженци“ - Музей на архитектурно-исторически резерват „Боженци“ се намира на 16 км източно от гр. Габрово. Той е притегателен център за културен туризъм. Музеят съществува като самостоятелна институция от 1968 г. и представя чрез експозициите си архитектурата, историята, бита и културата на местното население от края на XVIII век до началото на XX век. Музеят е организатор и домакин на концерти, възстановки, театрални представления, фото и художествени пленери, демонстрации на занаяти.

Художествена галерия „Христо Цокев“ - Художествена галерия „Христо Цокев“ е открита през 1962 г. и първоначално функционира като художествен отдел към Исторически музей – Габрово, а от 1974 г. става самостоятелна институция, със собствена сграда. Художествената галерия е домакин на четири традиционни изложби: Национален пролетен салон на жените художнички; Изложба, посветена на деня на Габрово; Есенен салон и Годишна изложба на габровските художници.

Национален музей на образованието - Националният музей на образованието се намира в западното крило на историческата сграда на Априловска гимназия, паметник на културата с национално значение. Създаден през 1974 година, той е единственият специализиран музей, който представя развитието на българската просвета и образование от IX век до наши дни. Музеят притежава над 180 000 движими културни ценности.

Регионална библиотека „Априлов-Палаузов“ - Регионална библиотека “Априлов - Палаузов” – Габрово е най-голямата обществена библиотека в област Габрово, една от първите през Възраждането (1861). Библиотеката предоставя свободен, равнопоставен и неограничен достъп на гражданите на община Габрово и Габровска област до информационни източници, продукти и услуги. В библиотеката се организират безплатни обучения за информационна грамотност, програмиране с роботи Finch и роботизирани играчки Bee Bott.

Драматичен театър „Рачо Стоянов“ - Театърът участва в престижни фестивали в Швейцария, Македония, Албания, Русия, Унгария, Словакия, Украйна, Косово и др. В последните години има сериозна международна дейност. Провежда два фестивала – Международен фестивал на комедийния спектакъл (всяка нечетна година) и СолоАкт – международен фестивал на монодрамата (всяка четна година).

Държавен куклен театър - За времето на своето съществуване габровският куклен театър се утвърждава като най-авторитетният специализиран културен институт за деца на територията на Централна Северна България. Единствен сред съседните области през своята половин вековна история ДКТ - Габрово е участник в някой от най – престижните театрални форуми в България и по света.

Детски фолклорен ансамбъл „Габровче“ - От 2008 година ансамбълът е основен организатор на Регионалния музикално-фолклорен конкурс за деца „Златен славей“.

Габровски камерен оркестър - Оркестърът е и организатор на ежегодния Международен музикален фестивал „Дни на камерната музика”, който се провежда през първата половина на месец септември.

Оркестър Габрово - Оркестър „Габрово” е формация, създадена през 2010 година, обединяваща два утвърдени през годините оркестъра: Представителен духов оркестър и Оркестър „Габрово”. Оркестърът е инициатор и организатор на Биг бенд парад, който се провежда през май в рамките на Международния фестивал на хумора в Габрово.

Посещения в културните институти - Броят на посещенията на културните институти в община Габрово бележи постоянен ръст през последните години. През 2019 г. общо 330 252 туристи са посетили музеите на територията на община Габрово. Наблюдава се ръст от 5% в посещенията спрямо 2018 г. Общо 298 183 са посещенията

от българи (90%) и 32 069 от чужденци (10%). Ръстът през 2019 г. е предимно по отношение на българските туристи. Общо организираният посещения от групи на културните институти в общината са 1 174, като едва 53 са на групи от чуждестранни туристи. На практика през повечето месеци броят на групите от чуждестранни туристи, които посещават културните институти в Габрово е под 10.

Над 226 хил. са посещенията в РЕМО „Етър” или 71% от всички посещения на културни институти в Габрово. Около 41 хил. са посещенията на Музей „Дом на хумора и сатирата”, като другите културни институти регистрират под 10 хил. посещения на година. Ръстът на посещенията през 2019 г. е воден от РЕМО „Етър”, Музей „Дом на хумора и сатирата” и Интерактивен музей на индустрията. Близко 92% от посещенията на чуждестранните туристи в културни институти са концентрирани в РЕМО „Етър”.

След 2018 г. Туристически информационен център – Габрово започна продажба на билети за събития от културния календар на Общината, което предполага постепенното му превръщане в разпознаваем билетен център. Екипът на ТИЦ - Габрово поддържа официалния туристически портал на Община Габрово www.visit.gabrovo.bg. Всеки месец се изготвя събитие календар, който се изпраща като електронен бюлетин до всички заинтересовани и се публикува на туристическия сайт.

3. Творчески организации

Към настоящия момент броят на регистрираните читалища на територията на Община Габрово е 37. Забелязва се трайна тенденция към увеличаване броя на читалищата на територията на общината. Основните дейности на читалищата на територията на общината през изминалата година са в следните направления:

- Художествено-творческа – развиване на съвременни форми на изкуство – танцови школи за съвременни и класически танци, рок групи, театрални школи.
- Библиотечно-информационна – 17 са читалищни библиотеки, които функционират добре, попълват и обогатяват регулярно библиотечния си фонд.
- Културно-развлекателна – честват се празници, инициират се творчески работилници с деца, представят се нови книги и др.
- Образователна – организират се курсове и кръжоци за деца, обучение за работа с компютри и др. Това важи особено за читалищата, които са включени в системата на „Глобални библиотеки“.
- Краеведска дейност – в някои от читалищата по селата има обособени етнографски сбирки и тематични витрини, събират се и се съхраняват знания за родния край, традиции, обичаи, възравания и др.
- Програми и проекти – част от читалищата традиционно кандидатстват по програма „Култура“ на Община Габрово.

Важна роля и активно участие в културния живот на града имат представителите на креативни и творчески индустрии, НПО-сектора с дейност в културната сфера, творчески организации и свободни творци. Макар някои от традиционните отрасли да са се запазили и днес, забелязва се активно преориентиране на икономиката към творческия сектор, който става все по-решаващ фактор за развитието на града и негова идентификация. По неофициални данни над 250 фирми в града са творчески предприятия.

В града през последните няколко години се наблюдава динамично развитие на следните индустрии: рекламна, софтуерна, издателска (по специално полиграфия), дизайн (мебелен, моден, графичен, уеб-дизайн), културно наследство (народни художествени занаяти), индустрия на фестивали и културни събития.

Секторът е представен предимно от микро, малки и средни фирми, екипите са съставени от малък брой хора и често се променят според актуалните условия, пазарната среда е високо конкурентна, пазарът е нестабилен и трудно предвидим, потребителите са все по-компетентни и взискателни, съществува необходимост от постоянни инвестиции в нови продукти и услуги.

На територията на община Габрово работещите занаятчии и артисти, които се занимават с ТИ са над 50, неправителствените организации в сферата на културата са над 10, творческите формации над 20 – от тях певчески, танцови, театрални и други, свободните творци са над 50 – художници, фотографи, дизайнери, приложници, скулптори, илюзионисти и други.

4. Културна инфраструктура на територията на община Габрово

През 2020 г. община Габрово сключи договор с Управляващият орган на Оперативна програма „Региони в растеж“ за създаване на условия за креативен културен туризъм в Регионалния етнографски музей на открито „Етър“. Общата стойност на проекта е 9 779 150 лв. Габрово е единствената община в страната с два одобрени проекта по приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“ на процедурата „Развитие на туристически атракции“. В рамките на проекта ще бъде създадена модерна експозиционна площ в най-голямата сграда – Кръстник Колчовия хан, където сега е администрацията на музея. Създаденият през 1981 г. хотел „Странноприемница“ ще бъде основно ремонтиран. Той трябва да придобие съвременен вид с обновена хотелска част, конферентен център и стаи за администрацията. Предстои реставрация на 10 съоръжения, задвижвани с вода. Къщите по чаршията ще претърпят освежителен ремонт. Неизползваните с години пещи за керамика в грънчарското ателие ще бъдат обновени. Музейният детски обучителен център ще се изгради наново. Той ще предлага разнообразни възможности за работа с деца по народно творчество. Ще има нова разглобяема сцена на открито с професионални условия за сценични изяви и удобство за публиката. Сградата на бившето училище в кв. „Етър“, стопанисвана от Музея, ще бъде изцяло ремонтирана. Предвидено е изграждане на паркинги. Срокът за изпълнение на дейностите е 2 години.

През 2020 г. е подписан и договор на Община Габрово по Оперативна програма „Региони в растеж“ за ремонт и осъвременяване на експозициите в Регионалния исторически музей на стойност 1 615 008,40 лв. Целта е да се подобри температурата в сградата и да спрат течовете, за да могат да се ползват целогодишно залата за събития и центъра за работа с деца. Срокът за изпълнение на дейностите е 2 години. За обекта има изготвен работен проект.

- Община Габрово изгражда Младежки център на територията на бившия Летен театър. Финансирането е в размер на 3 836 710 лв. Средствата се отпускат безвъзмездно по процедурата „Изграждане на младежки центрове“ на програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобрено включване на уязвими групи“.

- Община Габрово реализира проектно предложение "Развитие на културната инфраструктура в община Габрово чрез обновление и модернизация на Дом на културата „Емануил Манолов“ чрез комбинирано финансиране на безвъзмездна финансова помощ и финансов инструмент по процедура BG16RFOP001-1.001-039 „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020“, Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, група дейности „Културна инфраструктура“ по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014 – 2020 г. Чрез проекта ще бъде обновена и модернизирана една от емблематичните сгради в града – Дом на културата „Емануил Манолов“.

5. Изводи относно възможностите за култура и творчески индустрии на община Габрово и взаимовръзка с устойчивата градска мобилност

В община Габрово има множество културно-исторически обекти и уникални музеи. Богато природно и културно наследство, благоприятен микроклимат и разнообразен ландшафт, създаващи благоприятни условия за практикуване и развитие на алтернативни видове туризъм – културен, здравен, еко, селски, приключенски, спортен, фестивален и градски развлекателен. Хранилище на вековни фолклорни и етно традиции.

През последните години преди настъпване на Covid 19, община Габрово бележи ръст на туристическите посещения със засилен интерес към културните обекти в община Габрово, с особено голям брой посещения в РЕМО „Етър“.

Забелязва се тенденция на нисък брой чуждестранни туристи с преобладаващо дневни туристически посещения, които са свързани с индивидуални пътувания с лични превозни средства. Големият брой дневни пътувания с цел културен туризъм се дължат и на недостатъчната хотелска база в гр. Габрово, включително и липсата на места за настаняване с висока категоризация.

Х. Условия за спорт и спортни прояви в община Габрово

1. Спортни дейности и спортна инфраструктура

В рамките на община Габрово функционират 42 спортни клуба, които предоставят възможност за активно занимание със спорт – футбол, баскетбол, хандбал, волейбол, бокс, вдигане на тежести, плуване, бадминтон, карате, колоездене, лека атлетика, таекуон-до, автомобилизъм, мотоциклетизъм, ориентиране и др. По данни на Община Габрово през 2019 г. спортните клубове са получили финансиране за подпомагане на своята дейност в размер на 245 хил. лв, а за 2020 г. е 440 хил. лв., включващи средства за реализиране на събития от традиционния спортен календар на Община Габрово.

Регистрирани са около 2 650 състезатели. Водещи са колективните Обединен футболен клуб „Янтра 2019“, Баскетболен клуб „Чардафон-Орловец“, Хандбален клуб „Бъки“, Хандбален клуб „Чардафон“, а от индивидуалните - Клуб по спортно ориентиране „Узана“, Клуб по спортна акробатика и батут „Акро-арт“ и Карате клубове „Янтра“ и „Надежда“, Спортен клуб „Некст“, Лекоатлетическите „Орловец 93“ и „Тот атлет“, Авто и мото клубовете „Ара мотор спорт“ и „Екстрийм Рейсинг“ и др.

Общински спортни имоти - Габрово разполага с широк набор от спортни обекти, които обхващат разнообразни спортове. Управлението, поддръжката и експлоатацията на спортната база, собственост на Община Габрово, е възложена на „Общински спортни имоти“ – второстепенен разпоредител с бюджет при Община Габрово. Сред ангажиментите му са: ангажираност за разширяване и модернизиране на спортната база в града; координиране на дейността на спортните клубове; организиране и провеждане спортни събития за обществено и социално включване на деца, ученици, работещи, пенсионери, хора в неравностойно положение и др.

• **Спортна зала „Орловец“** е едно от най-добрите мултифункционални спортни съоръжения в страната. Капацитетът и е 2000 седящи места. Разполага с шест съблекални, конферентна зала с необходимото оборудване, съвременна озвучителна уредба и светлинно (LED) информационно табло. Залата дава възможност за организиране на спортни, културни, благотворителни, политически и др. прояви. В нея се провеждат международни турнири по различни видове спорт, национални първенства, концерти, конференции и т.н. Предвид това следва да разглеждаме СЗ „Орловец“, като обект с национално значение. Залата има спешна нужда от цялостно реновиране. Липсва модерно техническо оборудване за нуждите на различните спортове и други големи прояви. Необходимо е изграждането и на втора (съпътстваща) спортна зала, отговаряща на международните стандарти, като основно изискване за провеждането на Световни, Европейски, Балкански и международни първенства и купи. Трябва да се помисли за оползотворяване и на откритите площи около залата с изграждане на сектори за любителски спорт, като: скейт парк; детска велоалея с обособен маршрут; външен фитнес; мини голф игрище; стена за скално катерене; елементи на стрийт баскет, стрийт футбол, стрийт хандбал; тенис на маса; площадка с люлки за деца със специални потребности; зона за отдих на възрастни хора; зона за паневритмия и др.

• **Спортен комплекс „Христо Ботев“.** В комплекса се намира официалният градски стадион „Христо Ботев“ с капацитет от 12 хиляди седящи места и прилежаща административна сграда. Стадионът е частично реновиран чрез подмяна на тревното покритие на терена и изграждането на съвременна лекоатлетическа писта с шест коридора. Комплексът разполага и с два терена с изкуствена трева (голям и малък) и тенис кортове. В многофункционалната спортна зала, санирана по проект „Внедряване на мерки за енергийна ефективност“ през 2015-та година, са разположени зали по бокс, спортна стрелба, акробатика и скокове на батут, тенис на маса, бойни спортове, писта за лека атлетика. Изградени са и две нови спортни зали с прилежащи към тях обслужващи помещения и санитарни възли. В комплекса се намира и сграда за практикуване на спортовете хандбал и вдигане на тежести. Съществува много сериозна необходимост и от изграждане на още едно тренировъчно футболно игрище със стандартен размер.

• **Стадион „Априлов“** разполага със затревен терен без съвременна поливна система и трибуни за около 3 500 седящи места. Настилката на трибуните се руши, липсват седалки за зрители по целия амфитеатър. Липсва осветление на футболното игрище. Има необходимост от цялостен проект за укрепване на съществуващото свлачище и реновиране на съоръжението. Обектът се използва не само за спортни събития, но и за любителски спорт от населението на двата най-големи квартала в Габрово. Едно съоръжение подходящо за провеждане на по-мощабни отворени спортни събития и за приобщаване на все повече хора към спорта.

• **Комплекс „Христо Смирненски“** разполага със затревен терен със специфично оборудване за спорта ръгби, прилежащи съблекални и административна сграда и трибуни. Липсва осветление на терена, компрометирана е оградата.

Идентифицирани зони за изграждане на нова спортна инфраструктура

В жилищни зони

Предвид факта, че в района на кв. Трендафила е концентрирана най-голямата част на населението в града, там е добър вариант за изграждане и развитие на голям обект с открити и закрити спортни съоръжения и търговски площи, с търсене на възможност за самоиздръжка. Възможност за реализация чрез публично-частно партньорство.

Спортният терен „Колодрум“ е идентифициран като възможност за създаване на закрит или открит мултифункционален спортен комплекс с прилежащи търговски площи, предлагащ услуги за гражданите с цел самоиздръжка.

В училищни бази

Спортните площадки на Априловска гимназия предлагат големи възможности за използването им, след обновяване и модернизиране, за провеждане на колективни стрийт спортове и ученически игри, за организиране на спортни мероприятия от всякакъв вид и за всякакви възрасти, организиране на спортни фестивали и т.н. Предимство на терена е разположението му в централна градска част. Има сериозен потенциал за разширяване и развитие на терените за спортни дейности в габровските учебни заведения. Община Габрово, съвместно с ОСИ и Регионално управление на образованието, да изработи и реализира спортна програма за ангажираност на децата и учениците по време на ваканциите. Идентифицираните възможности за развитие на спортната инфраструктура и за разширяване на дейностите и активности със спортни

събития, показват благодатна спортна база и развита мрежа от спортни клубове, предлагани във различни спортове, водеща към по-голяма ангажираност за разширяване на партньорствата за приобщаване на все повече хора към спорта и социална ангажираност. Отворена е възможността за стимулиране на интереса и търсене на занимания с физически упражнения и спорт за реализиране на обществено значими кампании чрез физическа активност.

2. Младежки дейности

Община Габрово развива различни дейности, които да предложат благоприятни условия за младите хора, за да развиват своите таланти, да бъдат подкрепени и вдъхновени и да асоциират своето бъдеще с бъдещето на Габрово. Участието в обществения живот на представителите на младежката общност са един от най-важните приоритети. Активното им включване в решенията и действията на местно и регионално ниво е необходимо за изграждане на демократично, всеобхватно и проспериращо общество.

Широкият обхват на проблемите, които засягат младите хора, налага прилагането на многосекторен подход в политиката за младежи и сътрудничество с други компетентни органи в областта на образованието, трудовата заетост, здравеопазването, спорта, културата, бизнеса, както и осигуряване на конструктивен диалог с младите хора при формулирането, изпълнението и оценката на плана.

Младежката политика на Община Габрово се осъществява в съответствие със Закона за младежта в Република България, Национална стратегия за младежта, Хартата за участие на младите хора в живота на общините и регионите, Знака за качество на Съвета на Европа, както и Националната програма за младежта. Под внимание са взети и стратегически документи на Европейската комисия за нова младежка стратегия на ЕС след 2020 – Ангажиране, Свързване и Овластяване на младите хора, както и глобалните цели за устойчиво развитие на ООН. Всяка година се изготвя и приема от Общински съвет – Габрово Общинския годишен план за младежта на община Габрово. Водещ подход при разработване и изпълнение на младежките дейности е свързан с идентифициране на нуждите на младите хора за младежки услуги, програми и пространства; надграждане на съществуващи услуги и инициативи и намиране на възможности за партньорства и прилагане на комплексен подход, който гарантира подкрепа и изява на всички младежи; предприемане на действия за младежка подкрепа в нови направления.

Продължава тревожната тенденция на застаряване и намаляване на населението в област Габрово, което до голяма степен е тенденция в национален мащаб. В тази връзка, предприемането на адекватни мерки за подкрепа и подготовка на младите хора за активно включване в социално-икономическите процеси в региона е от изключителна важност и приоритетност. Предприемането на качествени действия в тази посока е един от инструментите за стопиране на негативните процеси и превръщането им в устойчиви позитиви. Възпитанието на младите хора във воденето на здравословен начин на живот е едно от най-важните условия за тяхната успешна реализация. Превантивната работа сред младите хора следва да е насочена основно в няколко направления:

Превенция употребата на психоактивни вещества - От 2002 г. в Община Габрово е създаден Общински съвет по наркотични вещества (ОбСНВ), а от 2006 г. - Превантивно-информационен център (ПИЦ) по проблемите на зависимостите и Младежки съвет по наркотични вещества. В дейността си сред младите хора, специалистите от ОбСНВ и ПИЦ се основават на принципите на позитивната превенция, концентрираща се върху засилване на протективните фактори, откриване на потенциала на личността и развиване на позитивните житейски умения у децата и младежите, както и откриване и подпомагане на резервите и потенциала на семейната и училищна среда. Организирант и се реализират разнообразни дейности - провеждане на тренинги, обучения, дискусии, кампании, както и различни инициативи за осмисляне на свободното време на младите хора.

Основни цели на дейността на ОбСНВ/ПИЦ:

- Ограничаване на разпространението, употребата и злоупотребата с наркотични вещества сред подрастващите;
- Създаване на реално действаща и трайна система за взаимопомощ, подкрепа и комуникация между младите хора и ефективен механизъм за ограничаване на негативните явления сред младежите в училищна и извънучилищна среда;
- Повишаване на информираността на родители, учители и специалисти по отношение на наркотиците и зависимостите. Развиване на умения за ранно разпознаване на проблемите на децата, свързани с рисковото поведение: употреба на психоактивни вещества, агресия, насилие и др. и тяхното решаване.
- Консултиране и подкрепа на лица с проблемна употреба на психоактивни вещества и техните семейства.
- Промяна в обществените нагласи по отношение на наркозависимостите.

Превенция на затлъстяването чрез изграждане на умения по отношение на здравословното хранене и подобряване на физическата активност на младите хора. Българският младежки червен кръст също работи по програми, свързани с повишаване информираността на младите хора по проблемите на зависимостите, полово предаваните заболявания, репродуктивното здраве, здравословното хранене и др. БМЧК организирант и провеждат обучения по първа долекарска и първа психологична помощ. Развитието на спорта, като начин за превенция на рисковото поведение, изграждане на умения и формиране на нагласи за здравословен начин на живот, е сред приоритетите на Община Габрово. Безспорно образованието е в основата за социализирането и изграждането на подрастващите като активни личности, с позиция и реално участие в обществения живот.

Осигуряването на заетост на младите хора е предпоставка за предстоящото им трудово и социално реализиране. На пазара на труда, младежите са значителна по размер група от лица в неравностойно положение. Причина за това е несъответствието между броя на младежите с професионална квалификация и реалното търсене; ниското равнище на компетентност, неточна професионална ориентация.

За подобряване на ситуацията с младежката заетост, положително въздействие би оказало въвеждането на дуалното образование, както и дейността на Центъра за подкрепа за личностно развитие „Кариерно ориентиране - Габрово“ и на Младежкия медиатор към Община Габрово.

3. Изводи относно условията за спорт и спортни прояви в община Габрово и взаимовръзка с устойчивата градска мобилност

Развитието на спорта и спортните прояви в населените места са един от най-силните фактори за приемане на устойчивата градска мобилност (в т.ч. за развитие на велосипедното и пешеходно придвижване). Откритите пространства за практикуване на улични спортове сближават младежите. Община Габрово в определени аспекти се справя с организирането на спортни прояви, като се откроява с:

- Налична спортна инфраструктура и множество спортни обекти, които позволяват развитието на различни видове спорт;
- Добри традиции и успехи в определени спортове;
- Висока активност и интерес при децата за практикуване на спортове;
- Подобряваща се среда в определени младежки зони – паркове, училищни дворове, площадки;
- Наличие на младежки организации, които предоставят услуги за личностно развитие и за ефективно използване на свободното време.

Освен положителното развитие и традиции в спорта със прилежащата спортна инфраструктура в община Габрово, съществуват и редица неуредени въпроси като:

- Морално остаряла спортна база и нужда от инвестиции в ключови спортни обекти на територията на общината;
- Липса на спортни състезания от международен характер, традиционни за града в близкото минало;
- Неизползване възможностите на спорта, за допълнителна реклама на града и развитието на спортен туризъм;
- Нереализиран потенциал за развитие на споделени младежки пространства в гр. Габрово;

ХІІ. Екологично състояние на територията на община Габрово

1. Качество на атмосферния въздух и мониторинг

Данни за качеството на атмосферния въздух в региона и конкретно в гр. Габрово могат да се намерят в Доклад за състоянието на околната среда през 2019 г. на Регионална инспекция по околната среда и водите – Велико Търново (РИОСВ).

На територията на РИОСВ Велико Търново се контролират над 250 обекта от различни отрасли на индустрията с източници на емисии в атмосферния въздух. Основните обекти с източници в гр. Габрово, от които са регистрирани превишения на установените норми за емисии в атмосферния въздух са:

- а) „Колтек“ ЕООД гр. Габрово, с дейност производство на шлайфдискове;
- б) „Брама“ ООД гр. Габрово, с дейност производство на растителни масла.

През 2018 г. предприетите мерки от операторите за привеждане в съответствие с нормативната база по опазване на чистотата на атмосферния въздух са както следва: „Топлофикация-Габрово“ ЕАД - Инсталация за производство на електрическа и топлинна енергия, пренос на топлинна енергия и други дейности и услуги, обслужващи гр. Габрово. В резултат на предприетите действия от дружеството, относно котел №8 на гориво биомаса, е отменена текуща санкция за превишения на нормите за въглероден оксид и прах. Представените резултати от извършени собствени измервания от този източник на емисии показва спазване на нормите. За превишения на нормите за азотни оксиди и въглероден оксид е наложена текуща санкция, която е намалена след постигнато намаление на измерените нива в резултат на предприети действия.

Мониторинг на качеството на атмосферния въздух (КАВ)

Контролът и оценката на показателите за качеството на атмосферния въздух в приземния слой се извършват в съответствие с изискванията на нормативната база в страната. Съгласно нормативните изисквания, през 2012г. е разработена „Дисперсионна моделна оценка на приноса на всеки един от отделните сектори/източници на емисии към нивата на ФПЧ10 (фини прахови частици) в атмосферния въздух на територията на гр. Габрово и формулиране на система от мерки за изпълнение в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план за периода от 2012 г. до 2015 г.“. Целта на мерките е достигане и/или задържане нивата на ФПЧ10 до закононо установените норми приети в страната. Последните измервания на Качеството на атмосферния въздух (КАВ) на показателите озон, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, въглероден оксид и фини прахови частици в община Габрово са правени през 2015 г. Мониторинга на КАВ обхваща всички сезони по дати от 15-28 Април 2015г., 03-16 Юли 2015г., 09-22 Октомври 2015г., 27 Ноември-10 Декември 2015г. От протоколите, предоставени от Изпълнителна Агенция по Околна Среда (ИАОС), че не се наблюдават превишавания на нормите. Направена е оценка на резултатите от извършените замервания, които показват, че нивото на ФПЧ10 при 90,4 персентил е 32,73µg/m³, което не превишава нормата от 50 µg/m³. Съгласно резултатите община Габрово се освобождава от актуализиране и съгласуване с компетентни органи на програма по чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух за следващ период. Същевременно общината не се освобождава от задължението за поддържане на постигнатото качество на въздуха, чрез прилагане на адекватни мерки съобразени с конкретните условия. В тази връзка е подготвен актуален пакет от мерки за поддържане на нивата на показателите за КАВ за периода 2016-2020г.

Към момента в община Габрово няма актуална официална информация за качеството на атмосферния въздух. През 2020 г. Община Габрово изпраща писмо до министерство на околната среда и водите, до Изпълнителна агенция по околна среда - ИАОС и РИОСВ - Велико Търново, в което се напомня, че последните замервания на показателите за качеството на атмосферния въздух - КАВ на територията на Габровска община са извършени от мобилна лаборатория на ИАОС - Русе през 2016 г. и отправя искане Габрово своевременно да бъде включено в графика за извършване на замервания през 2020 г.

Граждански станции

Платформата AirBG.info за измерване на фините прахови частици (ФПЧ) в заобикалящата среда дава всекидневни данни за различни градове в България, в т.ч. и за гр. Габрово. Данните идват от граждански станции, при които е възможно да има множество пропуски, както в техническите параметри на използваните станции, така и в употребата им от активните граждани. Гражданските станции са само 6 и същите не са разпределени равномерно на територията на общината. Това от своя страна не може да даде достатъчно ясна и точна представа за качеството на атмосферния въздух на територията на общината, тъй като 2 от станциите са разположени в близост до индустриални източници на емисии, 3 станции са разположени в централна градска част – район с интензивен трафик, а една е в с. Драгиевци. Първото замерване, отчетено от платформата в Габрово, е на 28.01.2019 г., като от тогава са налични дневни данни. Данните ясно показват сезонност в замърсяването, като в летните месеци сензорите отчитат данни в нормата. В топлите месеци (май-септември) сензорите отчитат много ниски нива на ФПЧ10 и ФПЧ2.5 – неизменно под 20 µg/m³.

Картината се променя през ноември 2019 г., когато температурите падат (устойчиво под 10 градуса) и сензорите започват да отчитат по-високи нива на замърсяване. През месец декември 2019 г. вече се отчитат и нива, които често преминават границата от 50 µg/m³ за ФПЧ10 и 25 µg/m³ за ФПЧ2.5. През януари и февруари 2020 г. тази картина се запазва, като вече се отчитат и сравнително високи нива на замърсяване на въздуха. След март 2020 г. отново се наблюдава нормализиране на данните и влизане в нормите.

В периода 15-25 май 2020 г. сензорите отчитат изключително високи нива на фини прахови частици във въздуха над Габрово. Ясното отчитане на това събитие от любителските сензори показва, че дори и да има неточности, платформата може да носи ценна информация за процесите по отношение качеството на въздуха в Габрово.

2. Качество на водите и почвите

По отношение управление на водите, водните обекти и водностопански системи и съоръжения, община Габрово попада в обхвата на действие (контрол и мониторинг) на Басейнова дирекция за управление на водите “Дунавски район” – с център гр. Плевен.

Качеството на повърхностните води в съответните пунктове се следи, чрез извършване на анализи по контролен и оперативен мониторинг, съгласно Заповед № РД - 182/26.02.2013г. на Министъра на околната среда и водите. Мониторинг на територията на община Габрово се извършва и в 8 бр. пункта на суровите повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване – 5 речни водохващания и 3 бр. проби от яз. "Хр. Смирненски" – повърхностна и 2 дълбочинни.

Анализът на данните от емисионния контрол на повърхностните води през 2015г. показва, че водите на р.Янтра, на нейния приток – р. Паничарка и на яз. “Христо Смирненски”, като цяло отговарят на нормите за качество на водите по изследваните показатели. Като основни източници на замърсяване на почвите в община Габрово са идентифицирани селското стопанство и в по-малка степен транспорта. Разработена е Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на Община Габрово. Тя е неразделна част от общинската Програма за опазване на околната среда и обхваща периода 2016 – 2020 г.

По отношение на замърсяването с източник селското стопанство прилагат се Добри земеделски практики, съгласно Програма от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони, утвърдена със Заповеди № РД- 267/01.04.2014 г. и №РД09-157/19.03.2014 г. на Министрите на околната среда и водите и земеделието и храните.

Залежалите и негодни пестициди са били съхранявани в общински склад за екологосъобразно съхранение, с цел премахване опасността от разпиляване и незаконното им използване. Към момента те са вече обезвредени и предадени.

Като единствен значим източник на замърсяване с оловни аерозоли могат да бъдат идентифицирани моторните превозни средства с бензинови двигатели. Потенциално замърсени с олово са земи в крайпътните зони с ширина 15-25 метра.

3. Управление на отпадъците

Община Габрово работи активно за осигуряване превенция над образуването на отпадъци, промяна на обществените нагласи и постигане на качествено разделно събиране. Въведената система за разделно събиране на битовите отпадъци осигурява събиране на биоразградими и рециклируеми отпадъци. Системата е въведена повсеместно и на територията на общината няма съдове за смесени битови отпадъци.

Предприети са редица мерки за предотвратяване на отпадъците, насърчаване на разделното събиране, повторната употреба и рециклирането. Обезпечено е безопасното и екологосъобразно събиране на различни потоци специфични отпадъци – опасни отпадъци, строителни и едрогабаритни отпадъци, излезли от употреба уреди и ненужни батерии. Политиките по управление на отпадъците са подкрепени от устойчиви във времето инициативи за повишаване на информираността на населението и насърчаване на отговорното управление на отпадъците. Общината провежда ангажиращи кампании с атрактивно съдържание и въздействащо представяне.

Регионално депо за нуждите на Габрово и Трявна

Вторият най-значим европейски проект на Община Габрово през последните 10 години е „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Габрово”, финансиран по ОП „Околна среда” 2007-2013 г.

През 2019 г. Община Габрово придоби мобилен шредер, предназначен за третиране на едрогабаритни отпадъци (мебели, дървени плоскости и др.) и строителни отпадъци, с което площадката за временно съхранение се разделя на два участъка – за съхранение на строителни отпадъци и за съхранение на дървени отпадъци. Капацитетът за временно съхранение на строителните отпадъци е 1 500 т./г. При реализацията на проекта е изградена и площадка за проектиране и изграждане на сепарираща инсталация. Чрез процедура, проведена по реда на ЗОП е избран изпълнител за

извършване на услугата „сепариране на смесени битови отпадъци“, като чрез договора, освен услугата е възложено и изграждане на хале и доставка и монтаж на инсталацията. С изтичането на договора през 2019 г. производственото хале на сепариращата инсталация става собственост на Община Габрово. През 2020 г. е сключен договор за извършване на услугата по предварително третиране на битови отпадъци с нов изпълнител.

След като Община Габрово сключи нов договор за сепариране със цел за отсортиране на минимум 30 % оползотворими материали, към края на 2020г количеството депониран отпадък, образуван на територията на община Габрово, е 17 180 т., което нарушава тенденцията за повишаване на депонираните отпадъци.

По отношение изградената компостираща инсталация, постъпващия отпадък е основно с растителен произход. От август месец 2017 г. Община Габрово стартира инициатива за разделно събиране на биоотпадъци от обекти, извършващи продажба на плодове и зеленчуци, чрез предоставяне на индивидуални съдове за биоотпадъци.

По данни на НСИ генерираните на територията на община Габрово битови отпадъци на човек от населението се движат около средните стойности за страната от 410-420 кг./глава за периода 2015-2018 година. Наблюдава се известно увеличение през 2018 г., като битовите отпадъци достигат 477 кг./човек. Данните, предоставени от НСИ, са изготвени на база статистическа оценка, като към битовите отпадъци са включени и строителни такива, именно на това се дължи и голямата разлика в количествата през 2017 и 2018 г.

Бързо нараства делът на предадените за предварително третиране битови отпадъци, който към 2018 г. вече е 80% от всички битови отпадъци при 43% през 2015 г. По тези стойности община Габрово стои по-добре на фона на средните за страната резултати. Същевременно общината изостава по дял на рециклираните отпадъци, което може да се отчете като слабост.

Таблица 23.

Година	Дял на битовите отпадъци	Община Габрово	Средно за страната
2015 г.	Директно депонирани	52%	62%
	Предадени за предварително третиране	43%	33%
	Предадени за рециклиране	5%	5%
2018 г.	Директно депонирани	15%	29%
	Предадени за предварително третиране	80%	63%
	Предадени за рециклиране	5%	8%

Източник: НСИ, ИПИ

Дейностите по събиране и извозване на битови отпадъци се осъществяват от общинско предприятие “Благоустрояване” – Габрово, което покрива на 100% всички 134 населени места и техните жители в общината по данни на РИОСВ Велико Търново. Събирането на битови отпадъци се извършваше в различни видове съдове, съобразени както с релефните и климатични особености на територията на община Габрово, така и със състоянието на пътната инфраструктура вътре в населените места и между самите тях, със степента и гъстотата на застрояване, в т.ч. с броя на домакинствата, заведенията, учрежденията и потенциалното количество отпадъци, генерирани от тях.

В периода 2019-2020 г. в гр. Габрово са изградени шест площадки за подземно сметосъбиране. Всяка от тях е снабдена с 3 клетки – 2 за „суха“ фракция и 1 за биоразградими отпадъци. Всяка клетка е с обем 3 куб.м.

Изграждането на подземни контейнерни площадки значително оптимизира събирането и транспортирането, като предприятието към настоящия момент не разполага със специализиран камион за събирането им. С увеличаване на този тип контейнерни площадки, необходимостта от придобиване на такъв тип специализиран автомобил ще бъде належаща.

През юли 2020г. бе одобрен и демонстрационен проект на Община Габрово, в рамките на който се изграждат умни подземни площадки за разделно събиране на отпадъци, осигуряващи индивидуален достъп, отчитане на количество, сензори за запълняемост и система за събиране на данни. В рамките на проекта е предвидено изграждане на 4 площадки за споделено компостиране и разполагане на депозитна вендинг система.

През 2019 г. е сключено и споразумение за сътрудничество за рационално оползотворяване на отпадъци от текстил и облекло. През 2020 г. бяха разположени 11 бр. специализирани съда за събиране на отпадъци от облекла. Количествата, събрани и предадени отпадъци от облекла и текстил, са съответно 0,98 т. през 2019 и 127,80 т. до края на октомври месец 2020 г.

Въведена е система за разделно събиране на негодни за употреба отпадъци от електрическо и електронно оборудване, както и система за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори, като на територията на общината са поставени 70 броя пластмасови кошчета за събиране на портативни батерии акумулатори.

С цел подпомагане на разделното събиране на отпадъци от домакинствата през юни месец 2019 г. стартира и мобилен пункт. Той е предназначен за събиране на отпадъци от хартия, картон, пластмаса, метал, стъкло, текстил, дребни електроуреди, негодни за употреба батерии, фритюрна мазнина, лекарствени продукти с изтекъл срок на годност, опаковки от бои, флакони от аерозоли и опаковки от почистващи препарати. Мобилния пункт за разделно събрани отпадъци от домакинствата обслужва кварталите на града по предварително изготвен график.

Кампании за информираност и управление на отпадъците

С цел максимална информираност на жителите на Габрово бяха проведени редица разяснителни, образователни и атрактивни кампании, които да демонстрират двукомпонентния модел на разделно събиране на отпадъците, както и да обяснят, че отпадъка не е „боклук“, а ресурс.

4. Шумово замърсяване

Мониторингът на градски шум за район Габрово се извършва ежегодно от Регионална здравна инспекция – Габрово (РЗИ) по програма, разработена, съгласно действащата нормативна уредба. Данните показват, че като цяло нивото на уличния шум в гр. Габрово в централна градска част и около натоварените пътни отсечки, се запазва в границите установените законови норми. Нарушеният акустичен комфорт се дължи на натоварения автомобилен поток, увеличения брой пътни транспортни средства.

Действията, които са предприети в посока намаляване шумовите нива са следните: поэтапно подобряване пътната настилка на уличната мрежа; правилно организиране на автомобилния поток и извеждане транзитния трафик от града.

XIII. Инвентаризация на емисиите на парникови газове на територията на община Габрово

Инвентаризацията е представена в три основни групи източници:

А. Стационарни горивни процеси:

- Общински сгради, оборудване/съоръжения
- Общинско улично осветление
- Жилищни сгради
- Третични (необщински) сгради, оборудване/съоръжения

Б. Мобилни горивни процеси

- Общински парк от превозни средства
- Обществен транспорт
- Частен и търговски транспорт

В. Твърди битови отпадъци

1. Стационарни горивни процеси

Стационарните горивни процеси включват процесите на изгаряне на горива директно в източника (директни емисии от потребените горива), емисиите отделени при производството на потребената електроенергия и емисиите отделени при производството на потребената топлоенергия. Стационарните източници обхващат общинските сгради, оборудване и съоръжения, общинското улично осветление, жилищните сгради и третичните (необщински) сгради, оборудване и съоръжения.

Оценката на емисиите от потребената топлоенергия се базира на консумираната топлоенергия, като емисионният фактор се изразява в tCO₂/ MWh. Данните за дейността са изразени в MWh потребена топлоенергия.

1.1. Емисии от общински сгради, оборудване/съоръжения

Исходни данни

За изчисляването на емисиите в тази категория бяха събрани данни за употребените горива, топлоенергия и електроенергия от 54 сгради, включително училища, детски градини, детски ясли, стадион, спортна зала, галерии, библиотека, музеи и други общински сгради и съоръжения. Таблица 26 представя потребената енергия – горива, топло и електроенергия от общинските сгради и съоръжения за базовата 2008 година и за годината на мониторинг на инвентаризацията 2018.

Таблица 24. Потребена енергия – горива, топло и електроенергия от общинските сгради и съоръжения за 2008 и 2018 г., в натурални единици и в MWh

вид гориво/година	2008	2018	вид гориво/година	2008	2018
Електроенергия (MWh)	3 268,43	2 876,20	Електроенергия (MWh)	3 268,43	2 876,20
Нафта (литри)	518 874,00	87 653,00	Нафта (MWh)	4 422,20	729,63
Пропан бутан (литри)	9 905,00	0,00	Пропан бутан (MWh)	69,90	0,00
Природен газ (1 000Nm ³)	0,00	436,31	Природен газ (MWh)	0,00	4 150,27
Въглища (тона)	78,19	19,02	Въглища (MWh)	576,50	143,59
Дърва (тона)	0,00	57,00	Дърва (MWh)	0,00	123,50
Топлоенергия (MWh)	4 477,27	1 675,67	Топлоенергия (MWh)	4 477,30	1 675,67
			Общо:	12 814,40	9 698,86

Графика 9. Потребена енергия от общинските сгради и съоръжения през 2008 и 2018 г., MWh

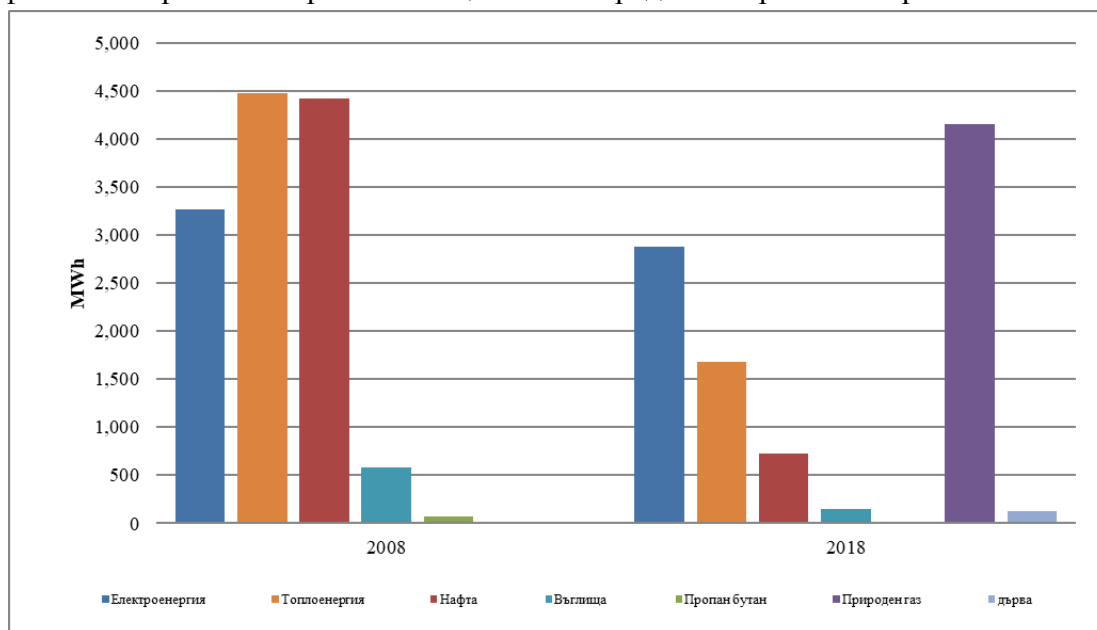
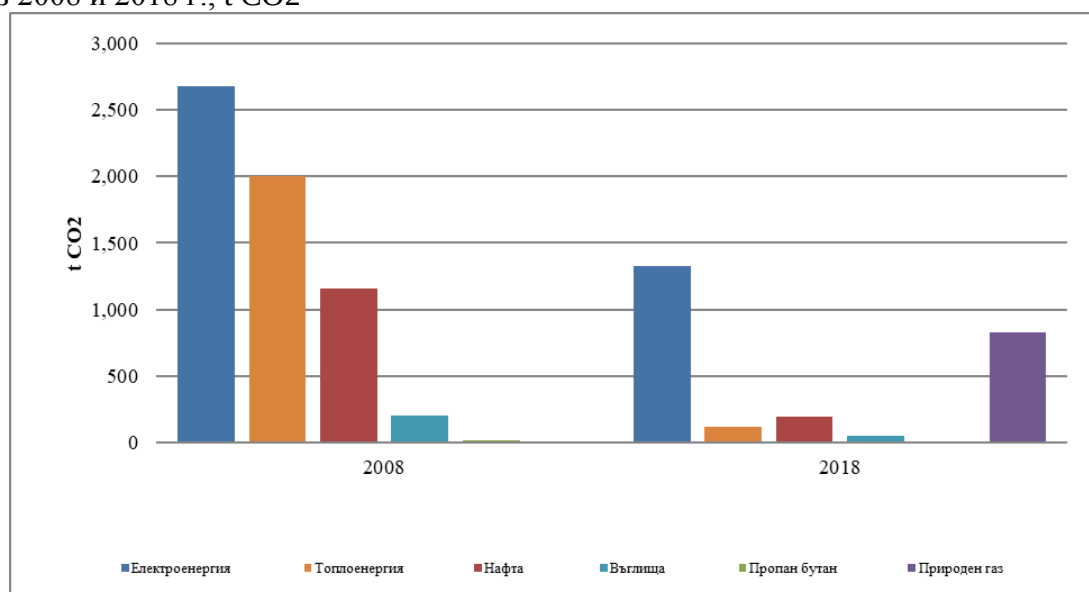

Таблица 25. Емисии на ПГ общински сгради и съоръжения за 2008 и 2018 г., t CO2

вид гориво/година	2008	2018
Електроенергия	2 677,00	1 324,49
Нафта	1 156,00	192,53
Пропан бутан	17,00	0,00
Природен газ	0,00	829,81
Въглища	200,00	47,29
Дърва	0,00	0,00
Топлоенергия	2 003,00	121,70
Общо:	6 052,00	2 515,83

Графика 10. Разпределение на емисиите на ПГ - общински сгради и съоръжения през 2008 и 2018 г., t CO2

Основните източници на емисии от общинските сгради и съоръжения през 2008 г. са потреблението на електроенергия и топлоенергия, докато през 2018 г. са потреблението на електроенергия и природен газ. Значителен спад бележи потреблението на: нафта с 83.5 %; въглища с 75.1% и топлоенергията с 62.6 %, за сметка на нарасналото потребление на природен газ.

Общите емисии намаляват с 58.4%, главно поради увеличеното потребление на природен газ и намаленото потребление на нафта и въглища. Емисиите от топлоенергия са намалели поради намаленото потребление и поради въвеждането на биомаса в Топлофикация Габрово ЕАД. Въпреки, че потреблението на електроенергия намалява с 12%, емисиите от електроенергия намаляват с 50.5 %, поради намалението на емисионния фактор за страната с 43.8 %.

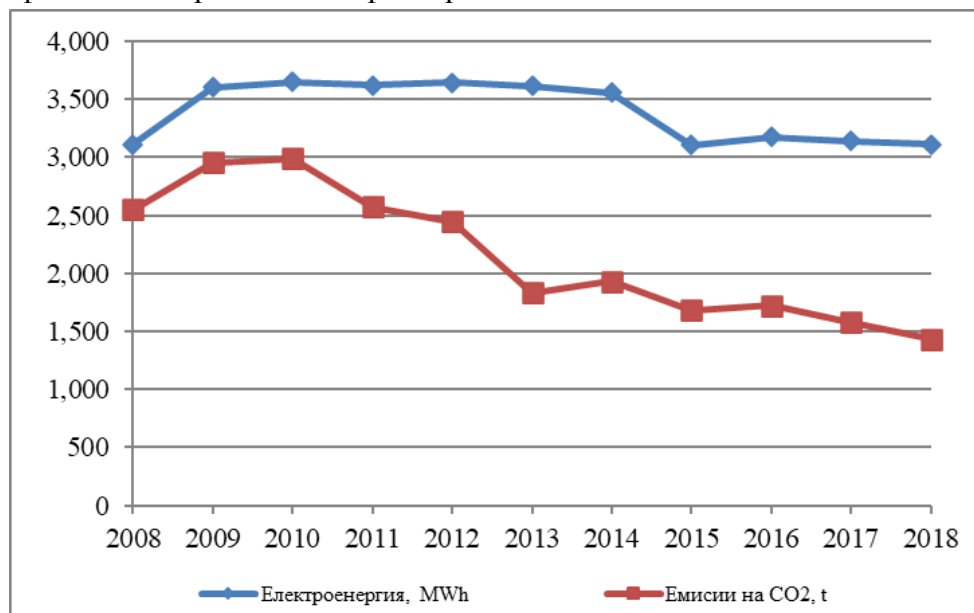
1.2. Емисии от общинско улично осветление

В този сектор са събрани данни за потреблението на електроенергия за улично осветление.

Таблица 26. Потребена електроенергия за общинско осветление и емисии на ПГ

показател/година	2008	2018
Електроенергия (MWh)	3 111,67	3 112,84
Емисии на CO2 t	2 548,46	1 433,46

Графика 11. Потребена електроенергия за общинско осветление и емисии на ПГ

Както се вижда от фигурата потреблението на електроенергия за улично осветление бележи ръст с 0.04%, докато емисиите на CO2 намаляват с 43.8%. Намалението на емисиите се дължи на понижаването на емисионния фактор за електроенергия tCO2/MWh, поради въвеждането на нови мощности от ВЕИ след 2010 г.

1.3. Емисии от жилищни сгради

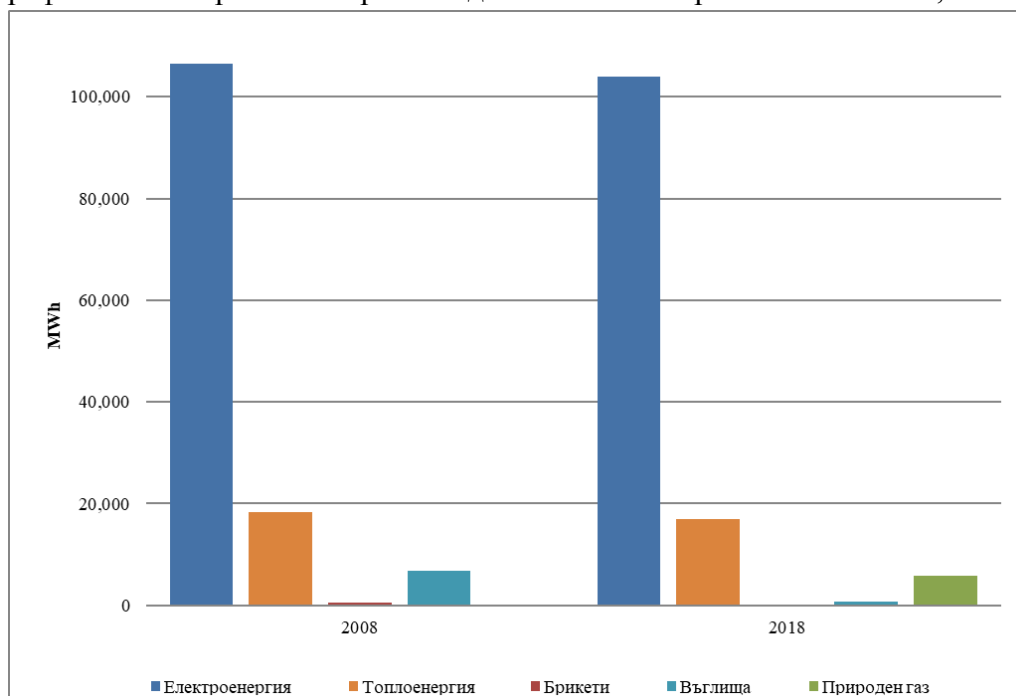
Изходни данни

Данните за потреблението на домакинствата, са получени от ЕНЕРГО-ПРО Продажби АД (електроенергия), "Топлофикация - Габрово" ЕАД (топлоенергия) и СИТИГАЗ България ЕАД (природен газ). Данните за потреблението на брикети и въглища са оценени на база на крайното енергийно потребление в домакинствата, според данните за Република България в Евростат. Таблица 28 представя потребената енергия – горива, топло и електроенергия от домакинствата за 2008 и 2018 г.

Таблица 27. Потребена енергия – горива, топло и електроенергия от домакинствата за 2008 и 2018г., в натурални единици и в MWh

показател/година	2008	2018
Електроенергия (MWh)	106 541,00	104 000,00
Брикети (тона)	125,72	6,29
Природен газ (1 000Nm3)	-	621,13
Въглища (тона)	913,79	100,22
Топлоенергия (MWh)	18 292,00	17 048,00
показател/година	2008	2018
Електроенергия (MWh)	106 541,00	104 000,00
Брикети (MWh)	630,00	29,22
Природен газ (MWh)	-	5 908,34
Въглища (MWh)	6 738,00	756,61
Топлоенергия (MWh)	18 292,00	17 048,00
Общо:	132 201,00	127 742,16

Графика 12. Потребена енергия от домакинствата през 2008 и 2018 г., MWh

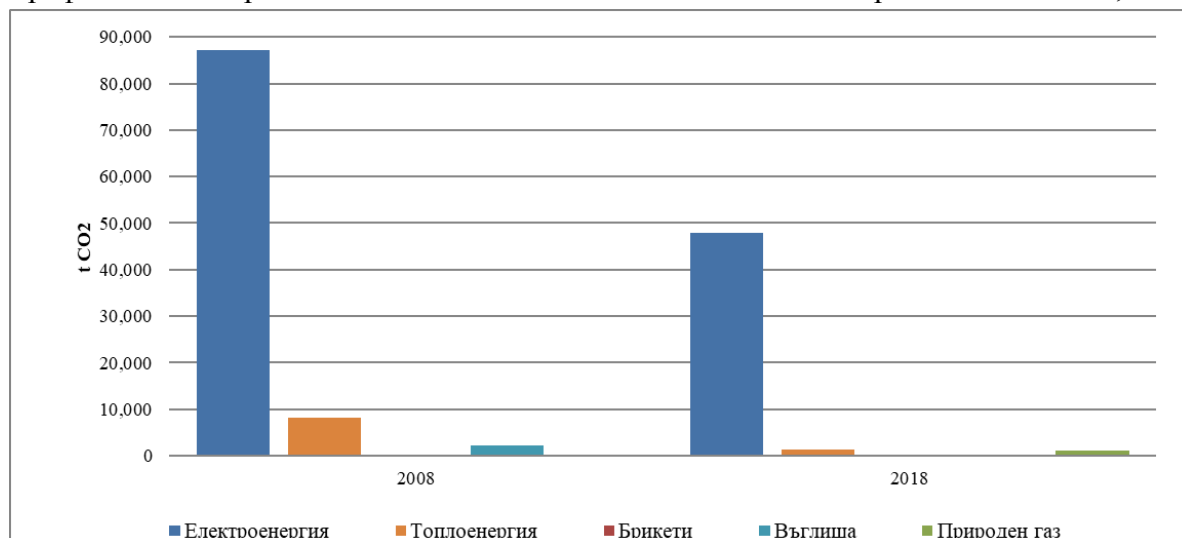

Емисии

Таблица 28. Емисии на ПГ от домакинствата за 2008 и 2018 г., t CO₂

показател/година	2008	2018
Електроенергия	87 257,00	47 892,00
Брикети	210,00	10,25
Природен газ	0,00	1 181,32
Въглища	2 336,00	249,19
Топлоенергия	8 185,00	1 238,18
Общо:	97 988,00	50 570,94

Графика 13. Разпределение на емисиите на ПГ - домакинства през 2008 и 2018 г., t CO₂

Основният източник на емисии от домакинствата е потреблението на електроенергия. През периода 2008-2018 г. се отчита намаление на потреблението на електроенергия с 2.4 % и намаление на емисиите от електроенергия с 45.1 %, което се дължи на понижаването на емисионния фактор на Република България, поради въвеждането на нови мощности от ВЕИ след 2010 г. Наблюдава се също спад на емисиите на CO₂ от въглища – 89.3 % и брикети – 95.1 %, поради намаленото им потребление за сметка на нарастване на потреблението на природен газ. Потреблението на топлоенергия е намаляло с 6.8 %, а емисиите от нея с 84.9%. Общото намаление на емисиите от жилищни сгради е 48.4 %.

1.4. Емисии от третични (необщински) сгради, оборудване/съоръжения

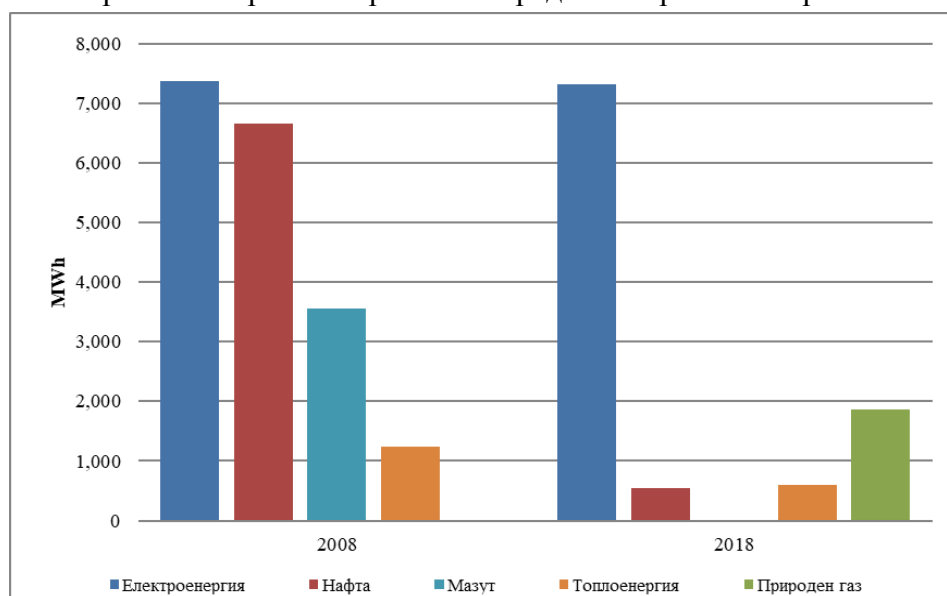
Изходни данни

За изчисляването на емисиите в тази категория бяха събрани данни за употребените горива, топлоенергия и електроенергия университет, Читалище "Априлов-Палаузов 1861", гимназии, съдебни сгради, болнични сгради, хотели, църкви, банки и други третични сгради и съоръжения. Табл. 30 представя потребената енергия – горива, топло и електроенергия от третични сгради и съоръжения за 2008 и 2018 г.

Таблица 29. Потребена енергия – горива, топло и електроенергия от третични сгради и съоръжения за 2008 и 2018 г., в натурални единици и в MWh

показател/година	2008	2018
Електроенергия (MWh)	7 363,00	73 310,64
Нафта (литри)	781 214,00	64 452,00
Природен газ (1 000Nm ³)	0,00	195,12
Мазут (тона)	322,00	0,00
Топлоенергия (MWh)	1 236,00	604,64
показател/година	2008	2018
Електроенергия (MWh)	7 363,00	7 310,64
Нафта (MWh)	6 658,00	536,50
Природен газ (MWh)	0,00	1 856,02
Мазут (MWh)	3 563,00	0,00
Топлоенергия (MWh)	1 236,00	604,64
Общо:	18 820,00	10 307,80

Графика 14. Потребена енергия от третични сгради и съоръжения през 2008 и 2018 г., MWh

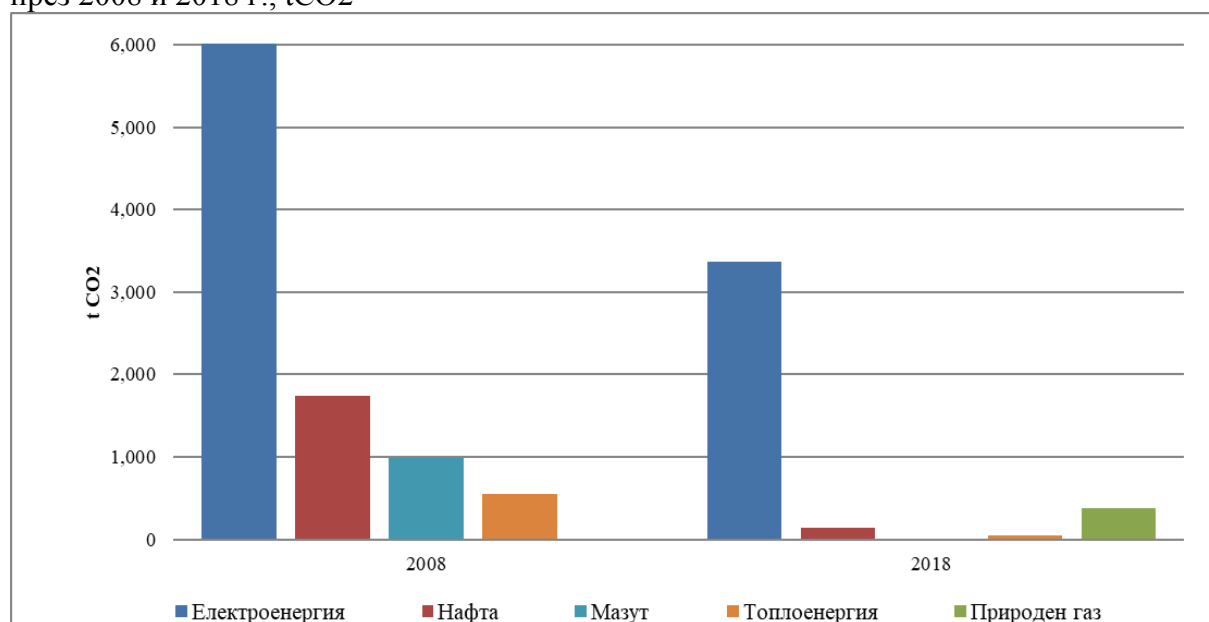

Емисии

Таблица 30. Емисии на ПГ от третични сгради и съоръжения за 2008 и 2018 г., t CO₂

показател/година	2008	2018
Електроенергия	6 030,00	3 365,55
Нафта	1 740,00	141,57
Природен газ	0,00	371,09
Мазут	982,00	0,00
Топлоенергия	553,00	43,91
Общо:	9 306,00	3 923,13

Графика 15. Разпределение на емисиите на ПГ - третични сгради и съоръжения през 2008 и 2018 г., tCO₂

През 2008 г. основен източник на емисии в третичния сектор е потреблението на електроенергия, мазут и нафта. През 2018 г. основни източници са потреблението на електроенергия и потреблението на природен газ, като вследствие на намаленото потребление, емисиите от нафта, топлоенергия са намалели съответно с 91.9%, 92.1%, като мазут вече не се употребява. Освен от намаленото потребление, емисиите от топлоенергия са повлияни и от въвеждането на биомаса в Топлофикация Габрово.

2. Мобилни горивни процеси

2.1. Общински парк от превозни средства

Изходни данни

За изчисляването на потреблението на горива от общинския автопарк са събрани данни от общинските компании към Община Габрово. Данните включват потребените горива от гробищния парк, Районна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението", Заведения за социални услуги, детски ясли, училища, общинска администрация, ОП Благоустройство и др.

Таблица 31. Разход на гориво от Общински парк от превозни средства за 2008 и 2018 г., в натурални единици (t) и в енергийни единици (MWh)

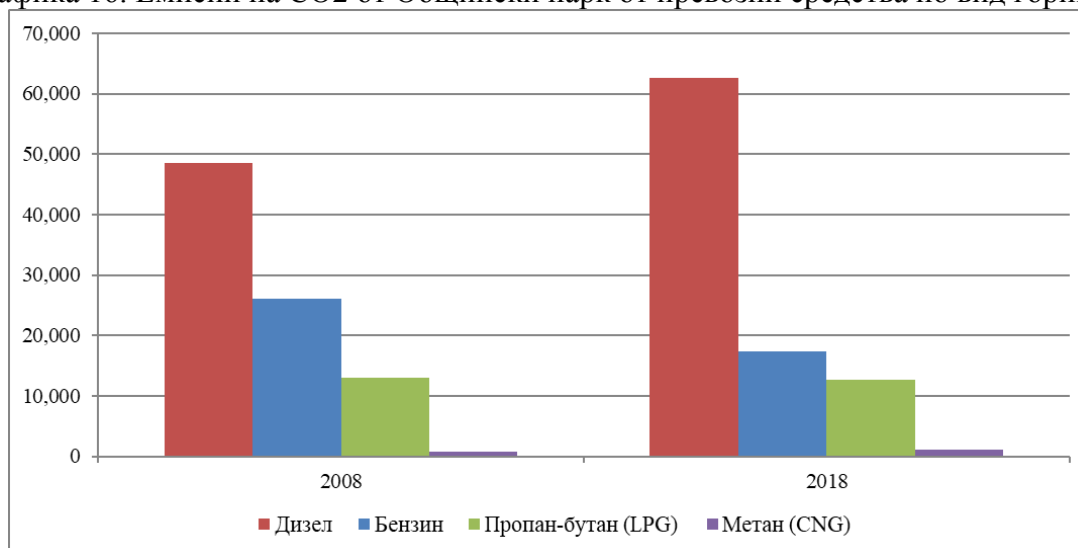
показател/година	2008	2018
Бензин (t)	74,5	55,28
Дизел (t)	166,87	782,18
Пропан-бутан (t)	72,88	4,64
показател/година	2008	2018
Бензин (MWh)	910,55	652,49
Дизел (MWh)	1 960,74	9 127,15
Пропан-бутан (MWh)	1 007,22	59,26
Общо:	3 879,00	9 838,89

Емисии

Таблица 32. Емисии на CO2 от Общински парк от превозни средства по вид гориво в t

показател/година	2008	2018
Бензин	231,59	162,78
Дизел	525,87	2 434,76
Пропан-бутан	238,34	13,46
Общо:	996,00	2 611,00

Графика 16. Емисии на CO2 от Общински парк от превозни средства по вид гориво в t

Основният източник на емисии на общинския парк от превозни средства е дизеловото гориво. През 2018 г. се отчита значителен ръст на емисиите от дизелово гориво с 363% от общинския парк от превозни средства, което се дължи на увеличеното потребление на дизелово гориво. Значителен е спадът на потреблението на пропан-бутан с 94.1 % и на бензин с 28.3 %. Поради това, емисиите през 2018г. бележат ръст с 162.2 % в сравнение с 2008г.

2.2. Обществен транспорт

Изходни данни

Данните за обществения транспорт са получени от "Общински пътнически транспорт" ЕООД - Габрово и обхващат всички видове транспорт в община Габрово.

Таблица 33. Разход на енергоносител от Обществен транспорт за 2008 и 2018 г., в натурални единици (t) и в енергийни единици (MWh)

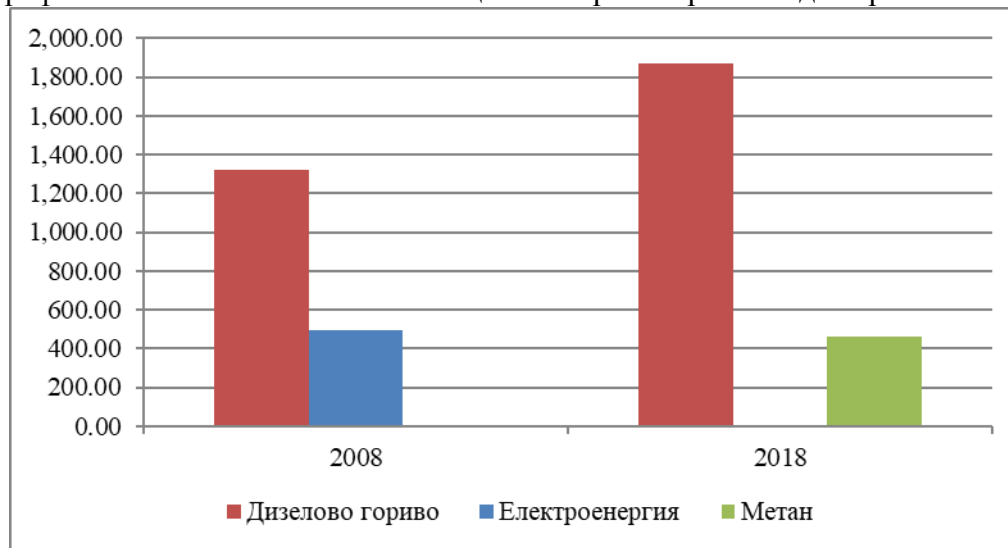
показател/година	2008	2018
Електроенергия (MWh)	607,00	0,00
Дизелово гориво (t)	419,83	601,00
Метан (t)	0,00	240,14
показател/година	2008	2018
Електроенергия (MWh)	607,00	0,00
Дизелово гориво (MWh)	4 933,00	7 013,00
Метан (MWh)	0,00	2 250,53
Общо:	5 540,00	9 263,53

Емисии

Таблица 34. Емисии на CO₂ от Обществен транспорт по вид енергоносител в t

показател/година	2008	2018
Електроенергия	497,13	0,00
Дизелово гориво	1 323,03	1 870,79
Метан	0,00	459,14
Общо:	1 820,00	2 329,92

Графика 17. Емисии на CO₂ от Обществен транспорт по вид енергоносител в t

Основният източник на емисии в обществения транспорт е дизеловото гориво. През 2018 г. не е употребявана електроенергия поради отпадане на тролейбусния транспорт. Ръстът на емисиите от обществения транспорт е 28% в сравнение с базовата година.

2.3. Частен и търговски транспорт

Изходни данни

Емисиите на ПГ от сектор частен и търговски транспорт са сложни за оценка, поради липсата на данни за потребените количества горива. За да се изчислят емисиите, се налага оценка на количеството изразходвани горива. За тази цел е разработен модел, който оценява количествата горива на база броя на автомобилите, вида им и типа на използваното гориво и средногодишния пробег на този вид автомобили за страната.

Поради липса на данни за количествата превозни средства по видове и по горива, се приложи единствената налична информация, а именно ръст на емисиите и използваните горива в транспорта в Република България, докладвани в последната инвентаризация на емисии на ПГ. Резултатите са представени в следващата таблица.

Таблица 35. Изразходвано гориво по категории МПС, за 2008 и 2018 г., в натурални единици (t) и в енергийни единици (MWh)

показател/година	2008	2018	показател (MWh)/година	2008	2018
Мотопеди (бензин)	41,40	33,89	Мотопеди (бензин)	505,95	399,97
мотоциклети (бензин)	90,71	66,91	мотоциклети (бензин)	1108,73	789,69
леки автомобили (бензин)	8 057,82	5 108,01	леки автомобили (бензин)	98484,51	60287,28
леки автомобили (дизел)	6 179,40	9 313,58	леки автомобили (дизел)	72607,94	108679,18
леки автомобили (LPG)	3 966,21	3 736,12	леки автомобили (LPG)	54810,83	47739,26
леки автомобили (CNG)	385,04	595,16	леки автомобили (CNG)	3583	5577,67
лекотоварни автомобили (бензин)	207,21	313,14	лекотоварни автомобили (бензин)	2532,53	3695,89
лекотоварни автомобили (дизел)	1 901,92	2 401,59	лекотоварни автомобили (дизел)	22347,53	28023,9
тежкотоварни автомобили (бензин)	1,50	6,44	тежкотоварни автомобили (бензин)	18,27	76,03
тежкотоварни автомобили (дизел)	7 302,65	9 469,48	тежкотоварни автомобили (дизел)	85806,14	110253,94
			Общо:	341 805,45	365 522,81

Таблица 36. Обобщение на изразходваното гориво по вид гориво за 2008 и 2018г., MWh

показател/година	2008	2018
Бензин	102 650,00	65 248,86
Дизел	180 762,00	246 957,02
Пропан-бутан (LPG)	54 811,00	47 739,26
Метан (CNG)	3 583,00	5 577,67
Общо:	341 805,00	365 522,81

За изчисляване на емисиите са използвани емисионните фактори, представени в Табл. 1.

Емисии

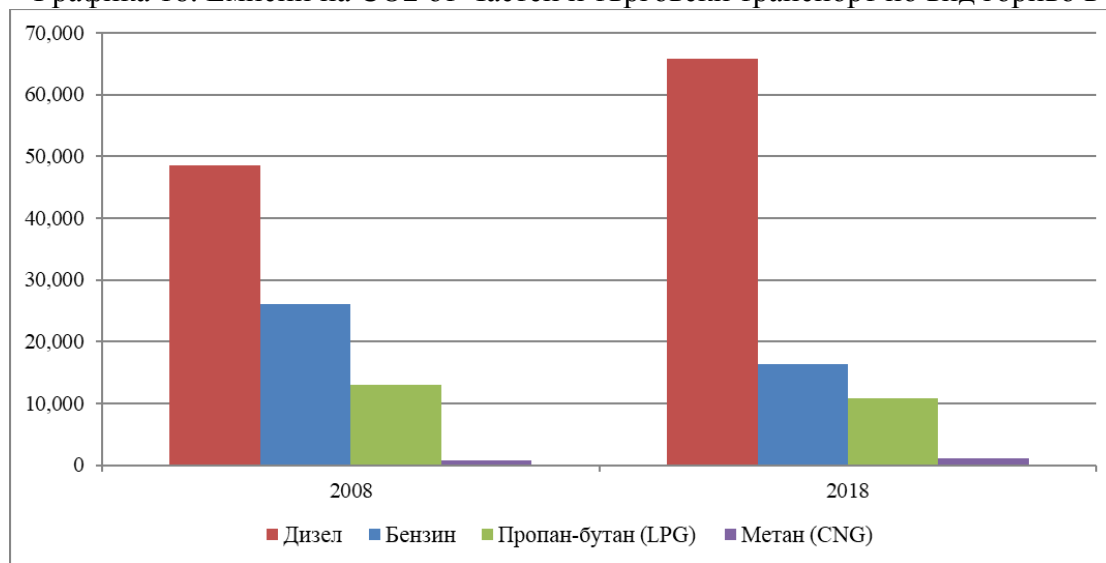
Таблица 37. Емисии на CO₂ от Частен и търговски транспорт по вид МПС и вид гориво в t

показател (MWh)/година	2008	2018
Мотопеди (бензин)	129,00	100,00
мотоциклети (бензин)	282,00	197,00
леки автомобили (бензин)	25 049,00	15 040,00
леки автомобили (дизел)	19 473,00	28 991,00
леки автомобили (LPG)	12 970,00	10 844,00
леки автомобили (CNG)	730,00	1 138,00
лекотоварни автомобили (бензин)	644,00	922,00
лекотоварни автомобили (дизел)	5 994,00	7 476,00
тежкотоварни автомобили (бензин)	5,00	19,00
тежкотоварни автомобили (дизел)	23 013,00	29 349,00
Общо:	88 288,00	94 076,00

Таблица 38. Емисии на CO₂ от Частен и търговски транспорт по горива в t

показател/година	2008	2018
Бензин	26 108,00	16 278,29
Дизел	48 480,00	65 815,71
Пропан-бутан (LPG)	12 970,00	10 844,45
Метан (CNG)	730,00	1 137,91
Общо:	88 288,00	94 076,36

Графика 18. Емисии на CO₂ от Частен и търговски транспорт по вид гориво в t

Основен източник на емисии в частния и търговския транспорт през 2018г. е дизеловото гориво. През периода 2008-2018 г. се отчита ръст на потребление на дизелово гориво с 35.8% и на метан с 55.9%, което се дължи на все по-голямото количество автомобили, използващи тези горива. Потреблението на бензин и пропан-бутан намалява съответно с 37.7% и 16.4%.

2.4. Твърди битови отпадъци

Изходни данни

До момента на територията на община Габрово има действащо, законово отредено (регламентирано) и организирано едно депо за битови отпадъци, което след реконструкция и модернизация се превърна в регионално. То е разположено на 7 км северозападно от гр.Габрово в м. „Равнището” в землището на с. Гръблевци.

Реконструираното регионално депо за неопасни отпадъци е предназначено за общините Габрово и Трявна и е въведено в експлоатация в края на м. май 2015г. Депото разполага със система за улавяне на депонийния газ, която все още не функционира, тъй като според техническите изисквания и условията, заложи в комплексното разрешително, е необходимо запълването на първия работен хоризонт, преди да бъдат изградени газовите кладенци. Същото все още не е реализирано.

Емисиите на CH₄ при третиране на твърди битови отпадъци са изчислени на база данни, получени от община Габрово за депонираните битови отпадъци за периода 2008 – 2018 г. От количествата депонирани отпадъци са извадени, количествата подложени на биологично третиране.

Таблица 39. Депонирани отпадъци, Gg

година	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Количества депонирани отпадъци t	29	28,99	29,55	28,78	26,14	25,78	25,1	15,87	16,79	16,34	17,91

Таблица 40. Параметри използвани в IPCC - Tier 1 за твърди битови отпадъци (ТБО)

Параметри	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
MCFV - Корекционен коефициент	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DOC - Разградим органичен въглерод	0,12	0,12	0,12	0,12	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
DOCF - Освободена фракция на въглерода	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
F - Съдържание на метан в сметищния газ	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
OX - Фактор на окисление	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

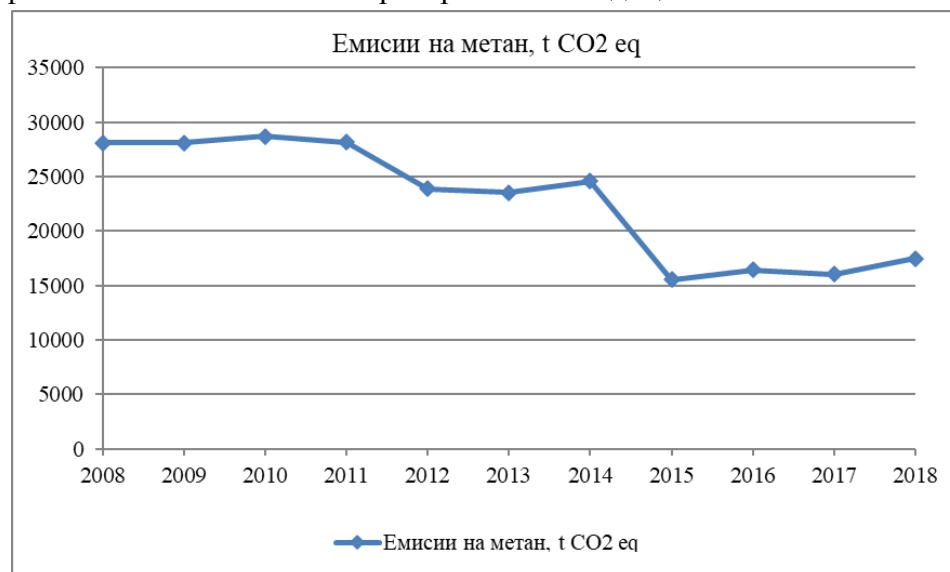
Емисии

Емисиите на метан са изразени в t CO₂ еквивалент, като е приложен Потенциал на глобално затопляне 25. В резултат на това са преизчислени емисиите за целия период 2008–2018 г.

Таблица 41. Емисии на ПГ от третиране на отпадъци

показател/година	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
t CH ₄	1 125	1 124	1 148	1 127	955	942	983	622	658	642	700
t CO ₂ eq	28 124	28 103	28 691	28 170	23 872	23 538	24 582	15 544	16 445	16 058	17 503

Графика 19. Емисии на ПГ от третиране на отпадъци

Както се вижда от Фигура 11 намалението на емисиите на ПГ е с 37.8 %, което се дължи на намалените количества на депонираните отпадъци, в резултат на въвеждането на практиката на биологично третиране на отпадъците.

2.5. Обобщени резултати

В резултат на инвентаризацията на емисиите на CO₂ в резултат от потреблението на енергия на територията на община Габрово бяха изчислени емисиите за 2008 г. и 2018 г., по сектори.

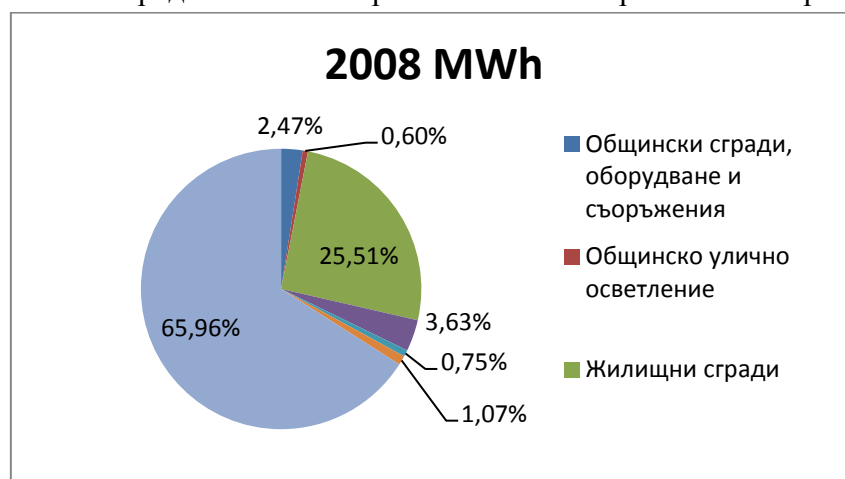
Таблица 42. Общо потребление на енергия по сектори – 2008 и 2018 г.

показател/година	2008 MWh	2018 MWh	Ръст спрямо 2008
Общински сгради, оборудване и съоръжения	12 814,35	9 698,86	-24,31
Общинско улично осветление	3 111,67	3 112,84	0,04
Жилищни сгради	132 200,78	127 742,16	-3,37
Третични сгради, оборудване и съоръжения	18 820,17	10 307,80	-45,23
Общински парк от превозни средства	3 878,50	9 838,89	153,68
Обществен транспорт	5 540,00	9 263,53	67,21
Частен и търговски транспорт	341 805,45	365 522,81	6,94
Общо:	518 170,93	535 486,88	3,34

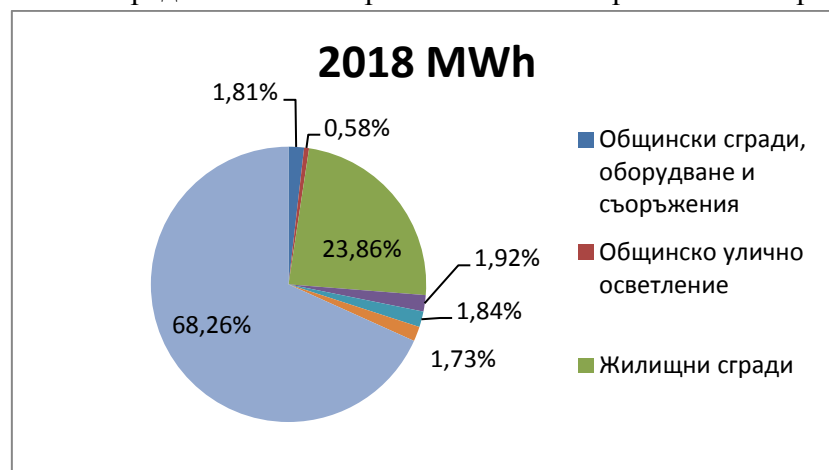
Таблица 43. Общо емисии на ПГ по сектори – 2008 и 2018 г.

показател/година	2008 MWh	2018 MWh	Ръст спрямо 2008
Общински сгради, оборудване и съоръжения	6 052,37	2 515,83	-58,43
Общинско улично осветление	2 548,46	1 433,46	-43,75
Жилищни сгради	97 987,78	50 570,94	-48,39
Третични сгради, оборудване и съоръжения	9 306,02	3 923,13	-57,84
Общински парк от превозни средства	995,79	2 611,00	162,20
Обществен транспорт	1 820,16	2 329,92	28,01
Частен и търговски транспорт	88 288,12	94 076,36	6,56
Третиране на ТБО	28 123,72	17 503,45	-37,76
Общо:	235 122,41	174 964,08	-25,59

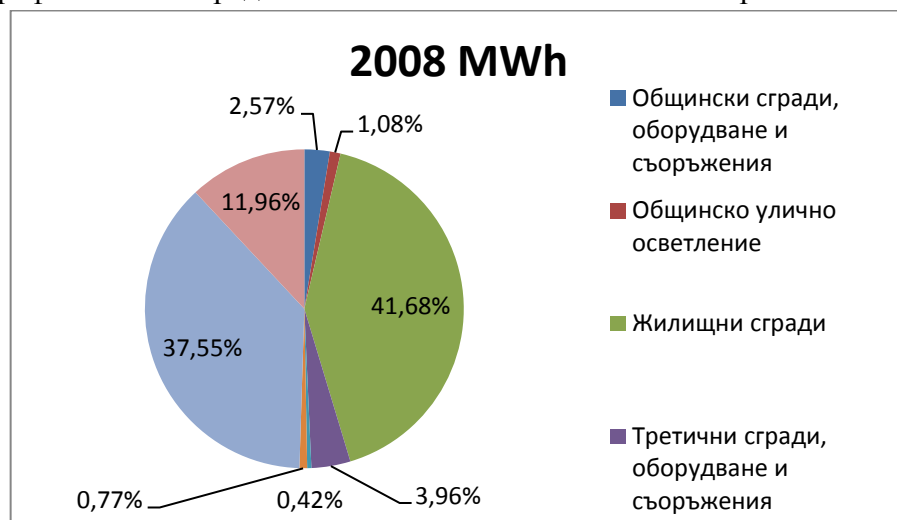
Графика 20. Разпределение на потреблението на енергия по сектори в % за 2008

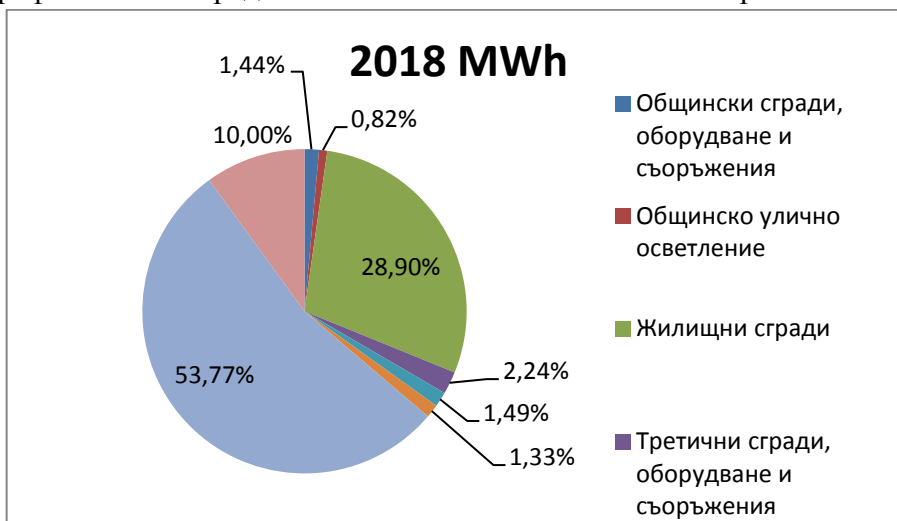
Графика 21. Разпределение на потреблението на енергия по сектори в % за 2018

Графика 22. Разпределение на емисиите на ПГ по сектори в % за 2008

Графика 23. Разпределение на емисиите на ПГ по сектори в % за 2018

Резултатите от инвентаризацията на емисии на ПГ на община Габрово показва, че общите емисии на общината са 235 122.41 тона CO₂eq през базовата 2008 година и 174 964.08 тона CO₂eq през 2018 г. като емисиите бележат спад с 25.59 %.

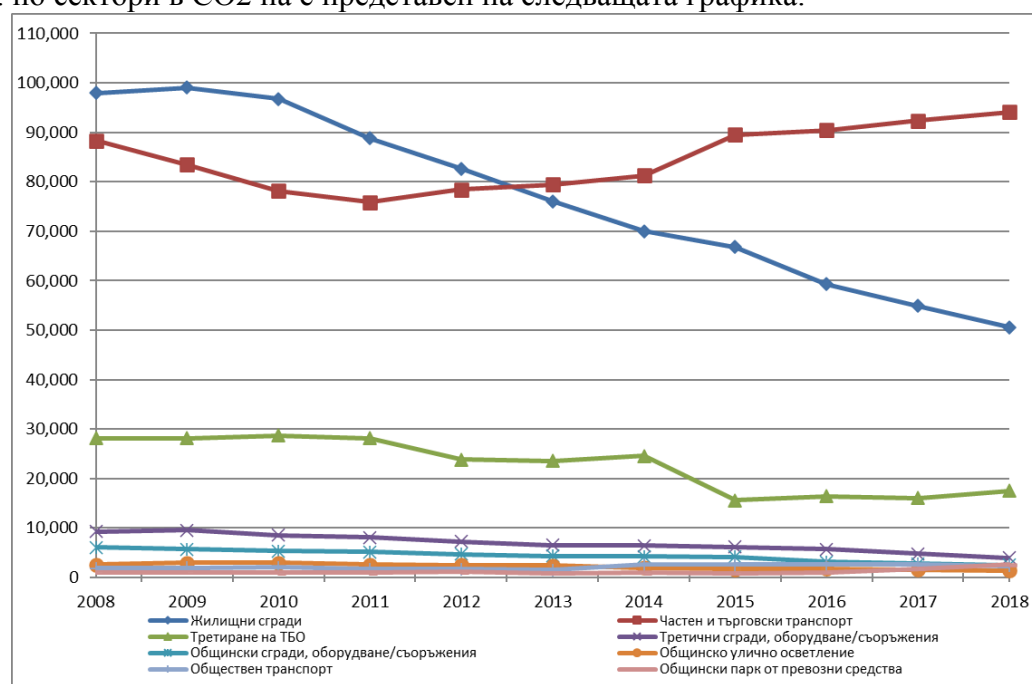
Най-големият източник на емисии на ПГ през базовата 2008 година е секторът стационарни горивни процеси - жилищни сгради, като емисиите от сектора бележат спад с 48.39 %, докато през 2018 г. най-големият източник на емисии е секторът мобилни горивни процеси в частния и търговски транспорт, като емисиите от сектора бележат ръст с 6.23 %.

Емисиите от всички сектори в Община Габрово бележат спад, с изключение на сектор транспорт – обществен, частен и търговски. Най-голям процентен спад на емисиите на ПГ е реализиран в секторите стационарни горивни процеси – общински, жилищни и третични сгради, улично осветление, както и сектор отпадъци.

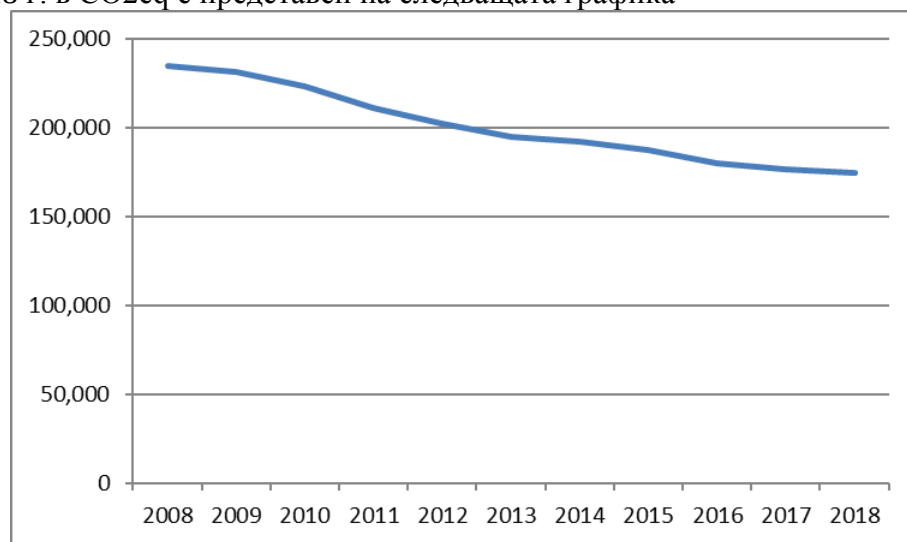
Таблица 44.

показател/година	2008 t CO2	Принос към общите емисии през 2008 %	2018 t CO2	Принос към общите емисии през 2018 %	Ръст спрямо 2008, %
Жилищни сгради	97987,78	41,68	50570,94	28,9	-48,39
Частен и търговски транспорт	88288,12	37,55	94076,36	53,77	6,56
Третиране на ТБО	28123,72	11,96	17503,45	10	-37,76
Третични сгради, оборудване и съоръжения	9306,02	3,96	3923,13	2,24	-57,84
Общински сгради, оборудване и съоръжения	6052,37	2,57	2515,83	1,44	-58,43
Общинско улично осветление	2548,46	1,08	1433,46	0,82	-43,75
Обществен транспорт	1820,16	0,77	2329,92	1,33	28,01
Общински парк от превозни средства	995,79	0,42	2611	1,49	162,2
Общо:	235122,41		174964,1		-25,59

Графика 24. Трендът на емисиите на ПГ на Община Габрово, през периода 2008 – 2018г. по сектори в CO2 на е представен на следващата графика.

Графика 25. Трендът на сумарните емисиите на ПГ на Община Габрово, през периода 2008 – 2018 г. в CO2eq е представен на следващата графика

XIV. Административен капацитет

1. Административен капацитет и развитие на административните услуги

Оценката на административния капацитет на Община Габрово се фокусира върху развитието на административното обслужване, подготовката на общ устройствен план на община Габрово, работата на общината за развитие на политиките в сферата на е-управлението на процесите и административното обслужване с цел намаляване на административната тежест.

Община Габрово е сертифицирана по международни стандарти ISO 9001:2015 & ISO/IEC 27001:2013 за управление на качеството и информационна сигурност. Сертифициращата организация RINA ежегодно провежда надзорни одити в Община Габрово по отношение изпълнение на внедрените политики и процедури, въведени с интегрираната система за управление на качеството и информационната сигурност. Усилията на Община Габрово са насочени към ефективно и ефикасно управление на всички идентифицирани процеси, оказващи влияние върху съответствието с изискванията към административните услуги, качеството на тяхното изпълнение и сигурността на информацията, както и на обучението и квалификацията на персонала. Те са предпоставки за постигане на значителна удовлетвореност от страна на потребителите на предлаганите от Общината административни услуги и гарантиране на информационната сигурност. На тази база се планират ефективни механизми за контрол, които гарантират постигането на поставените цели и се основават на основните принципи за информационната сигурност.

Ръководството на общинска администрация полага усилия за повишаване на нейната квалификация, в тази връзка се провеждат множество обучения свързани с повишаване професионалната им компетентност, като в резултат на това служителите: придобиват нови и усъвършенстват съществуващите знания и умения; подобряват изпълнението на служебните задължения и работата на екипите; повишават личната си мотивация; създава се възможност за делегиране на по-сложни задачи. В Община Габрово е осъзната потребността от нов цялостен подход към управлението на човешките ресурси. Внедряването на нови управленски подходи в сферата на човешките ресурси води до цялостно модернизиране и оптимизиране на процесите в администрацията, води до по-високо ниво на ефективност от работата на служителите на Община Габрово. В тази връзка Общината изпълни и Проект „Развитието на човешкия потенциал – фактор в модерната европейска общинска администрация” по Оперативна програма „Административен капацитет”.

Община Габрово е първата в България община, която си е поставила за цел при упражняването на своите политики да реализира подход на устойчиво управление на ресурсите и процесите. През 2020 година е разработен и утвърден ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ за стимулиране на прилагането на зелени обществените поръчки на територията при изпълнение на Общинския план за развитие на община Габрово, чиято цел е да подобри управлението, изпълнението и мониторинга на инструментите за провеждане на политики, които интегрират екологични подходи за обществени поръчки, така че да се постигне максимално увеличаване на ефективността на ресурсите и институционализиране на целите за ресурсна ефективност посредством ЗеОП.

Експертите от Общинска администрация работят системно и целенасочено в сферата на устойчивото придобиване на стоки, услуги и строителство, както и за рационалното и ефективно използване на ресурсите. Община Габрово е предпочитан партньор както на национално, така и на европейско ниво:

- Община Габрово е българският представител в партньорството за Иновативни и Отговорни Обществени Поръчки URBAN AGENDA FOR THE EU;

- Община Габрово съумя да се заяви като център за обмяна на опит в сферата на Устойчивите обществени поръчки, като организира съвместно с Rijkswaterstaat (Министерство на инфраструктурата и управление на водите) тематично обучение на тема кръгова икономика и кръгови обществени поръчки, в което участие взеха 12 човека – представители на публични институции и НПО;

- Община Габрово в лицето на своите експерти заслужи доверието на ICLEI, които повериха провеждането на обученията по разработения за Европейската комисия GPP TrainingToolkit заедно с ЕНЕФЕКТ да проведат планираните за България обучения/workshop GPP TrainingToolkit (2019).

2. Информационна система

Община Габрово е една от администрациите в страната, в която прилагането на съвременните геопространствени технологии е въпрос не само на необходимост, но и на инструмент за ефективно реализиране на съвременни методи на управление чрез развитие на единна географско информационна система (ГИС) за управление на пространствената информацията, обхващаща голяма част от процесите свързани с устойчивото планиране, развитие и управление на територията. ГИС на Община Габрово е придобита чрез Оперативна програма "Административен капацитет" по проект „Модернизиране на административното обслужване в Община Габрово чрез развитие и предоставяне на качествени електронни услуги за гражданите и бизнеса”, финансиран по ОПАК, съгласно Договор за безвъзмездна помощ No.A09-31-58C/12.06.2009 г., чиято цел е да подобри качеството на административното обслужване в областите: кадастър, устройство на територията и общинска собственост.

След установяване на ползите от Географско информационната система, служителите в администрацията си поставят за цел да надградят и интегрират във всички възможни дейности ГИС в стратегическото планиране и управление на Община Габрово. Интензивно се разработват специализирани гео бази данни използващи ресурсите и възможностите на пространствените технологии, отговарящи на спецификата на различните дейности по дирекции и отдели на администрацията. Основна част от концепцията, на която се залага при проектирането на пространствените модели е възможността за осъществяване на публичен достъп чрез внедряване на гео пространствената информация в web-базирани модели, мобилни приложения и не на последно място картни услуги (mapservices) за обмяна на пространствена информация с други държавни или общински административни структури.

ГИС в Община Габрово е ориентирана към създаването и на солидна основа от данни за реализирането на един основен информационен масив от пространствени данни, който да бъде незаменим инструмент за всяка администрация целяща да

надгради конвенционалните методи на административно управление в система за интелигентен град. Към настоящия момент системата разполага с възможности, чрез които се поддържат основните типове обработка, управление и анализиране на пространствените данни, както и широк набор от инструменти за визуализацията им. Използването на допълнителните модули увеличава значително и функционалността системата за интелигентно управление на процесите протичащи в нашата градска среда и е първата крачка към концепцията за Интелигентен град (SmartCity). Част от тях са:

- УЕБ ПОРТАЛГИС (PortalforArcGIS) – решение за управление данните в организацията чрез единен уеб портал на организацията. Порталът за пространствени данни позволява да споделяме карти, слоеве, приложения и други географски данни с граждани и организации чрез регламентирани права. Порталът превръща геопространствената база данни на организацията в облачна инфраструктура отговаряща на концепцията от GEOOPENDATAGOV;

- GeoEventExtensionfor ArcGIS – модул, с който разполага Община Габрово позволява да се събират, обработват и използват данни в реално време, постъпващи от различни източници и информационни канали. Огромната полза от модула е възможността да се следи реално местоположението или показателите на различни обекти на територията на нашият град. Когато активите на организацията са географски разпръснати или са мобилни, визуализацията на зависимостта между пространствените и времеви параметри на обектите обхванати и подредени в информационни табла водят до големи ползи при взимането на управленски решения в реално време;

- Оперативен център за управление на динамична информация в реално време (ArcGISOperationDashboard) – модул към ArcGIS, което ни предоставя инструмент за създаване на електронни информационни табла, съдържащи индикатори в реално време със стойности извлечени от данни в ГИС. Мощен помощник във всеки един оперативен център за събиране на сигнали и обработка на информация, както и незаменим инструмент за всеки ръководител, базиращ решенията си върху анализи от големи обеми от информация.

Основни категории на пространствените данни, които се поддържат и актуализират са:

- Кадастър и УТ – покриваща всичката информация отнасяща се за всички имоти и сгради на територията на общината;

- Инженерна инфраструктура – данни, свързани основно с съоръженията за комунални услуги и продукти ВиК, ел. мрежи и съоръжения, газопреносни и телекомуникационни мрежи;

- Транспортни системи – информация, отнасяща се до информационните системи свързания градски транспорт, пътни маршрути за сметоизвозване, съобразени с местоположението с разположението на съдовете за смет, маршрути за снегочистване , и др.;

- Електронни регистри – Информация за местоположението на всички обществено значими обекти: болнични заведения, училища и детски градини, спортни комплекси, туристически обекти и културни забележителности, и мн. др.;

- Икономически регистри – Пространствени регистри на икономически активните обекти на територията на Община Габрово, категоризирани и ранкирани по различни критерии – заетост, печалба/загуба, инвестиции в ДМА, инвестиции в НИРД и др.;

- Обществена безопасност – Поддържа информация за местоположението на критична инфраструктура, свързана с обществената безопасност: дъжд отвеждащи шахти, язовири и речни корита и др.

Всички тези данни са на разположение чрез ГИС, с регламентиран достъп в зависимост от служителите, спрямо тяхната длъжност, определяща се от структурата в общинската администрация. Достъпът до различните категории данни се осъществява чрез различен тип приложения:

✓ Десктоп специализиран софтуер от еко системата на ESRI ArcGIS. Включваща ArcMap, ArcCatalog и ArcGISPro;

✓ Уеб базирани ГИС приложения – тематични приложения, свързани с различните типове данни и необходими нужди на визуализация. Приложенията са достъпни както през Уеб браузър така и през мобилни устройства с адаптивен дизайн;

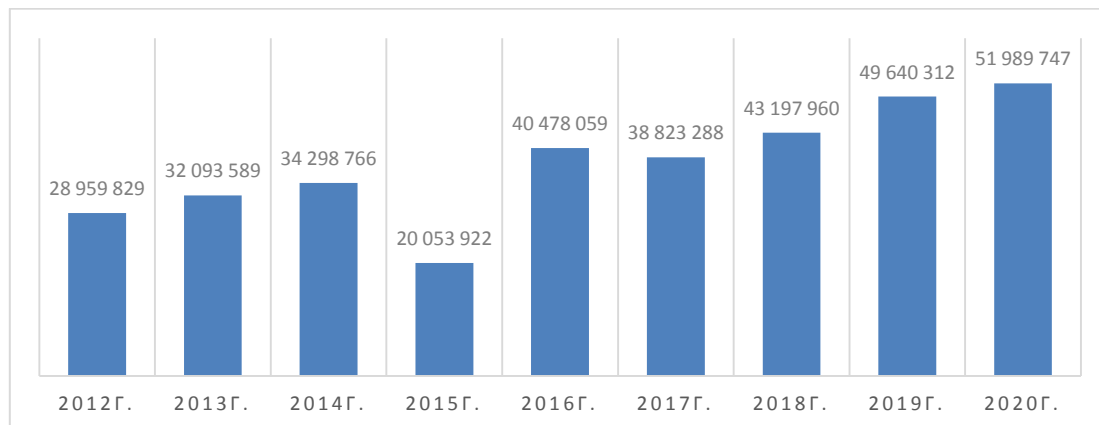
✓ Специализирани мобилни приложения – за събиране и актуализиране на информацията за дейностите на терен се използват и Collector for ArcGIS, ESRI Survey123, ArcGIS Explorer, ArcGIS QuickCapture и други в зависимост от спецификата на дейността.

Община Габрово има за цел да превърне ГИС в единна платформа за управление и наблюдение на градското възстановяване и развитие. Това води до изграждане на нови и надстрояване на съществуващите структури на гео-бази. Като част от целите на администрацията е прилагането на съвременни технологии в помощ на работата на служителите, за да бъде тя полезна с решенията си към гражданите.

XV. Финансово състояние на Община Габрово

През последните няколко години се наблюдава плавно увеличение на общия размер на отчетените разходи по бюджета на Община Габрово. За периода 2012-2020 г. разходи показват определена динамика.

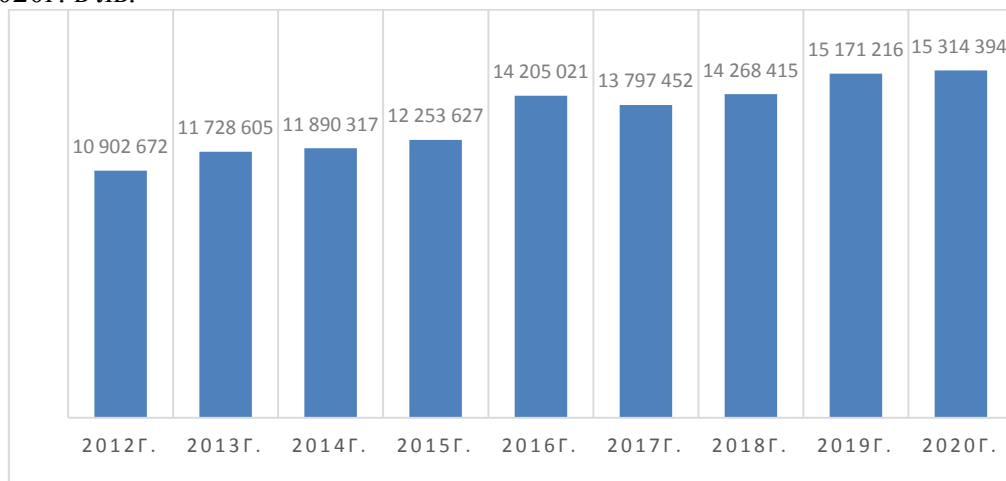
Графика 26. Динамика на бюджета на Община Габрово за периода 2012-2020г. – разходи в лв.

Източник: Община Габрово

Поддържането на ръста на разходите се дължи на постигането на по-високи показатели по отношение на администрирането на собствените приходи (повишаване на събираемостта и обвързване на качеството с цените и обема на предлаганите услуги) – собствените приходи на Община Габрово бележат сравнително постоянен ръст в периода 2012-2020г.

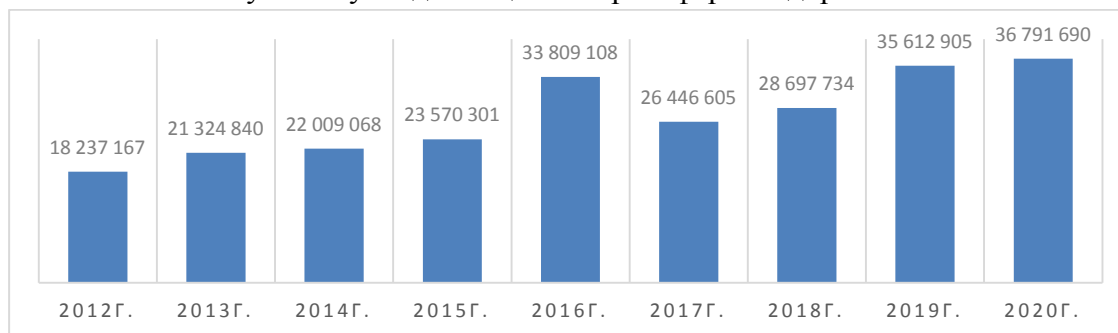
Графика 27: Динамика на собствените приходи на Община Габрово за периода 2012-2020г. в лв.

Източник: Община Габрово

Взаимоотношенията на бюджета на Община Габрово с централния бюджет също спомага за поддържането на темпа на увеличение на разходите, като за посочения период нарастването на получаваните средства е значително по-голямо (в сравнение със собствените приходи), но се наблюдава известна неравномерност в изменението на обема им.

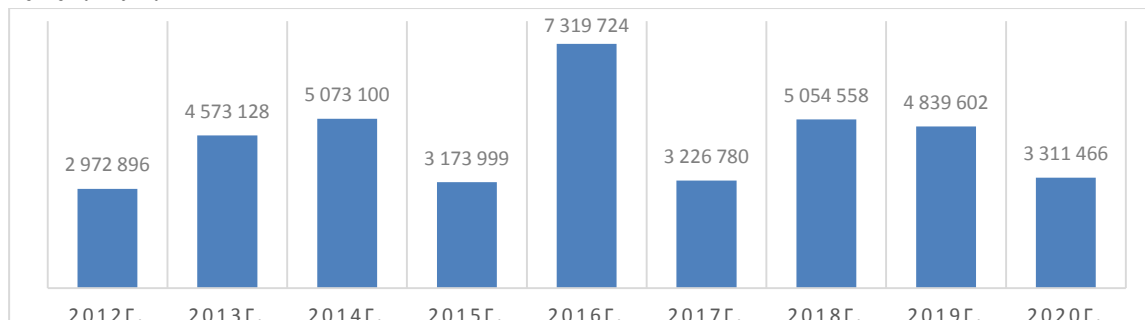
Графика 28. Динамика на взаимоотношенията с централния бюджет за периода 2012-2020г. – получени субсидии и целеви трансфери от държавата в лв.

Източник: Община Габрово

Динамиката на финансирането от централния бюджет се отразява най-чувствително на изменението на капиталовите разходи.

Графика 29. Динамика на разходите за придобиване на нефинансови активи 2012-2020г. в лв.

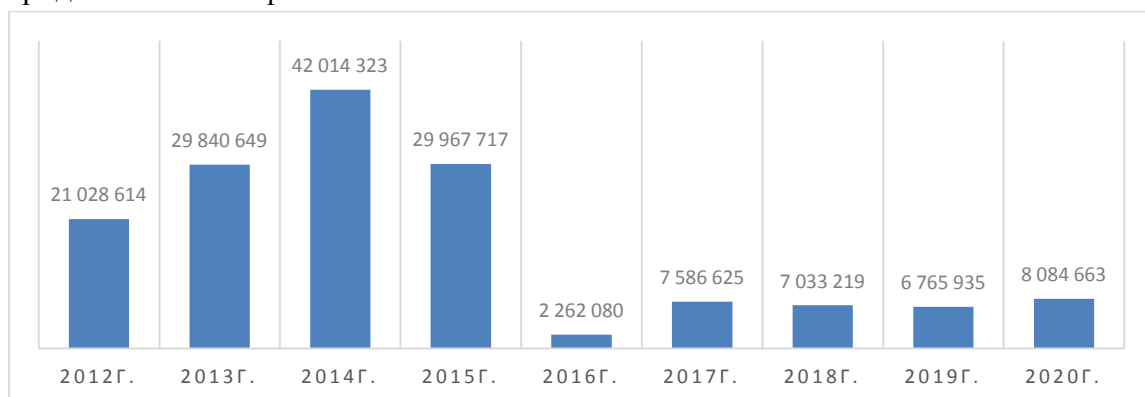

Източник: Община Габрово

Спадът в обема на капиталовите разходи през последната година е свързан и с изплащането на заемни средства, с които е финансиран ръста през предходни години на привлечените инвестиции за реализацията на проекти от ЕС.

Посредством тези инструменти в Община Габрово през годините са реализирани значителни по обем инвестиции.

Графика 30. Динамика на разходите по проекти финансирани от ЕС за придобиване на нефинансови активи 2012-2020г. в лв.

Източник: Община Габрово

РАЗДЕЛ В

УСЛОВИЯ ЗА МОБИЛНОСТ В ОБЩИНА ГАБРОВО И НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ

Транспортът играе ключова роля за икономическото развитие и е важно условие за постигане на социална и регионална кохезия. Транспортният сектор е от изключителна значимост за повишаване конкурентоспособността и за обслужване на населението. Транспортно-комуникационната схема на община Габрово се е формирала вследствие на географското разположение и териториалните ѝ характеристики, позиционирайки се на международни коридори основно по направлението „север – юг“ и почти незначително по отношение на посоката „запад - изток“. Транспортната свързаност се осъществява предимно чрез автомобилен транспорт и в малка степен чрез железопътен.

I. Европейска свързаност на СЦР

1. Трансевропейската транспортна мрежа

Трансевропейската транспортна мрежа (на английски: Trans-European Transport Networks), представлява планирана за изграждане обща транзитна транспортна система от автомобилни пътища, железопътни линии, водни пътища, пристанища и летища на Европейския съюз. Тя е част от трансевропейските мрежи (Trans-European Networks, TEN), заложи в Договорите от Рим през 1957 г. с цел развитие на инфраструктурната основа на общия европейски пазар и континенталната икономическа и социална кохезия, които включват и свързаност в комуникациите и енергетиката. Създаването ѝ е започнало през 1990 г., като във времето замества системата от Паневропейски транспортни коридори. Техническото и финансовото ѝ управление е поверено на основаната през 2006 г. Изпълнителна агенция на трансевропейската транспортна мрежа (Trans-European Transport Network Executive Agency или TEN-T EA).

Карта 3. Трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T)

Източник: Министерство на транспорта информационните технологии и съобщенията.

Карта 4.

Източник: Европейска комисия

Карта 5.

Източник: Европейска комисия

2. Преглед на политиката за трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T)

През април 2019 г. Комисията започна преглед на политиката за TEN-T. Ново измерение на политиката на TEN-T е движението на военни сили (войски, активи и оборудване) в рамките на ЕС и извън него, което беше идентифицирано в Плана за действие за военна мобилност. Понастоящем това движение е затруднено от физически, правни и регулаторни бариери, като несъвместима инфраструктура или тромави потребителски процедури. За преодоляване на тези бариери е предложено съфинансиране с двойна употреба (гражданско-военна) на проекти за транспортна инфраструктура в рамките на следващия механизъм за свързване на Европа (MCE).

Преглед на TEN-T Политиката за трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T) подкрепя и символизира свързаност и достъпност за всички региони на Съюза. Чрез няколко ревизии политиката се справи с нарастващото транспортно търсене, геополитическото развитие (няколко разширявания на ЕС) и променящите се предизвикателства на транспортната политика (напр. Либерализация, стандартизация, технологични иновации). Дойде време за по-нататъшно размишление. Защо оценка? Транспортът в Европа е изправен пред безпрецедентни предизвикателства, а именно по отношение на устойчивостта, движената от потребителите мобилност и технологичния напредък, както и след избухването на коронавирус. Тези предизвикателства изискват нови решения. Политиката на TEN-T трябва да е в крак с развитието и дори да се предполага, за да се осигури ориентирана към бъдещето устойчива транспортна система, поради което в момента се преразглежда. Забележка: обхватът на тази оценка не включва конкретно планиране на мрежата, нито програми за финансиране от ЕС. Поради това по време на процеса на оценка заинтересованите страни се приканват да съсредоточат своя принос върху въпроси на методологията и политическите аспекти. Процесът на консултация Комисията стартира процеса на преглед на TEN-T през април 2019 г. с оценка на съществуващия регламент за TEN-T заедно с открита обществена консултация. Тази консултация се проведе между април и юли 2019 г. и предизвика отговори от повече от 600 граждани и организации. Съгласно подхода на Комисията за по-добро регулиране през януари започна целенасочена консултация със заинтересованите страни. Той се отнася до широк кръг заинтересовани страни, пряко заинтересовани от оформянето и прилагането на политиката на TEN-T, както и от използването на TEN-T инфраструктура. Обхватът на тази консултация е по-съобразен с въпроси от значение за такива заинтересовани общности. Очаква се дарения от заинтересованите заинтересовани страни да допълнят ефективно Отворената обществена консултация. Тази консултация се основава на поредица от онлайн проучвания, интервюта и семинари. Той обхваща както политиката за TEN-T като цяло, така и следните по-специфични теми: Градски възли в рамките на политиката на TEN-T Функционирането на TEN-T коридорите Стандарти и изисквания на TEN-T инфраструктурата TEN-T като средство за осигуряване на ориентирана към бъдещето система за мобилност Железопътна инфраструктура за висококачествени пътнически услуги Цифровизация в рамките на политиката на TEN-T Качество на инфраструктурата, устойчивост (на климатични промени и различни бедствия), подход на жизнения цикъл на инфраструктурата - включително аспекти на превантивната поддръжка (по-специално чрез прилагане на нови технологии) Изисквания за TEN-T от гледна точка на „европейските пътници“ (включително аспекти на достъпността за всички потребители) Сътрудничество с трети държави по политиката на TEN-T. По-

нататъшен процес на преглед В съответствие с плана за действие, включен в съобщението на Комисията относно европейския зелен договор, през второто тримесечие на 2021 г. се планира предложение за преразглеждане на регламента за TEN-T. През есента ще бъде организирана консултация като част от оценката на въздействието 2020 г.

Интегрирането на транспортната мрежа на Република България в общоевропейската се осъществява в съответствие с общата политика на ЕС за развитие на Трансевропейската мрежа в транспортния сектор (TEN-T). Тази политика е насочена към интегриране в европейското пространство и намаляване изолацията на периферните райони чрез развитие на подходяща инфраструктура. Основните пътни направления на TEN-T мрежата се формират от пътищата с международно и национално значение – автомагистрала и първи клас, които осигуряват интеграцията на пътната мрежа на страната с тази на съседните страни и имат важно значение за интегрирането на територията, както в национален, така и в европейски план.

Политиката за трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T) се занимава с прилагането и развитието на европейска мрежа от железопътни линии, пътища, вътрешни водни пътища, морски маршрути, пристанища, летища и железопътни терминали. Крайната цел е да се премахнат пропуските, да се премахнат тесните места и техническите бариери, както и да се засили социалното, икономическото и териториалното сближаване в ЕС. Настоящата политика на TEN-T се основава на Регламент (ЕС) № 1315/2013. Освен изграждането на нова физическа инфраструктура, политиката на TEN-T подкрепя прилагането на иновации, нови технологии и цифрови решения за всички видове транспорт. Целта е подобро използване на инфраструктурата, намалено въздействие на транспорта върху околната среда, повишена енергийна ефективност и повишена безопасност.

TEN-T мрежата се състои от два мрежови „слоя“:

- Основната мрежа включва най-важните връзки, свързващи най-важните възли и трябва да бъде завършена до 2030 г.;

- Всеобхватната мрежа обхваща всички европейски региони, която трябва да бъде завършена до 2050 г.

Гръбнакът на основната мрежа е представен от девет коридора на основната мрежа, които бяха идентифицирани, за да улеснят и улеснят координираното развитие на основната мрежа. Два хоризонтални приоритета, Европейската система за управление на железопътния трафик (ERTMS) и Морските магистрала ги допълват. Надзорът над коридорите и двата хоризонтални приоритета е на европейските координатори, номинирани от Европейската комисия.

3. Място на Община Габрово в TEN-T мрежата

Габрово е с висока гъстота на пътната мрежа. От особено значение за развитието на региона е качеството на следните пътища от републиканската пътна мрежа: I-5 (Е-85), II-44 и III-552, които осигуряват достъпа до съседните общински и областни центрове, както и до пет от шестте села с население над 200 души в община Габрово. Общините Габрово, Дряново и Севлиево се обслужват от път с международно и национално значение.

II. Инфраструктура в Северен централен район за планиране

1. Съществуваща инфраструктура

На територията на област Габрово, както и на целия СЦР, не преминават автомагистрала. През област Габрово преминава първокласен път I-4 „София-Севлиево-Велико Търново-Шумен-Варна”, който свързва двете построени части на магистрала Хемус (A2) и на практика осигурява свързаността по транспортния коридор от София до Варна. Областният център Габрово е встрани от основната пътна артерия по оста „изток-запад” (карта 3 са показани алтернативните маршрути на АМ "Хемус").

Доизграждането на АМ „Хемус” ще изнесе допълнително водещия транспортен коридор за Северна България с 50 км на север, което би отдалечило Габрово от основния пътникопоток в региона. Трябва да се отчете, че завършването на АМ „Хемус” ще има положително влияние върху цялостното развитие на Северна България и е възможност пред основните икономически центрове в региона.

От огромна важност за община Габрово е трафикът по оста „север-юг”. През територията на община Габрово преминава първокласен път I-5 „Русе-Бяла-В. Търново-Габрово-Ст. Загора-Хасково-Кърджали-Гърция“, който е част от основната ТЕН-Т мрежа на територията на страната. В тази връзка през 2020 г. е завършен и пуснат в експлоатация обходния път на гр. Габрово – запад с дължина 23 километра. За втория голям инфраструктурен проект, който е част от този коридор – тунел под вр. Шипка, е в ход обществена поръчка за избор на изпълнител.

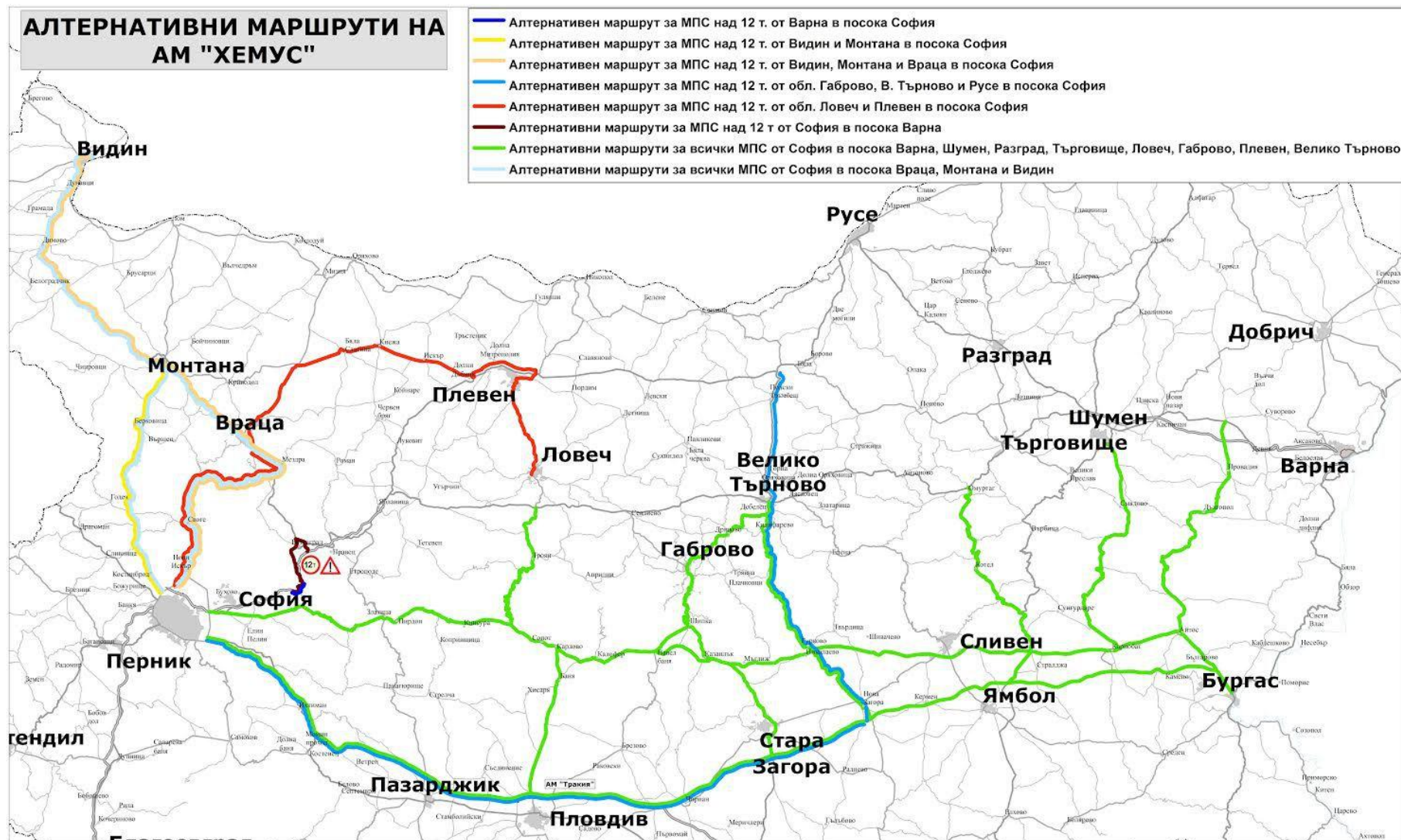
С оглед на инфраструктурното и икономическо развитие в региона, значително нараства значението на инвестициите в изграждането на скоростния път „Русе-Маказа”, който ще осигури свързаността по оста „север-юг”. Докато тунелът под вр. Шипка ще осигури по-добрата свързаност на Габрово с икономическите центрове в Южна България, изграждането на АМ „Русе-Велико Търново” и инвестициите в свързаността на Велико Търново с обхода на Габрово и тунела под вр. Шипка, ще провокира положителни процеси в трите основни икономически центъра в СЦР – Русе, Велико Търново и Габрово. Този път осигурява и свързаността с двата полюса на развитие на СЦР – Дунавското пространство и района на Централен Балкан. На територията на Община Габрово преминават 177,7 км. републиканска пътна мрежа, която е разпределена по класове както следва: 36,4 км. пътища I клас (направление Габрово-В. Търново), 17,3 км. пътища II клас (направление Габрово-Севлиево) и 119,2 км. пътища III клас (направления Габрово – Трявна, Трябва – Дряново и Габрово – м. Узана).

Таблица 45.

Клас път	Област Габрово (дължина в км)		Община Габрово (дължина в км)	
	2018	2019	2018	2019
I-ви клас	86.4	86.4	36.4	36.4
II-ри клас	29.9	29.9	17.3	17.3
III-ти клас	381.3	381.3	119.2	119.2
Пътни връзки	6.2	6.2	4.8	4.8
ОБЩО	503.7	503.7	177.7	177.7

Източник: АПИ

Карта 6.

Източник: АПИ

Карта 7.

АЛТЕРНАТИВНИ МАРШРУТИ НА ПРОХОДА НА РЕПУБЛИКАТА

Източник: АПИ

Таблица 46.

Състояние на настилка	Област Габрово (дължина в км)		Община Габрово (дължина в км)	
	2018	2019	2018	2019
Добро	196.4	184.8	86.3	79.8
Средно	79.4	94.0	12.1	19.1
Лошо	227.9	225.0	79.2	78.8
ОБЩО	503.7	503.7	177.7	177.7

Източник: АПИ

Близо половината – 45% през 2019 г., от пътната настилка в общината е в добро състояние по оценка на АПИ. През последните години качеството на пътната мрежа се влошава, като се наблюдава влошаване на част от пътната настилка, която е била в добро състояние. Голям е дялът на пътната настилка в лошо състояние (44% през 2019 г.), като това се отнася предимно за третокласните пътища, които осигуряват свързаността между малките населени места и гр. Габрово, в рамките на общината.

Габрово е свързан с железопътната мрежа на страната посредством ж.п. линията Царева ливада – Габрово. Ж.п. линията е от регионално значение, II категория, еднопътна, електрифицирана. Пътническите превози са на загуба по данни от „БДЖ-ПП“ ЕООД и линията има основно социална функция. Част от обслужващите влакове са съкратени през 2015 г.

На територията на общината има две частни летища – „Драгановци“ и „Междене“, които предстои тепърва да бъдат развити като пунктове за спортни и любителски полети.

2. Обход на град Габрово

Обходният път на гр. Габрово е част от Транс-европейски транспортен коридор №9 Букурещ - Русе - Димитровград - Александрополис и е възлова точка при движението на транспортните потоци в посока Север - Юг. Проектът се съфинансира от Кохезионния фонд на ЕС и националния бюджет чрез ОП „Транспорт“ 2007 – 2013. Той включва строителството на участък от 23,25 км, етапна връзка на обхода със съществуващия път I-5 (3,1 км) и изработването на разширен идеен проект за тунел под връх Шипка.

Основните транспортни направления, които ще обслужва обектът са:

- Русе – Велико Търново – Шипка – Стара Загора – Свиленград (Маказа);
- Оряхово – Севлиево – Шипка – Стара Загора – Свиленград (Маказа).

Строителството беше разделено на четири етапа:

- Етап I от км0+000 до км7+670, обща дължина - 7,670 км - рехабилитация - Първият етап започва от кръстовището, от което обходният път се отделя от път I-5 В.Търново - Габрово и завършва преди пътен възел “Поповци” на път II-44 Севлиево - Габрово;
- Етап II от км7+670 до км10+940.74, обща дължина - 3,270 км – рехабилитация и реконструкция - Вторият етап е от пътен възел с път II-44 Севлиево - Габрово до с.Чехлевци (пътно кръстовище с път III-4404). Трасето на участъка минава западно от кв.Войново и завършва в село Чехлевци;

- Етап III от проекта за „Обход на гр.Габрово“ е с обща дължина - 5,069 км – ново строителство и включва следните дейности - Начало на трети участък – км 10+940.74 – от село Чехлевци до км 16+010 – п. в. Дядо Дянко (път III-5006). Трасето на участъка пресича дерето на река Синкевица и РП III-4404 Габрово – Горна Росица с мост, след това пресича Бакойския баир в посока север – юг с тунел с дължина 540 м, спуска се по южния скат на Присовско дере и по източния скат над кв. Дядо Дянко, пресича РП III-5006 Габрово – м Узана и река Паничарка с мост и по западния скат над кв. Смирненски се включва в трасето на четвъртия участък. При км 11+945, км 14+680 и км 15+500 се пресичат големи съществуващи водосбори. Изградени са мостове (виадукти).

- Преминаването през билото при км 12+680 (Бакойски баир) се осъществява чрез пътен тунел с дължина 540 м.;

- Пътният участък е разположен на територията на Област Габрово и пресича землището на община Габрово;

- Пътен възел на „Чехлевци” - Обслужва следните посоки: По директното направление на I-5 (Русе) – В. Търново – Габрово – Шипка – Казанлък – (Маказа). По второстепенното направление – пътната връзка (№№ 3 и 5) на кв. „Чехлевци” с път III-4404 Габрово – Горна Росица, разположена почти успоредно на главното направление. Отливанията и вливанията в директното направление са решени с шлюзове.

Връзката № 1 III-4404 – В.Търново пресича на две места съществуващо дере. Ситуационно и нивелетно връзките и второстепенното направление са решени за проектни скорости 30 и 40 км/час.

Проектирани са следните пътни връзки:

- Направление В. Търново – III-4404 с дължина 439.03 м;
- Направление Шипка – Велчевци с дължина 118.38 м;
- Направление Шипка – III-4404 с дължина 433.85 м;
- Направление III-4404 – В. Търново, еднопосочна връзка с дължина 165.01 м;
- Направление за кв. „Чехлевци” с дължина 202+82 м.
- км 15+500 - Пътен възел на „Дядо Дянко” - Общата схема на ПВ е непълна детелина. Обслужваните посоките са:

По директното направление на I-5 (Русе) – В. Търново – Габрово – Шипка – Казанлък – (Маказа). По второстепенното направление – бул. „Трети март”, Габрово център – м Узана. Това направление е с местно (градско) движение. Към западното ухото е включено и отклонението за м.Чуклите.

Отливанията от директното трасе са решени с шлюзове, а вливанията с пътни кръстовища „на стоп”. Пътните връзки са двулентови и се пресичат с второстепенното направление на ниво в градската част. В участъка на пресичането има застрояване само от дясно на булеварда. От ляво е коритото на р. Паничарка. Ситуационно и нивелетно връзката В.Търново – Габрово – Шипка е решена за проектна скорост 40 км/час, а второстепенното направление (градска част) – за 50 км/час.

Големи съоръжения:

- Км 11+800 Мост с обща дължина 637.0 м;
- Км 14+660 Мост с обща дължина 157.0 м;
- Км 15+415 Мост с обща дължина 197.0 м;

- Мост над р. Паничарка - Мостът попада на Връзка 5, част от пътен възел „Дядо Дянко”, осигурява връзката между новопроектирания обход на град Габрово и съществуващия булевард от центъра на града към м.Узана;

- Тунел от Км 12+420 до км 12+960 с дължина 540м.

• Етап IV от проекта за „Обход на гр. Габрово“ е с обща дължина - 4,115 км, ново строителство и включва - начало на четвърти участък от км 16+010 кв. Дядо Дянко до км 20+ 120.00 кв.Радецки (пътно кръстовище за етапна връзка). При км 20+124.50 източно от ВЕЦ “Малуша” се отделя в дясно етапна връзка с РП I-5. Трасето засяга землищата на квартал Смирненски и квартал Етъра.

Габарит:

- От км 16+010 до км 19+800 - двулентов път с ширина на пътната лента 3.75м и два банкета по 1.50м.

- От км 19+800 до км 20+ 120.00 - двулентов път с ширина на пътната лента 3.75м, два банкета по 1.50м и допълнителна лента за товарни автомобили с ширина 3.00м.

Пътни връзки и площадки, обслужващи пътя:

По директното трасе няма пресичане с напречни пътища, изискващи проектирането на надлези. Пресичането е на хора и животни, за което са предвидени прокари 300/250. Проектирани са две площадки за отдих на директното трасе – при км 16+380 и при км 18+580. Предвидена е площадка за поддържане на пътя, в края на директното трасе, в дясно при км 20+080. Предвидена е площадка за опорен пункт, етапна връзка при пътното кръстовище км 2+977.33, в ляво от второстепенното направление, върху съществуващата отбивка.

• Етапна връзка от км 0+000 (съвпадащ с км 20+124.50 от основното трасе) до км 3+130, обща дължина – 3,130 км – ново строителство - Трасето на етапната връзка се развива по северния скат над ВЕЦ „Малуша”, в посока съществуващия път за връх Шипка, над канал “Янтра” от СД “Янтра”. Началото на Етапната връзка съвпада с км 20+124.50 от основното трасе. За привързване началото на Етапната връзка с края на IV участък (км 20+120) има преходен участък с дължина L=4,5 м. Включването в сегашното трасе на път I-5 е непосредствено преди “Червения завой” и е с триклонно пътно кръстовище на ниво при км 2+977.33 = км 160 по РП I-5. Проектна скорост - V_{пр.}=40км/час

Габарит:

- От км 0+000 до км 3+130 - двулентов път с ширина на пътната лента 3.25м и два банкета по 1.25м

• Пътно кръстовище при км 2+977.33 - Пресичането на етапната връзка със съществуващото трасе на главен път I – 5, през прохода Шипка е решено с Т – образно пътно кръстовище на ниво. Главното направление е етапната връзка, а второстепенното е посоката за Етъра /Габрово/. Габарит – габарита на второстепенното направление 7/10.50, какъвто е габарита на съществуващия път, в района на пресичането. В края на връзката габарита, в посока Етъра е с ригола от лявата страна.

III. Инвестиции в транспорта и транспортната инфраструктура в община Габрово от по-предходен период

1. Инвестициите в градската среда по ОП „Регионално развитие” 2007-2013 г.

Инвестициите в градската среда по ОП „Регионално развитие” 2007-2013 г. са по „Интегриран проект за изграждане на привлекателна, достъпна и зелена градска среда на гр. Габрово” на стойност 9 240 хил. лв., в т.ч. 1 334 хил. лв. собствен принос на Община Габрово. Проектът се реализира в периода 2013-2016 г., като са изпълнени следните дейности:

а) „Реконструкция на кръстовище – „Консултативна поликлиника” гр. Габрово“:

- Изградено е кръстовище с кръгово движение. За по-доброто визуално възприемане и насочване на движението в правилна посока централният остров – с радиус 15 м, е повдигнат спрямо пътното платно с 20 см. Скосената му част е изпълнена от гранитни павета, което превръща кръстовището в специфичен елемент на градския дизайн. Оформени са острови на трите улици и междинни зони на изчакване.

б) „Реконструкция на ул. „Софроний Врачански”, Габрово, ЦГЧ – изток”:

- Реконструкция на улици „Софроний Врачански”, „Цанко Дюстабанов”, „Стара планина”, „Първи май”, като единствена транспортна връзка за вътрешно кварталното пространство на запад от централната пешеходна улица;

- Реконструкция на улици „Константин Иречек”, „Петко Каравелов”, „Янтра”, като съвместени пешеходни и транспортни подходи;

- Рехабилитация и изграждане на крайречна пешеходна алея, улични уширения, вътрешноквартални и крайречни рекреационни пространства, квартални градинки;

- Паркоместа съгласно действащия ПУП-ПРЗ и по еднопосочните улици;

в) „Благоустрояване на „VI участък“, ЦГЧ – Габрово“:

- Частта от север на ул. „П. Славеиков” – източна част от „VI участък” и контактната ѝ градска среда: Пресъздадена физическа среда на възрожденските улици; физическо маркиране на достъпа и ограниченията за автомобили; създадени удобства за достъп на хора със затруднения в придвижването; демонтиране и връщане на Априловата чешма на автентичното ѝ място; реставрация на чешмата Гунин кладенец; улични осветители; благоустрояване и озеленяване; създадени удобства за отпих на пешеходци, условия за поддържане на чистота и за изнасяне на отпадъци; изградена зона за игра в близост до музей „Дечкова къща”;

- Частта от юг на ул. „П. Славеиков”: Създадена физическа среда за провеждане на транспортното движение с маркиране на територията от *зоната с концентрация на културно-историческо наследство* и *зоната с характерни градоустройствени качества*; създадени условия за паркиране по протежение на улиците с разрешен транспортен достъп; благоустроени площи – изоставени и без специално функционално предназначение; ревитализирана детска площадка за игра със запазена функция при преизграждане по съвременни норми за безопасност и дизайн.

г) „Благоустрояване на парк „Маркотей”, гр. Габрово“:

- В зависимост от урбанистичните характеристики са обособени: *Северна зона* – основен вход, паркинг, обществено обслужване, атракции, рекреация; *Централна зона* – рекреация, изяви на открито, игра на открито; *Южна зона* – спорт, игра на открито, паркинг;

- Преглед и основно прочистване на растителността; възстановена алейна мрежа и изградена велосипедна алея; доставка и монтаж на пейки, кошчета за отпадъци и подвижни/демонтируеми паркови елементи; оформени две нови детски площадки; зона с фитнес уреди и кътове за отдых и развлечение – в зоните на старите площадки и/или на затревени естествени кътове; възстановяване на алпинеума; почистване на езерото, ревизия на системата за водозахранване и отводняване, преливника и шахтите; напояване; възстановяване на стари чешми; реставрирани архитектурни елементи на езерото – мостчета, пристан, кула, остров, парапети, бордюри, настилки и прилежащи площадки; ново парково осветление; осигурена база за складиране на инструменти и материали по поддръжката на парка, сервизна част за персонала и охраната; видеонаблюдение.

д) „Реконструкция на ул. „Дунав“ гр. Габрово, ЦГЧ – изток“:

- Рехабилитирани настилки по ул. „Дунав“ и напречните връзки с ул. „Орловска“; оформени паркоместа, кътове за отдых, пешеходна и велоалея по десния бряг на р. Янтра; екстериорно обзавеждане – настилки, парапети, ограждения, градинска пластика, градински мебели; оформени зелени площи с подходяща растителност за ландшафтно благоустрояване на крайбрежния район;

е) „Спортна площадка в кв. „213“, ЦГЧ, ж.к. „Дунав“:

- Изградени спортни съоръжения, включващи площадка за фитнес на открито и оградено баскетболно игрище с изкуствена настилка; прожекторно осветление на площадката.

ж) „Благоустрояване на зелена площ ул. „Брянска“, гр. Габрово“:

- Оформени зелени площи – затревяване, цветно оформяне и засаждане с храстови видове; напояване; култивиране на растителността по скалния венец на кръстовището пред хотел „Балкан“; оформени входно-изходни сектори и кътове за отдых; рехабилитирана алейна мрежа; монтирано парково осветление и видеонаблюдение.

з) „Рехабилитация на спортно игрище до парк „Маркотея“:

- Положена съвременна полиуретанова настилка на игралните полета, монтирани нови спортни съоръжения и осветление; рехабилитирани настилки и трибуни; монтирани: нова ограда, порти и велопаркинг съоръжение; изграден паркинг и зелена площ; обособени игрални полета за баскетбол, тенис и футбол на малки врати.

и) Обект „Квартал „91“:

- Организацията на местата за паркиране е частично променена; освободена е ослънчена територия за създаване на вътрешноквартална зона за отдых и запазване на съществуващата дървесна растителност; обособени паркоместа, пейки и маси за пикник, уреди за фитнес и тенис маса; изградена нова детска площадка с ударопоглъщаща настилка и съвременни съоръжения за игра за деца до 12 години; рехабилитация на настилките, ревизия на растителността и озеленяване; монтирани табели, ограждения, кошчета за смет, антипаркинг елементи, кашпи, видеонаблюдение.

й) Обект „Квартал „92“ и ул. „Георги Кирков“:

- Основна рехабилитация на настилките, ревизия на растителността и озеленяване; обособени паркоместа и кътове за отдых, обзаведени с пергола и пейки, маси за пикник и беседка; изградена нова спортна площадка с уреди за фитнес, стрийтбол и кикбокс – с подходяща настилка и частично ограждане; монтирани табели, кошчета за смет, антипаркинг елементи, кашпи, видеонаблюдение.

2. Водният цикъл на Габрово

Най-голямата инвестиция в община Габрово през последните поне 10 години е за интегрирания проект за водния цикъл на град Габрово. Историята на проекта започва още през 2004 г., като през 2010 г. проектът е официално одобрен за финансиране. „Интегриран проект за водния цикъл на град Габрово” по ОП „Околна среда” 2007-2013 г. е на обща стойност 87 838 хил. лв., като в т.ч. влизат 13 970 хил. национално съфинансиране от държавния бюджет. Проектът се изпълнява от 2010 до 2015 г., а основната цел е подобряване на ситуацията във водния цикъл на гр. Габрово посредством подобрения в отделните компоненти на ВиК системата, обединени в интегрирана инвестиционна програма. Интегриран проект за водния цикъл на град Габрово – първата мащабна инвестиция на Община Габрово за ефективно и интегрирано управление на ресурсите в сектор води, реализирана с финансовата подкрепа на Кохезионния фонд на Европейския съюз и държавния бюджет на Република България, чрез Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.“

След 8 години подготовка и 3 години работа на терен, една от най-тежките и социално отговорни инвестиции на стойност 87.8 милиона лева е успешно изпълнена. В периода 2012 – 2015 г. са изградени 120 км ВиК мрежи в града, ремонтирани 5 помпени станции, а двете пречиствателни станции – за питейни и отпадъчни води, са напълно реконструирани.

Създавайки голяма добавена стойност, екологичната инвестиция е съвместена с други мащабни благоустройства на градската среда. Поради интензивните изкопни дейности и амортизираното състояние на улични и тротоарни настилки, са изпълнени допълнителни инвестиции в пътна инфраструктура. Община Габрово договори кредитен ресурс на стойност близо 4 млн. лв. от Фонд ФЛАГ, чрез който над 100 улица в града са цялостно преасфалтирани.

Инвестиционната програма на проекта включва:

- Реконструкция на пречиствателна станция за питейни води;
- Ремонт на четири помпени станции и изграждане на една нова помпена станция;
- Рехабилитация на водоснабдителна система - 76,5 км;
- Разширяване на канализационна мрежа - 18, 5 км;
- Рехабилитация на канализационна мрежа - 21,6 км;
- Реконструкция на пречиствателна станция за отпадъчни води;

Резултатите от проекта са:

- Оптимизиране на пречиствателните процеси в ПСПВ и ПСОВ;
- Постигане на ефективност в работата на съоръженията на ВиК системата;
- Намаляване на техническите водни загуби в разпределителната мрежа от 73% до 39%;
- Намаляване на инфилтрацията в канализационната система от 85% до 12%;
- Увеличаване на свързаността към канализационната система от 79% до 96%.

От екологична гледна точка:

- Подобряване на екосистемите и преустановяване на здравните рискове - намаляване на риска от замърсяване на р. Янтра, воден приемник на станцията за отпадъчни води;

- Преустановяване на директните изливания на непречистена отпадна вода в прилежащи приемници чрез отвеждане на отпадната вода, генерирана от 11 670 жители, в градската ПСОВ;

От социална гледна точка:

- Подобряване качеството на ВиК услугите за населението чрез оптимизиране на ВиК системата и подобряване на жизнените условия като цяло;

- Създаване на нови работни места и значително подобряване на работните условия на експлоатационния персонал;

- Внедряване на съвременни технологии, автоматизация на процесите и осигуряване на специализирано обучение за експлоатационния персонал.

От икономическа гледна точка:

- Подобрена ефективност във ВиК системата посредством намаляване на разходите за експлоатация и поддръжка на нейните елементи;

- Създаване на възможност операторът да генерира достатъчно собствени средства, които да инвестира в последващо подобряване на елементи от съществуващите системи;

- Принос към постигане на устойчиво развитие на региона чрез създаване на предпоставки за икономически и социален подъем, в т.ч развитие на туризма.

IV. Общински транспорт на община Габрово

1. Предмет на дейност

Търговско дружество “Общински пътнически транспорт” ЕООД - Габрово се образува с Решение № 861 от 25 Юни 1997 година (публ. в ДВ бр. 43 от 15.04.1998) на габровски окръжен съд чрез сливане на “Габрово автотранспорт” ЕООД гр. Габрово, “Тролейбусен транспорт” ЕООД гр. Габрово и “Комплекс такси” ЕООД гр. Габрово.

Предметът на дейност е: „Автомобилни и пътнически превози в страната и чужбина, поддържане и ремонт на транспортни средства, товаро-разтоварна и спедиторска дейност, подготовка и квалификация на кадри, отдаване под наем на МПС и всяка друга дейност незабранена със закон”. Дружеството е лицензиран превозвач съгласно изискванията на Наредба № 33/1999 г. на МТС с лицензия №00230/25.04.2010г.

Транспортното обслужване в града, района на селищната система и страната се извършва по схема, която включва:

- вътрешноградски автобусен и тролейбусен транспорт;
- междуселищен транспорт на територията на Общината;
- междуобщински автобусен транспорт на територията на Област Габрово;
- междуградски автобусен транспорт по републиканската транспортна схема.

Освен договорените с Община Габрово превози по утвърдените транспортни схеми, дружеството извършва „случайни” и „специализирани” превози в страната.

Фирмата разполага с гараж, добре оборудван и много добре поддържан сервиз за отремонтване на автопарка, собствена бензиностанция и автогара, отговаряща на изискванията за комфортно обслужване на пътниците.

2. Търговско-експлоатационна дейност

“Общински пътнически транспорт” ЕООД обслужва 45 линии с 1 880,10 км. двупосочна маршрутна дължина. От тях с автобуси:

- Вътрешноградски линии - 19 броя с 347,4 км. обща дължина;
- Междуселищни линии - 22 броя с 1475 км обща дължина в това число:
 - * от Общинската транспортна схема 15 линии – 471 км.;
 - * от Областна транспортна схема 4 линии - 218 км.;
 - * от Републиканска транспортна схема 3 линии - 786 км.

3. Техничко-технологично състояние

За осъществяване на основната дейност към 30.03.2015 година дружеството разполага със 66 броя автобуси. Автобуси за междуселищни превози - 25 бр. За вътрешноградски превози - 40 бр. автобуси, като от тях:

- съчленени - 4 броя;
- соло - 36 броя, от които 15 броя са до 15 места.

Автопаркът на фирмата се състои от автобуси от марките Мерцедес, МАН, Сетра, Икарус, Форд, Исузо.

4. Градски особености и слабости в изпълнението на поставените задачи от “Общински пътнически транспорт” ЕООД - Габрово към 2016 г.

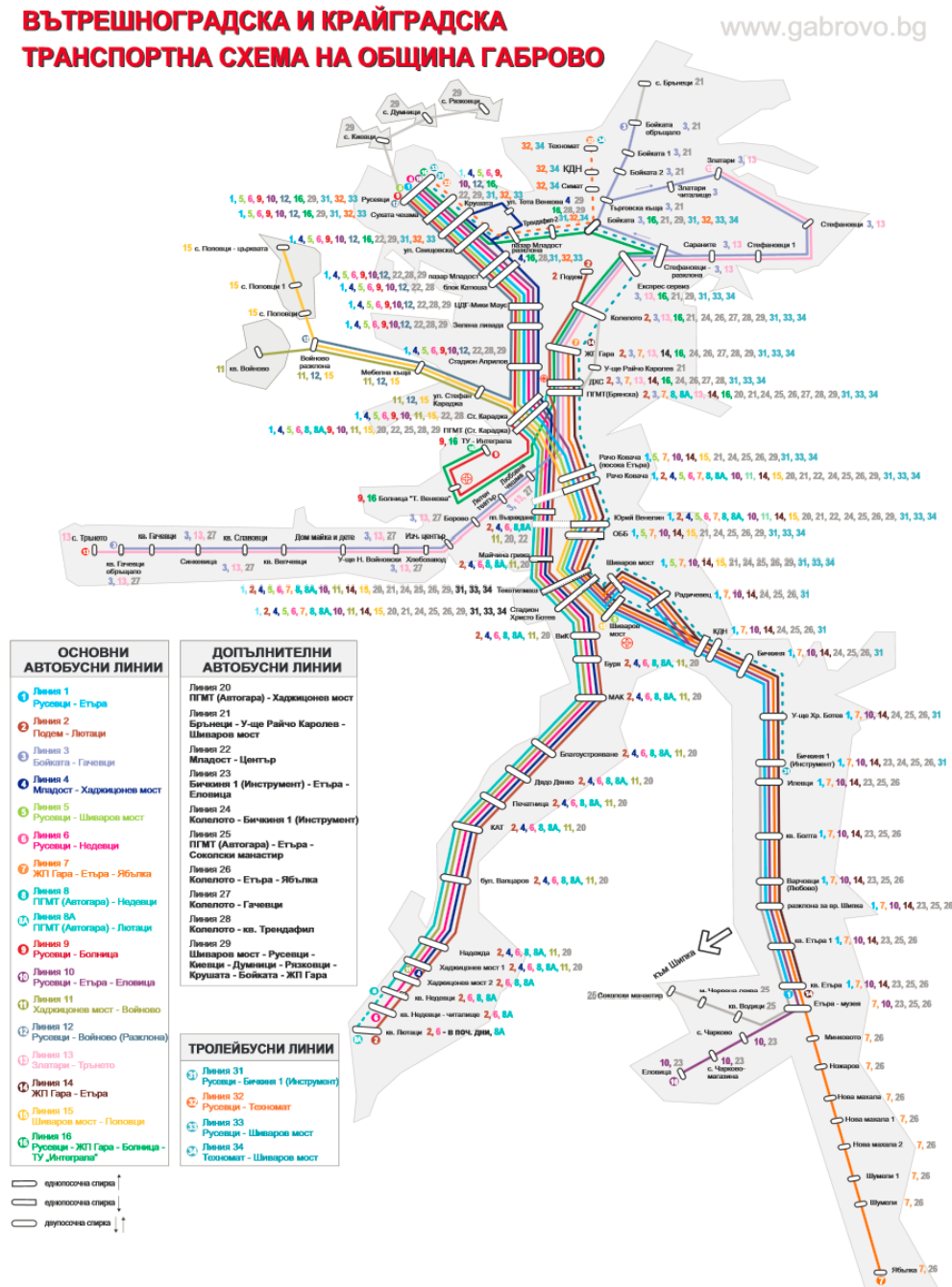
4.1. Мрежа на обществен градски транспорт

Мрежата на обществен транспорт в община Габрово се състои от:

- 16 основни автобусни линии;
- 10 допълнителни автобусни линии;
- 4 тролейбусни линии;

Карта 8.

ВЪТРЕШНОГРАДСКА И КРАЙГРАДСКА ТРАНСПОРТНА СХЕМА НА ОБЩИНА ГАБРОВО

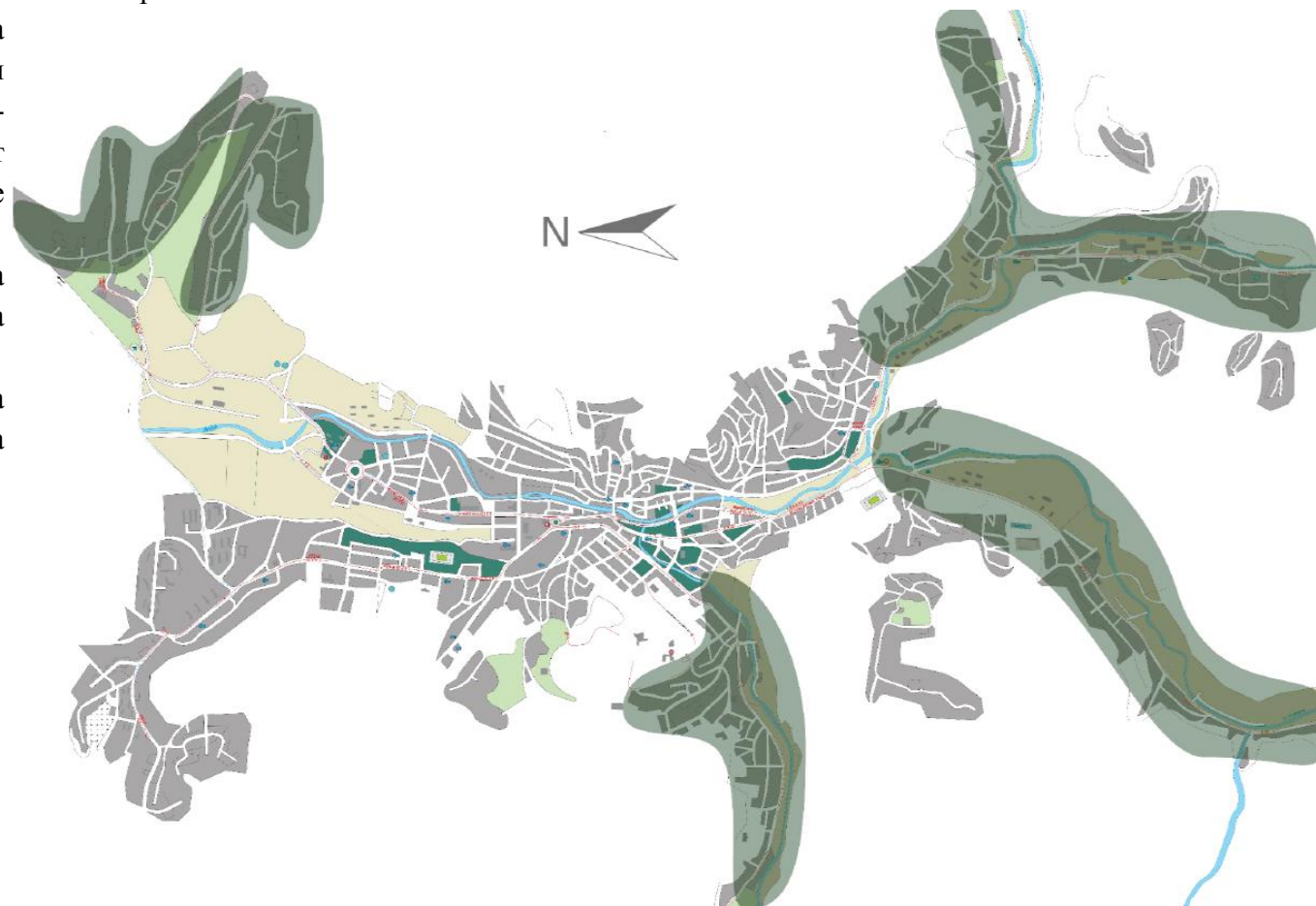

Източник: Община Габрово

Карта 9.

4.2. За изпълнение на поставените задачи от “Общински пътнически транспорт” ЕООД - Габрово към 2016 г. възложени от Община Габрово седят следните проблеми:

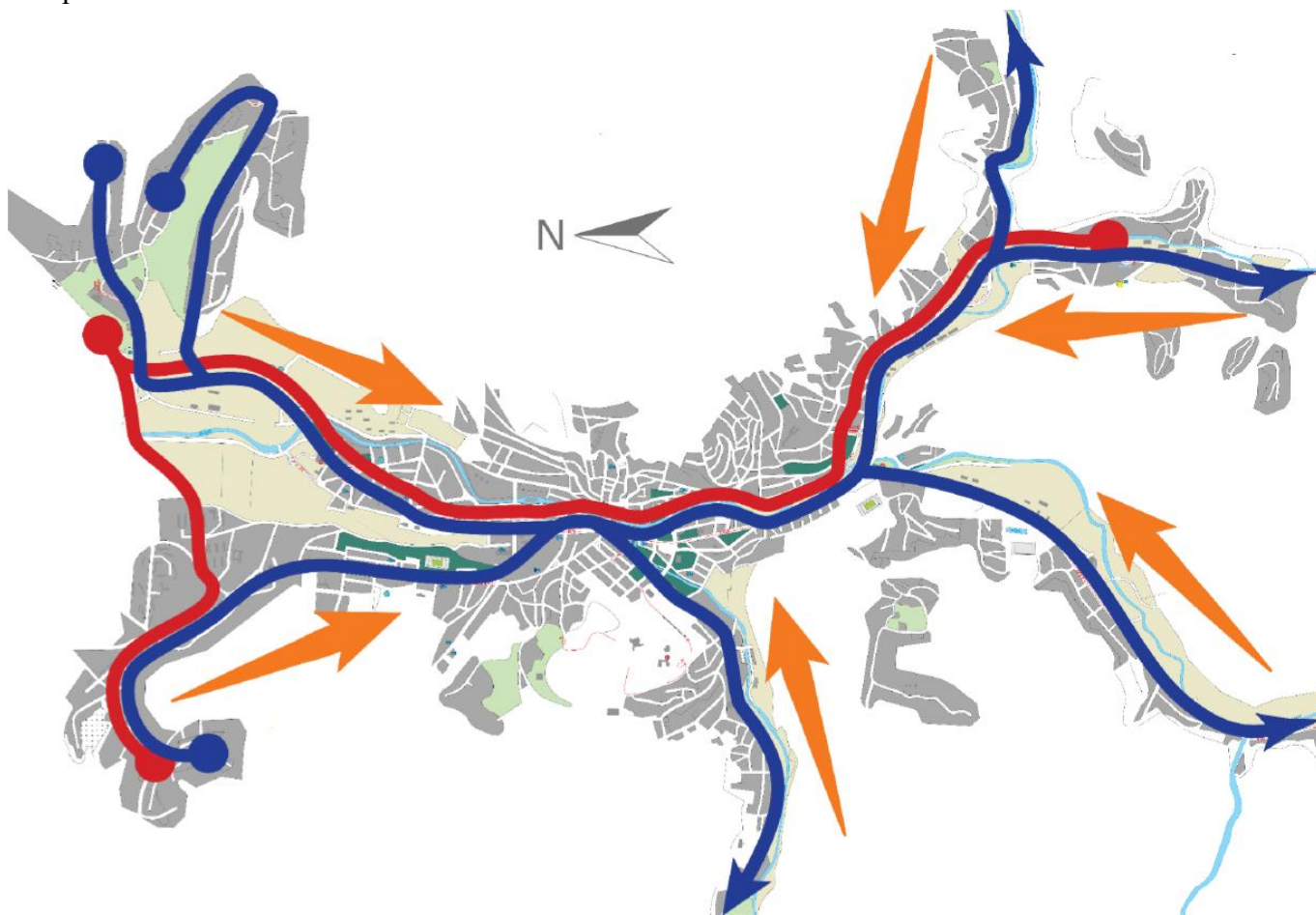
- застрояване с малка дълбочина в периферните части на града;
- голямо отстояние на кварталите от градския център (карта 5.).

Източник: Община Габрово

Карта 10.

4.3. Ситуация в уличното натоварване в град Габрово в сутрешен върхов период е показан на карта 6. На картата са показани и основните направления на обслужване с тролейбусен и автобусен транспорт.

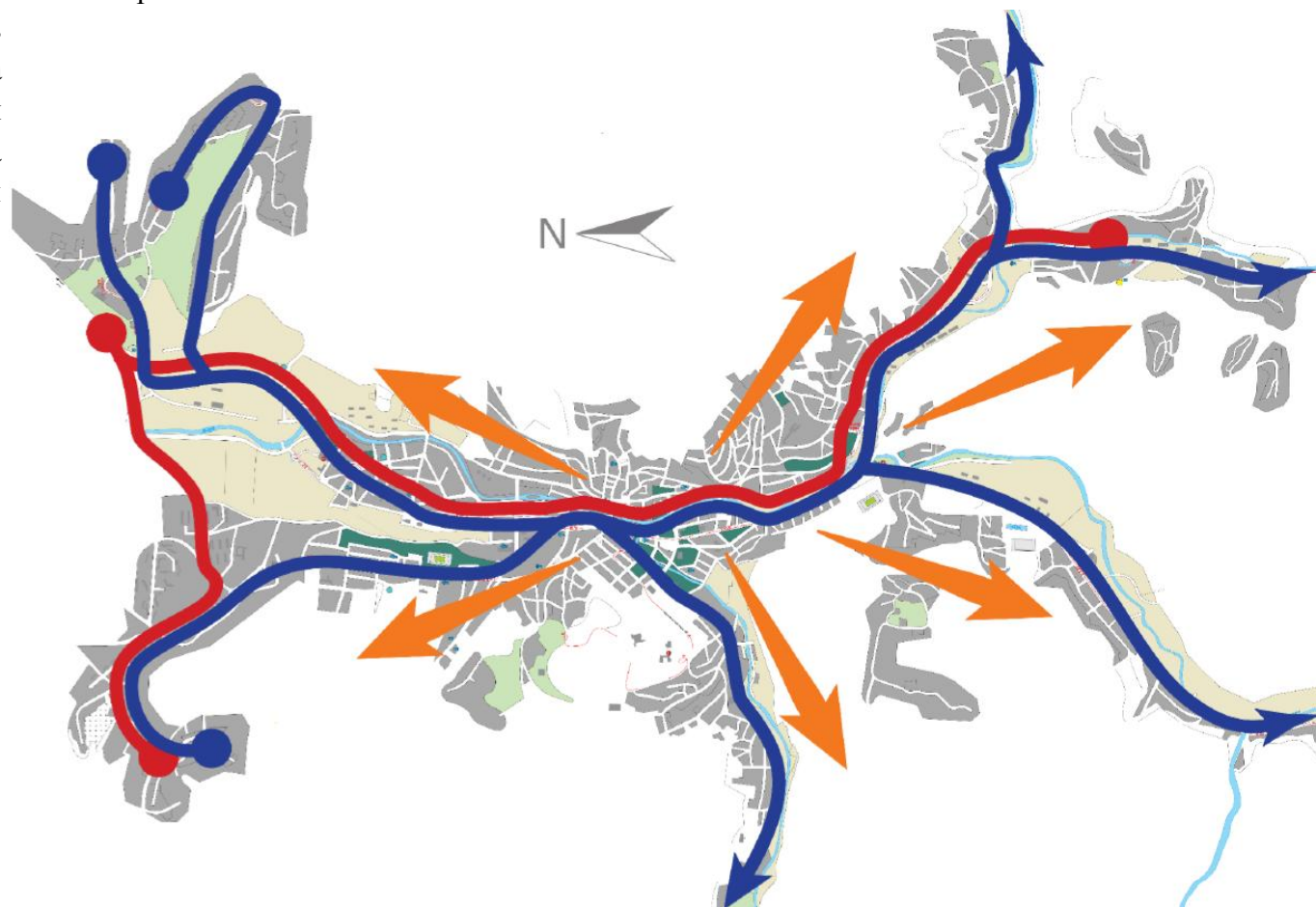
*Забележка:

- с оранжевите стрелки е показано направление в сутрешен върхов период;
- в синьо са автобусните трасета;
- в червено са тролейбусните трасета.

Източник: Община Габрово

4.4. Ситуация в уличното натоварване в град Габрово във вечерен върхов период е показан на карта 7. На картата са показани и основните направления на обслужване с тролейбусен и автобусен транспорт.

Карта 11.

*Забележка:

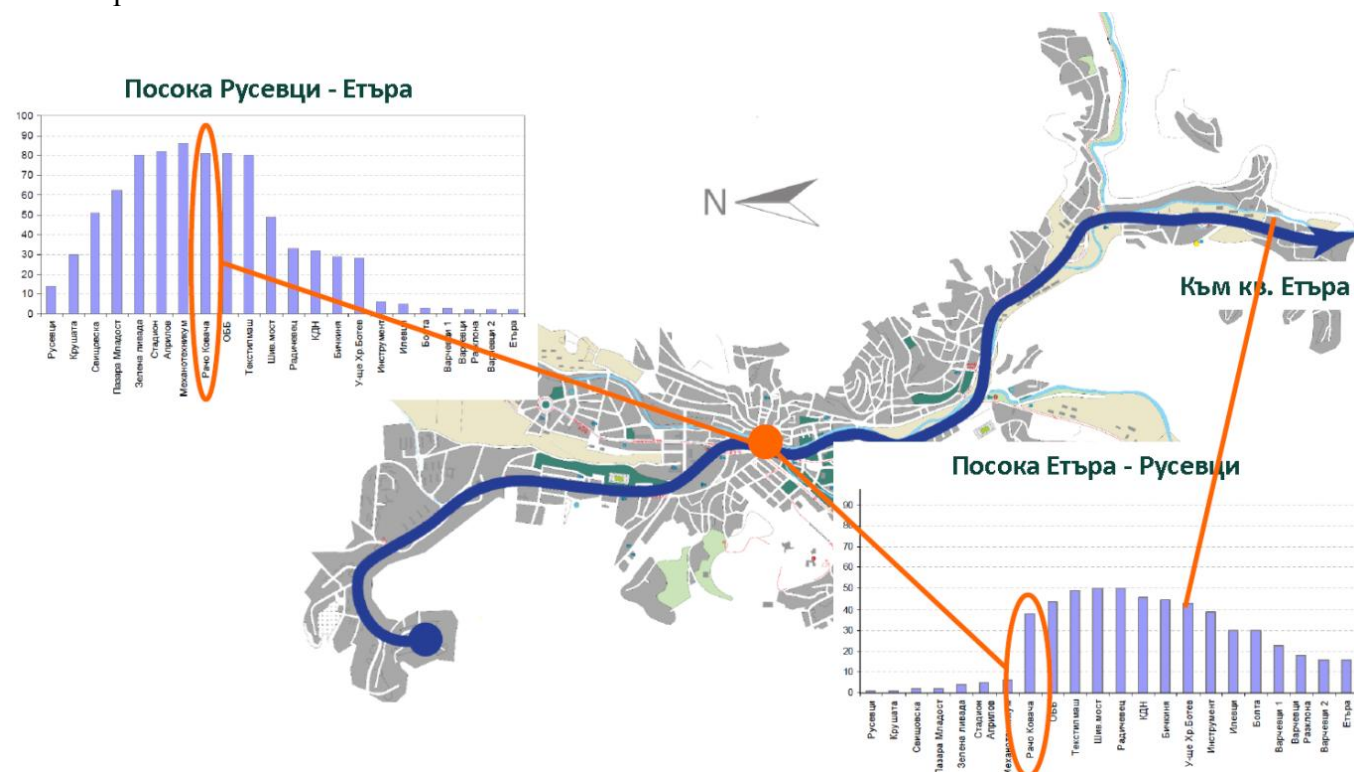
- с оранжевите стрелки е показано направление във вечерен върхов период;
- в синьо са автобусните трасета;
- в червено са тролейбусните трасета.

Източник: Община Габрово

4.5. Неравномерност в натоварването на отделни линии обслужвани от “Общински пътнически транспорт” ЕООД - Габрово

На карта 8. е показана натовареността в двете посоки на обслужване на една от основните линии на автобусния транспорт подържан от “Общински пътнически транспорт” ЕООД - Габрово, а именно Русевци - Етъра. Тази неравномерност изисква да има достатъчен на брой и вместимост автобуси, които не се използват пълноценно по цялата дължина на линията.

Карта 12.

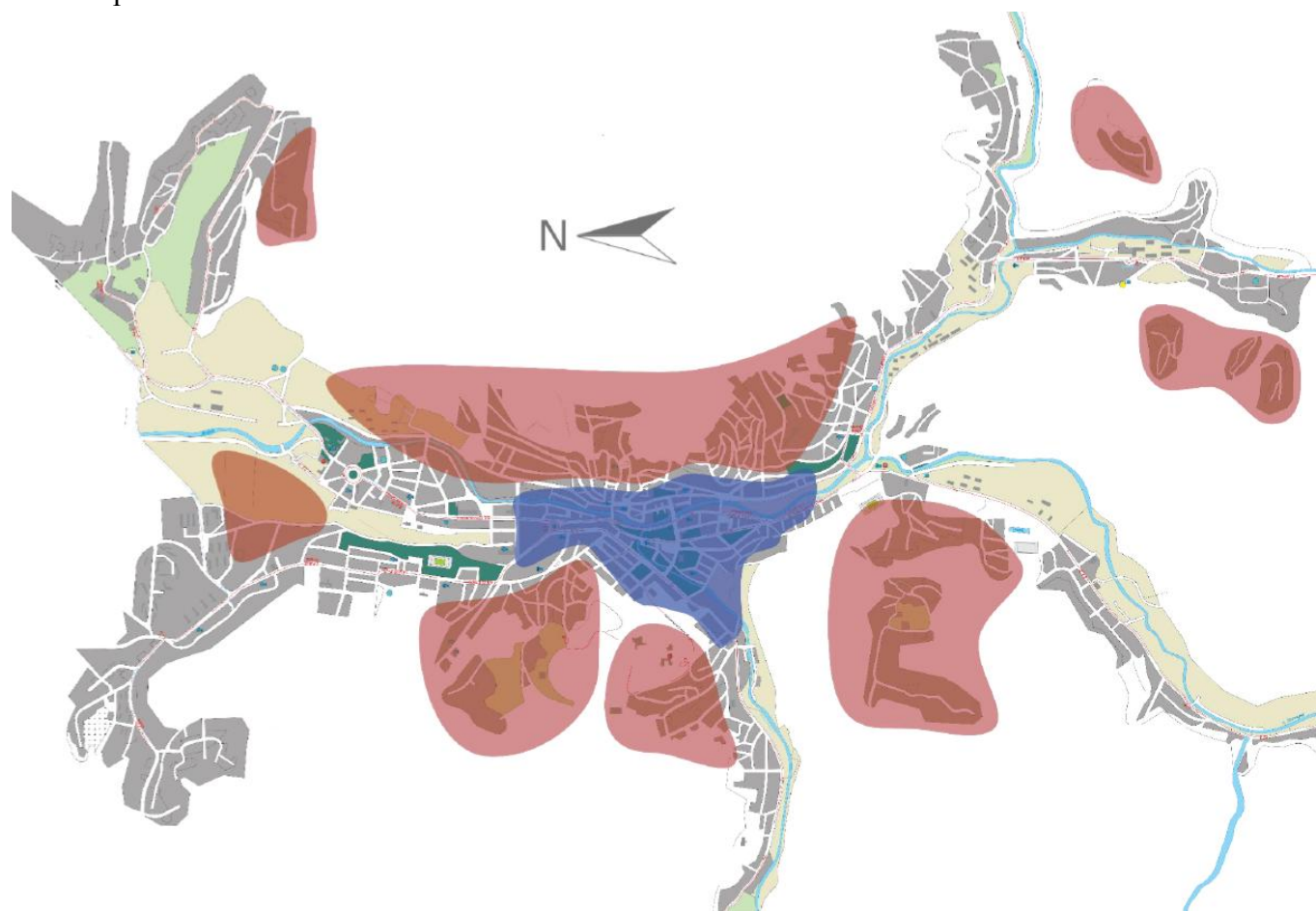
Източник: Община Габрово

4.6. Квартали без организиран градски транспорт и зони със затруднения в паркирането

В град Габрово все още има квартали, които не са обхванати от услугата обществен транспорт. Това се дължи основно на историческото развитие на града, релефните особености и тясната улична мрежа. В тези зони, които не се обслужват обществен транспорт е затруднено навлизането на стандартни превозни средства или самите създават предпоставки за настъпване на ПТП.

В централна градска част съществува обширна зона в която паркирането е трудно затруднено.

Карта 13.

*Забележка:

- с червено са посочени кварталите без организиран градски транспорт;
- в синьо са посочени зоните със затруднения в паркирането.

Източник: Община Габрово

5. Обобщение на проблеми в община Габрово и “Общински пътнически транспорт” ЕООД - Габрово

- Затруднена организация на движението и задръстванията;
- Недостатъчен комфорт при пътуване;
- Ограничена достъпност;
- Неспазване на разписанията;
- Висока цена на превозите;
- Недостиг на паркоместа;
- Наличие на нерегламентиран, конкурентен транспорт;
- Високи разходи за транспортно обслужване;
- Ниска безопасност на превозите;
- Обществена неудовлетвореност;
- Необходимост от промяна.

V. Инвестиции в транспорта и транспортната инфраструктура на община Габрово от последния програмен период

1. Общинския план за развитие на Община Габрово 2014-2020 г.

В Общинския план за развитие на Община Габрово 2014-2020 г. са направени следните наблюдения по отношение на градската инфраструктура:

- Развитие на уличната мрежа не е достатъчно и към момента градският център е трудно достъпен заради транзитния трафик и недостатъчните напречни връзки на главната улична мрежа;
- Значителна част от съществуващите улици и тротоари са в незадоволително състояние. Възстановяване и рехабилитация има само на отделни улици. Едва 73 км от общо 322 км тротоари са с трайна настилка;
- Изграждането на довеждаща инфраструктура до жилищни квартали и производствени зони изостава;
- Необходимост от организиране движението и паркирането в централните градски части.

В отговор на нуждите на града от рехабилитация и инвестиции в развитието на градската среда Община Габрово изпълнява няколко големи проекти, финансирани по оперативните програми. Два големи проекта преобразяват градската среда в Габрово през последните 7 години.

Последните години със средства от общинския бюджет и допълнителни финансираня извън ОПРР, започнаха по-мощни действия за рехабилитация на основна улична мрежа и обслужващи улици на междублоковите пространства в големите квартали на гр. Габрово. ОП Благоустройство се включи в подобряване на зелените пространства в обхвата на съответните строителни дейности по обектите:

а) Ремонт ул. „Ю. Венелин“ на стойност 415 хил. лв., завършен 2016 г. Основни дейности – рехабилитация на уличната настилка и тротоарите с всички съпътстващи строително-монтажни работи;

б) Рехабилитация основна улична мрежа к-с „Хр. Ботев“ на стойност 415 хил. лв., период 2016/2017; завършен. Основни дейности – рехабилитация на основната улична мрежа в комплекса – ул. Ал. Стамболийски, ул. Преслав, ул. Ивайло, ул. Сан Стефано, ул. В. Левски, у-к от ул. Хр. Ботев: бордюри, настилки и дъждоприемни шахти;

в) „Привеждане на съществуващо кръстовище към кръгово /бул. ”Могилъв”, ул. ”Свищовска” и ул. ”Лазурна”/, гр. Габрово на стойност 468 хил. лв. Завършен през 2016 г. Основни дейности: организиране на кръгово движение с цел подобряване на пропускливостта на кръстовището с цялостна рехабилитация на пътните и тротоарните настилки в обхвата на кръстовището, подобряване осветеността на кръстовището – нови стълбове за улично осветление и нови LED осветителни тела, прожектори на пешеходните пътеки, предпазен парапет, хоризонтална и вертикална сигнализация, затревяване на централния остров и зелената площ, засаждане на декоративни храсти;

г) Реконструкция и изграждане на нов участък от ул. „Индустиална“, Северна зона, гр. Габрово на стойност 347 хил.лв. Завършен. Осигурени средства от държавата по реда на чл. 22б от Закона за насърчаване на инвестициите (ЗНИ) за инвеститор със сертификат заинвестиция клас А - „ЛС Тюбс“ АД, гр. Габрово. Изградена е пътна връзка до група имоти в Северна индустиална зона обезпечаваща транспортен достъп, подходящо решение за маневриране на тежкотоварни автомобили и осигуряване на пожарната безопасност на сградите в прилежащите имоти, изградени тротоари по цялата дължина на улицата;

д) „Ремонт публична инфраструктура ул. Младост, кв. 45, 48, 50 и 52 по плана на гр. Габрово“ на стойност 1 100 хил.лв., период – 2018/2019г., завършен.

Основни дейности – цялостна рехабилитация улична мрежа и междублокови пространства в обхвата на проекта – бордюри, асфалтови работи, тротоарни настилки, ревизионни и дъждоприемни шахти, улично осветление, изградени детски площадки;

е) „Реконструкция на кръстовище ул. „Д-р Никола Василиади“ – ул. „Орловска“ /до спортна зала/ и околните пространства“ на стойност 297 хил.лв., завършен 2019 г. Основни дейности: Инженеринг (проектиране и изпълнение) на кръгово кръстовище в конфликтен участък - организиране на кръгово движение с цел подобряване на пропускливостта на кръстовището с цялостна рехабилитация на пътните и тротоарните настилки в обхвата на кръстовището, подобряване осветеността на кръстовището - нови стълбове за улично осветление и нови LED осветителни тела, хоризонтална и вертикална сигнализация;

ж) „Ремонт на участъци от уличната мрежа на гр. Габрово“ на стойност 1 700 хил.лв., 2019/2020г., завършени, финансиране с постановление на МС №134/31.05.2019.

Основни дейности – рехабилитация участъци от улична мрежа и междублокови пространства с всички съпътстващи строително-монтажни работи на: ул. Станционна, ул. Димитричка Костова, кв. Борово (ул. Мирни дни, ул. Факел, ул. Студентска), ул. Ген.Николов, улицата за новата болница, междублокови пространства бул. Столетов №20-36, №66-74 и №84-88, ул. В.Неделчев и ул. Д-р Заменхов, ул. Р.Даскалов, вертикална планировка около новата църква и ул. Напредък, тротоари по ул. Н.Войновски, ул. Мир, Обръщало Х.Цонев мост и ул. Дружба;

з) „Ремонт публична инфраструктура кв. Трендфил 1" на стойност 1 800 хил.лв., период– 2019-2020г.

Основни дейности – цялостна рехабилитация улична мрежа и междублокови пространства в обхвата на проекта – бордюри, асфалтови работи, тротоарни настилки, ревизионни и дъждоприемни шахти, допълване на съществуващи канализации с нови дъждовни клонове; улично осветление, хоризонтална маркировка, изградени една детска и една спортна площадки;

и) „Ремонт публична инфраструктура кв. Трендафил 2 и междублоково п-во ул. Свищовска 59-67“, гр. Габрово на стойност 1 800 хил.лв., период– 2020-2022 г., в процес на изпълнение към момента.

Основни дейности – цялостна рехабилитация улична мрежа и междублокови пространства в обхвата на проекта – бордюри, асфалтови работи, тротоарни настилки, ревизионни и дъждоприемни шахти, улично осветление, детски кътове и кътове за отдих в пространствата между блоковете на ул. Свищовска 59-67.

й) Със средства от общинския бюджет през 2017 г. бе изготвен работен проект за кръгово кръстовище на входната артерия на гр. Габрово, посока гр. В. Търново. През 2019 г. завършиха строителните дейности на новото кръгово кръстовище, финансирани изцяло от АПИ. С изпълнението на този обект се реши една от най-конфликтните зони в града, свързана с безопасността на движението.

С изпълняваните дейности на тези обекти се подобряват транспортно-експлоатационните характеристики на основна улична мрежа, както и на обслужващи улици в кварталите, подобрява се безопасността на всички участници в движението – ППС и пешеходци. Нова визия придобива и цялата околна среда – улично и районно осветление, зелени площи.

2. Инвестициите в градската среда в Габрово по ОП „Региони в растеж” 2014-2020 г.

Инвестициите в градската среда в Габрово по ОП „Региони в растеж” 2014-2020 г. са по проект „Габрово – инвестиции за изграждане на съвременна градска среда“ на стойност 11 138 хил. лв., в т.ч. 3 416 хил. лв. собствен принос на Община Габрово. Проектът се реализира в периода 2016-2019 г., като са изпълнени следните дейности:

а) Благоустрояване на парк „Колелото“ и прилежащи пространства, в т.ч.:

- Рехабилитация на улиците: „Христо Смирненски“, „Александър Стамболийски“, „Генерал Николов“, „Антим I“, „Георги Кирков“, „Братя Миладинови“ и „Тотю Бенев“, площад „Белорусия“, зелена площ и паркинг пред ДКЦ II: рехабилитация на улична мрежа; подмяна на тротоарни настилки; нова пешеходна алея и кът за отдих пред сградата на ДКЦ II; паркинги и джобове с възможност за крайулично паркиране; улични уширения за съдовете за смет; достъпни маршрути за хора с увреждания;

- Възстановяване на парк „Колелото“, реконструкция на част от крайречна улица „Аврам Гачев“, благоустрояване на южните вътрешноквартални пространства от квартал „90“: ново разпределение на алейната мрежа; функционални зони – централна част със „сух“ фонтан, детска площадка, поляна за игри и пикник, дървена пергола, фитнес на открито и сцена; озеленяване, зацветяване и геопластика; градинско обзавеждане; улични уширения за съдовете за смет;

- Подмяна на тротоарни настилки, изграждане на фигурална и цветна композиция в централния кръг на кръстовището: нови настилки за пешеходните тротоари в обхвата на пл. „Белорусия“ (Колелото); за вътрешния кръг на кръстовището – геопластика от зелени и цветни кръгове около композиция от метални светещи елементи;

- Благоустройство на вътрешноквартални пространства в квартали „88“, „89“ и северната част на „90“: нова напречна къса улица; рехабилитация на съществуващи улици с достъп за хора с увреждания; изграждане на паркинги и кътове за отдых; нова детска площадка за деца до 12 години; градинско обзавеждане и озеленяване; обособяване на места за съдове за смет.

б) Благоустройство на част от ЦГЧ на Габрово и реконструкция на кръстовище „Шиваров мост“, в т.ч.:

- Рехабилитация на тротоарни настилки по бул. „Априлов“, зелени площи, улично осветление, парапети на моста по продължение на участъците от главната улична мрежа: подмяна на съществуващите тротоарни настилки; отделяне на пътното платно със зелени ивици; джоб за автобусна спирка в посока „център“; ново улично осветление; изграждане на дъждовни клонове; озеленяване;

- Кръгово кръстовище: изграждане на кръгово кръстовище (радиус 17,50 м) с 4 разделителни острова; изграждане на 2 подпорни стени, дъждовни клонове и изгледна площадка; почистване на скулптурни композиции; озеленяване и поливна система; ново улично осветление и видеонаблюдение в зоната на кръстовището;

- Вътрешноквартални пространства на кв. „186“: обособяване на 2 подхода за достъп до междублоковите пространства от бул. „Априлов“ и 2 паркинга; изграждане на 2 подпорни стени и рехабилитация на пешеходна пасарелка; рехабилитация на тротоари и зелени площи; изграждане на 5 къта за отдых; ново улично осветление и дъждовни клонове; затревяване и засаждане на зелените зони.

в) Изграждане на част от Източна градска улица, в т.ч.:

- Извеждане на движението от централна градска част по ул. „Пенчо Славейков“ през съществуващ тунел по ул. „Марин Дринов“, ул. „Хан Крум“ и връзка с ул. „Орловска“; оформяне на паркинги по улиците „Мадара“, „Д. Костова“ и около входа на тунела по ул. „Марин Дринов“; изграждане на подпорни стени за увеличаване на габарита и обособяване на тротоари по ул. „Марин Дринов“, ул. „Хан Крум“ и на връзката с ул. „Орловска“.

С изграждането на кръгови кръстовища в конфликтни зони в града, беше трайно подобрена както пропускливостта на конкретни кръстовища, така и безопасността на всички участници в движението – ППС и пешеходци. Кръговите кръстовища доказано успокояват движението в градски условия и са самурегулатор на скоростта на движение. Конкретно реализираните в гр. Габрово кръгови кръстовища са на места с дългогодишни проблеми с пропускливостта и безопасността на движение. С изпълнените проекти е осигурена по-добра осветеност на уличното платно и на зоните за пресичане. Използвана е хоризонтална маркировка с по-висока трайност, а поставената вертикална сигнализация е ясна и лесно разпознаваема от водачите на ППС.

3. Проект за интегриран градски транспорт на Габрово до 2021 г.

3.1. Процедура и финансиране по Проект – № BG16RFOP001-1.016-0003 „Развитие на устойчив градски транспорт на град Габрово“

Проектът за интегриран градски транспорт на Габрово гарантира инвестициите в модернизиранието на градския транспорт в общината до 2021 г. Ключова роля за бъдещето развитие имат, както инвестициите в новия програмен период, така и състоянието на общинското транспортно предприятие.

3.1.1. Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ – BG16RFOP001-1.016 „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020 – Габрово“ (част от процедура BG16RFOP001-1.001-039 „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020“)

3.1.2. Административен договор – № BG16RFOP001-1.016-0003-C01/№ РД-02-37-120 от 17.07.2017 г. и в следствие подписани 3 броя анекси:

- Анекс №1 №BG16RFOP001-1.016-0003-C02/№ РД-02-37-120(1) от 05.09.2018 г.;
- Анекс №2 №BG16RFOP001-1.016-0003-C03/№ РД-02-37-120(2) от 01.08.2019 г.;
- Анекс №3 №BG16RFOP001-1.016-0003-C04/№ РД-02-37-120(3) от 18.11.2019 г.

3.1.3. Финансирането за изпълнение на проект №BG16RFOP001-1.016-0003 „Развитие на устойчив градски транспорт на град Габрово“ е по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г.; Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ на обща стойност в размер на 13 658 027,97 лв., от които:

- 7 650 000,02 лв. – съфинансиране от Европейския фонд за регионално развитие;
- 1 349 999,98 лв. – национално съфинансиране;
- 4 658 027,97 лв. – собствен принос на Община Габрово.

3.2. Цели на Проект №BG16RFOP001-1.016-0003 „Развитие на устойчив градски транспорт на град Габрово“

Проектът допринася за подобряване качеството на живот в града и е първият етап от реализиране на инициативите, свързани с развитие на устойчив градски транспорт. Освен с обновяването на част от автопарка и въвеждането на високи технологии, инвестицията е важна и в екологичен аспект.

Продължителност на проекта е 48 месеца от 17 юли 2017 г. до 16 юли 2021 г.

3.2.1. Обща цел на проект №BG16RFOP001-1.016-0003 „Развитие на устойчив градски транспорт на град Габрово“

Създаване на по-ефективен, по-бърз и по-екологичен градски транспорт на град Габрово с по-малко потребление на енергия и възможности за алтернативни форми на транспорт, което ще допринесе за повишаване качеството на живот и подобряване на екологичната среда. Проектът подкрепя реализацията на Интегрирания план за градско възстановяване и развитие на гр. Габрово до 2020 г., насочен към устойчиво и трайно преодоляване на високата концентрация на икономически, природни и социални проблеми в съответствие с Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013-2025 г.

3.2.2. Специфични цели на проект №BG16RFOP001-1.016-0003 „Развитие на устойчив градски транспорт на град Габрово“

- Опазване на околната среда чрез подобряване характеристиките на превозните средства, обслужващи обществения транспорт – 14 бр. остарели и амортизирани превозни средства ще бъдат заменени с нови, отговарящи на нормативните стандарти за вредни емисии;

- Насърчаване на мултимодална устойчива градска мобилност чрез създаване на възможности за алтернативни форми на транспорт и тяхното подходящо комбиниране, в това число обществен транспорт, придвижване пеша, връзки с други видове транспорт;

- Намаляване нивата на шум чрез въвеждане на почти безшумни превозни средства (електробуси);

- Подобряване безопасността на средата чрез осигуряване на обезопасени пешеходни връзки до спирки, гара и автогара чрез реконструкция на пътно кръстовище и предгаров площад, възстановяване и ремонт на 2 бр. пешеходни подлеза;

- Подобряване скоростта и качеството на обслужване на обществения градски транспорт, насърчавайки повече хора да предпочетат услугите му пред превоза с личен автомобил;

- Подобряване пропускливостта на кръстовищата чрез модернизация на 5 бр. от най-натоварените кръстовища в гр. Габрово;

- Подобряване на достъпността – новите превозни средства ще бъдат съобразени с нуждите на хората в неравностойно положение; изградените асансьори в подлезите ще улеснят използването им от хората с увреждания; спирките на градския транспорт ще имат визуално означаване;

- Намаляване броя на личните автомобили в централните градски части чрез повишено използване на обществен транспорт в резултат на подобреното обслужване.

3.3. Дейности по изпълнението на Проект №BG16RFOP001-1.016-0003 „Развитие на устойчив градски транспорт на град Габрово“

3.3.1. Инвестицията предвижда да бъде подобрена организацията на движение на пет от най-натоварените светлинно регулирани кръстовища в града.

Изпълнение на строително-монтажни работи в обекти от транспортната инфраструктура по подобекти:

- **Подобект 1:** Преустройство на автобусна спирка „Рачо Ковача“ в „джоб“, намираща се на ул. „Юрий Венелин“: Изнасяне на новия тротоар конзолно над р. Янтра едновременно с част от пътното платно на уширението за спирката; Изработване на „джоб“ със стоманобетонова конструкция, съобразена с наличната подпорна стена, особеностите на терена и интензивността на трафика; Нов предпазен парапет за пешеходци и стойка за новата информационна система на масовия градски транспорт;

- **Подобект 2:** Реконструкция на пътно кръстовище и предгаров площад в района на пл. „Марсел де Бископ“: Изграждане на триклонно кръгово кръстовище в източната част на гаровия площад; Подреждане на плочници с пейки и осветление, цветни партери с озеленяване, поставяне на скулптурен фонтан в намалена водна площ в оста запад-изток срещу гарата; Изместване на автобусната спирка от площада в северна посока на ул. „Христо Смирненски“ и оформяне на „джоб“; Полагане на асфалтови и тротоарни пътни настилки; Осигуряване на достъпност за хора в неравностойно положение;

- **Подобект 3:** Възстановяване, ремонт и модернизация на пешеходни подлези:
 - подлез при кръстовище на ул. „Д-р Никола Василиади“ с ул. „Стефан Караджа“ (Автогара) - премахване на 3 от стълбищата (подлез Автогара);

- подлез при кръстовище на ул. „Д-р Никола Василиади“ с ул. „Брянска“ (Дом на хумора и сатирата – ДХС) 4 от стълбищата с разполагане на асансьорни платформи; Полагане на каменна облицовка и стъкло покритие за останалите стълбища, подмяна на парапети и тротоарни плочи, нови отводнителни улеи, тактилни ивици за пешеходци с намалено зрение; Енергоспестяващо осветление и видеонаблюдение.

• **Подобект 4:** Подобряване организацията на движение на 5 кръстовища: Подмяна на светофарни уредби на кръстовища: ул. „Д-р Никола Василиади“ с ул. „Брянска“; ул. „Юрий Венелин“ с ул. „Скобелевска“ и с ул. „Брянска“; ул. „Райчо Каролев“ с ул. „Юрий Венелин“; Изграждане на нови светофарни уредби на кръстовища: бул. „Априлов“ с ул. „Райчо Каролев“ и ул. „Юрий Венелин“ с ул. „Априловска“; Монтиране на нови светофарни секции и контролери, изграждане на нови стълбове, направа на изкопи и полагане на тръби, окабеляване и заземяване, демонтаж и монтаж на улично осветление и др.

3.3.2. Изпълнение на информационно-комуникационни технологии (ИКТ) в градския транспорт - описание на дейностите:

• Доставка и монтаж на електронни информационни табла /ЕИТ/ – за 104 спирки на територията на града, както следва: 13 бр. ЕИТ за инсталиране в заслон; 21 бр. ЕИТ със захранване с фотоволтаик; 11 бр. ЕИТ тип 1; 27 бр. едноредови ЕИТ; 32 бр. триредови ЕИТ. Информацията на ЕИТ ще включва: вид на превозното средство /автобус – „А“/; номер на маршрутната линия; крайната спирка от маршрута на линията (направление); минутите до пристигане на спирката на превозното средство - :ММ;

• Доставка на бордово оборудване – за 57 превозни средства;

• Изграждане на система за управление на градския транспорт (в т.ч. хардуер и софтуер) – диспечерска система, система за управление на бордовото оборудване и приложение за събиране на данни от GPS устройствата.

3.3.3. Доставка на подвижен състав и зарядни станции - описание на дейностите:

• Доставка на 3 броя 12-метрови електробуса с доставка и монтаж на 4 броя зарядни станции (3 стационарни и 1 мобилна);

• Доставка на 11 броя 12-метрови автобуса, работещи на състен природен газ (CNG).

Резултати и положителни ефекти

• Повишаване ефективността на превозите (намаляване на времето и стойността на пътуване);

• Подобряване на комфорта и обслужването чрез обновяване на подвижния състав;

• Подобряване на транспортната инфраструктура на градския транспорт;

• Осигуряване на достъпна среда за хората с увреждания;

• Подобряване на пропускливостта на кръстовищата;

• Подобряване на организацията на движение и условията за изпълнение на градския транспорт;

• Осигуряване на информираност за пътниците на градския транспорт;

• Спестяване на емисии от вредни газове в атмосферата и по-малко шум.

Габровци разполагат с удобството на съвременна информационна система, която показва с точност времето на пристигане на автобусите от градския транспорт до спирките по съответен маршрут.

VI. Настоящо състояние на уличната мрежа на град Габрово и връзки с общинските пътища

Град Габрово е исторически град възникнал по поречието на река Янтра. Пресеченият релеф е оказал значително влияние за развитието на град Габрово и неговата улична мрежа. Подробно описание на наличната улична мрежа на град Габрово, габарити и техническо състояние е направено от "Фрибул" ООД. От "Фрибул" ООД освен за настоящето състояние на ПУМ е направен подробен анализ за мерките, които трябва да се предприемат за постигане на нормативните изисквания към уличната мрежа и в частност категоризацията на отделните улици, както и подобряване на живот на жителите на град Габрово и околностите.

1. Съществуваща улична мрежа - класификация, конфигурация, параметри и връзки с републиканските и общински пътища

Общинската пътна мрежа обхваща 280.450 километра, които са разпределени по класове както следва: I клас – 29.9 километра; II клас – 66.20 километра; III клас – 184.350 километра. Общинската мрежа се състои от 91 отсечки с дължина между 0.2 и 10 километра. От тях 87 осигуряват единствен достъп до населено място. 89 от отсечките имат нужда от ремонт или реконструкция заради влошено в различна степен състояние на пътната настилка.

Таблица 47.

Състояние на общинските пътища	Дължина в километри	Дял от мрежата
Отлично	0.3	0,10%
Добро	29.3	10%
Задоволително	109,75	39%
Незадоволително	81,75	29%
Лошо	59,35	21%

Източник: Община Габрово

Таблица 48.

Оценка	Повредена площ, %	Видими данни
Отлично	0%	няма видими повреди
Добро	1-10%	забелязват се отделни пукнатини и единични повреди, няма коловози
Задоволително	11-30%	отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум
Незадоволително	31-50%	значителна площ от покритието е повредена; наличие на деформации; коловози с дълбочина от 10 до 15 mm; избил битум
Лошо	Над 50%	повече от половината площ от настилка е повредена; коловози с дълбочина над 15 mm

Източник: План за интегрирано развитие на Община Габрово 2021 - 2027 г. И.П.И

Поради недостатъчен финансов ресурс от общинския бюджет, всяка година се извършват ремонти на най-фрапиращи участъци от общинската пътна мрежа.

С осигурено допълнително финансиране по постановление на МС №134 от 31.05.2019 г. са извършени ремонти на общинска пътна мрежа на стойност 232 хил. лв. на участъци от 8 бр. общински пътища (ГАВ за с. Врабците, с. Междене, с. Думници, с. Пецовци, км. Балани, с. Новаковци, пътя за Ябълка, за с. Малини) и улици в 7 бр. села на стойност 268 хил.лв. (с.Велковци, с. Гиргини, с. Борики, с. Поповци, с. Прахали, с. Орловци, с. Дебел дял).

Проблем за нарушаването на съществуващата инфраструктура на общинската пътна мрежа често е преминаването на тежка механизация, свързана с добив на дървесина. В тази връзка през 2020 г. на база споразумение м/у община Габрово и ТП Държавно горско стопанство (ТП ДГС) за съвместно финансиране, е извършен ремонт на участъци от общински път в м. Узана за хижа Хлебна, системно използван за стопанска дейност, основно свързана с дърводобива. Стойността на ремонта е 115 хил.лв., като съфинансирането от ТП ДГС е за 69 хил.лв. (60% от сумата).

Първостепенната улична мрежа е резултат на последователното наслагване и въздействие на три групи фактори:

- географско местоположение на града;
- исторически формиралата се улична мрежа, съдържаща в себе си елементите на схемите на стария град, на кварталната структура на първата половина на века и на организацията на жилищните комплекси;
- преобразуването на мрежата от реализиране на проектните предвиждания на генералните комуникационно-транспортни планове и особено на действащия ГКТП.

Анализът на развитието на първостепенната улична мрежа дава основание за следните основни изводи:

- Посоката Север-юг се явява първостепенна по значение. Тя свързва града съответно със северна и южна България. В това направление се извършват кореспонденциите свързани със основните дейности на града. Движението по това направление се поема от третокласни улици. Трасето на републиканския път I-5/E85/ «Граница ВТ-Дряново-Габрово-граница СЗ», също минава по тези улици в това направление;
- Следващото по значение направление за града е посоката към Севлиево. Връзката между гр.Габрово и гр.Севлиево е републиканския път II-44 «/О.п.Севлиево-ВТ/-Севлиево-Драгановци-о.п.Поповци-Габрово». В града трасето на пътя минава по ул. “Стефан Караджа”. Тази улица е изградена с пълния си габарит като третокласна улица.

Останалите по второстепенни направления се осъществяват по улици IV клас и провеждат трасетата на републиканските пътища от III клас. Тези направления са съответно:

- III-552 „Граница ВТ-Белица-Трявна-Жълтеш-Габрово”
- III-4403 „Габрово-Рязковци-Ветрово-Шипчените-Кози рог-/Севлиево-Янтра/
- III-4404 „Габрово-Трънито-Дебел дял-Музга-Гъбене/”
- III-5006 „Габрово-Стоманеците-Зелено дърво-Узана/”
- III-5522 „Габрово-Орловци -Донино –Дряново-Габрово”

Улиците IV клас са с ширина на платното за движение 6-7,5м и 2,1% от тях са с ширина 5м /функционална класификация/. Съгласно транспортния план са реализирани само 5.047 км в пълния си габарит, което представлява 8,86% от работещата в момента улична мрежа. На същата схема са отразени улични отсечки от съществуващата улична мрежа, изпълняващи функцията на първостепенна улична мрежа с обща дължина 6,146 км или 10.8 %. Показани са и улици III клас, които не са доизградени в пълния си габарит.

2. Актуални и специфични за града характеристики на първостепенната и второстепенна улична мрежа

Актуални и специфични за града характеристики на първостепенната и второстепенна улична мрежа са:

- Линеино развита, следваща посоката и геометрията на речните долини, но пълноценно устроена и работеща първостепенна улична мрежа;
- Наличие на предвидени в ГКТП /96, но нереализирани напречни връзки и източен обход от първостепенната улична мрежа налагат силно удължени обходи;
- Съществуващата улична мрежа изобилства от пресичания, които не следват йерархията на улиците и без въведена организация на движението работят като кръстовища, гъсто и близко разположени едно до друго, дотам, че на места се влиза от кръстовище в кръстовище в трето кръстовище, при това на стръмен терен;
- Наличие на много висок процент тупиково завършващи улици, в повечето случаи без обръщач, които в момента, без въведена организация на движението работят като кръстовища в единствената си точка на пресичане с друга довеждаща улица;
- Съществуващите улици от второстепенната улична мрежа са стръмни, тесни, не всички са обезпечени с подходяща настилка за стръмен терен;
- Съподчинена на средно до силно разчленения планински релеф второстепенната улична мрежа е с висока гъстота и ниска ефективност по отношение достъпността и безопасността на движението. Наличието на плетеница от улици, проведени по очертанията на кадастралната карта не подобрява обслужването на града, а обратно увеличава разходите за изграждане и поддръжка, удължава километража и времето за обслужване на всеки имот и има негативен ефект от екологична гледна точка;
- Наличие на исторически възникнали квартали от един ред застроени до 100% имоти, с двустранно улично обслужване (къщи-имоти на две улици, почети всички без гаражи в приземния етаж). Това обстоятелство налага обитателите да паркират в уличните пространства;
- Наличие на исторически възникнали квартали с много тесни и дълги имоти, застроени свързано с жилищно-търговски сгради на самата улична регулация, които не ползват дворните пространства за гариране / паркиране поради затруднен / невъзможен от стръмни терени достъп. Това обстоятелство също принуждава обитателите да ползват улици, тротоари и озеленени площи за паркиране;
- Наличие на исторически възникнали свързано застроени групи имоти със 100% плътност на застрояване, които се обслужват от три улици, но в приземните им етажи липсват гаражи;

- Наличие на одобрени подробни устройствени планове, по имотни граници, които не са спазили стриктно предвижданията на ГКТП/96, и са обвързали в транспортна мрежа случайни пространства, по геометрията на кадастралната карта, които не са съподчинени на йерархична зависимост. Не са изведени улици с характеристики на събирателни от пети или шести клас, свързани с улиците от първостепенната улична мрежа. Не са обмислени и нормативно съобразени трасета за велоалеи, места за кръстовища, за джобове към спирки на масовия транспорт, места за разполагане на контейнери за смет;

- Налице е компромисно транспортно обслужване и достъпност в застроените периферни източни, югоизточни, южни и югозападни територии;

- Липса на изявени събирателни улици в комплексно застроените територии, които да обвържат и направят лесно достъпни обектите на общественото обслужване, на образователната, здравна и социална инфраструктура; Вътрекварталната мрежа в комплексно застроените територии е прекалено гъста и има характер на алейна, не на улична мрежа;

- Липса на достатъчно пространства за паркиране в комплексно застроените територии;

- Наличие на исторически възникнали производствени територии, използвани по предназначение и днес, които попадат в централната градска част и в историческото ѝ ядро;

- На много места се констатира тенденция уличните пространства, да се ползват за стопанските и битови нужди на отделни урегулирани имоти;

- Наличие на оскъдна велосипедна инфраструктура и липса на планова осигуреност за такава в действащите устройствени планове;

- Независимо от намаляването на населението моторизацията нараства, което увеличава натоварването на улиците и създава допълнителни затруднения при паркирането на автомобилите.

3. Анализ на реализираните и нереализирани параметри на улиците и връзките на първостепенната улична мрежа съгласно предвижданията на действащия ГКТП/96.

3.1. По трасето на РП I-5 / E85 кръстовища и връзки:

Съществуващото трасе на РП I-5 / E85 в селищните граници на гр. Габрово в отделни участъци е предвидено за бъдещи поетапни реконструкции, обезпечени с устройствена готовност (влезли в сила подробни устройствени планове за повече от три квартала), които са в съответствие с предвижданията на ГКТП/1996 г., но не са приложени.

- С ПУП-ПРЗ от 2011 г. уличната регулация на ул.“В. Търновско шосе” (“Брянска” по КК) от км143+779 до км145+256 (кръговото с ул “Лазурна”) постига предвидените (в ГКТП /1996) характеристики на улицата - 2 пътни платна - широки по 7.5 м с по две ленти за движение разделителна ивица (3 м) и двустранни тротоари по 3-5 м. (на места стеснени до 1.8 м, на други разширени до 9 м). ПУП-ПРЗ от 2011 г. в този участък не е приложен. Съществуващо платно - 8 м с двустранно уширение за четири ленти преди кръговото. Актуална класификация на ул.“В. Търновско шосе” - III функционален клас от първостепенната улична мрежа.

Връзки на този участък от първостепенната улична мрежа (ул. “В. Търновско шосе”) с предвидените в ГКТП/96 улици от IV клас:

- Нереализирана е улица „Карамфил“ (IV-2, съгласно ГКТП/96) от о.т. 178 с ул. “В. Търновско шосе” до четириклонното кръстовище с ул. “Бойката”. Ул. “Карамфил” притежава планова осигуреност. Съгласно действащия ПУП само участъкът от о.т. 178 с ул. “В. Търновско шосе” до триклонното ляво с непроведена улица (от о.т. 153 до о.т.160 - триклонно к-ще с ул. “Индустриална”), отговаря на параметрите на четвъртокласна улица с платно от 7 м широчина. Връзката между “Карамфил” и “Индустриална” обслужва производствена зона и съгласно актуалните норми би трябвало да е с платно широко 7м.(2 ленти х 3.5м), но в предвижданията на действащия ПУП улицата е широка 5 м. С широчина на платното от 5 м е и проектираният участък от ул. “Карамфил” в източна посока. Проектните параметри на улица “Карамфил” не позволяват да бъде класифицирана като четвъртокласна улица. Предвид демографските характеристики на Габрово, и предвид наличието на по-приоритетна необходимост от намеси в уличната мрежа, вероятно двете улици “Бойката” и “Карамфил” ще останат за дълго без четириклонното кръстовище с ул. “В. Търновско шосе”.

- В съответствие с предвижданията на ГКТП/96 е проектирано трасето на ул. “Бойката”, но тя не затваря към третокласно четириклонно кръстовище с ул. “Карамфил”. Улица “Бойката” поема масов градски транспорт, за който действащия ПУП не е предвидил регулационни уширения за джобове на четирите спирки. Без устройствен режим са депото и обръщалото за автобуси. Проблем на ул. “Бойката” са и много близко разположените кръстовища. За да влязат в нормите за четвъртокласна улица, кръстовищата следва да се редуцират на три броя:

- Триклонно с ул. “Златарска”;

- Триклонно с тупиковата улица от о.т. 114 до о.т. 394. Препоръчваме на бъдещия ОУП тупиковата улица да бъде изменена за сметка на ПИ 14218.502.366 (общинска частна собственост), от о.т. 390 до о.т.364. Проектното трасе на тупиковата улица не е проведено. Цел на изменението е да се раздалечат две съседни кръстовища.

- Четириклонно с ул. “Съгласие” и с ново трасе на част от ул. “Рожен” - в обхвата на ПИ14218.502.315 и ПИ 14218.502.318 - за които няма данни за вида собственост Цел на изменението е напречната ул. “Рожен” да скъси и подобри свързаността между жилищните структури по ул. “Златарска” с общественото обслужване по третокласната ул. “В. Търновско шосе”.

Останалите обслужващи улици ще бъдат на вливане и отливане. Близко са разположени и някои спирки на масовия транспорт. Препоръчваме джобовете за спирки по ул. “Бойката” да бъдат благоустроявани в непосредствена близост до кръстовищата. Следва да се изменят радиусите на бордюрите от 5-6 м до нормативните 8-10.

- Устройствено нерешен проблем по проектираното трасе на третокласната ул. “В. Търновско шосе” е липсата на кръстовища. Всички проектни връзки от кръговото с “Лазурна” до селищната граница на Габрово са на вливане и отливане. Липсата на кръстовища, затварящи трасета и/или обръщач удължава вътрекварталния път на обитателите. Вътреквартални улици от нисък клас са натоварени да осигуряват достъп до отделните имоти и обратно към центъра на Габрово, което в известна степен обезценява функциите на третокласната ул. “В. Търновско шосе”.

За да се подобри достъпността и да се стимулира развитието на северната индустриална зона и североизточните територии, е необходимо да се изградят три кръстовища:

- Четириклонно на ул. “В. Търновско шосе” с ул. “Индустриална” и ул. ПИ14218.502.736;

- Триколонно на ул. “В. Търновско шосе” с ул. “Рибарска”;

- В участъка между ул. “Карамфил” и ул. “Зюмбюл” с инструментариума на бъдещия ОУП Габрово може да се разшири озеленената разделителна ивица (за сметка на УПИ XI-116,115 и УПИ XVI и двете отредени за озеленяване), така, че между двете вливания и отливания да се устрои обръщам за всяка от посоките на движение.

Реализирането на горното предложение за кръстовища и обръщам на указаните места, ще подобри свързаността и ще отсрочи проектирането, изграждането и поддръжката на предвиденото в ГКТП/96 четириклонното кръстовище на ул. Карамфил с ул. “Бойката”, което безспорно е необходимо, но може да бъде изградено в подходящ бъдещ период.

Предстоящият нов ОУП на гр. Габрово следва да устрои трасе за двупосочна велоалея по западния тротоар на ул. “В. Търновско шосе” и минимум еднопосочно 2 м широко вело трасе в обхвата на кръстовищата;

- Улица “Индустриална” също е изградена в съответствие с предвижданията на ГКТП/96, като четвъртокласна улица IV-2(IV-2+1). Платното е 10 м широко по цялото трасе до триклонното ляво кръстовище на GAB 2001 (Иванили), след което в северна посока улицата е с платно от 7 м до пътния възел с РП III-5004 (западен обход). Проблем в проектната осигуреност на улица “Индустриална” е предвиждането на действащия регулационен план за вливане и отливане към третокласната ул. “В. Търновско шосе”. Липсата на кръстовище пречатства проектно регламентирания достъп на автомобили от административния център към северната индустриална зона. Проблемът е решим с предложеното по-горе кръстовище.

Улица “Индустриална” също обслужва линии на масовия градски транспорт. Проблем на организацията на движението в самата улица е наличието на множество близко разположени кръстовища. За да запази класификацията си на улица от първостепенната улична мрежа, кръстовищата по “Индустриална” следва да отговарят на нормативите и да се сведат до три:

- Триклонно при о.т.285 на ул. “Индустриална”;

- Четириклонно в о.т.307, о.т 308 и о.т 160;

- Триклонно при о.т. 173, о.т.178 и о.т.174.

Останалите обслужващи улици ще бъдат на вливане и отливане. Тук възниква проблем с тяхното оразмеряване. Масово проектираните улични платна с широчина от 6 м, на места 5 м, не отговарят на нормите за шестокласни улици в индустриална зона. Препоръчваме изменение на действащия ПУП за индустриалната зона с цел нормативно оразмеряване на уличната регулация. В контраст с удобно оразмереното улично платно на “Индустриална” са частично реализираните настлани и/или затревени тротоари и липсата на джобове за автобусните спирки.

Бъдещия ОУП следва да предвиди в комуникационната си част система от велоалеи:

- по ул. “Индустиална” от о.т.113,... до о.т.174, до о.т. 8 до о.т. ... 28, ... до о.т.43.
- по непроведената улица от о.т.160 до о.т.153;
- по ул. “Карамфил” от о.т.153 до о.т.125 и от о.т.153 до о.т.178

В зоната на предвиденото в ГКТП/96 четириклонно кръстовище с ул. “Бойката” и ул. “Лазурна” е изпълнено ново кръгово кръстовище, което свързва три третокласни улици - “В.Търновско шосе”, “Орловска”, “Лазурна” и една четвъртокласна ул. “Бойката”. Улица “Лазурна” е постигнала заложените в ГКТП параметри ША (2+2) и работи като третокласна улица. Платното е с широчина от 14 м (по две ленти от 3.5 м във всяка посока) и е най-важната в северната част на Габрово транспортна връзка с посока запад-изток от кръговото с бул. “Могилъв” до кръговото с “Орловска”. Подобно на болшинството габровски улици и по ул. Лазурна са изпълнени множество близко разположени кръстовища, които следва да бъдат редуцирани до:

- Триклонно кръстовище с ул. “Д-р Тота Венкова”;
- Четириклонно с ул. “Хризантема”;
- Триклонно кръстовище с ул. “Лазурна” (ПИ 14218.501.490);
- Триклонно при пътен възел с четвъртокласната улица “Ген. Николов” GAB 2001 (Иванили).

Останалите съществуващи връзки по ул. “Лазурна” следва да работят на вливане отливане, а радиусите на бордюрите да отговарят на нормите за третокласна улица. Сериозен проблем пред ОУПО Габрово възниква от близостта на три пресичания, които работят като кръстовища: четириклонното към кожарската фабрика “Лъв”, триклонното към паркинга на “Технополис” и кръговото на ул. “Лазурна” с ул. “Орловска”. Недопустимата близост на двете кръстовища до кръговото, затруднената достъпност и наличието на премостване, налагат улицата към кожарската фабрика “Лъв” да работи на вливане и отливане, но след като се устрои от ОУПО Габрово и след като се изпълни полудетелината на пътния възел на “Орловска” с бул. “Христо Смирненски” и след като се проектира и разреши регулирано пресичане на ж.п. ареала с прелез, за да може обслужването на територията заключена между две съоръжения, река Янтра и ж.п. ареал да получи пълноценно транспортно обслужване и шанс за пълноценно развитие и повишен инвестиционен интерес. Нов подход за безопасен и улеснен достъп следва да бъде намерен и за паркинга на “Технополис”.

След км. 145+256 (кръговото с ул. “Лазурна” и ул. “Бойката”), проектното платно на РП I-5 / E85 минава по ул. “Орловска” и е с широчина 14 м (2+2 x 3.5 м.), без разделителна ивица. В зоната на автобусни спирки платното е уширено от джобове (до 17.5 м; или 19 м.). Автобусните джобове не са оразмерени съгласно действащите норми. ПУП-ПРЗ от 2011 г. в този участък не е приложен. Съществуващо платно е с четири ленти и двустранни джобове за спирки само на изхода от кръговото кръстовище. В останалата част от разглежданото трасе платното е широко 10 м (две и/или три ленти) и с локални уширения за автобусни джобове. Актуална класификация на ул. “Орловска” от кръговото с “Лазурна” до триклонното кръстовище с бул. “Христо Смирненски” - III функционален клас от първостепенната улична мрежа.

Връзки на този участък от първостепенната улична мрежа (ул. “Орловска”) с предвидените в ГКТП/96 улици от IV клас:

- Към кръговото кръстовище с ул. “Лазурна” е свързана още една четвъртокласна улица, развита в посока запад - изток, която в къс участък минава по трасето на четвъртокласната ул. “Бойката”. Това е ул. “Златарска”. Предвижданията на ГКТП/96 са частично реализирани като проектна обезпеченост за четвъртокласна улица с 2 ленти по 3.5 м. само в един къс участък (от триклонното кръстовище с ул. “Бойката” до триклонното кръстовище с ул. “Рожен”. След триклонното кръстовище с ул. “Рожен”, ул. “Златарска” пресича с регулиран прелез ж.п. линия и платното ѝ е проектно стеснено на 5 м. Улицата обслужва жилищен квартал “Златари”, развит в голяма дължина и провежда две линии на масовия градски транспорт. Широчината на платното от 5 м е нормативно недостатъчно за улица с обществен транспорт, при хоризонтален терен, която изисква две ленти по 3.25 м или 6.5 м. широко платно. При планински терен ширината на улицата се препоръчва да бъде 7 м. Липсва и проектна осигуреност за джобове за спирките. Проектните радиуси на бордюрите не отговарят на нормите. Те са занижени поради факта, че регулационно липсват обирания на ъглите на кварталите с 2 м.. Физическото състояние на улицата е тежко. Настилката е разбита, тротоари са проведени частично. Улицата следва да бъде разширена и благоустроена.

Действащия проект е урегулирал множество кръстовища, които следва да се редуцират до четири:

- Триклонно с ул. “Рожен”;
- Четириклонно с тупик на ул. “Просвета” и ул. “Зов”. Последната е частично проведена и следва да се доизгради;
- Триклонно с ул. “Просвета”. Улицата е частично проведена и следва да се доизгради успоредно с проявата на инвестиционни инициативи;
- Триклонно с тупиковата ул. “Хвойна”. Улица “Хвойна” е проектирана като алтернативна на “Златарска” от юг, но е реализирана само до пресичането с малко дере.

Организацията на движението по останалите второстепенни улици следва да бъде на вливане и отливане. Актуална класификация на ул. “Златарска”. За да запази класификацията си на четвъртокласна улица, “Златарска” следва да бъде проектирана и изпълнена съобразно действащите норми. Улицата е значим участък от североизточната първокласна улична мрежа и предвижданията на ГКТП/96 следва да бъдат потвърдени. По трасето на ул. “Златарска” следва да се проучи възможност за провеждане на велосипедно движение, което да се свърже с това по ул. “Бойката” и по ул. “Георги Стефанов”.

- В източния си край улица “Златарска” е свързана с ул. “Георги Стефанов” - проектирана и изпълнена с улично платно широко 6 м. Предвижданията на ГКТП/96 не са реализирани и за тази улица, класифицирана от четвърти клас. Съобразно действащите норми и факта, че по улицата минават две линии на масов градски транспорт, платното ѝ следва да бъде поне 6.5 м широко. Аналогично на ул. “Златарска” и тук второстепенните улици са частично проведени и не затварят, а работят като тупици, обслужващи двустранно разположени имоти. Логичен е факта, че не са проведени участъците от улици, проектирани към имоти с лица на две улици. Обслужването на един ред имоти двустранно от две улици е прекален лукс, но в

същото време тупиковото завършване на една улица следва да е съобразено с възможните за квартала пресичания на улици, които работят като кръстовища и/или само на вливане и отливане и трябва да имат обръщач при определена дължина. Отново липсва проектно решение за джобове към автобусните спирки. Бордюрите на улицата са със занижени радиуси, които не отговарят на нормите.

Кръстовищата по ул. “Георги Стефанов”, които следва да бъдат потвърдени са три:

- Триклонно с ул. “Василка Бенева” и тупиковата ул. “Русалка”;

- Триклонно с ул. “Липница”;

- Триклонно с ул. “Златарска” и ул. “Георги Стефанов”. Това кръстовище може да намери по рационално трасе на ул. “Златарска” за сметка на част от ПИ 14218.503.535, за да се избегне съседно и близко кръстовище на ул. “Георги Стефанов” с ул. “Георги Илиев”. Улица “Георги Стефанов”, заедно със “Златарска” имат значима за подобрената свързаност роля, оценена от ГКТП/96, поради което следва да бъдат приведени в съответствие с актуалните норми и да отговарят на параметрите за четвъртокласни улици, натоварени с масов градски транспорт. За да се стимулира развитието на зоната и алтернативна достъпност до разнообразни услуги следва двете улици да поемат и велосипедно движение.

- Продължението на трасето на предвидената в ГКТП/96 четвъртокласна градска артерия, (с източна половина - ул. “Георги Стефанов”), към запад, минава по ул. “Василка Бенева”, която се свързва с третокласната ул. “Орловска”. Предвижданията за изграждане на четвъртокласна улица по трасето на “Василка Бенева” са проектно постигнати само в западната ѝ част, между кръстовището с “Орловска” и това с ул. “Етрополе”. В тази половина от улицата платното е 7 м широко, продиктувано от индустриалната зона, която обслужва. За съжаление и тук се срещат намалени радиуси на бордюрите - от 6 до 3м. и стеснени спрямо нормативните изисквания индустриални обслужващи улици. Източната половина от улицата между триклонното к-ще с ул. “Етрополе” и триклонното с ул. “Георги Стефанов” е стеснена с платно от 6 м. В този участък улицата обслужва индивидуално жилищно застрояване, но по нея са проведени линии на обществен транспорт и минималната широчина на платното следва да е 6.5 м. Идентифициране и оразмеряване на местата за спирки на обществен транспорт липсва в проектната регулация на улицата.

Пресичанията на улици с “Василка Бенева”, които следва да работят като кръстовища са:

- Триклонното с ул. “Русалка” и ул. “Георги Стефанов”;

- Триклонното с ул. “Етрополе”;

- Триклонното при о.т. 596. Тук има проектиран съседен тупик (към о.т.597), който следва да работи като вливане, отливане;

- Триклонното с ул. “Орловска”. Това кръстовище подлежи на регулационно изменение, поради недопустимата близост на улиците към о.т.599 и о.т. 600 с кръстовището на “Орловска” Улица “Василка Бенева” и продължението ул. “Георги Стефанов” следва да се оразмерят съобразно функциите си на улици с обществен транспорт, за които да бъдат урегулирани джобове за спирки и нормативно изискуемите радиуси на бордюрите. Необходимо е да се проучи възможността за осигуряване на велосипеден достъп както до жилищните, така и до индустриалните зони, които обслужва улицата.

- Нереализирано и лишено от проектна обезпеченост е предвиждането на ГКТП/96 за провеждане на четвъртокласна улица в югоизточно направление, с начало близо до кръстовището на “Орловска” с ул. “Батак” (в о.т. 96). Проектираната част от улица “Батак” е с проектни размери на платното от 6 м, което не отговаря на нормативните изисквания за индустриална зона. За зоната на юг от ул. “Батак” до ул. “Градище” и на изток от ул. “Орловска” не разполагаме с информация за действащи застроително регулационни планове. На терен са налични недоизградени улици, без тупикови завършеци, които вероятно по предвиждания на стари градоустройствени планове имат пространствени продължения. Бъдещия ОУП на Община Габрово следва да потвърди актуалността от обходното източно трасе, предвидено като четвъртокласна улица. По наша визия четвъртокласна артерия по това изнесено на изток направление (източен обход) е изключително необходима, за да се избегнат съществуващите дълги обхождания, да се подобри свързаността в източната градска територия и частично да се разтовари централната градска част.

- От триклонно ляво кръстовище на бул. “Христо Смирненски” с ул. Орловска” и преди премостването на р. Янтра, трасето на РП I-5 / E85 продължава по бул. “Христо Смирненски”. Булевардът през кръговото с пл. “Белорусия” до кръговото при гаровия площад е с проектно платно широко 14 м., съгласно предвижданията на действащите локални устройствени планове, но те в този участък не са приложени. Актуалната ширина на платното е 10 м с две ленти за движение. Актуална класификация на бул. “Христо Смирненски” - III функционален клас от първостепенната улична мрежа.

Връзки на този участък от първостепенната улична мрежа (бул. “Христо Смирненски”) с предвидените в ГКТП/96 улици от IV клас:

- Триклонното ляво кръстовище на бул. “Христо Смирненски” с ул. Орловска” е в същината си фрагмент от несъвършен пътен възел - премостване на бул. “Христо Смирненски” над ул. “Черно море” и р. Янтра. Недоизграденият пътен възел предвиден в ГКТП/96 е един от проблемите на достъпността и транспортното обслужване на индустриалната територия от източната речна тераса на р. Янтра, заключена между ул. “Орловска”, ул. “Лазурна” и р. Янтра. Втори голям проблем създават съществуващите трасета на ж.п. ареала. Трети проблем възниква във връзка с нормативно неприемливо близкото до кръговото кръстовище пресичане на ул. “Лазурна” с улицата към “Топливо”, но същевременно единствено възможна спрямо релефа и премостването на “Лазурна”. Бъдещият ОУП на Община Габрово следва да предложи устройствени възможности за обслужване на посочената по-горе територия;

- След премостването на р. Янтра и южно на бензиностанцията на “Ромпетрол”, бул. “Христо Смирненски” навлиза в кръстовище с ул. “Кожарска” - оценена и определена от ГКТП/96 като част от трасето на четвъртокласна улица (“Генерал Николов”), обслужваща индустриалната зона, свързваща две третокласни улици (бул. “Христо Смирненски” и ул. “Лазурна”), с продължение до пътен възел на западния обход - III-5004 с GAB 2001 (Иванили). Улица “Кожарска” обслужва индустриални имоти и 2 обекта на транспорта: бензиностанцията на “Ромпетрол” и обръщач, като се пресича с ул. “Генерал Николов”, преди навлизане в съществуващ подлез под ж.п. линия. Организацията на движението на бензиностанцията на “Ромпетрол” следва да се прецизира, относно вливанията, отливанията към улици от първостепенната улична

мрежа, местоположението им до кръстовище и нормативно оразмеряване на бордюрите. Улица “Тотю Бенев” се налага да работи на вливане отливане, поради близостта ѝ до кръстовището с ул. “Кожарска”. Препоръчително е ул. “Антим I” също да остане на вливане, отливане, като се оразмерят бордюрите, съгласно действащите норми, но не е изключена възможността да работи и като кръстовище, въпреки близостта с кръговото на пл. “Белорусия”.

- Кръстовището на пл. “Белорусия” е петклонно кръгово и натоварено с две спирки на масовия градски транспорт. Радиусите на бордюрите варират и не са в съответствие с нормите. Тупиковата улица, която тангира на северната граница на селищния парк “Колю Василев-Обов, се влива в кръговото и следва да бъде прецизирана геометрията, размера ѝ и бордюрите към кръговото кръстовище. Липсва хоризонтална маркировка в кръговото. Широчината на платното в кръга е преоразмерена и следва да се сведе до две ленти, за да се гарантира безопасно изходящо движение от кръстовището. Отделни тротоари на част от бул. “Христо Смирненски” и тези в кръговото на пл. “Белорусия” могат да поемат велосипедно двупосочно движение, без съществена корекция на уличното озеленяване.

- Данни на ОД на МВР сектор Пътна полиция (писмо №264000-14847/21.09.2020 г) сочат като проблемна светлинно регулирана пешеходната пътека на ул. “Христо Смирненски” до кръстовището с ул. “Патриарх Евтимий”, поради отнемане на предимство на пешеходци или неспазване на достатъчна дистанция между МПС при спиране на пешеходната пътека, или неправилни маневри, извършени от водачи на МПС. Пресичането на улица “Патриарх Евтимий с бул. “Христо Смирненски” е по трасе между двете кръгови кръстовища с достатъчна дистанция, за да работи като кръстовище, но с корекция на бордюрните радиуси.

- Сложно кръгово кръстовище е изпълнено в пространството на гаровия площад. Непосредствено при северното излизане от кръговото кръстовище е изпълнен джоб на автобусна спирка, който не е оразмерен по действащите норми. ГКТП/96 предвижда в пространството на гаровия площад да се свържат с бул. “Христо Смирненски” две улици от първостепенната улична мрежа, класифицирани като ШБ -2 (ШБ -2+1). Това са бул. “Христо Ботев” и нереализирана третокласна улица по трасето на улиците “Генерал Николов” и “Венера”. Бул. “Христо Ботев” не е постигнал параметрите на третокласна улица. Платното му в западната част от кръговото при гарата до ново кръгово с ул.”Ивайло” и ул. “Ал. Стамболийски” е широко 10 м. а в източна посока след кръговото става 12 м широко до кръстовището с ул. “Орловска, която в този участък е четвъртокласна. По данни на ОД на МВР сектор Пътна полиция (писмо №264000-14847/21.09.2020 г) кръстовището на “Орловска” с “Христо Ботев” е сигнирано с пътни знаци и пътна маркировка, но водачите отнемат предимство на друго МПС или навлизат в лентата на насрещното движение. Актуалната класификация на бул. “Христо Ботев” е IV клас улица от първостепенната улична мрежа. Освен споменатите до момента кръстовища има още едно, при пресичането на “Христо Ботев” с ул. “Преслав”. В участъка между кръговото на “Христо Ботев” с ул.”Ивайло” и кръстовището с ул. “Орловска”, булевардът поема една от допълнителните линии на градския транспорт. В обхвата на това трасе са оразмерени необходимите за обществен транспорт ленти с широчина от 3.25 м. На привеждане към нормите подлежат радиусите на бордюрите на четвъртокласната улица “Христо Ботев”.

Другата планирана от ГКТП/96 третокласна артерия, не е проведена. Планирана е като къса връзка от запад към изток, между третокласния бул. “Могильов” и третокласния бул. “Христо Смирненски” в гаровото кръстовище, по трасето на ул. “Генерал Николов” и ул. “Венера”. Тази важна за града връзка не е реализирана поради необходимостта от преодоляване на ж.п. линия с надлез и поради сложността на съществуващия релеф, който би оскъпил изпълнението на улицата. В концептуално предложение предлагаме трасе за нова четвъртокласна улица, която не постига параметрите на третокласна улица, поради необходимостта да се проведе между реализирано застрояване. Общият устройствен план на Габрово следва да устрои и прецизира при необходимост трасето на улицата, предложено в два варианта.

На юг от кръговото кръстовище на гаровия площад “Марсел де Бископ” ГКТП/96 продължава трасето на РП I-5 / E85 по ул. “Брянска”. Платното на ул. “Брянска” е реализирано с 14 м широчина (2+2 x 3.5 м.), без разделителна ивица. С тези характеристики бул. “Брянска” навлиза в кръговото с бул. “Стефан Караджа” при км. 148+111 и завършва до мост “Игото” (ул. Отец Паисий”). Преди кръстовището до мост “Игото” (х-л. Балкан”) платното е с леко стеснени реални бордюри - 13 м. (кадастарлно е широко 14 м.). Актуална класификация на ул. “Брянска” - III клас от първостепенната улична мрежа.

Връзки на този участък от първостепенната улична мрежа (ул. “Брянска”) с предвидените в ГКТП/96 улици от IV клас:

- Първото кръстовище на ул. “Брянска” на юг от гаровия площад е четириклонно с ул. “Ивайло” и с подход към бензиностанция. Улица “Ивайло” е събирателна от пети клас, между третокласната “Брянска” и четвъртокласната ул. “Христо Ботев”. В този участък “Брянска” обслужва жилищен квартал от изток, обществен парк и търговско складови обекти от запад. В непосредствена близост до кръговото е изпълнен добре оразмерен джоб за автобусна спирка. В обхвата на кръстовището с ул. “Ивайло” бордюрите не отговарят на нормите;

- Второто кръстовище на ул. “Брянска” е с ул. “Васил Неделчев”. Данни на ОД на МВР сектор Пътна полиция (писмо №264000-14847/21.09.2020 г) сочат като проблемна светлинно регулирана пешеходната пътека на ул. “Брянска” до кръстовището с ул. “Васил Неделчев”, поради отнемане на предимство на пешеходци или неспазване на достатъчна дистанция между МПС при спиране на пешеходната пътека, или неправилни маневри, извършени от водачи на МПС. Към горното добавяме 3 несъответстващи на нормите радиуси на бордюри на кръстовището.

По трасето на “Васил Неделчев” ГКТП/96 предвижда четвъртокласна улица, която тръгва в западна посока и след обхождане на “Лидъл”, завива на север по ул. “Свищовска” и достига до ул. “Лазурна”. Улиците “Васил Неделчев” и “Лазурна” са с параметри, отговарящи на четвърти клас. Съществуващите бордюри на улица “Свищовска” в доминиращата си дължина също предлагат платно равно или по-широко от 7 м.. Последната е планоно осигурена с параметри на четвъртокласна улица. В участъка граничещ с ПИ 142018.504.14 и ПИ 142018.504.12 улица “Свищовска” се стеснява (до 4м.широчина на платното) с което не позволява да я класифицираме като четвъртокласна улица. Актуалното състояние на тази артерия е от пети клас, но при реконструкция, свързана с регулационно изменение може да постигне параметрите на

търсената от запад алтернатива на бул.“Могилъв” - четвъртокласна улица с направление север-юг и с пряка връзка към централната градска част. Профила на улицата и наличието на общинска публична собственост западно по голяма част от трасето на улицата, благоприятстват провеждането на двупосочна велоалея. Необходимо е ОУПО Габрово да проучи необходимите изменения и устройствени условия за бъдещо провеждане на велосъобщение, което ще свърже западните и източни територии на града. Наличието на обществен парк (ПИ 14218.501.839), свързан с общинска публична собственост върху ПИ 14218.501.841 и ПИ 14218.501.717, дава възможност за устройване на пешеходно и велосъобщение, които в паркова среда безпроблемно да преодолеят съществената теренна денивелация между гъсто застроените западни територии и административно-търговския център на града. По протежението на ул. “Свищовска” следва да се устроят и функционират следните кръстовища:

- Триклонно дясно на ул. “Свищовска” с ул. “Васил Неделчев”;
- Триклонно ляво с подхода към “Хемус-Автотранспорт” АД;
- Триклонно дясно на ул. “Свищовска” с ул. към ПИ 14218.504.14. Ул. “Венера” временно предвиждаме да работи на вливане, отливване, а в последствие да остане решена като къс тупик. По западната част от трасето ѝ да мине бъдеща четвъртокласна артерия, която с премостване да мине над ул. “Свищовска” и ж/п. ареала;
- Триклонно дясно на ул. “Свищовска” с ул. към ПИ 14218.504.12.;
- Триклонно дясно и/или кръгово с ул. “Лазурна”(ПИ 14218.501.490);
- Кръгово кръстовище на “Свищовска” с третокласната ул. “Лазурна”. Съществен проблем в структурата на ул.“Свищовска”, която в участъка от триклонно дясно и/или бъдещо кръгово с четвъртокласната ул. “Лазурна”(ПИ 14218.501.490) до кръговото с третокласната ул. “Лазурна” е изградена с параметри на третокласна улица (14 м широко платно), но не може нормативно да работи като третокласна улица, дори като четвъртокласна улица, без съществени намеси. Проблемът е устройствен и се свежда до изпълнените осем кръстовища с тупикови улици, обслужващи комплексно застроени територии със значителен брой самостоятелни обекти, които не са обезпечени с места за гариране и паркиране и са разположени на нормативно недопустимо близко разстояние едно от друго. Само комплексното застрояване в този участък формира необходимост от 432 гаража и/или места за паркиране. Налични на терен са само 36 самостоятелни гаражни клетки и крайно оскъден брой места за паркиране.

За да функционира като четвъртокласна, улица “Свищовска” в този участък следва да се реконструира в артерия с по една лента (3.5 м.) за движение в посока или платното ѝ да бъде с широчина от 7 м. В останалата изградена широчина на улицата следва да се устрои локално платно и тротоар за обслужване на осемте кръстовища и наличните подходи към обекти на общественото обслужване в северозападния край на разглеждания участък. Това е нормативно възможното и най-чисто решение, но то не решава проблема с паркирането, а го утежнява. Предлагаме ОУПО Габрово да устрои зони за изграждане на необходимите етажни гаражи за обслужване на комплексното застрояване, които следва да бъдат в непосредствена близост до местодомуването. Като временно и силно компромисно, но единствено реалистично към момента решение, постижимо с инструментариума на настоящия проект е възможно да се свали класа на

улицата в този участък на пети и да се устрои перпендикулярно паркиране по почти цялото ѝ протежение. Това решение е конфликтно, по отношение на пешеходната безопасност и следва да бъде надлежно обсъдено с всички мотиви за и против. То не решава проблема с паркирането, но го облекчава в известна степен, като осигурява около 156+37 паркоместа в регулацията на самата улица.

- Третото кръстовище на ул. “Брянска” в южна посока е с третокласния бул. “д-р. Н. Василияди”. Тази предвидена в ГКТП/96 артерия от трети клас е постигнала параметрите и работи като изключително важна третокласна улица, която свързва през р. Янтра западната част на града с източно разположените централни градски територии. Кръстовището на ул. “Брянска” с бул. “д-р. Н. Василияди” е светлинно регулирано. Изградени са подлези за безопасно пешеходно движение. По данните на ОД на МВР сектор Пътна полиция (писмо №264000-14847/21.09.2020 г), светлинно регулираното кръстовище на ул. “Брянска” с ул. “Д-р. Н. Василияди” е конфликтна точка, поради нарушения, извършени от водачите на МПС, като:

- неспазване на светлинните сигнали на светофара;
- неправилно престрояване и недостатъчна дистанция между МПС.

Поведенческите нарушения в обхвата на кръстовището биха могли да се повлияят благоприятно от съвременни иновационни намеси в маркировката и сигнирането на кръстовищата. Върху безопасността на движението оказват роля приведените в съответствие с актуалните норми радиуси на бордюрите на улиците от кръстовището и правилното оразмеряване на джобовете за спирки в непосредствено съседство с кръстовището. В непосредствена близост до кръстовището в източна посока преди моста над р.Янтра се влива в бул. “Д-р. Н. Василияди” улица “Аврам Гачев”. Близостта до кръстовището налага улицата да работи само на вливане и отливане към “Д-р. Н. Василияди”/ Съседното в западно направление кръстовище на бул. “Д-р. Н. Василияди” е с бул. “Стефан Караджа” Това кръстовище е също светлинно регулирано. И тук пешеходното движение е решено с подлези, но два от радиусите на бордюрите не отговарят на нормите. Улица “Станционна” в пресичането си с бул. “Д-р. Н. Василияди” също следва да работи само на вливане и отливане. Критично близко е разположено кръстовището между бул. “Д-р. Н. Василияди” и обслужването на Автогара Габрово със светлинно регулираното кръстовище на двата булеварда “Д-р. Н. Василияди” и бул. “Стефан Караджа”, но нямаме информация от МВР Пътна полиция за конфликтни ситуации свързани с тази непосредствена близост.

Съседното в източно направление кръстовище на бул. “Д-р. Н. Василияди” е ново кръгово с ул. “Орловска”. Предвижданията на ГКТП/96, трасето на бул. “Д-р. Н. Василияди”, след кръстовището с “Орловска” да се свърже с третокласна улица с направление в североизточна посока до триклонното кръстовище на ул. “Любен Каравелов” с ул. “Градище” не е реализирано поради наличие на съществуващо застрояване. За да бъде изпълнена предвидената третокласна артерия в този участък е необходимо устройствено изменение, съобразено с нормите за отстояния между кръстовищата по трасето на ул. “Орловска”, северно от кръговото кръстовище.

- На юг от светлинно регулираното кръстовище с “Д-р. Н. Василияди”, ул. “Брянска” достига до кръговото кръстовище при Консултативна поликлиника. По трасето на улицата е изпълнен добре оразмерен джоб за спирка на масовия транспорт.

Пресечната ул. “Епископ Софроний” следва да работи на вливане и отливане. В кръговото при Консултативна поликлиника третокласната “Брянска” се свързва с третокласния бул. “Стефан Караджа” и с четвъртокласната ул. “Емануил Манолов”. Кръстовището е в съответствие с предвижданията на ГКТП/96. Не намираме за удачно разположението на пешеходна пътека северно на кръговото по ул. “Брянска”.

- След кръговото при Консултативна поликлиника, ул. “Брянска” достига до петклонно кръстовище при х-л Балкан. Кръстовището при х-л “Балкан” е светлинно регулирано, конфликтно и се нуждае от реконструкция. В кръстовището според предвижданията на ГКТП/96 се свързват третокласната ул.”Брянска” с третокласната ул.” Скобелевска”, с третокласния бул. “Юрий Венелин” и ул. “Отец Паисий” - посочена в цвят на четвъртокласна улица. Тези предвиждания на ГКТП/96 са само частично реализирани. Улица “Отец Паисий” е с актуална класификация на четвъртокласна улица само до кръстовището ѝ с ул. “Шипка”, която в този участък е от четвърти функционален клас и работи като еднопосочна двоица на ул. “Орловска” (също от четвърти функционален клас, в качеството ѝ на двоица).

Улица “Скобелевска” не е постигнала параметри на третокласна улица и актуалната ѝ класификация е на улица от четвърти клас. Улица “Скобелевска” отвежда към административния център на Габрово - пл. “Възраждане” и по предвижданията на ГКТП/96 се пресича в северозападна посока с планираната като четвъртокласна ул. “Баждар”, която в момента работи като тупиков паркинг. Предоставено от Община Габрово работно предложение за изграждане на кръгово кръстовище между четвъртокласната ул. “Емануил Манолов” и ул. “Баждар” илюстрира намеренията на Възложителя да проведе замислената като четвъртокласна връзка между централната градска част и комплекса от здравна, образователна инфраструктура (многопрофилната болница “Д-р. Тота Венкова” и Техническият университет) и зона за отдих - летен театър и парк “Баждар”. Тази четвъртокласна артерия е планирана от ГКТП/96, по част от трасето на ул. “Баждар” до кръстовището с ул. “Алеко Константинов”, след което по трасето на ул. “Алеко Константинов” в югозападна посока до кръстовище с четвъртокласната ул. “Никола Войновски” в кръстовището на ул. “Никола Войновски” с ул. “Клокотница”. В момента улиците по планираното трасе не постигат нормативните параметри на четвъртокласни улици. Проектната им осигуреност е за двупосочно движение (2 x 3.35 м) с оскъдни тротоари. Наличието на общинска публична собственост почти по цялото трасе на ул. “Алеко Константинов” благоприятства изграждането на двупосочна велоалея, в паркова среда, която на места да кореспондира с тротоарите, пешеходните пътеки и подходите към обектите на образователната и здравна инфраструктура и да преодолява в паркова среда съществуващата денivelация. Бъдещият ОУП на Община Габрово, следва да създаде трасе и устройствен режим за велоалеята. Настоящото към момента реконструиране на тупиковия завършек на ул. “Баждар” и свързването с ул. “Скобелевска” е деликатно по отношение на близкото разстояние между кръстовището при х-л “Балкан” и новото кръстовище на “Скобелевска” с “Баждар”.

От проблемното петклонно кръстовище до мост “Игото”, трасето на РП I-5 / E85 продължава по бул. “Юрий Венелин” с две ленти за движение и два джоба за спирки на масовия градски транспорт. Улица “Юрий Венелин” в предвижданията на ГКТП/96 е

класифицирана като третокласна ША 2+2, но не е постигнала предвижданите параметри. Улицата е крайречна и възможностите за разширяване на платното са силно ограничени. От петклонното кръстовище до премостването на р. “Синкевица”, булевардът е с плато от 10 м., а на юг до кръстовището с ОМВ има платно широко 9 м. Актуалната класификация на бул. “Юрий Венелин” е от III функционален клас на първостепенната улична мрежа.

Връзки на този участък от първостепенната улична мрежа (бул. “Юрий Венелин”) с предвидените в ГКТП/96 улици от IV клас и с обслужващи прилежащата територия улици:

- Първото кръстовище на бул. “Юрий Венелин” южно от кръстовището при х-л “Балкан” е с ул. “Априловска” - с актуална класификация от четвърти клас. Радиусите на бордюрите на кръстовището следва да се приведат в съответствие с актуалните норми. Обслужващите паркинги и улици за достъп до сгради културни ценности, урегулирани като преки на бул. “Юрий Венелин” до кръстовището с “Априловска” следва да работят на вливане и отливане;

- След кръстовището с ул. “Априловска”, бул. “Юрий Венелин” достига до четириклонно кръстовище с ул. “Райчо Каролев”, класифицирана като четвъртокласна от ГКТП/96 в участъка от ул. “Николаевска” до бул. “Васил Априлов”. В този участък ул. “Райчо Каролев” е постигнал предвидените в ГКТП/96 параметри за четвъртокласна улица. Платното му е широко 10 м между ул. “Николаевска” и ул. “Юрий Венелин”, а на запад се стеснява от 9.6м до 7.6 м при кръстовището с бул. “Васил Априлов”. След кръстовището с бул. “Васил Априлов”, ул. “Райчо Каролев работи като събирателна улица от 5 клас до кръстовището с ул. “Македония” (също с актуална класификация от пети клас събирателна улица). Кръстовището на бул. “Юрий Венелин” с ул. “Райчо Каролев” е светлинно регулирано. По данни на ОД на МВР сектор Пътна полиция (писмо №264000-14847/21.09.2020 г), е посочено като проблемно, поради нарушения, извършени от водачите като:

- неспазване на светлинните сигнали на светофара;
- неправилно престрояване; неспазване на дистанция между МПС; навлизане в лентата за насрещно движение; и при ляво завиване отнемане на предимство на насрещно движещи се МПС. Към констатациите на Пътна полиция добавяме проблемното оразмеряване на радиусите на изпълнените бордюри на кръстовището. Пресичането на бул. “Юрий Венелин” с улица “Елисавета Попантонова” следва да работи на вливане и отливане към бул. “Юрий Венелин”, с оглед безопасността и сигурността на движението.

- След кръстовището с ул. “Райчо Каролев”, бул. “Юрий Венелин” достига до друга конфликтна точка, посочена в данните на ОД на МВР сектор Пътна полиция (писмо №264000-14847/21.09.2020 г). Това е светлинно регулираното кръстовище на бул. “Юрий Венелин” с бул. “Васил Априлов” при бензиностанция “ОМВ”. Като проблем е посочено влизането от бул. “Васил Априлов” в бензиностанция “ОМВ” за движещите се в направление пл. “Възраждане” и излизането на булеварда в същата посока, където водачите на МПС нарушават правилата на движение. Към констатациите на Пътна полиция добавяме ограничената двупосочност на движението по ул. “Македония”, която е пети клон на кръстовището и наличието на стеснен радиус

на бордюр на клона, насочен за достъп към бензиностанцията на “ОМВ”. Съгласно предвижданията на ГКТП/96 в това кръстовище се свързват две третокласни улици (бул. “Юрий Венелин” и бул. “Васил Априлов”) и заложената като четвъртокласна улица “Македония” която в източна посока премества река Янтра и по трасето на ул. “Тотю Иванов” планираната четвъртокласна артерия продължава до пресичането с четвъртокласен източен обход на Габрово, приблизително в обхвата на настоящата ул. “Тригъво кладенче”. Прогнозата за пресичане в кръстовището при “ОМВ” на две третокласни артерии не е реализирана. Бул. “Юрий Венелин” е с актуална класификация от III функционален клас от първостепенната улична мрежа, а бул. “Васил Априлов” е с актуална класификация от четвърти клас. Планираната прогноза ул. “Македония” да покрие параметрите за четвъртокласна улица също не се реализират. Актуалната класификация на улицата е събирателна от пети клас на второстепенната улична мрежа. Ул. “Македония” свързва четвъртокласната ул. “Чардафон” с четвъртокласния бул. “Васил Априлов” и третокласния (от функционален тип) бул. “Юрий Венелин”. Не е реализирано преместване на р. Янтра в обхвата на кръстовището при пощата, въпреки, че предвиденото от ГКТП/96 преместване в тази точка е важно за подобряване на свързаността запад-изток и за скъсяване на част от съществуващите днес дълги обходи.

- Западно на ул. “Юрий Венелин” между двете конфликтни кръстовища при х-л “Балкан” и при бензиностанция “ОМВ” се простира трасето на бул. “Васил Априлов”. От север то е продължение на ул. “Скобелевска” и започва от кръстовището с ул. “Възраждане”. Това кръстовище е препоръчително да работи на вливане и отливане към бул. “Васил Априлов”, в случай, че се изгради ново кръстовище между “Скобелевска” и “Баждар”. Ако оразмеряването на кръстовище към “Скобелевска” с “Баждар” не се докаже, тогава не е проблем пресичането на бул. “Васил Априлов” с ул. “Възраждане” да се реши като кръстовище. Не е изключен и компромисът двете пресичания на булеварда с “Баждар” и с “Възраждане” да работят като кръстовища, с оглед на разделяне на потоците към натоварения с паркиране административния център и по устроения транзит към здравната и образователна инфраструктура, който се изнася по ул. “Баждар” и “Алеко Константинов”.

Самият бул. “Васил Априлов” тангира на пл. “Възраждане” и обслужва административният и културен център на Габрово, устроен с пешеходни пространства. Предвижданията на ГКТП/96 за третокласна артерия (ША-2+2) по трасето на бул. “Васил Априлов” не са постигнати. Булевардът е с параметри на четвъртокласна улица с платно от 10.2 до 12.5 м ширина, което провежда добре устроено движение на масов градски транспорт, осигурява ленти за ляв завой и на места позволява успоредно паркиране.

Триклонно кръстовище с петокласната ул. “Лазар Донков” отвежда движението от ул. “Св.Св.Кирил и Методий” също класифицирана като събирателна улица от пети клас, която обслужва административни, културни, търговски и комплексно застроени обекти. На реконструкция подлежат радиусите на бордюрите на кръстовището.

Четириклонно кръстовище на четвъртокласните бул. “Васил Априлов” с ул. “Райчо Каролев” свързва историческия център от източния град с административно културния център от западната част на Габрово. Кръстовището е в съответствие с предвижданията на ГКТП/96, като се изключи актуалната класификация на бул. “Васил

Априлов”. Изследването на натовареността налага това кръстовище да работи като светлинно регулирано, а актуалното състояние на радиусите на бордюрите налага реконструкцията им съобразно действащите норми.

Кръстовището на бул. “Васил Априлов” с бул. “Юрий Венелин” беше анализирано по-горе. Тук следва да отбележим наличието на множество странични пресичания на бул. “Васил Априлов” в участъка между двете кръстовища с ул. “Райчо Каролев” и с бул. “Юрий Венелин”. Всички те следва да работят само на вливане и отливане. На оразмеряване и реконструкция подлежат джобовете за спирки и радиусите на бордюрите по бул. “Васил Априлов”.

След петклонно кръстовище, трасето на РП I-5 / E85 минава по бул. “Васил Априлов”, за да достигне до кръговото на “Шиваров мост”. В този участък бул. “Васил Априлов” е с четири ленти за движение, побрани в платно с широчина 14 м (по кадастрална карта), и леко стеснени актуални бордюри (до 13 м в най-тесните зони). Актуалната класификация на бул. “Васил Априлов” в този участък е от III клас на първостепенната улична мрежа, което съвпада с предвижданията на ГКТП/96.

В този участък по продължението на булеварда са формирани две кръстовища:

- Триклонно към паркинга на комплексно застрояване в северната част на ПИ 14218.515.285;

- Четириклонно към ул. “Дебел дял”.

Всички останали подходи към имоти и тупикови улици остават на вливане и отливане. Оразмеряването на джобовете на автобусните спирки и радиусите на бордюрите на булеварда следва да отговарят на нормите.

- Ново е кръговото кръстовище при “Шиваров мост” В него се свързват третокласния бул. “Васил Априлов” с четвъртокласния бул. “Трети март” и четвъртокласната ул. “Кап. Дядо Никола”. Кръстовището отговаря на предвижданията на ГКТП/96, с изключение на актуалният клас на бул. “Трети март”.

След кръговото кръстовище на “Шиваров мост”, трасето на РП I-5 / E8 минава по бул. “Хемус”, до пресичането с бул. “Столетов” на км.152+580. Булевард “Хемус” е с широчина на платното - 9 м. Актуална класификация на бул. “Хемус” - III функционален клас от първостепенната улична мрежа. Предвижданията на ГКТП/96 са за третокласна ШБ 2 (ШБ 2 +1) артерия.

Връзки на този участък от първостепенната улична мрежа (бул. “Хемус”) с предвидените в ГКТП/96 улици от IV клас:

- След кръговото кръстовище на “Шиваров мост” бул. “Хемус” премоства р. Паничарка и се свързва с ул. “Ясен”. Улицата е изведена в ГКТП/96 като четвъртокласна с връзка към бул. “Трети март”. Тази прогноза не е реализирана. Улица “Ясен” е тясна, планинска и заедно с ул. “Марин Дамянов” завършват тупиково пред два подхода на комплекса от сгради на пречиствателната станция. Не ни е известно улиците да имат планова осигуреност. Комуникационната част на бъдещия ОУП Габрово ще изследва необходимостта от провеждане на четвъртокласна артерия в тази територия и ще потърси алтернативна възможност за достъп, поради недопустимата близост на кръговото кръстовище с това на ул. “Ясен”. На този етап улицата по изключение (като единствен достъп) ще продължи да работи като кръстовище, но ограничената видимост в южна посока създава предпоставки за инциденти. Действащите норми и безопасността изискват тази улица да остане само на вливане, отливане и да има нормативно оразмерени бордюри към булеварда.

- Посредством триклонно кръстовище с ул. "Иван Калпазанов" се обслужва достъпа до жилищен квартал с двустранно на тупиковата улица застрояване. Дългият тупик не е обезпечен с обръщач. Кварталът е пешеходно свързан с мост над р. Янтра с ул. "Кап. Дядо Никола". По протежението на жилищния квартал бул. "Хемус" е с едностранен тротоар. В дясно ската е укрепен с подпорна стена отделена от уличното платно със защитен озеленен тротоар. Велосипедистите ползват за движение уличните платна. Тунелът е изпълнен с двустранни пешеходни тротоари. Актуалното състояние на тротоарите (затревени с утъпкана пътека) показва, че се ползват рядко, поради липсата на пространство годно за застрояване;

- Към локално платно в дясно на вливане и отливане са изградени автомивка и газозарядна станция. Триклонно кръстовище с ул. "Китка" свързва бул. "Хемус" с бул. "Столетов", северно на образователна инфраструктура. Радиусите на бордюрите на булеварда не отговарят на нормите. Улица "Сърна" е единствен достъп до малка група имоти, но предвид близостта ѝ с кръстовището на бул. "Хемус" с ул. "Китка" - остава само на вливане и отливане. ОУПО Габрово следва да създаде устройствени условия за обслужването на двустранното застрояване на булеварда.

- Временно пресичането на бул. "Хемус" с ул. "Петър Божинов" следва да работи като кръстовище. На вливане и отливане е достъпът до бензиностанция Лукойл. В пространството между ул. "Петър Божинов" и бензиностанцията се формира нерегламентирано успоредно и на места - недопустимо за класа на улицата перпендикулярно паркиране за нуждите на блок от комплексно застрояване (шест секции от "Хемус" 25А до 35 Е със 137 самостоятелни обекта). Паркира се и в лентата за вливане към бензиностанцията. Две са връзките между улично-алейната мрежа на комплексното застрояване с бул. "Хемус" - едната по ул. "Петър Божинов", втората северно срещу подхода към бензиностанцията. ПИ 14218.533.37.38 е застроен комплексно със сгради, със 608 самостоятелни обекта. В рамките на имота са налични наземни групи гаражи, общия брой на които е 71 от необходимите 608 гаража/паркоместа. Паркирането следва да бъде поето в рамките на застроеното УПИ. Необходимо е устройване на нормативно регламентирани озеленени площи и 537 места за паркиране само в обхвата на ПИ 14218.533.37.38, за да се освободят улиците от първостепенната улична мрежа за изграждане на велоалеи, джобове на спирки за масовия транспорт и да се гарантира сигурна и безопасна жизнена среда.

- Четириклонното кръстовище на бул. "Хемус" с бул. "Столетов" е устроено с ленти за ляв завой, но радиуси на бордюрите от 4.75 м и по малки са недопустими за класовете на двата булеварда. В това кръстовище бул. "Хемус" се свързва с четвъртокласния бул. "Столетов" в направление от юг към север, северозапад.

От кръстовището на бул. "Хемус" с бул. "Столетов" трасето на РП I-5 / E85 продължава в южна посока по бул. "Столетов" с ширина на платното от 8.5 до 9 м с две ленти за движение. Предвижданията на ГКТП/96 бул. "Столетов" да постигне параметрите на третокласна ШБ 2 (ШБ 2 +1) артерия са частично постигнати. Актуалната класификация на бул. "Столетов" по трасето на РП I-5 / E85 е от трети функционален тип.

- Кръстовището на бул. "Столетов" с ул. "Крайречна" е триклонно ляво със занижени радиуси на бордюрите. Бъдещият ОУП Габрово и последващи подробни устройствени планове следва да проучат възможностите за свързване на ул.

“Крайречна” с ул. “Божур”. Целта на това предложение е сегашното кръстовище на бул. “Столетов” с ул. “Крайречна” да се сведе до вливане, отливане към булеварда, поради близостта кръстовището с друго в южна посока;

- Далеч по благоприятни са възможностите за бъдеща реконструкция на четириклонното кръстовище на бул. “Столетов” с ул. “Божур” (при условие, че ъглите на кварталите са убрани съобразно нормите, за да има възможност да се изпълнят нормативно необходимите радиуси на бордюрите на улиците;

- Между две кръстовища (“Столетов” с “Божур” и “Столетов” с ул. “Стомана”) са устроени две автобусни спирки без джобове. Препоръчително спирките да бъдат в близост до кръстовище, а не между кръстовища. Кръстовището на бул. “Столетов” с ул. “Стомана” също следва да намери ново решение, подчинено на устройствени предвиждания. Устройство предвиждания следва да регламентират достъпа до индустриалните имоти, разположени южно от кръстовището, така, че връзките към булеварда да работят само на вливане и отливане. Това предложение е с оглед на безопасността на движението. Проблем пряко свързан със сигурността и безопасността на движението е липсата на тротоари (дори на защитен тротоар) в две зони от трасето на булеварда в южна посока.

- Северното кръстовище на бул. “Столетов” с ул. “Черни връх” е широко отворено към запад, с оскъдна хоризонтална маркировка, и още една улица, която има достъп до пространството на кръстовището ул. “Черни лом”. Необходими устройствени проучвания и решения за целия кв. “Любово”, които да решат комуникационното обслужване на кв. Любово. Към момента ул. “Осъм” е решена като триклонно кръстовище. Близостта с кръстовището на бул. “Столетов” с ул. “Черни връх”, налага пресичането на бул. “Столетов” с ул. “Осъм” да работи на вливане, отливане към булеварда.

- Проблемно е кръстовището на бул. “Столетов” с ул. “Ропотамо”. Последното, в качеството на единствена към момента връзка, следва да бъде устроено и проектирано съобразно нормите, като се отчетат техническите характеристики, сложният релеф и значителната денивелация между булеварда и съществуващия мост. Не ни е известно дали този, както и многобройните останали мостове в Габрово имат технически паспорти с обследвано актуално състояние;

- Южно разположеното пресичане на бул. “Столетов” с ул. “Черни връх” също е проблемно. Булевардът е в крива с ограничена видимост, ул. “Черни връх” е насочена косо под остър ъгъл с булеварда, стръмна е и следва да остане да работи само на дясно отливане, което към момента силно затруднява обслужването на квартала само от северното кръстовище на бул. “Столетов” с ул. “Черни връх”;

- Силно са ограничени пешеходните връзки между кв. Любово и двустранно застроените групи жилищни имоти, с директно обслужване от бул. “Столетов”, разположени северно на кръстовището на бул. “Столетов” с ул. “Генерал Дерожински”. Тротоарните пространства на места са стеснени до защитни, не са настлани с настилка, бордюри липсват, а където са изпълнени са силно обрушени. Трасето на РП I-5 / E85 след кръстовището на бул. “Столетов” с ул. “Генерал Дерожински” (GAB 1027) напуска селищните граници на гр. Габрово при км.155+256. Самото кръстовище е триклонно сингирано със знаци и хоризонтална маркировка.

3.2. По трасето на РП II-44 - кръстовища и връзки:

Съществуващото трасе на РП II-44 в селищните граници на гр. Габрово минава по бул. “Стефан Караджа”. Тази улица е изградена с пълния си габарит като третокласна улица, в съответствие с предвижданията на ГКТП/1996 г. Актуална класификация на бул. “Стефан Караджа” - III клас от първостепенната улична мрежа.

Връзки на булевард “Стефан Караджа” с предвидените в ГКТП/96 улици от първостепенната и второстепенна улична мрежа:

- Извън чертите на града, в северна посока и в непосредствена близост с пътния възел на бул. “Стефан Караджа” със западния обход РП III-5004 е вливането, отливването на ул. “Винпрома”. Бъдещия ОУПО Габрово следва да предложи устройствени условия за развитие и комуникационно обслужване на северната част от Западната промишлена зона, която в момента е обслужвана от тупикова улица;

- Отново извън чертите на града булевардът обслужва в южна част от Западната промишлена зона на града с търговски обекти, територии на транспорта, складово производствени обекти др., развита по GAB2019 - пътя за Войново. Връзката е кръстовище. Бъдещия ОУПО Габрово следва да предложи устройствени условия за развитие и комуникационно обслужване на зоната;

- Пътните платна на булеварда се ползват от велосипедисти, включително и от подрастващи, а обезопасена велоалея не е устроена. Липсват оразмерени и изпълнени ляв и десен тротоар за половината от дължината на улицата в очертанията на града. Бъдещия ОУПО Габрово следва да предложи устройствени условия за безопасно пешеходно и велосипедно движение;

- Отново извън чертите на града булевардът е пресечен от източната тупикова половина на ул. “Винпрома”. Бъдещия ОУПО Габрово следва да предложи устройствени условия за развитие и комуникационно обслужване на северната част от Западната промишлена зона, която в момента е обслужвана от тупикова улица;

- В селищните граници на Габрово в разширен участък от разделителната озеленена ивица е изпълнен обръщач, който следва да е оразмерен по действащите норми. Паркирането и достъпа към отделните застроени имоти с лица към дясната страна на булеварда е за сметка на банкета и тесния тротоар;

- Пресичането на бул. “Стефан Караджа” с ул. “Петър Падалски” може да работи само на вливане, отливане, поради близостта с кръстовище в източна посока;

- Бул. “Стефан Караджа” се пресича от третокласния бул. “Могилъв” в светлинно регулирано четириклонно кръстовище. Основен проблем на кръстовището е директното обслужване на два имота от зоната за изчакване в самото кръстовище. Изпълнена е ъглова жилищна сграда със смесено предназначение в имот 14218.505.699, с паркиране/гариране от самото кръстовище на км. 29+363. Връзката между двата третокласни булеварда е в пълно съответствие с предвижданията на ГКТП/96. В същото кръстовище ГКТП/96 предвижда връзка с четвъртокласна артерия в южна посока, която минава по трасето на ул. “Васил Друмев”, до пресичането ѝ с ул. “Ангел Кънчев”, след което по трасето на “Ангел Кънчев” в югоизточна посока достига до четвъртокласната ул. “Емануил Манолов”. Предвижданията на ГКТП/96, двете улици да постигнат параметри на четвъртокласна артерия, не са постигнати и не са

постижими. Проектната им осигуреност предвижда платно 6 м широко и тротоари с широчина от 1 м за ул. “Васил Друмев” и за ул. “Ангел Кънчев”, а съществуващите бордюри очертават платно с вариращ размер от 5 м до 5.40 м. на отделни места;

- Вероятно тук е мястото да се предложи на новия ОУПО Габрово да проучи възможностите ул. “Варовник” - пряко продължение на съществуващ по-добре оразмерен участък на ул. “Васил Друмев” (южен клон на кръстовището на бул. “Ст. Караджа” с бул. “Могилъв”), да поеме функциите на четвъртокласна артерия, която с продължение по ул. “Д-р Илиев-Детския”, да осигури по-бърз и пряк достъп до образователната и здравна инфраструктура за териториите с около 60 % от населението на града, разположени в северозападната част на Габрово. Предложението е в синхрон с предвижданията на ГКТП/96 по указаното трасе да се изгради четвъртокласна улица, а ул. “Д-р Илиев-Детския” по голяма част от трасето си е обезпечена с проектна готовност, която се доближава до предвидените от ГКТП/96 параметри за улица IV-2 клас (въпреки наличието на завои с намален радиус);

- Две са кръстовищата на бул. “Стефан Караджа” в източна посока: с ул. “Д-р Н. Василяди” и кръговото при Консултативна поликлиника, анализирани по-горе.

3.3. По трасето на РП III-4403 - кръстовища и връзки:

Трасето на РП III-4403 минава по бул. “Могилъв” от км. 0+000 до км. 1+665. От кръговото с ул. “Лазурна” трасето на РП III-4403 минава по улица “Свищовска”, която е с 14 м широко платно до триклонното ляво кръстовище с ул. “Найден Геров” и продължава на север с ширина на платното от 6 м. Предвижданията на ГКТП /1996 г.), бул. “Могилъв” и ул. “Свищовска” в този участък да работят като класифицирани IIIA клас улица (2+2) са постигнати проектно и регулационно, с малки изключения. Актуална класификация на бул. “Могилъв” - от четириклонното кръстовище с бул. “Ст. Караджа” до кръговото с “Лазурна” - III клас от първостепенната улична мрежа. Актуална класификация на ул. “Свищовска” - от кръговото с “Лазурна” до кръст-то с ул. “Н. Геров” III клас от първостепенната улична мрежа. Актуална класификация на ул. “Свищовска” - от кръстовището с ул. “Найден Геров” до км. 2+250 - IV клас от първостепенната улична мрежа.

- В южното си начало бул. “Могилъв” е пресича от ул. “Незабравка” и ул. “Елха”, които работят като близки кръстовища. Тези улици следва да останат на вливане, отливане. Първото кръстовище след това с бул. “Ст. Караджа” следва да бъде с ул. “Тиха”, която е единствен достъп до жилищна група, достъпна от юг на стадион “В. Априлов” посредством тупиково завършващи улици. Само на вливане отливане ще бъде редицата от застроени с индивидуални жил. сгради имоти с директно обслужване от булеварда;

- Кръстовището на бул. “Могилъв” с ул. “Нарцис” осигурява достъп от север до стадион “В. Априлов”, до комплексно и индивидуално застрояване с образователна инфраструктура. Радиусите на бордюрите на кръстовището не отговарят на нормите. Пред стадиона е възможно провеждане на велоалея по десния тротоар на булеварда;

- Основен проблем проявен двустранно на бул. “Могилъв” е липсата на изявиени улици, които да бъдат събирателни от пети клас (достъпни от булеварда), по които да бъде организирано вътрекварталното автомобилно, пешеходно и велосипедно движение. В момента съществува мрежа от улици с характер на алеи към комплексно застрояване.

Необходимо е да се изследва и обмисли структура на нови квартали и УПИ-та, които да са в състояние да поемат паркирането на изградените самостоятелни обекти в колективните сгради за обитаване, нормативно необходимото озеленяване и да предложат трасета за вътреквартални велоалеи и зони за изграждане на подземни гаражи. Бъдещия ОУПО Габрово следва да предложи устройствени условия за проектиране на такива събирателни улици с безопасно автомобилно, пешеходно и велосъдвижение и бърз и ясен достъп на специализираните автомобили (пожарна, полиция, линейки, др.;

- Светлинно регулирано е кръстовището на бул. “Могилъв” с ул. “Зелена ливада”. Радиусите на бордюрите на булеварда са намалени. До кръстовището са изпълнени джобове за автобусни спирки, а северно има стоянка за таксито. Връзката на булеварда с ул. “Пробуда” следва да работи на вливане, отливане;

- Данни на ОД на МВР сектор Пътна полиция (писмо №264000-14847/21.09.2020 г) сочат като проблемна пешеходната пътека на бул. “Могилъв” до кръстовището с ул. “Напредък”, поради отнемане на предимство на пешеходци или неспазване на достатъчна дистанция между МПС при спиране на пешеходната пътека, или неправилни маневри, извършени от водачи на МПС. Необходима е корекция на радиусите на бордюрите на кръстовището;

- Кръстовището на бул. “Могилъв” с ул. “Венера” е точката, в която ГКТП/96 предвижда третокласна пряка връзка между западните територии и гаровия площад. Това предвиждане не е реализирано, поради сложния терен, необходимостта от преодоляване на ж.п. ареала със съоръжение (подлез или надлез), отчуждителни процедури, др.. Връзката е необходима, но изградени по трасето на улицата сгради предопределят по нисък четвърти клас на артерията. Проучванията ни доказаха, че разположението на улиците двустранно на ж.п. ареала и нивелетите им обезсмислят опитите за решаване на улица от първостепенната улична мрежа с подлез. По трасе различно от предвиденото в ГКТП/96 е реалистично да се изпълни надлез в крива над зоната на стесняване на ж.п. ареала, която е възможно да се спусне и свърже с ул. “Ген. Николов” в две различни кръстовища. Премостването на ул. “Свищовска” и ж.п. ареала е скъпо съоръжение, което в бъдещ момент, след потвърждаване на някое от двете и/или трето предложение на бъдещия ОУПО Габрово ще гарантира къса и удобна връзка между западните територии и централната градска част, като същевременно ще реши затрудненото обслужване на изградени сгради по трасето на ул. “Венера”;

- Улица “Зора” обслужва инфраструктура на образованието и вероятно ще бъде един от достъпите към необходим етажен гараж за нуждите на комплексно застроена територия между “Могилъв”, “Зора” и “Свищовска”. Тя ще остане на вливане, отливане, поради близостта с кръстовището на бул. “Могилъв” с ул. “Венера”;

- Въпреки неблагоприятните теренни дадености, вероятно като кръстовище следва да работи южната връзка на ул. “Младост” с бул. “Могилъв”, поради близостта на северната връзка на ул. “Младост” с кръговото кръстовище на третокласните “Могилъв” и “Лазурна”;

- В ново кръговото кръстовище при “Лидъл” се свързват три третокласни улици “Могилъв”, “Свищовска” и “Лазурна”. И тук се срещат намалени радиуси на бордюрите, които във времето, при бъдещи намеси, следва да се приведат в съответствие с нормите;

- Генералният проблемът с организацията на движението на бул. “Могилъв” е валиден като генерален проблем на организацията на движението и по третокласната улица “Свищовска” от западната ѝ страна. И тук е необходимо да се изследва: изградеността на комплексното застрояване и броя на самостоятелните обекти, който формира нормативно необходимите места за гариране/паркиране; актуалното състояние на мрежата от улици-алеи на комплексното застрояване; съоръжения и др., с цел да се структурират квартали обслужвани от поне петокласна улица и УПИ-та, които са в състояние да поемат необходимото паркиране, гариране. Вероятно тази улица ще бъде по трасето на съществуващата ул. “Младост”, но е необходимо да се намерят най-удачните, удобни и безопасни връзки към третокласната улична мрежа, което е обект на предхождащо организацията на движение - устройствено планиране;

- Както беше посочено по горе, на вливане отливане следва да работят три съществуващи преки на ул. “Свищовска”: с ул. “Младост”, отново с ул. “Свищовска”(ПИ14218.501.410), и достъпа с паркинг на ПИ14218.501.433. Всички радиуси на бордюри следва да се оразмерят по нормите;

- Кръстовище ул. “Свищовска” с ул. “Младост” е възможно на две места: или при достъпа с паркинг на ПИ14218.501.433, който има предимство, предвид логичната близост със спирки на масовия транспорт или по недоизграден участък от ул. “Младост” (ПИ14218.501.430). Северно разположените две преки на ул. “Свищовска” с улици: ПИ 14218.501.427 и ПИ 14218.501.421 следва да работят на вливане, отливане, предвид близостта на кръстовището на ул. “Свищовска” с ул. “Найден Геров”;

- От триклонното кръстовище на ул. “Свищовска” с ул. “Найден Геров”, пада класа на ул. “Свищовска” на четвърти клас от първостепенната улична мрежа и след напускане на селищната граница на гр. Габрово, продължава като РП III-4403 “Габрово - Рязковци - Ветрово - Шипчените - Кози рог- /Севлиево - Янтра/” в северна посока, където минава през пътен възел с РП III-5004 - западен обход на Габрово;

- От триклонното кръстовище на ул. “Свищовска” с ул. “Найден Геров”, по трасето на ул. “Найден Геров” ГКТП/96 предвижда друга четвъртокласна улица, натоварена с масов градски транспорт, която обслужва кв. Русевци, устройва автобусен обръщач и се насочва в западна посока към с. “Киевци” и кръстовище с РП III-5004 - западен обход на Габрово, вече по трасето на общински път GAB 1018. Предвижданията на ГКТП/96 са реализирани.

3.4. По трасето на РП III-4404 - кръстовища и връзки:

Най северната точка на трасето на РП III-4404 е кръговото кръстовище с II-44 , от което се насочва и навлиза по четвъртокласните улици, както следва: ул. “Емануил Манолов” до кръгово кръстовище с ул. “Баждар”; ул. “Чардафон” до кръстовището с ул. “Македония”; ул. “Никола Войновски” до кръстовището с ул. “Върба”; ул. “Момина скала” до кръстовището с ул. Малина; ул. Малина до пътен възел III-5004. Предвижданията на ГКТП /1996 г.), улиците “Никола Войновски” и “Момина скала” да постигнат параметрите на класифицирани IV клас улици (2+1) не са постигнати. Обновени са ул. “Емануил Манолов” и ул. “Чардафон” до ул. “Съзаклятие” и където е възможно едностранно е изпълнена лента за паркиране.

- Улица “Емануил Манолов” веднага след кръговото при консултативна поликлиника се свързва с ул. “Ангел Кънчев”, която съгласно предвижданията на ГКТП/96 следва да бъде изградена като четвъртокласна улица, но видно от проектната

й осигуреност не постига предвидените параметрите за този клас от първостепенната улична мрежа. Близостта с кръговото кръстовище не позволява връзката на улица “Ем. Манолов” с ул. “Ангел Кънчев” да работи като кръстовище, а само на вливане и отливане;

- Функциите на кръстовището на ул. “Емануил Манолов” с ул. “Хаджи Димитър” могат да бъдат изменени, в случай, че се реконструира в кръгово кръстовище при х-л “Балкан”. Улицата е стръмна, но има подходяща настилка от павеа и има капацитет да бъде разширена, така, че ограничените стеснени участъци да постигнат платно от 6 м. широчина и пълноценно двупосочно движение към образователната инфраструктура. Това е най-кратката и пряка връзка на отделните факултети на университета с Ректората, с университетската библиотека и с централната градска част. Улицата е значима и следва намесите в нея да се стремят да постигнат показателите на четвъртокласна улица или най-малко на събирателна улица от пети клас. В случай, че ул. “Хаджи Димитър” се отвори за двупосочно движение, съседната улица “Омуртаг” е редно да бъде тупиково ограничена за да се разтовари петклонното кръстовище. Подобна съдба следва да има и ул. “Д-р П.Цончев”;

- Община Габрово устрои малко кръгово кръстовище при пресичането на “Емануил Манолов” с ул. “Баждар” в съответствие с предвижданията на ГКТП/96, които идентифицират четвъртокласна улица по част от трасето на ул. “Баждар”, ул. “Алеко Константинов” и ул. “Д-р Илиев Детския” в посока юг, югозапад, към здравната и образователна инфраструктура. Улиците ул. “Алеко Константинов” и ул. “Д-р Илиев Детския” имат проектна обезпеченост с постигнати параметри съгласно предвижданията на ГКТП/96 до достигането на кръстовище с улица “Хаджи Димитър”;

- След кръговото с ул. “Баждар” трасето на РП III-4404 продължава по ул. “Чардафон”, която има две кръстовища. Кръстовището на ул. “Чардафон” с ул. “Съзаклятие”, е триклонно, прилежащо на въведената “синя зона”, а кръстовището на ул. “Чардафон” с ул. “Македония” е предвидена в ГКТП/96 връзка с важна напречна четвъртокласна улица, която свързва западната с източната част на града през ново нереализирано премостване. До момента ул. “Македония” не е постигнала параметрите на четвъртокласна улица, и работи в един участък като еднопосочна без двоица. В момента е събирателна от пети клас. Връзката между ул. “Чардафон” с тупиковата ул. “К Величков” и още подходи за обслужване на достъпа до имоти следва да бъдат на вливане и отливане;

- След триклонното кръстовище с ул. “Македония” трасето на РП III-4404 продължава по четвъртокласната ул. “Н. Войновски”. Кръстовището на ул. “Н. Войновски” с ул. “Чавдар” е триклонно и отворено към обслужване на ПИ 14218.514.122. До кръстовището се намират две спирки на масовия градски транспорт, без джобове;

- Плановата осигуреност на ул. “Н. Войновски” регламентира връзки на тупиковите улици “Тихи кът” и “Братя Гъбенски” с ул. “Н. Войновски” в непосредствена близост с кръстовището на ул. “Н. Войновски” с ул. “Студентска”, което налага улиците “Тихи кът” и “Братя Гъбенски” да останат на вливане и отливане. Така следва да работи и връзката с ул. “Поп И. Петков. Радиусите на бордюрите на кръстовището с ул. “Студентска” и на вливанията, отливанията с гореизброените улици следва да бъдат приведени в норма, където съществуващото застрояване позволява;

- Триклонно кръстовище на ул. “Н. Войновски” с обслужваща ул. “Самара” осигурява единствена връзка с прилежащи на булеварда територии от отсрещния бряг на р. “Синкевица”, Радиусите на бордюрите на кръстовището са намалени, но съществуващо застрояване препятства постигане на нормите.

- Четириклонно кръстовище на ул. “Н. Войновски” с ул. “Клокотница” и продължението ѝ по ул. “Алеко Константинов” изпълняват предвижданията на ГКТП/96 за изграждане на четвъртокласна улица - западна алтернатива на ул. “Чардафон” и на част от ул. “Н. Войновски” по трасето на ул. “Алеко Константинов”. Плановата осигуреност на улицата е в съответствие с параметрите, предвидени в ГКТП/96. Проблемни са радиусите на ул. “Алеко Константинов” и “Клокотница”;

- Проектираното кръстовище на ул. “Н. Войновски” с ул. “Боровска” концентрира и от двете си страни съседни и непосредствени връзки на подходи и тупици към кв. 25 и кв.30. Радиусите на бордюрите на кръстовището с ул. “Боровска” може да бъдат приведени в норма. Подходите на вливане и отливане също следва да имат оразмерени по норма радиуси на бордюрите;

- Действащият ПРЗ регламентира връзка на ул. “Н. Войновски” с тупикова улица от о.т. 3230 до о.т. 3224. Наличието на премостване (от о.т.3231 до о.т.3232) - единствен достъп към устройствена зона Соп на отсрещния бряг на реката и наличието на съществуващ трафопост са препятствали насочване на тупиковата улица към кръстовището на “Н. Войновски” с “Боровска” и/или изграждане на трета лента в обхвата на кръстовището. Безопасността на движението налага тупиковата улица да работи на вливане и отливане. Същевременно неизградеността на съседни преки на “Н. Войновски” в северна посока препятства ползването на кратки обходи. ОУПО Габрово следва да предложи алтернативно и/или адекватно обслужване на устройствените зони по поречието на р. Синкевица;

- Наличието на устройствена зона Соп с подход - премостване на р. “Синкевица” показан в действащия ПРЗ като пешеходна алейна връзка, повдига въпроса за тупиковото обслужване на устройствената зона, което е единствена връзка за достъп, разположена срещу о.т.3221. Считаме, че е необходимо ОУПО Габрово да предложи адекватно транспортно обслужване на устройствените зони по поречието на р. Синкевица. Това може да наложи ревизиране на част от предвижданията на действащия подробен устройствен план, още повече, че “алейната” връзка - премостващо съоръжение е натоварено с тежкотоварно движение (видно от паркиралите в устройствената зона товарни превозни средства), които достигат до проектираните три УПИ-та без регламентиран достъп от ул. “Н. Войновски”;

- Тупиковата улица “Проф. Морав”, която се свързва с ул. “Н. Войновски” следва да работи на вливане и отливане. Триклонно кръстовище следва да обслужва съседната ѝ улица от о.т. 3140 до о.т. 3143, но радиусите на бордюрите следва да бъдат приведени в норма. Стръмната, но достъпна ул. “Парижка комуна” е показана като споделена алея в действащия ПУП и следва да работи на вливане и отливане към ул. “Н. Войновски”. На вливане и отливане да бъде и връзката между ул. “Н. Войновски” с ул. “Свети Лазар”;

- Единствената тупикова връзка на ул. “Н. Войновски” с ул. “Граничар” също следва да бъде решена с кръстовище. До кръстовището се намират две спирки на масовия транспорт, за съжаление, без оразмерени джобове, което се наблюдава по цялото проектирано трасе на ул. “Н. Войновски”;

- От пресичането на ул. “Н. Войновски” с ул. “Момина скала”, трасето на РП III-4404 продължава по четвъртокласната ул. “Момина скала”. Тупиковата улица “Върба” и продължаващото в западна посока трасе на ул. “Н. Войновски” следва да работят на вливане, отливане, предвид близостта с кръстовището на ул. “Момина скала” с новопроектирана ул. ПИ 14218.520.101. Приблизително в това кръстовище предвижданията на ГКТП/96 посочват връзка на РП III-4404 с четвъртокласна обходна артерия, целяща алтернативен достъп и обслужване на западно разположените територии и по-пряка връзка към здравната и образователна инфраструктура. С действащ ПРЗ е намерено различно от показаното в ГКТП/96 трасе за улица с параметри близки на предвидените (платно широко 7 м), на територията на кв. Борово -Велчевци. Проектно е обезпечено по трасето на част от улици “Мирни дни”, “Чайка”, “Студентска”, “Кракра”, отново “Мирни дни” и “Вихър” до о.т. 3332. На две места о.т. 3283 и о.т. 3252 ул. “Мирни дни” се свързва с четвъртокласната ул. “Алеко Константинов”. Не разполагаме с обяснителна записка към ПУП-ПРЗ на кв. Борово - Велчевци, но от графиката е видно, че проектантите са планирали по-нисък клас улица - вероятно събирателна от пети клас на второстепенната улична мрежа. Стръмна и с остър завой е връзката между ул. “Момина скала” и ул. “Звезда” в съществуващото триклонно кръстовище. Радиусите на бордюрите в кръстовището са далеч от нормите;

- Четириклонно кръстовище на ул. “Момина скала” с ул. Малина” отвежда към пътен възел с РП III-5004 (западен обход на гр. Габрово).

3.5. По трасето на РП III-5006 -кръстовища и връзки:

Най северната точка на трасето на РП III-5006 е кръговото кръстовище с I-5 (при “Шиваров мост”) от което се насочва и навлиза по четвъртокласните улици, както следва: бул. “Трети март” до пътния възел с III-5004; бул. “Никола Й Вапцаров” до кръстовище с ул. “Козещица” (GAB 1032). Предвижданията на ГКТП /1996 г.) булевард “Трети март” от км. 0+000 до км. 2+916 да постигне параметрите на III А клас улица (2+2) не са постигнати. Съществуващото състояние на булевардите “Трети март” и “Никола Й Вапцаров” отговаря на четвърти клас от първостепенна улична мрежа.

- Твърде близко е кръстовището на бул. “Трети март” с ул. “Баба Зара” (“Митко Палаузов”), и като единствена връзка за обслужване на голяма територия югозападно на стадион “Христо Ботев” следва да остане да работи като пълноценно кръстовище. В непосредствена близост срещу него като кръстовище работи достъпа към паркинг на здравната инфраструктура. Тези обстоятелства налагат реконструкция на кръстовището и насочването на ул. “Баба Зара” (“Митко Палаузов”) срещу достъпа за паркинг и регулационно изменение на двете триклонни кръстовища в едно четириклонно, съобразено и с две спирки на масовия градски транспорт. Промяната би засегнала частна собственост (ПИ 14218.517.62) и е необходимо ОУПО Габрово да приоритизира устройствените режими и обслужването им двустранно на булеварда;

- Кръстовището при ВиК е четириклонно и осигурява двустранно тупиково обслужване на група имоти, подходи към паркинги, единият от които е нерегламентиран и усвоява за паркиране част от територията на парк “Маркотей”. Джобовите на автобусните спирки не са оразмерени съобразно действащите норми/;

- Данни на ОД на МВР сектор Пътна полиция (писмо №264000-14847/21.09.2020 г) сочат като проблемна пешеходната пътека на бул. “Трети март” до входа за фирма “Мак”, поради отнемане на предимство на пешеходци или неспазване на достатъчна

дистанция между МПС при спиране на пешеходната пътека, или неправилни маневри, извършени от водачи на МПС. Пътеката се намира между две непосредствено близко разположени кръстовища, които обслужват едно ПИ 14218.550.167 - индустриално-търговски територии и хотел с ресторант “Мак”, посредством тупикови улици, които са единствен достъп до съседни на цитираното ПИ имоти. Като кръстовище следва да остане само една от двете връзки с бул. “Трети март”. Втората следва да работи на вливане, отливане. Необходимо е бъдещия ОУПО Габрово да предложи устройствени условия за обслужване на преструктурираните индустриални територии, сред които се разчитат имоти без автомобилен достъп;

- Четириклонно кръстовище на бул. “Трети март” с ул. ПИ 14218.550.283 и ул. “Саша” (ПИ 14218.517.471), обслужва територии за спортна инфраструктура и на комплексно застрояване, натоварено с многобройно паркиране (необходими 230 паркоместа). Радиусите на бордюрите на кръстовището не отговарят на нормите;

- Данни на ОД на МВР сектор Пътна полиция (писмо №264000-14847/21.09.2020 г) сочат като проблемна пешеходната пътека на бул. “Трети март” до кръстовището с ул. “Минзухар”, поради отнемане на предимство на пешеходци или неспазване на достатъчна дистанция между МПС при спиране на пешеходната пътека, или неправилни маневри, извършени от водачи на МПС. Пътеката е в обхвата на образователна инфраструктура. Необходима е корекция на радиусите на бордюрите на кръстовището.

- Четириклонното кръстовище на бул. “Трети март” с ул. “Мека ливада” е близо разположено до предходното с ул. “Минзухар”, но следва да работи като кръстовище, поради факта, че е единствен достъп до специализирана здравна инфраструктура, разположена на склон от отсрещен бряг на р.Паничарка.;

- Триклонното кръстовище на бул. “Трети март” с ул. “Доспат” е притеснително с малките радиуси на съществуващите бордюри и с липсата на тротоари. Улица “Марек” следва да бъде на вливане и отливане към бул. “Трети март”.

- Улица “Прилеп” е тясна и опасна за пешеходци пряка на бул. “Трети март”. Временно, до ново устройствено решение, връзката между двете улици и тази с ул. ПИ 14218.550.340, ще работи като четириклонно кръстовище, натоварено и с две спирки на масовия транспорт. Необходим е предпазен парапет по ул. “Прилеп”, към нисък подход до калкана на многофамилна жил. сграда и корекция в радиусите на бордюрите;

- Кръстовището на бул. “Трети март” с ул. “Бодрост” е триклонно натоварено с две спирки на масовия транспорт. Многобройните подходи към жилищни и производствено складови имоти, следва да работят на вливане, отливане;

- Кръстовището на бул. “Трети март” с ул. “Латинка” е триклонно с две спирки на масовия транспорт към запад. Джобовите на спирките и радиусите на бордюрите следва да се оразмерят по нормите. Улица “Бодра смяна” следва да работи на вливане отливане към бул. “Трети март”;

- Връзката на бул. “Трети март” с общински път GAB 3031 е нова и е част от пътен възел с РП III-5004. От пътния възел трасето на РП III-5006 продължава по бул. “Никола Й Вапцаров”;

- Кръстовището на бул. “Никола Й Вапцаров” с премостване на р. “Паничарка” към ул. “Бодра смяна” е триклонно, с добре оразмерени бордюри и две спирки без джобове, разположени южно близо до кръстовището;

- Триклонно е кръстовището на бул. “Никола Й Вапцаров” с ул. “Люляк”, която е коса и леко стръмна, с добре оразмерени бордюри и спирка без джоб, разположена до кръстовището. Улица “Лисец” (ПИ14218.525.106) следва да работи на вливане и отливане към бул. “Никола Й Вапцаров”;

- Четириклонно кръстовище на бул. “Никола Й Вапцаров” с ул. “Васил Петлешков” и ул. “Струма”. Последната е стръмна, но е настлана с подходяща настилка. Булевард “Никола Й Вапцаров” е с наскоро обновени настилка, бордюри, тротоари. Улица “Хаджи Цонев мост” следва да работи на вливане и отливане към булеварда;

- Четириклонно е кръстовището на бул. “Никола Й Вапцаров” с ул. “Дружба” и ул. “Спортна”, с устроена спирка на масовия градски транспорт, без джоб;

- До триклонното кръстовище на бул. “Никола Й Вапцаров” с ул. “Камчия”, също е устроена спирка на масовия градски транспорт, без джоб;

- Триклонно е и кръстовището на бул. “Никола Й Вапцаров” с общински път GAB1032, при което РП III-5006 се насочва в южна посока към к. к. “Узана”.

3.6. По трасето на РП III-552 - кръстовища и връзки:

Трасето на РП III-552 навлиза в селищните граници на гр. Габрово по четвъртокласните улици, както следва: ул. “Жълтешка” до кръстовището на км. 38+099; ул. “Коста Евтимов” до светлинно регулираното четириклонно кръстовище; бул. “Столетов” до четириклонно кръстовище с бул. “Хемус” (I-5 / E85). Улиците по трасето на РП III- 522 не са изградени с пълния си габарит като четвъртокласни улици, видно от техническите им характеристики. Предвижданията на ГКТП/1996 г. са за пътно платно 7 м (2х3.5 м) и тротоари от 2.5 до 5 м за трасето от км. 37+300 до км.38+000. От км 38+000 до км. 38+700 платното е 8 м. широко, но тротоарите са само 1.5 м., а по бул. “Столетов” в участъка от км. 38+700 до км. 39+635 хоризонталната маркировка не регламентира предвижданията на ГКТП/1996 г. за трета лента (2+1);

- Кръстовището на ул. “Жълтешка” с ул. “Коста Евтимов” е определено от АПИ като триклонно. Същевременно в кръстовището има още една улица “Ведрина” и то работи като четириклонно. През това кръстовище минава товарният транзит от юг и се извежда по ул. “Каменоломна” (РП III 5522) към РП I-5/E85 в посоки към В.Търново или към западния обход на Габрово. Близостта на пресичането на ул. “Коста Евтимов” с ул. “Равнера” до кръстовището налага пресичането да работи на вливане и отливане;

- Кръстовището на ул. “Коста Евтимов” с ул. “Балканска” (GAB 3038, към “Богданчовци”), триклонно ляво, налага отново западното пресичане на ул. “Коста Евтимов” с ул. “Равнера” да работи на вливане и отливане;

- Светлинно регулирано е четириклонното кръстовище на ул. “К. Евтимов” с бул. “Столетов”. Тук има устроени и две спирки на масовия транспорт. През кръстовището минава и товарно транзитно движение. Проектът следва да предложи ескизно ново решение за това кръстовище;

- Бул. “Столетов” излиза от кръстовището с ул. “К. Евтимов” през премостващо съоръжение и се насочва в южна посока, за да обслужи комплексно застроен квартал Палаузово. Триклонно ляво е кръстовището на бул. “Столетов” с ул. “Китка” Последната служи за кратка връзка с бул. “Хемус”;

- Многобройни, на случайни места и едно до друго са двустранните пресичания на булеварда от вътреквартални улици - алеи. Необходимо е актуализиране на устройственния план на квартала, заедно с останалите прилежащи на бул. “Хемус”

територии, за да бъдат намерени оптимални за териториите обслужващи улици, които да работят като кръстовища с улиците от първостепенната улична мрежа. Като кръстовище следва да работи ул. “Никола Балканец” - южно до блок “Дъб”, като вътре кварталната улица следва да има достъпна връзка с ул. “Хорото” (препечена от гараж), тъй като ул. “Хорото” към момента може да работи само на вливане и отливане. Мястото, подходящо за кръстовище е точно с улица “Хорото” и ОУПО Габрово следва да предвиди необходимия устройствен режим. Всички останали пресичания следва да останат на вливане отливане към булеварда;

- На вливане, отливане следва да работи пресичането на бул. “Столетов” с улица проведена за сметка на ПИ 14218.533.127 и ПИ 14218.533.123, за които няма данни за собствеността в ККР. На вливане, отливане следва да функционира и подход към зарядно за автобуси;

- Паркингите на Церацит България и този в ПИ 14218.533.57 следва да работят на вливане, отливане, поради близостта с кръстовището на бул. “Столетов” с бул. “Хемус”, а също и поради натовареността на бул. “Столетов” с транзитно товарно движение, и с обслужване на масов градски транспорт. За да се избегнат дълги обходи, временно двата паркинга може да работят като кръстовище, което не отговаря на нормите и за него следва да се приложи § 8 от преходните и заключителни разпоредби на Наредба № РД-02-20-2 от 20 декември 2017 г.;

- Тук ще се спрем и на трасето на бул. “Столетов” в западна / северозападна посока от кръстовището с ул. “К. Евтимов”. Пресичането на бул. “Столетов” със стръмната ул. “Синчец” следва да работи само на вливане, отливане;

- Кръстовище следва да има при пресичането на бул. “Столетов” с ул. “Искър”. По нея минава товарно движение, което обслужва производствените обекти и се изнася през “Пройновци” към и до вливане в РП III-5522. ОУПО Габрово следва да предложи късо и удобно затваряне на движението обслужващо групата индустриални имоти;

- Улица “Илия Габровски” е тупикова, но не е натоварена и следва да остане на вливане, отливане, поради близостта си с кръстовището с ул. “Пройновска”. Кръстовище следва да има и при пресичането на бул. “Столетов” със събирателната обслужваща ул. “Перушица”. Точно по трасето на ул. “Перушица”, и до пресичане с ул. “Климент Охридски” трасе, което минава по ул. “Климент Охридски” и завива на север, ГКТП/96 предвижда четвъртокласна артерия, която да обхване обслужването на множество съществуващи днес тупиково завършващи към север / североизток улици. Това трасе не е потвърдено и от действащия ПУП-ПРЗ за територията;

- Триклонно е кръстовището на бул. “Столетов” с еднопосочните ул. “Кап. Дядо Никола” и ул. “Йосиф Соколски”, които работят като двоица. Те поемат и съответните посоки на движение на маршрути от масовия градски транспорт;

- Данни на ОД на МВР сектор Пътна полиция (писмо №264000-14847/21.09.2020 г) сочат като проблемно кръстовището на еднопосочната ул. “Йосиф Соколски” с ул. “Добри Чинтулов”. “...Броят на ПТП на това кръстовище не е голям, но в предвид натовареността на движението по тези улици е необходимо допълнително обезопасяване”, се казва в писмото. Всъщност на място има две кръстовища и от първото триклонно кръстовище на ул. “Йосиф Соколски” с ул. “Панчо Владигеров”, веднага се влиза във второ кръстовище на ул. “Йосиф Соколски” с ул. “Добри

Чинтулов”. Улица “Добри Чинтулов” следва да запази двупосочността си и до кръстовище с еднопосочната ул. “Кап. Дядо Никола”. ОУПО Габрово следва да предложи ново трасе за улица от четвърти или събирателна от пети клас, алтернатива на двоицата еднопосочни улици.

- Улиците “Иван Тончев” и “Станимирова” са на вливане отливане към ул. “Йосиф Соколски” и ул. “Кап. Дядо Никола”;

- Триклонно е кръстовището на “Йосиф Соколски” с ул. “Гимназиална” и ул. “Бачо Киро”. Тук радиусът на бордюрната крива между “Йосиф Соколски” и “Гимназиална” е намален и поради геометрията, нивелетите и изградеността на улиците не е възможно да влезе в нормите;

- Пространството на пл. “Кап. Дядо Никола” свързва двоицата “Йосиф Соколски” - “Кап. Дядо Никола” с двоицата “Николаевска”- “Неофит Рилски”. Двете четвъртокласни двоици се свързват през “Шиваров мост” с кръговото кръстовище на третокласните бул. “Априлов” и “Хемус” и четвъртокласния бул. “Трети март”;

- Пресичането на ул. “Николаевска” и ул. “Неофит Рилски” с улица “Арда” формира две триклонни кръстовища, а съседните им от север два тупика на улица “Марица” следва да работят на вливане отливане към двоицата улици;

- Триклонни са и кръстовищата на ул. “Николаевска” и ул. “Неофит Рилски” с улица “Лиляна”, последното е тупиково (ПИ 14218.518.283);

- Несъобразено с предвижданията на ГКТП/96 е проектното оразмеряване на ул. “Тотю Иванов”. Предвижданията за постигане на параметри на четвъртокласна улица не са постигнати. Трасето на улицата следва да бъде обект на интерес от бъдещия ОУПО Габрово. Това е единствената улица, която има капацитет по част от трасето си да проведе алтернативна на двете двоици четвъртокласна или поне петокласна събирателна улица с посока север изток, която сменя посоката си и се насочва по “Тотю Иванов” към бъдещо премостване на р. Янтра, и навлизане в кръговото при пощата, за да свърже западната с източната градски територии и да спести дълги обходи. Към момента ул. “Тотю Иванов” формира две четириклонни кръстовища при пресичането си с ул. “Николаевска” и ул. “Неофит Рилски”;

- Пресичането на “Николаевска” с ул. “Екзарх Йосиф” е в четириклонно кръстовище, а на “Неофит Рилски” с “Екзарх Йосиф” в триклонно. Радиусите на бордюрите на всички кръстовища и вливания и отливания на двете двоици следва да отговарят на нормите за четвъртокласна улица;

- Двоицата “Николаевска”- “Неофит Рилски” се свързва малко преди навлизането в кръстовище на двупосочната “Николаевска” с ул. “Райчо Каролев”. За това кръстовище подготвяме ескизно ново решение, включващо трасе на велоалея и ескизно проектно свързване с нереализирано продължение на ул. “Марин Дринов”.

4. Историческо ядро на града

Историческото ядро на града включва следната инфраструктура със следните предимства и недостатъци:

- Източната му част е транспортно достъпна от изградените във времето премоствания на р. Янтра по трасетата на ул. “Райчо Каролев”; ул. Априловска”, ул. “Отец Паисий”;

- Като двупосочна, натоварена с едностранно успоредно паркиране работи ул. “Николаевска” от кръстовището с “Райчо Каролев” до продължението ѝ улица “Априловска”, което е и начало на пешеходната зона на Габрово. В този участък “Николаевска” и “Априловска” са от четвърти функционален клас:

- Пресичането на “Николаевска” с ул. “Г.Бочаров” работи като петклонно кръстовище;

- Пресичането на “Николаевска” с неин едноръчен десен ръкав към ул. “Радион Умников”, работи като триклонно кръстовище.

Връзките на “Николаевска” с ул. “Пенчо Постомпиров”, и с двата тупика от ул. “Цанко Дюстабанов” следва да работят на вливане, отливане. Улица “Пенчо Постомпиров” би могла да поеме движение по едноръчна велоалея.

- Освен транспортно движение, ул. “Априловска” провежда и свързване на пешеходни зони от административно деловия и културен център на града с историческата му зона източно на р. Янтра. Продължението на “Николаевска” - ул. “Априловска” има едно кръстовище с шестокласната събирателна ул. “Цанко Дюстабанов”. Улица “Ц. Дюстабанов” е двупосочна в участъка между кръстовищата с ул. “Априловска” и ул. “Янтра”, след което на север работи като едноръчна двоица на ул. “Стара планина”. Пресичанията на “Ц. Дюстабанов” с тупиковите двупосочни и/или едноръчни ул. “К. Иречек”, “П. Каравелов” и “Янтра” работят като четириклонни кръстовища. Триклонно е кръстовището на едноръчната “Ц. Дюстабанов” с едноръчната ул. “Софроний Врачански”. Посочността и паркирането са решени с въведената “синя зона”;

- Третата връзка над Янтра е по трасето на ул. “Отец Паисий”, която в кратък участък от мост “Игото” до кръстовището с двупосочната ул. “Радецки” и двоицата едноръчни “Орловска” - “Шипка” е от четвърти функционален клас, след което е двупосочна улица от шести клас;

- Посочността и паркирането в историческата източна зона на града са решени с въведената “синя зона”. Промени биха настъпили, в случай, че се приеме изграждането на фрагмент от концептуалното предложение за устройване на велосипедно движение;

- Нерешена, компромисна и временна е двупосочната връзка между ул. “Марин Дринов” и ул. “Пенчо Славейков”. Две трети от дължината на ул. “Марин Дринов” са изградени. В изпълнения участък е с параметри на четвъртокласна улица и в случай, че се изгради последната трета от дължината ѝ, ще поеме транспортното натоварване на историческото ядро, ще подобри достъпността и безопасността на движението и ще предложи обслужване с масов градски транспорт на необслужени към момента източни територии от централната градска част. Не на последно място изграждането на последната третина от дължината на улицата може да се комбинира с изграждане на етажнен обществен паркинг в западната част на ПИ 14218.510.344 (общинска публична собственост). Проблемните теренни характеристики в този случай могат да се превърнат в благоприятна възможност, под улицата да се подпхне крайно необходимото за града и за историческата му част етажно гариране. Второ благоприятно обстоятелство е наличието на достатъчно разстояние между съществуващото в момента застрояване и изградени подходи двустранно на паркинг (ПИ 14218.510.681), които ще облекчат организацията на строителния процес и ще предложат два разсредоточени достъпа към съоръжението.

Основни изводи:

- Съществуващата улична мрежа изобилства от пресичания, които не следват йерархията на улиците и без въведена организация на движението работят като кръстовища, гъсто и близко разположени едно до друго. Съществуващото ползване на доминиращия брой пресичания по първостепенната улична мрежа като кръстовища, предстои да бъде редуциран и съобразен с цитираните по долу норми:

- Съществуващите улици от второстепенната улична мрежа са стръмни, тесни, не всички са обезпечени с подходяща настилка за стръмен терен, а тези с проектна осигуреност формално следват геометрията на имотите по кадастрална карта, без да отчитат йерархичните зависимости на уличната мрежа и обстоятелството, че стръмните терени изискват локално завишаване на нормативните параметри на улиците, а не наблюдаваното в устройствените решения максимално убиране и формално свързване на къси разнопосочни връзки в живописна, но неефективна плетеница с многобройни и недопустимо близки преплитания.

VII. Регламентиране на паркирането (зони за платено и безплатно паркиране)

През 2017 г. е подготвен проект за Наредба за реда за престой и паркиране на пътни превозни средства на територията на община Габрово, която да урежда реда, изискванията, ограниченията, забраните, санкциите и контрола, свързани с престоя и паркирането на пътни превозни средства на територията на общината. Изхождайки от местните условия, е установено, че подходящ би бил подхода за определяне на зони за платено и безплатно паркиране, представляващи части от райони от градския център, включващи конкретни паркоместа в обхвата на пътища т.е. улици, или части от улици, определени за платено паркиране в конкретен часови диапазон от денонощието, при запазване на възможности за безплатно паркиране в обхвата на районите, в улици, междублокови и други пространства за публично ползване без заплащане, при спазване на нормативно установените правила за паркиране. Наредбата е приета през 2018 г.

През 2019 г. е създадено Общинско предприятие „Паркиране и репатриране“. Изготвено е длъжностно разписание на предприятието и доставени автомобилите, предвидени за обслужване на зоните за платено паркиране (така наречените заскобващи патрули). Доставена и поставена е вертикалната сигнализация. Положена е хоризонтална маркировка на местата за паркиране в зоните. Доставен е хардуер за нуждите на предприятието и сключен договор за предоставяне на софтуер, като услуга със „С&Т България“ ЕООД, чрез който ще се следят всички плащания, абонаменти, извършени проверки за статут на паркирани превозни средства и то географски базирани, заявки за налагане на принудителни мерки, наложени санкции и др. Направено е проучване на практиките в други общини. Набавена е информация за необходимата функционалност на софтуера за управление и контрол в зоните за платено паркиране. Подписан е договор със софтуерна компания, специализирана в SMS управление, която да обезпечи дейностите по предоставяне на кратък номер, обработване на заявките, таксуване, разпределяне на приходите, 24-часов мониторинг и поддръжка на работоспособността на услугата.

Въведена е информация за нуждите на предприятието в ГИС (Географска информационна система), която предоставя възможност за достъп до данни, представени в интерактивни карти, чрез уеб-базирани пространствени приложения. Заснети и маркирани са всички паркоместа в Централната градска част с точните им географски координати (улиците и площадите), на които се намират. Отбелязана е хоризонталната маркировка и вертикалната сигнализация. Въведени са всички адреси в Централната градска част и функционалното предназначение на сградите – жилищни (еднофамилни и многофамилни), жилищни със смесено предназначение, административни и делови сгради.

1. Обхват на зоните за паркиране

Определят се райони за платено и безплатно паркиране в определени часове на денонощието със следните параметри:

- Район 1 /Драматичен театър/ граници на района:
 - изток – р. Янтра;
 - запад – ул. Емануил Манолов и ул. Чардафон, от пресечката с ул. Д-р П. Цончев до пресечката с ул. Константин Величков;
 - север – ул. Д-р П. Цончев и ул. Скобелевска (от пресечката с ул. Д-р П. Цончев до мост Игото);
 - юг – ул. Възраждане и градинката с мечето – южно от драматичен театър „Рачо Стоянов“.

Зони за платено паркиране в Район 1:

- ул. Скобелевска в участъка от ул. Възраждане до ул. Д-р Цончев;
- уширения на ул. Възраждане – от страната на четните номера.
- Район 2 /Административен център/ граници на района:
 - изток – р. Янтра;
 - запад – ул. Чардафон в отсечката от ул. Съзаклятие до ул. К. Величков;
 - север – ул. Възраждане и градинката с мечето – южно от драматичен театър „Рачо Стоянов“;
 - юг – включва и се ограничава от ул. Съзаклятие, пл. Възраждане и ул. Априловска.

Зони за платено паркиране в Район 2:

- ул. Скобелевска в отсечката от ул. „Възраждане“ до ул. „Априловска“;
- обособен паркинг на ул. Възраждане – от страната на зала Възраждане;
- уширения на ул. Съзаклятие;
- обособен паркинг зад сградата на общинска администрация.

- Район 3 /Паметник Ран Босилек/ граници на района:

- изток – терен за озеленяване;
- запад – р. Янтра;
- север – включва и се ограничава от ул. Г. Бочаров и ул. Цар Калоян;
- юг – ул. Р. Каролев.

Зони за платено паркиране в Район 3:

- ул. Г. Бочаров;
- ул. Николаевска в отсечката от ул. Райчо Каролев до ул. Г. Бочаров;
- ул. П. Постомпиров в отсечката от ул. Николаевска до ул. Г. Бочаров.

- Район 4 /Исторически музей/ граници на района:
 - изток – ул. Николаевска и ул. Радецка до пресечката с ул. К. Иречек;
 - запад – р. Янтра;
 - север – включва и се ограничава от ул. К. Иречек;
 - юг – ул. Г. Бочаров.

Зони за платено паркиране в Район 4:

- ул. Николаевска в отсечката от ул. Априловска до ул. Г. Бочаров;
- ул. Априловска в отсечката от ул. Ю. Венелин до ул. Николаевска;
- Ул. К. Иречек.

- Район 5 /Рачо Ковача/ граници на района:

- изток – ул. Радецка;
- запад – р. Янтра;
- север – включва и се ограничава от ул. Отец Паисий;
- юг – ул. К. Иречек.

Зони за платено паркиране в Район 5:

- ул. Петко Каравелов;
- ул. Цанко Дюстабанов;
- ул. Янтра;
- ул. Стара планина, включително уширенията и;
- ул. Първи май в отсечката от ул. Софроний Врачански до ул. Радецка;
- ул. Софроний Врачански.

- Район 6 /Шести участък/ граници на района:

- изток – ул. Марин Дринов;
- от север и запад района се ограничава от линията, образувана от ул. Отец Паисий, ул. Къкринна, ул. Козлодуй, ул. Опълченска, тротоар, свързващ осова точка 2281 от ул. Козлодуй с ул. Опълченска, централна градска градинка, ул. Радецка и ул. Николаевска до пресичането и с ул. П. Каравелов;
- юг – ул. Г. Бочаров и ул. Цар Калоян.

Зони за платено паркиране в Район 6:

- ул. Г. Бочаров;
- ул. Опълченска, включително уширенията и;
- ул. П. Постомпиров в отсечката от ул. Опълченска до ул. Г. Бочаров;
- ул. Цар Калоян с уширенията и до пресичането и от ул. П. Славейков;
- ул. Пенчо Славейков с уширението и до градинката;
- ул. Радион Умников;
- обособен паркинг зад Интерактивен музей на индустрията.

- Район 7 /Дечкова къща/ граници на района:

- От юг и изток района се ограничава от линията, образувана от ул. Къкринна, ул. Козлодуй, ул. Опълченска, тротоар, свързващ осова точка 2281 от ул. Козлодуй с ул. Опълченска, централна градска градинка;
- север – ул. Отец Паисий в отсечката от ул. Радецка до ул. Къкринна;
- запад – ул. Радецка, в отсечката от ул. Отец Паисий до ул. П. Каравелов.

Зони за платено паркиране в Район 7:

- пл. Десети юли /пл. Света Троица/;
- ул. Първи май до пресичането и с ул. Радецка, включително с паркинг;
- обособен паркинг на пл. Първи май;
- ул. Опълченска, включително прилежащ паркинг.

- Район 8 /Шипка – Орловска/ граници на района:
 - изток – линията, която се образува от ул. Шипка до пресечката и с ул. Хан Крум, стъпала за обществено ползване, свързващи ул. Хан Крум с ул. Хан Аспарух, ул. Малуша, ул. Йоан Предтеча, ул. Шипка;
 - запад – р. Янтра;
 - север – улица свързваща осова точка 2082 от ул. Дунав и осова точка 1429 от ул. Орловска;
 - юг – ул. Отец Паисий, до пресечката и с Шипка.

Зони за платено паркиране в Район 8 :

- ул. Шипка;
- ул. Орловска до пресичането и с ул. Шипка;
- уширение на ул. Хан Крум;
- уширение на ул. Отец Паисии – между улици Шипка и Орловска.

2. Работно време на платеното паркиране

- Определя дневен и часови режим на работа на зоните за платено паркиране по т.1 – от 9:00 часа до 17:00 часа в дните от понеделник до петък, с изключение на официалните празници;

- Паркоместата в зони за платено паркиране, разположени в улици и улични уширения, представляващи граници между два съседни района, се ползват при еднакви условия от живущите и в двата района;

- Паркоместа от зони за платено паркиране, граничещи /прилежащи/ с жилищни имоти непопадащи в зони за платено паркиране, се ползват от живущите в тези имоти по реда на локално преференциално платено паркиране на лек автомобил на живущите в зоните за почасово платено паркиране от Наредба за реда за престой и паркиране на пътни превозни средства на територията на община Габрово.

3. Таксуване на платеното паркиране

Самотаксуване със SMS

Клиентите на Българските мобилни оператори могат да заплатят престоя си в Зоните за платено паркиране, чрез изпращане на SMS, съдържащ държавния регистрационен номер на автомобила, на кратък номер 1366. С един SMS, се заплаща 1 (един) час престой в Зоните за платено паркиране. Стойността на самия SMS се определя в съответствие с конкретния тарифен план към Вашия мобилен оператор. SMS за самотаксуване следва да бъде изпратен веднага, след паркиране на автомобила върху паркомясто в Зона за платено паркиране. Системата автоматично ще върне отговор чрез SMS за статуса на заявката за паркиране.

Талони за кратковременно паркиране

Всеки гражданин или гост на гр. Габрово, може да закупи електронен талон за кратковременно паркиране от магазини/търговски обекти, обозначени със знак, че това е обект за разплащане в брой на паркиране в Зона за платено паркиране. Обектите за плащане в брой са отбелязани на виртуална карта.

Паркиране чрез Мобилно приложение

Мобилното приложение дава възможност за избиране на период за паркиране между 30 минути и 8 часа. Също така може да запазите номерата на различни автомобили за бърз достъп. Приложението MOBZZO за Android или iOS, след което трябва регистрация и да се зареди портфейл.

3.1. Санкции за нарушители

Блокиране на колелото на неправилно паркирано ППС

ППС, което е паркирано в зона за платено паркиране без да е заплатена дължимата цена, може да бъде принудително задържано чрез използване на техническо средство тип „скоба“. Скобата се поставя на предното колело на автомобила от страната на водача. За принудителното задържане със „скоба“ водачът на ППС заплаща разхода по прилагането на техническото средство. Цена за прилагане на принудителна административна мярка „принудително задържане“ на ППС, чрез използване на техническо средство тип „скоба“ – 20.00 лева с ДДС.

Принудително преместване на неправилно паркирано ППС

Определените длъжностни лица от службата за контрол, могат да преместват или да нареждат да бъде преместено ППС на охраняем паркинг за принудително преместени ППС, без да бъде уведомен водача в случаите по чл. 171 т. 5 от ЗДвП. За новото местоположение на преместеното ППС незабавно се уведомява Районно управление „Полиция“ – Габрово. Преместването на блокираните автомобили става на специализирания Наказателен паркинг на ул. „Брянска“ № 70а. Цена за прилагане на принудителна административна мярка „Принудително преместване“ на пътно превозно средство (репатриране) – 50.00 лева с ДДС. Наказателен паркинг – 2.00 лева с ДДС/час (за всеки започнат час). Когато водачът се яви на мястото на нарушението преди репатриращият автомобил да потегли – автомобилът се освобождава на място, след заплащане на половината от сумата на разходите по преместването на превозното средство.

3.2. Друг вид паркиране

Локално преференциално платено паркиране

Лек автомобил, чийто ползвател е от домакинството (по смисъла на §1, т. 2 от ДР на ДОПК) на собственик, ползвател или наемател на обособен жилищен имот, попадащ в Зона за платено паркиране и е настоящ адрес, идентичен с адреса на жилищния имот има право на локално преференциално платено паркиране без гарантирано паркомясто в зона за платено паркиране. Паркирането се осъществява в границите на конкретен район, в който попада адресът на обособения жилищен имот.

Домакинство имащо повече от едно МПС с право на „Локално преференциално паркиране“ може да подаде заявление за всички свои автомобили като ще има право да паркира само един от тях в зоните за платено паркиране, но по негово желание да прехвърля правата на талона върху всеки един от регистрираните автомобили.

При смяна на автомобил, лицата, ползващи талон за „Локално преференциално паркиране“ за два и повече автомобили, са длъжни предварително да уведомят оператора на зоната за платено паркиране за регистрационния номер на автомобила за който желаят да се прилага преференцията. Преференцията може да се прилага неограничен брой пъти, но не по често от един път в календарен ден като преференцията важи до следваща промяна.

Цена за паркиране в режим на паркиране „Локално преференциално паркиране“ - 10.00 лева с ДДС/месец.

Отстъпки:

- 5% при предплащане за 6 месеца - 57.00 лв./с ДДС;
- 10 % при предплащане за 12 месеца - 108.00 лв./с ДДС.

Месечен абонамент:

- МПС, за което е заплатена такса „Месечен абонамент“, може да спира неограничен брой пъти и за неограничено време в зоните за платено паркиране;
- Цена за паркиране в режим на паркиране „Месечен абонамент“ – 100.00 лева с ДДС/месец.

Отстъпки:

- 5% при предплащане за 6 месеца;
- 10 % при предплащане за 12 месеца.

Месечен абонамент за район

- МПС, за което е заплатена такса „Месечен абонамент за район“, може да спира неограничен брой пъти и за неограничено време в рамките на един избран от него район;
- Цена за паркиране в режим на паркиране „Месечен абонамент за район“ – 60.00 лева с ДДС/месец.

Отстъпки:

- 5% при предплащане за 6 месеца;
- 10 % при предплащане за 12 месеца.

Служебен абонамент

- На улици, площади, паркинги и други терени общинска собственост, може да се въвежда режим на паркиране „Служебен абонамент“ срещу заплащане от собственици, ползватели и/или наематели на нежилищни имоти;

Разрешените места за паркиране се сигнализират по разбираем начин указващ, че паркоместото е платено за „Служебен абонамент“. Сигнализирането и маркирането се извършва от ползвателя за негова сметка, посредством съответният пътен знак и по желание с подвижна преносима табела.

Не се издава разрешение, когато:

- искането се отнася за места с въведени забрани за паркиране или
- е налице липса на градоустройствена възможност;
- искането се отнася за паркоместото, попадащо в зоните за платено паркиране и в група от по-малко от три паркоместа, както и ако след издаването на разрешението в групата остават по-малко от две паркоместа за паркиране на друго основание.

Цена за паркиране в режим на паркиране „Служебен абонамент“ - 200.00 лева с ДДС/месец.

Отстъпки:

- 5% при предплащане за 6 месеца;
- 10 % при предплащане за 12 месеца.

Индивидуално паркомясто:

- На улици, площади, паркинги и други терени общинска собственост, срещу заплащане може да се въвежда режим на платено паркиране „Индивидуално паркомясто“ за лек автомобил;

- Разрешените места за паркиране се сигнализируют по разбираем начин указващ, че паркомястото е платено за индивидуално паркиране. Сигнализирането и маркирането се извършва от ползвателя за негова сметка, посредством съответният пътен знак и по желание с подвижна преносима табела.

Не се издава разрешение, когато:

- искането се отнася за места с въведени забрани за паркиране;
- е налице липса на градоустройствена възможност;
- искането се отнася за паркомясто попадащо в зона по чл.9 от настоящата наредба и в група от по-малко от три паркоместа, както и ако след издаването на разрешението в групата остават по-малко от две паркоместа за паркиране на друго основание.

- Цена за паркиране в режим на паркиране „Индивидуално паркомясто“ – 350.00 лева с ДДС/месец.

Отстъпки:

- 5% при предплащане за 6 месеца;
- 10 % при предплащане за 12 месеца.

Таблица 49.

Таксуване в зоните за платено паркиране	
Работно време	от 09:00 до 17:00 часа в работни дни
Цена	цена за 1 час престой 1.00 лев с включен ДДС
Начин на плащане	Самотаксуване със SMS;
	Електронен талон за кратковременно паркиране;
	Мобилно приложение;
Санкции за нарушители	Блокиране с техническо средство (скоба);
	Принудително преместване на неправилно паркирано ППС.
Друг вид паркиране	Локално преференциално платено паркиране;
	Месечен абонамент;
	Месечен абонамент за район;
	Служебен абонамент;
Безплатно паркиране	Индивидуално паркомясто.
	Във всяка зона за платено паркиране се осигуряват фиксирани и обозначени с пътен знак Д21 „Инвалид“ места за паркиране на ППС, превозващи и/или управлявани от хора с трайни увреждания.
	В зоните за платено паркиране електромобилите паркират безплатно.

VIII. Пътно-транспортни произшествия и превенция

Държавна агенция за безопасно движение по пътищата през 2020 г. създава Национална стратегия 2021 - 2030 г. за безопасност на движението по пътищата в Република България. В Националната стратегия е разгледана и пътната безопасност в община Габрово.

1. Въведение в безопасността на движението по пътищата (БДП)

Мобилността оказва голямо влияние върху ежедневието. Чрез нея се определя как взаимодействат хората, икономиките, общностите и страните. На европейско ниво в транспортния сектор работят над 11 милиона души, което представлява 5% от общата заетост. Автомобилният транспорт заема почти половината от товарната дейност. Около 13% от всички разходи на домакинствата се разпределят за някакъв вид превоз.

За периода 2010-2050 г. се очаква на ниво ЕС пътническият транспорт да нарасне с близо 42%, а товарният с 60% (ЕК: 2019). Днес този сектор претърпява дълбоки трансформации - технологични, икономически и социални. От съществено значение за изграждането на Европа, която закриля, е не само оползотворяването на потенциала на тези промени, но и противодействието на съпътстващите рискове. С нарастването на интензивността на придвижване вследствие на динамиката на ежедневието се увеличава и взаимодействието между хората и пътната система. Така явлението пътнотранспортен травматизъм се разгръща с огромни социално-икономически последици, които Световната здравна организация нарича „епидемия”.

Безопасната мобилност е индикатор за развитието на обществото. В силна зависимост от нея са не само средната продължителност и качеството на живот, но и транспортът, околната среда, образованието, здравеопазването, социалното дело и благосъстоянието. Последствията от пътнотранспортни произшествия ежегодно допринасят за намаляване на световния брутен вътрешен продукт в колосални размери.

За изпълнение на тази нова общеевропейска цел националната политика на Република България в областта на БДП изисква ангажирането на все по-голям обществен ресурс за ефективно противодействие на пътния травматизъм.

Голяма част от произшествията на пътя са предотвратими. Намаляването на пострадалите и на загубите е функция най-вече от регулаторната база, пътната инфраструктура, автомобилния парк, поведенческите модели на участниците в движението по пътищата, контролната дейност, адекватна спасителна и спешна медицинска помощ.

Въздействието върху тези определящи фактори не би могло да бъде ефективно, ако към тях се подхожда фрагментарно. Това налага придържането към ясна национална политика, целенасочени и координирани действия, системност и последователност на мерките, подходящи инвестиции и високо ниво на социална отговорност както на институциите, така и на обществото.

Безопасността на движението по пътищата е споделена отговорност. Всяка мярка за въздействие следва да се прилага единствено в условията на конструктивен обществен дебат: когато тя е осъзната, припозната и осъществима в контекста на държавния апарат, академичното познание, изследователската и приложната наука, неправителствената дейност, училището, работното място и семейството.

Важно е да се поставят амбициозни, но реалистични цели. Пълното премахване на вероятността от настъпване на произшествие на пътя е отвъд възможностите на индивида, обществото, институциите и държавите. Всяка цел в тази крайна посока би била нереалистична. Инцидентите настъпват в резултат на сложна поредица от събития и комбинация от обстоятелства, сред които попада и човешката грешка - елемент, който не може да бъде изцяло елиминиран.

В този смисъл темата предполага прилагането на широко контекстуален подход, който разглежда движението по пътищата в неговата цялост и изследва факторите, влияещи в една или друга степен върху човешкия фактор. Постигането на целите изисква прилагането на широк спектър от мерки в условията на национален консенсус, тъй като безопасността на пътя е отговорност на всички.

Въпреки че продължаваме да обучаваме участниците в движението, да насърчаваме спазването на правилата и да възпитаваме безопасното поведение на пътя, фокусът не може и не бива да бъде ограничен само до човешкия фактор.

Това означава да въздействаме също и на: безопасността на превозните средства, които използваме; нивото на защита, осигурена от пътищата; ресурсите на спасителната дейност и медицинската помощ, които овладяват травмата; цялостните регулаторни механизми на държавата.

Целта е да се сведе до минимум броя на произшествията, както и да се гарантира, че вече настъпили пътни инциденти няма да водят до тежко нараняване или загуба на живот.

2. Цели на Световната здравна организация (СЗО)

Световната здравна организация (СЗО) си поставя 12 цели, които трябва да бъдат постигнати от всички държави:

- До 2030 г. всички страни да се присъединят към един или повече от основните правни инструменти за БДП, приети от ООН;
- До 2030 г. всички нови пътища да постигнат технически стандарти, като се отчете безопасността на пътя, или отговарят на стандарт три звезди, или по-висок;
- До 2030 г. над 75% от пътуванията да се осъществяват по пътища, които отговарят на стандартите за пътна безопасност;
- До 2030 г. 100% от новите и употребяваните превозни средства да отговарят на високи стандарти за безопасност;
- До 2030 г. да се постигне наполовина намаление на дела на превозните средства, които пътуват над допустимото ограничение на скоростта;
- До 2030 г. да се постигне близо 100% увеличение на дела на мотоциклетистите, използващи предпазни каски;
- До 2030 г. да се постигне близо 100% увеличение на дела на пътниците, които използват предпазни колани или системи за обезопасяване на деца;
- До 2030 г. да се постигне намаление наполовина на броя на нараняванията и смъртните случаи, свързани с водачи, употребили алкохол и/или наркотични вещества или техни аналози;
- До 2030 г. всички държави да въведат законодателство, което ограничава или забранява използването на мобилни телефони по време на управление на превозно средство;

- До 2030 г. всички държави да въведат регламент за времето за управление на превозно средство и периодите на почивка за професионалните водачи;
- До 2030 г. всички държави да установят и постигат национални цели за намаляване на времето за предоставяне на спешна медицинска помощ.

3. Трафик по пътищата на община Габрово

По данни от преброятелните пунктове на АПИ:

- Първокласен път I-4 (Коритна – Български извор – Микре – о.п.Севлиево – Велико Търново - о.п.Омуртаг – о.п.Търговище - о.п.Разград - о.п.Шумен с дължина 264,30 км.) - Трафикът на леки автомобили е най-интензивен на територията на област Велико Търново (среднодневно 12 000 бр. през 2018 г.). Броят на товарните автомобили е относително еднакъв по целия път като среднодневно представлява 681 превозни средства. Анализът на данните показва натоварен трафик по цялото трасе. Среднодневно се пропътуват над 1 000 000 км. Този републикански път е един от най-натоварените в страната;

- Първокласен път I-5 (Русе – Бяла – Полски Тръмбеш – Велико Търново – о.п.Дебелец – Дряново – Габрово – Шипка – Казанлък – о.п.Стара Загора – Средец – Димитровград – о.п.Хасково – Конуш – Черноочене – Кърджали - Маказа граница Гърция с дължина 397,30 км.) - Среднодневният трафик на леки автомобили по този път достига 6 000 броя. При товарните автомобили най-интензивен е в отсечката Русе-Велико Търново (около 1 400 броя). Среднодневно пропътуваните километри през 2018 г. са 2 299 316 км. Ясно се очертава, че през прохода Шипка трафикът на леки автомобили значително намалява. Товарни автомобили почти не използват прохода (по 40 броя). Те пътуват през Прохода на Републиката по път II-55, който свързва Велико Търново и Гурково;

Към края на 2019 г. в България са регистрирани 3 752 566 превозни средства. През 2018 г. те са 3 664 621 (МВР: 2020). Най-много регистрирани МПС за 2019 г. има в област София (столица) - 836 972 и област Пловдив - 351 767. Натовареността на трафика се обуславя, освен от регистрираните превозни средства, и от транзитно преминаващи и посещаващи страната чужденци. Структурата на българския автомобилен парк е доминирана от леките автомобили (над 70%) спрямо останалите видове превозни средства. Средната възраст на автомобилния парк в България е висока - над 15 г. представляват почти 63%, а тези над 20 г. надхвърлят 30%. Средната възраст на леките автомобили е още по-висока. Близко 70% от тях са над 15 г.

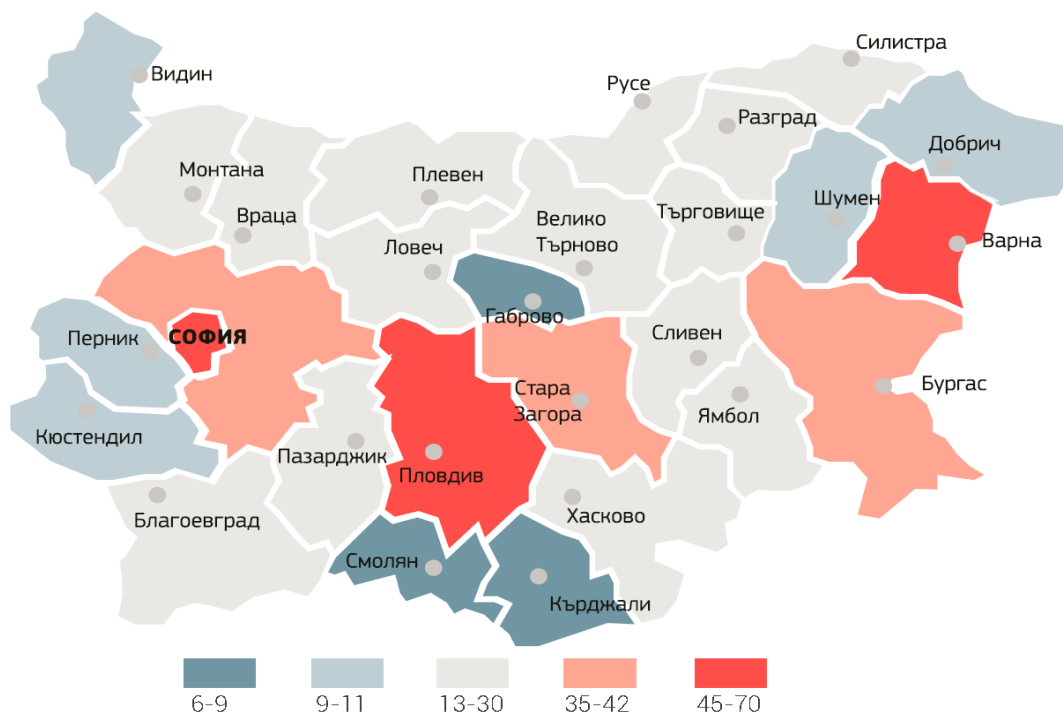
4. Пътнотранспортни произшествия по области и в община Габрово

Детайлна картина за пътнотранспортния травматизъм очертават данните за настъпилите ПТП с пострадали, разпределени по административни области. С изключение на 2015, 2018 и 2019 години област София (столица) е водеща в класацията на високия травматизъм с 1 092 тежки ПТП.

Най-малко ПТП с пострадали за целия период са настъпили в област Търговище през 2015 г. (средно 51 тежки ПТП за периода). Според териториалното разпределение по брой на загиналите, област Пловдив е с най-много загинали - средно 70 на година, следвана от област София (столица) - със средно 57 загинали и област Варна - със средно 45 загинали.

Областите с най-нисък среден брой загинали през същия период, съответно, са Смолян с 6, Кърджали със 7 и Габрово с 9. Според териториалното разпределение по брой на тежко ранените, област София-град е с най-много тежко ранени - средно 426 на година (фиг. 13), следвана от област Пловдив - със средно 235 тежко ранени и област Варна - със средно 227 тежко ранени. Областите с най-нисък среден брой тежко ранени на година са Търговище с 20, Габрово с 21 и Смолян с 24.

Карта 14. Разпределение на средния брой загинали при ПТП по области

Карта 15. Разпределение на средния брой тежко ранени при ПТП по области

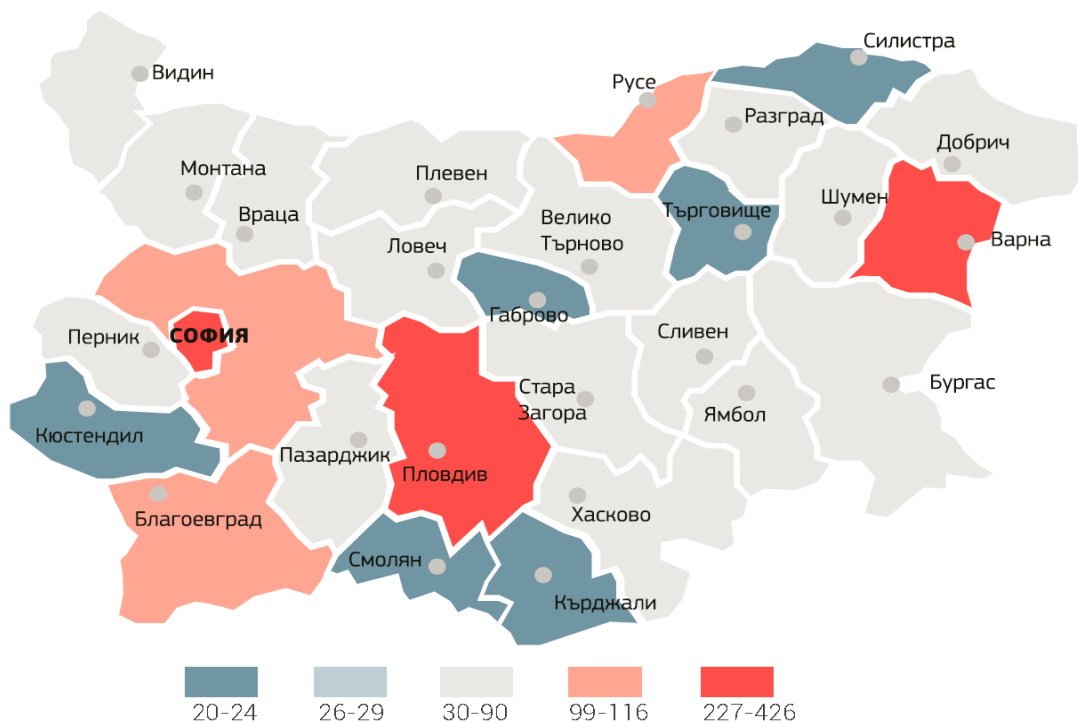

Таблица 50. Загинали в ПТП по области и години

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	средно
Общо	776	657	601	601	660	708	708	682	611	628	651
Благоевград	45	27	34	25	27	34	39	26	18	17	28
Бургас	39	44	44	37	43	40	36	42	33	29	39
Варна	54	31	38	45	45	60	40	37	48	46	44
Велико Търново	28	22	18	19	15	18	28	23	21	21	21
Видин	9	8	9	9	10	3	15	6	12	7	9
Враца	22	20	22	20	29	18	21	18	27	18	22
Габрово	7	8	4	9	16	11	11	7	7	6	9
Добрич	27	24	18	13	21	18	24	22	21	10	19
Кърджали	15	0	4	5	7	4	14	10	3	8	7
Кюстендил	9	8	11	7	16	14	8	10	4	17	11
Ловеч	13	18	24	16	23	30	34	42	21	26	26
Монтана	14	14	9	9	20	22	22	23	9	18	17
Пазарджик	24	24	20	37	17	32	21	36	15	23	25
Перник	12	4	12	9	11	6	14	12	9	14	11
Плевен	34	30	28	30	23	30	28	23	17	18	26
Пловдив	67	69	72	60	75	82	73	60	74	62	70
Разград	18	14	10	17	11	10	24	13	12	11	14
Русе	30	28	13	29	28	26	29	17	15	19	23
Силистра	14	21	18	11	18	15	16	21	13	18	17
Сливен	36	34	25	23	14	22	22	38	27	19	25
Смолян	2	4	6	4	8	8	4	7	5	4	6
София	51	36	31	37	34	35	25	49	42	41	37
София (столица)	82	58	50	51	57	63	42	37	51	75	54
Стара Загора	37	50	30	24	29	48	43	45	37	35	38
Търговище	21	11	11	13	23	12	11	15	14	18	15
Хасково	29	24	21	26	21	20	24	7	22	14	20
Шумен	19	14	11	11	11	16	24	24	18	17	17
Ямбол	18	12	8	5	8	11	16	12	16	17	12

Статистика за община Габрово

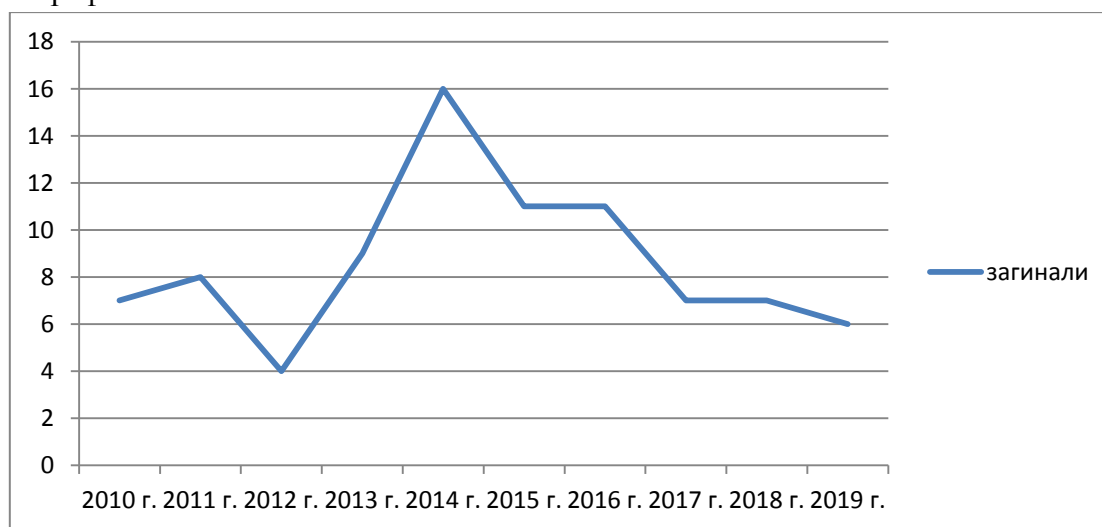
С 54 души на един кв. км. площ област Габрово е значително по-населена от област Смолян. Общата численост на населението е 108 404 души (НСИ: 2018). На територията са построени републикански и общински пътища с обща дължина от 1 425 км. (МРРБ: 2019). В област Габрово има регистрирани 62 951 превозни средства (МВР: 2019).

Областта е една от дестинациите за планински, културен и екотуризъм в страната. В областта има 73 категоризирани хотелски комплекса, които привличат както български, така и международни туристи. През 2018 г. са реализирани над 225 хил. туристически нощувки (НСИ: 2018). Със средно 9 загинали и 21 тежко ранени на година за периода област Габрово се нарежда на второ място по безопасност на движението по пътищата в страната.

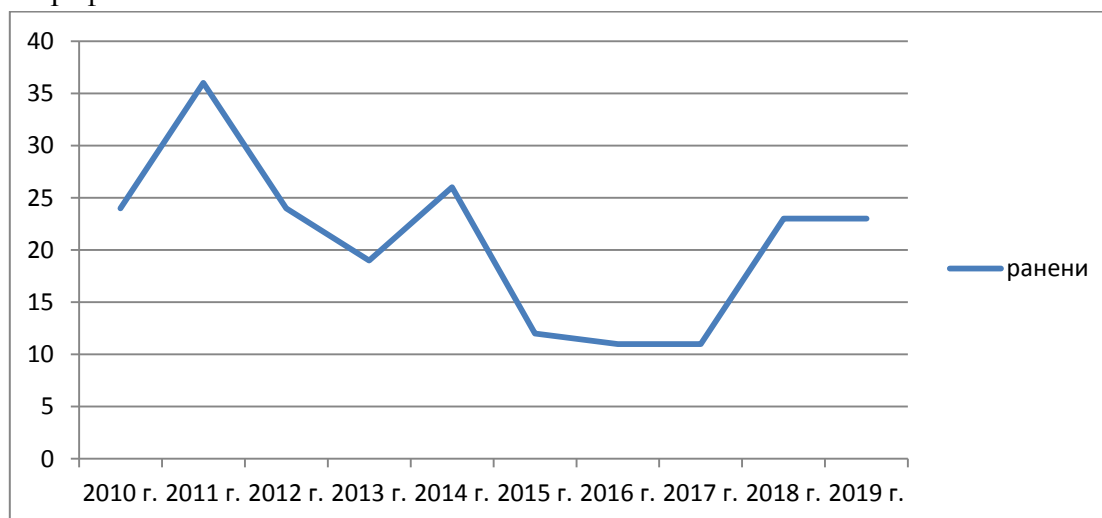
Различни фактори допринасят за ниските нива на пътния травматизъм в областта. След област София (столица) област Габрово е най-малката по територия в страната. В нейния обхват влизат само 4 общини (Габрово, Дряново, Севлиево и Трявна). Въпреки че през територията ѝ преминава една от най-натоварените пътни артерии - Първокласен път I-4 п.в. Коритна-Шумен, част от направление София-Варна, тя е разположена в голямата си част далеч от урбанизирани територии и транзитният трафик не се преплита с градския. Наблюдава се тенденция все по-голяма част от транзитния трафик по направление Север-Юг, който доскоро е използвал път I-5 Русе-Маказа, да преминава през алтернативния маршрут, осигурен от път II-55 Велико Търново-Свиленград, който се намира на територията на съседни области.

Значителна част от пътната инфраструктура в областта през периода е рехабилитирана, а общинските власти в Габрово и Севлиево, двете най-населени общини в областта, полагат значителни усилия за подобряване на градската среда.

Графика 31.

Графика 32.

В Националната стратегия за Безопасно движение по пътищата за град Габрово е записано следното:

Габрово - безопасна пътна инфраструктура

Габрово е сред общините с най-малко регистрирани ПТП със загинали през 2019 г. Сред основните приоритети на града е подобряването на пътната инфраструктура, която създава условия за развитие на жизнената среда, икономиката, културата и туризма.

Инвестициите в пътни проекти пряко допринасят за безопасната мобилност в Габрово, съчетавайки функционални инженерни решения и атрактивни архитектурни елементи. Те се изпълняват систематично от общинската администрация с финансиране от ЕС и общинския бюджет.

Новата пътна инфраструктура включва 6 кръгови кръстовища, ремонт на съществуващи съоръжения за безконфликтно преминаване на пешеходци в подлези, подобро регулиране на конфликтни точки със светофарни уредби, по-добро осветление и подобряване организацията на движението в най-натоварените участъци.

Ефектите върху пътната безопасност включват намаляване на скоростта в кръговите кръстовища, обособяване на регламентирани зони за пресичане, гарантиране на видима и ясно разпознаваема вертикална сигнализация, и хоризонтална маркировка, подземно преминаване на пътното платно без наличие на конфликтни точки между пешеходци и автомобили, подобро регулиране на транспортни и пешеходни потоци, по-добра видимост.

5. Фактори допринасящи за БДП

Изследването на факторите с влияние върху ПТП и травматизма е важен аспект в управление то на БДП. Осигуряването на по-добро разбиране на проблематиката е определящо за планирането на подходящите методи и мерки за въздействие. Влиянието на всички известни (и неизвестни) фактори е комплексно и взаимосвързано, като от статистическа гледна точка то е различно по сила и посока.

Науката не е в състояние да определи точно и количествено нито единичното, нито взаимното влияние на тези фактори. Ето защо, единствено многоаспектните мерки за подобряване на БДП могат да доведат до устойчиви резултати.

За намаляване на ПТП по пътищата е необходимо:

- Контрол върху скоростта;
- Контрол относно използването на предпазни колани и детски седалки;
- Контрол за използване на предпазни средства;
- Контрол върху използването на алкохол и други забранени вещества;
- Контрол относно разсейването на водачите на МПС поради използването на мобилни електронни устройства;
- Контрол чрез ГТП относно техническото равнище на автомобилите;
- Осигуряване на безопасна инфраструктура;
- Адекватна спешна медицинска помощ.

На национално ниво основните видове тежки ПТП са настъпили както следва:

- 36% сблъсък между МПС;
- 23% сблъсък с пешеходец;
- 20% сблъсък с препятствие;
- 13 % преобръщане на МПС.

6. Регулаторна рамка на политиката по БДП

- Приемане на законова дефиниция на понятието „безопасност на движението по пътищата“, която обхваща всички влияещи фактори, с оглед придаване на коректен съдържателен смисъл. Съществуващата в ЗП дефиниция за „пътна безопасност“ е в тесен контекст и е непълна. Тя е относима единствено към републиканската пътна инфраструктура;

- Трайно уреждане на обществените отношения в областта на БДП - Интегрираният подход „Безопасна система“ и постигането на нулева смъртност изискват законите и подзаконовите нормативни актове да уредят балансирано отговорностите на субектите, които: планират, проектират, изграждат и поддържат пътищата; взаимодействат с пътната система като участници в движението; отговарят за подготовката на водачите на превозни средства и спазването на правилата. Действащата нормативна уредба е сложна и обемна, често изменяна, а в определени случаи и противоречива. Твърде големият обем от подзаконови нормативни актове създава трудности при прилагането ѝ. Честите изменения на законите са индикация, че те не уреждат първично изцяло всички обществени отношения по материята;

- Възпроизвеждане на принципите на подхода „безопасна система“ - Обвързване на елементите, от които е изграден - инфраструктура, превозни средства, поведение на участниците в движението по пътищата, контрол, спасителна и спешна медицинска помощ за пострадалите при пътнотранспортно произшествие.

- Задълбочаване на взаимодействието между институциите при изпълнение на държавната политика по БДП - Координация и консенсус на действията на административните органи за съвместни действия в областта на БДП;

- Интегриране и планиране на политиката по БДП в дейността на компетентните институции на всички нива в държавната администрация - Към Националната стратегия за БДП 2011-2020 г. не е изработен единен план за действие с конкретни мерки, които пораждат ангажимент за отделните институции. Необходимо е плановост на политиката по БДП, в т.ч. чрез подготовка на секторни стратегии от страна на основните компетентни ведомства, разработване на план-програми на общинско и областно ниво, регламентиране, оптимизиране и активизиране на дейността на областните комисии по БДП;

- Контрол, отчетност и наблюдение на политиката по БДП на централно, областно и общинско ниво при наличие на подходяща електронна платформа с единен формат на данните - Необходимо е и извършване на наблюдение, в т.ч. набиране на информация за анализ, управленски контрол и вземане на решения; структуриране и прилагане на методология за набиране и обработване на данни по ключови показатели; преценка на мерките по БДП от гледна точка на техните резултати, въздействие и адекватност към потребностите на обществото.

- Бюджетна обезпеченост и финансова устойчивост на политиката по БДП - Мерките, свързани с безопасността на движението по пътищата, следва да бъдат предмет на многогодишно инвестиционно бюджетиране от страна на институциите. Последните следва да осигурят подходящо финансиране на планираните мерки по БДП, като приоритизират нуждите и прилагат принципа на разходна ефективност.

- Информационно обезпечаване на политиката по БДП - Констатираната недостатъчност на данните за ПТП следва да бъде преодоляна, като се обследва в цялост механизмът за настъпване на пътните инциденти по отношение на точните причини и ефект върху участниците в движението. Пълните и обективни данни са важен източник за формиране на коректни заключения в анализа на ПТП, за извършване на научноизследователска и развойна дейност в областта, не на последно място - за формиране на политики, които предвиждат максимално подходящи мерки за въздействие. Поддържаните бази данни на отделните институции с компетенции по БДП следва да бъдат синхронизирани;

- Повишаване на административния капацитет на работещите в държавната администрация в областта на БДП - Съществува дефицит на обучени кадри на всички нива. Това особено се отнася за областно (координационно) и общинско ниво (където в повечето случаи функциите на служител, отговорен за тази дейност, се изпълняват по съвместителство и от хора без подходящи познания). Дейността на българските общини и областните комисии по БДП следва да бъде припозната и подпомогната;

- Интегриране на ресурса на цялото общество при формиране на държавната политика в областта на БДП - Ефективно използване на капацитета на научните и академичните среди, неправителствените организации, бизнеса и гражданската общественост като важни партньори в усилията за опазване на човешките живот и здраве;

- Разработване и изпълнение на единна комуникационна стратегия в областта на БДП - През годините в България множество институции, неправителствени организации и частни компании са били ангажирани с обществени каузи, целящи повишаване на БДП. Изпълнените кампании и дейности са многобройни, а областите на въздействие - многостранни. Анализът на изминалото десетилетие показва, че липсва единна координация на процесите по информация и публичност. Често паралелно протичат различни инициативи, насочени към сходни аспекти от безопасността на пътя, независимо една от друга. Това, от една страна, води до множество послания, които объркват обществото, а от друга - ресурсът на техните инициатори не се използва оптимално.

7. Основни дефицити и области за въздействие върху БДП

- Идентифициране на основните групи нарушения на водачите на превозни средства - Те могат да се отнесат към две групи: несъзнателни грешки - в основата им е недостатъчно ниво на определени качества от познавателната и/или психомоторната сфера (отклоняване на внимание, неразпознаване на опасност, неправилна реакция поради незнание, неопитност, неосъзнаване на последствията, здравословен проблем, умора и стрес); съзнателни грешки - тези на взето решение, при които водачът знае, че неговите действия могат да бъдат опасни за участниците в движението, но не се съобразява с това;

- Изследване на мотивите за рисковото поведение на водачите - Според проведено през 2019 г. национално-представително социологическо проучване близо половината от запитаните определят като водещи причини за превишаване и/или несъобразяване на скоростта мощните автомобили, които увличат водачите им, както и голямата вероятност да не бъдат санкционирани. Употребата на алкохол преди шофиране е неприемлива за повечето запитани. За някои от тях, обаче, консумацията на чаша вино или бира е допустима. Най-притеснителни са отговорите на тези, за които приемането на алкохол преди шофиране не е проблем, стига това да не бъде регистрирано от контролните органи;

- Изследване на мотивите за рисковото поведение на пешеходците - Следва да се проучват причините, свързани с извършването на нарушения от тези участници в движението по пътищата. Това е особено валидно за най-уязвимите групи - малките деца, учениците и по-възрастните пешеходци;

- Задълбочен анализ на причинно - следствените връзки между поведението на участниците в движението и настъпило ПТП - с оглед обективност на данните, коректност на статистическите заключения и адекватност на мерките за въздействие. Типичните грешки в поведението следва да бъдат идентифицирани и изследвани.

- Превенция на рисковете за здравето и живота на децата при взаимодействието им с пътната система - като участници в движението по пътищата. Оптимизиране на системата за обучение по БДП в детските градини, училищата и центровете за подкрепа на личностното развитие. Осигуряване на безопасен транспорт на деца и ученици при организиран превоз, свързан с учебна или извънучебна дейност;

- Подготовка на образовани, обучени и информирани водачи, притежаващи квалификация и отговорно поведение за безопасно управление на пътни превозни средства - Усъвършенстване на обучението на кандидат-водачите в системата за придобиване на правоспособност, в т.ч. центровете за подготовка, методиката за полагане на изпит, медицинските и психологическите изследвания;

- Концептуално и целенасочено въздействие върху поведението на участниците в движението по пътищата - в контекста на учене през целия живот, в т.ч. предучилищно образование, общо училищно образование, професионално образование и обучение в центровете за придобиване на правоспособност, висше образование, продължаващо добиване на знания и умения;

- Насърчаване на придвижването с транспорт, алтернативен на личните автомобили - Кампанийно въздействие за устойчива мобилност на хората в градовете за поощряване използването на алтернативни форми на придвижване - пеша, с велосипед, с обществен транспорт, чрез споделено ползване на един автомобил и други;

- Обръщане на специално внимание на рискови категории водачи - млади, начинаещи, възрастни над 65 г., лица с намалена подвижност, мотоциклетисти и мотопедисти. В световен мащаб процентът на смъртни случаи сред водачите на възраст между 15 и 24 години е два пъти по-висок от този сред по-опитните водачи. Когато нов водач загива при пътен инцидент, често загиват и други хора. Този висок риск е обусловен от комбинация от фактори, включително биологичните и социалните характеристики на възрастта. Те определят възприемането на риска от младите хора, водят до повишаване на социалната активност и на натиска от страна на връстниците.

По отношение на по-възрастните водачи следва да се отбележи, че травматизмът вследствие на ПТП (нараняване и смърт) е в пъти по-висок. Това дава основание за провеждане на допълнителни изследвания на проблематиката с оглед защита на рисковите категории водачи;

- Интегриране на ресурса на транспортната психология по отношение на водачите, които са системни нарушители - Разработване на цялостна концепция за прилагане на различни програми за превенция и въздействие с цел промяна в нагласите и поведението им. Концепцията следва да се изгради на базата на научно обосновани действия след извършване на задълбочен анализ на научната литература, провеждане на научно изследване на национално ниво, обработка и интерпретация на резултатите;

- Въвеждане и прилагане на система от мерки за предпазване на служителите в публичната администрация при взаимодействието им с пътната система - Тя включва провеждане на инструктажи за БДП на служителите, използване на безопасни и изправни служебни автомобили, проверка на техническото състояние на превозните средства преди употребата им; проверка и контрол на годността на водачите на служебни автомобили, в т.ч. за употреба на алкохол; провеждане на курсове за служителите по оказване на първа помощ и др.;

- Повишаване на обществената чувствителност към темата за БДП - Системно въздействие върху осведомеността относно рисковите фактори за безопасността на движението по пътищата и предприемане на мерки за превенция чрез широки социални кампании. Развитие на социално отговорна организационна култура за БДП, в т.ч. в частния сектор.

8. Нискоконфликтна пътна инфраструктура

Пътната инфраструктура е основен елемент на транспортната система, който осигурява мобилността на хората и същевременно оказва огромно влияние върху безопасността на движението по пътищата. Инфраструктурата следва да осигурява оптимални условия за придвижване на всички участници, като изпраща ясни и разбираеми послания към тях, предпазва ги от грешки, а в случай на допускане на грешки, е щадяща към последствията. Когато безопасността е интегрирана в процеса на планиране, проектиране, строителство и поддържане на пътищата, може да се постигне сериозно намаление в нивото на травматизма. Адаптирането на инфраструктурата към нуждите на уязвимите участници в движението способства за осигуряване на тяхната по-висока защита.

Развитата и нискоконфликтна пътна инфраструктура е предпоставка за безопасна мобилност на хора и стоки, икономически растеж, конкурентоспособност и териториално сближаване. Това изисква съвместима и взаимосвързана транспортна мрежа, която може да предложи достъпност, оптимални връзки между видовете транспорт, управление на трафика въз основа на обща база данни, сигурност, намалено въздействие върху околната среда, рентабилност и оптимизация на разходите за експлоатация и поддържане.

ЕК полага системни мерки, за да гарантира, че на ниво ЕС са създадени необходимите стандарти за безопасност, които обхващат пътищата и всички видове транспорт, така че да се минимизират рисковете от възникване на ПТП със загинали и тежко ранени. Целта е обръщане на повече внимание на планирането, проектирането, изграждането и поддържането на пътната инфраструктура с оглед на безопасността ѝ. За да се гарантира висока степен на безопасност на пътищата в рамките на ЕС, държавите членки следва да прилагат насоки относно процедурите за нейното управление. Това включва:

- стратегически сравнителен анализ на въздействието върху безопасността на нова или съществено изменяна мрежа;
- систематична проверка за безопасността на пътните проекти във всичките им етапи - от планиране до експлоатация;
- установяване, анализиране и категоризиране на участъци, по които са настъпили голям брой ПТП със загинали в съотношение с пътния поток;
- класифициране на части от съществуващата пътна мрежа според потенциала им за повишаване на безопасността и за икономия на свързаните с ПТП разходи;
- периодична проверка на характеристиките и недостатъците на пътищата, която налага дейности по поддържане от гледна точка на безопасността.

Основни дефицити:

- Интегриране на пътната безопасност в цялостния инвестиционен процес на АПИ и общините като стопани на пътищата - Разработване и прилагане на методика за планиране и управление на дейностите по републикански пътища, общински пътища и улици. Изпълнение на целенасочени инвестиции в пътни участъци с най-висока концентрация на ПТП и/или с най-висок потенциал за намаляване на риска от ПТП. Планиране и бюджетиране на приоритетни мерки от институциите, отговорни за стопанисване на пътната инфраструктура, с максимален ефект върху безопасността;
- Ефективно покритие на страната с пътна мрежа предвид неравномерното в регионален план обезпечаване с автомагистрала и пътища I клас - Пътните направления в посока изток – запад са много по-добре развити от тези в посока север – юг, което до голяма степен е обусловено от релефа. По-високата гъстота на изградените автомагистрала и първокласни пътища в Североизточен, Югозападен и Югоизточен район на страната определя по-добрата им достъпност и комуникативност. България все още изостава в процеса на изграждане на основната трансевропейска мрежа;
- Повишаване на качеството на съществуващата пътна мрежа - През последните 10 години България отбелязва интензивно развитие в областта на пътното строителство, но по-голямата част от мрежата е изградена преди повече от 20 години. Това изисква влагането на значителни финансови ресурси за извършване на ремонт и текущо поддържане. Развитието на инфраструктурата е изключително времеемък и капиталоемък процес. По тази причина подобренията се извършват поетапно и в условията на разходване на ограничен финансов ресурс. Това обуславя все още незадоволителното техническо състояние на определени елементи от системата, както и съществуващите териториални различия;

- Развитие на толерантни към човешките грешки пътища, осигуряващи универсална мобилност при подхода „безопасна система“ и смекчаващи рисковете на градската среда - Безопасна експлоатация на съществуващата пътна инфраструктура:

- * идентифициране броя и мястото на инцидентите по тип потребител на пътя;

- * анализ на риска за всяка група потребители; установяване на опасните участъци с оглед предприемане на коригиращи мерки;

- * извършване на оценка на безопасността и прилагане на доказани инженерни решения; управление на скоростта в процеса на проектиране и експлоатация на пътната мрежа.

- Фокус върху основните елементи, свързани с безопасността - сигнализация, в т.ч. маркировка и крайпътно пространство - Прилагане на интегриран и планов подход при управление на дейностите по ремонт и поддържане. Приоритетното подновяване на асфалтовото покритие, което изисква по-големи ресурси за сметка на средствата за маркировка, сигнализация и почистване на банкетите, има понякога обратен ефект по отношение на безопасността;

- Обективна оценка на съществуващата организация на движение и развитие на интелигентни транспортни системи за управление на трафика - Същите са много важни, съставени както от единен контролен център, така и от отделни елементи, функциониращи по автомагистралите и скоростните пътища;

- Насищане на пътните артерии с контролно-технически средства - Задълбочена координация между службите на Пътна полиция и АПИ. Осигуряване на преброителни рамки за автоматизирано събиране на информация за интензивността на трафика;

- Обследване на състоянието на цялата пътна инфраструктура с прилагане на процедури за управление на безопасността - Необходимо е извършване на цялостна оценка на безопасността на пътната мрежа, която включва анализ на риска от настъпване на ПТП, преглед на проектните характеристики на пътя и участъците от пътната мрежа, които са в експлоатация повече от три години и по които са ставали голям брой тежки произшествия, съотнесени към пътния поток. Процедурите по управление на безопасността на пътната инфраструктура следва да се прилагат за пътищата от трансевропейската пътна мрежа, за автомагистралите, за първокласните пътища и за пътищата, финансирани със средства от ЕС;

- Изпълнение на мерки за градско планиране и развитие - Разработване на планове за устойчива градска мобилност, които обвързват потенциала за растеж на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората и устойчиво развитие на териториите;

- Интегриране на пътната безопасност в дейността на общините по изграждане и поддържане на общинската пътна и улична мрежа - Изпълнение на инженерни мерки, включващи пътни платна, тротоари, банкети, велоалеи, места за паркиране, подлези и надлези, мостове, спирки на градския транспорт, крайпътни пространства и др. Въздействие върху настилки, хоризонтална маркировка, вертикална сигнализация, осветление, ограничителни системи, растителност, поставени рекламни съоръжения и крайпътни обекти, други.

- Развитие на достъпни, удобни и безопасни транспортни връзки и градски транспорт - които да предложат ефективна алтернатива на придвижването с леки автомобили;

- Намаляване на трафика и задръстванията в градовете - Извеждане на транзитния трафик извън населените места за успокояване на движението на входно - изходните артерии, през които преминават транзитно трасета от републиканската пътна мрежа, в т.ч. чрез изграждане на обходни пътища;

- Изпълнение на мерки за защита на уязвимите участници в движението - Инфраструктурно обезпечаване и обезопасяване на пешеходното и велосипедното движение; специално обезопасяване на зоните на учебни и детски заведения;

- Засилване ролята на областните комисии по БДП за подобряване на пътната безопасност - Поставяне на акцент върху разработването на годишни план-програми за подобряване на БДП на областно ниво в условията на тясно взаимодействие и координация между службите на общинските администрации, областните пътни управления и областните дирекции на МВР. Извършване на съвместни огледи на състоянието на общинската и уличната пътна инфраструктура преди летния сезон, началото на учебната година и зимния сезон.

9. Състояние на автомобилния парк и връзка с БДП

Напредъкът в технологиите, нарастващият брой автомобили и усложняването на транспортните системи са свързани с развитието и въвеждането на все повече изисквания към стандартите за пасивна и активна безопасност на превозните средства.

Регламентацията и контролът, свързани с техническото състояние на автомобила - прегледи, проверки и ремонт, са от голямо значение за безопасността на превоза на хора и товари.

Набирането и анализа на данни за влиянието на превозните средства при настъпване на пътнотранспортни произшествия и травматичните последствия от тях е ключова предпоставка за разкриване на точните причинно-следствени зависимости при пътните инциденти.

Дефицити:

- Поетапно обновяване на автомобилния парк - В България средната възраст на автомобилния парк е висока. Увеличеният внос на употребявани автомобили в страната на възраст над 10 години е свързан с повишаващите се ограничения в държавната политика за обновяване на парка в други държави-членки на ЕС през последните години. Това има връзка и с техните системи за активна и пасивна безопасност. Необходимо е засилване на изискванията към проверките за техническа изправност на употребяваните автомобили при първоначалната им регистрация, както и внедряване на допълнителни системи за безопасност в по-старите автомобили, в които такива липсват;

- Оптимизиране на контролната дейността на ИААА - Усъвършенстване на нормативната регулация. Осигуряване на оборудване за извършване на крайпътни технически проверки и прилагане на система „горещ списък“ за осъществяване на контрол на различни видове МПС. Прилагане на интегрирана информационна система при осъществяване на контролната дейност;

- Повишаване качеството на извършваните ремонти и техническото обслужване на превозните средства - Голяма част от ремонтите на автомобили се извършват от нерегистрирани сервиси, които не спазват изискванията на производителите за техническо обслужване и не носят отговорност за качеството на извършените ремонти;

- Формулиране на държавна политика за управление и развитие на автомобилния парк и въвеждане на регулаторни инструменти за подобряване на безопасността, икономичността и екологичността на автомобилите;

- Изследване на връзката между техническото състояние на превозното средство, настъпило ПТП и последствията от него - Трудно могат да се изведат статистически значими заключения относно влиянието на възрастта на превозното средство за попадането му в ПТП. Основна причина за това е, че факторите, които водят до настъпване на произшествие, са комплексни. Много по-видна е зависимостта между възрастта на автомобила и тежестта на последствията при ПТП;

- Повишаване безопасността на транспорта, превозващ пътници и опасни товари - Изпълнение на изискванията на ЕС относно критериите за безопасност на ППС, които осъществяват обществен превоз на пътници и превоз на опасни товари. Повишаване отговорността на работодателите по отношение на изискванията към водачите и техническата изправност на превозните средства, с които се извършва подобен превоз. Товарните автомобили и автобусите следва да бъдат оборудвани с усъвършенствани системи, които да регистрират пешеходци и велосипедисти, намиращи се в непосредствена близост, и значително да намалят зоните без видимост около превозното средство. Системите могат да се интегрират и в по-стари товарни автомобили и автобуси;

- Надграждане на разработения през 2019 г. анализ на автомобилния парк - Той представлява отправна точка за системен процес на преглед и обобщаване на информацията в областта, и за устойчиво отчитане на автомобила като определящ фактор за безопасността на движение по пътищата.

10. Спешна медицинска помощ за намаляване на травматизма

Оказването на спасителна дейност и спешна медицинска помощ в рамките на първите минути след настъпване на пътнотранспортно произшествие е от ключово значение за овладяване на травмата, ограничаване на инвалидизацията и намаляване на смъртността. Координираните действия на компетентните органи за кризисен мениджмънт са в основата на процеса на управление и справяне с последствията от ПТП.

Този процес включва организация, координация, комуникация и контрол между институциите с единни принципи, стандартни оперативни процедури, адекватно разпределение на отговорностите и интегрирана комуникационно-информационна система. ПТП се характеризират с бързо протичане, ограничена информация и опит на участниците в тях, полиетиологичен (от много причини) основен поразяващ фактор, необходимост от срочно оказване на техническа и медицинска помощ.

Изследвания сочат, че намаляването на времето между получаването на травматичната увреда и оказването на компетентна спасителна и медицинска помощ, е от особена важност за ограничаване на тежестта на пътнотранспортния травматизъм.

По данни на СЗО оказването на компетентна медицинска помощ в рамките на първите 10-15 минути след ПТП е от ключово значение за намаляване на смъртността и ограничаване на инвалидизацията.

Намаляването на времето за оказване на адекватна медицинска помощ от 25 на 15 минути може да намали смъртността с една трета. Систематизираното обучение на спасителните екипи от всички институции може да съкрати значително времето за освобождаване и пренасяне на пострадалите до безопасна зона с цел по-навременно оказване на адекватна медицинска помощ.

На мястото на произшествието се извършва оценка на естеството и вида на ПТП, освобождаване и триаж на пострадалите, първоначална бърза оценка. „АВС“, включваща проверка проходимостта на дихателните пътища, вида на дишането и нарушение на кръвообращението. След това се прилага скала за точково оценяване на травмите, настъпили в отделните анатомични области на тялото.

IX. Парково и улично осветление

1. Осветителни тела

Съществуващото улично осветление на територията на град Габрово е изпълнено основно с осветители с натриеви лампи с високо налягане, част от осветителите са подменени със светодиодни. През последните години системата постоянно се разширява, като на неосветените места се монтират нови светодиодни осветители. Състоянието на съществуващите осветители е сравнително добро, но те се намират в края на техническия си и експлоатационен живот. Това води до влошаване на техните светло и електротехнически показатели и до увеличаване на риска от повреди в осветителното тяло. Осветителни тела в град Габрово са 6 673 бр.

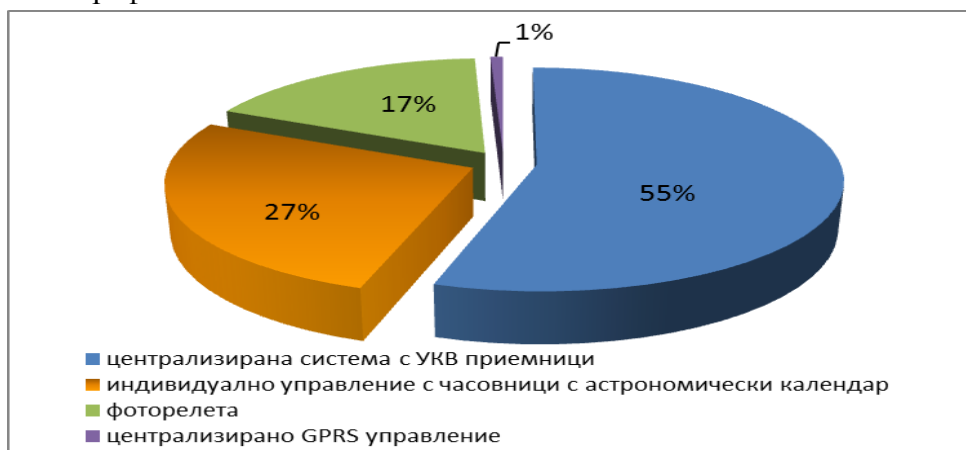
Съществуващото улично осветление в селата на територията на община Габрово е изпълнено със светодиодни осветители и с осветители с натриеви лампи с високо налягане.

По проект „Реконструкция на общинско улично осветление“ и по проект „Модернизиране на уличното осветление в община Габрово“, финансиран от Международен Фонд Козлодуй, са подменени съществуващите не енергоефективни осветителни тела в кметствата Армени, Балани, Враниловци, Гиргини, Гръблевци, Гъбене, Дебел дял, Драгановци, Здравковец, Зелено дърво, Златевци, Камешица, Кметовци, Кози рог, Лесичарка, Мичковци, Музга, Новаковци, Поповци, Райновци, Стоевци, Яворец със светодиодни осветители. Подменени са 2691бр. осветителни тела, от които 2607бр. – 35W и 84 бр. – 70W.

Кметствата Борики, Донино, Думници, Жълтеш, Трънито, Чарково са с натриеви лампи високо налягане /НЛВН/ 50W.

На територията на цялата община има монтирани около 12 500 броя осветители и се поддържа изключително висока функционалност на системите за осветление.

Графика 33.

Касети в селата на територията на община Габрово са 180 бр. с централизирано GPRS управление. Изградено по Проект „Реконструкция на общинско улично осветление“ и под проект „Модернизиране на уличното осветление в Община Габрово“, финансиран от Международен Фонд Козлодуй.

2. Кабелна и въздушна мрежа

Електрическата мрежа, захранваща уличните осветители в град Габрово е от кабелен и въздушен тип. В централната градска част и в районите с метални и тролейни стълбове електрозахранването е кабелно, а при железобетонните стълбове в крайните квартали на града, мрежата е с въздушно захранване. Общата дължина на подземните кабелни линии за захранване на улично осветление в гр. Габрово е около 100 км, на въздушните УИП около 60 км, а на въздушните 115 км.

В селата на територията на община Габрово, по-голяма част от въздушната мрежа е собственост на електроразпределителното дружество. Където мрежата на ЕРП-то е 5 проводна се ползва тяхната нула, а където мрежата е с УП се опъва наш независим УП или проводник, който изпълнява ролята на нула.

3. Стълбове

Приблизителната бройка на стълбовете в град Габрово собственост на община Габрово е 3239 бр. Железобетоните стълбове на територията на селата в община Габрово са собственост на електроразпределителното дружество, като има единични бройки стомано-тръбни стълбове, които са собственост на община Габрово.

Поддръжката на Уличното осветление на територията на общината към момента се извършва от ОП „Благоустрояване“.

Със сключения декември 2020 г. договор с предмет: „Внедряване на енергоспестяващи мерки, модернизация и ремонт на уличното осветление на град Габрово чрез договор с гарантиран резултат“ и срок на изпълнение 106 месеца, ще се даде възможност да се подобри енергийната ефективност и да се модернизира уличното осветление в града. Проектът предвижда подмяна на съществуващите осветителни тела с натриеви лампи високо налягане с нови енергоефективни светодиодни осветители и изграждане на нова система за мониторинг и управление на уличното осветление.

Х. Зелената инфраструктура на град Габрово

1. Характеристика на зелената инфраструктура в гр. Габрово

Местоположението на града изключително благоприятства създаването и поддържането на висококачествена градска и обкръжаваща града среда. Зелената система на Габрово предоставя благоприятни екологични условия. Тя се състои от големи паркови площи и по-малки градини и скверове, разпределени сравнително равномерно и свързани чрез естествените зелени коридори по поречията на р. Янтра и притоците ѝ, както и чрез уличното озеленяване. Допълвана е от зелените площи със специфично предназначение и озеленените площи за ограничено обществено ползване. Общите зелени площи (според проучвания на ИПГВР към 2012 г.) възлизат на над 2 750 дка, без да се включва дворищното озеленяване в жилищните територии, както и други зелени площи в строителните граници на града.

2. Основните зелени площи за обществено ползване са

- **Парк „Баждар”** – разположен в непосредствена близост до административния център на Габрово с площ от около 16 ха (от които близо 9,5ха в регулация). На територията му се намира нефункциониращ към момента Летен театър, обособен като самостоятелен УПИ, за който вече има спечелен проект и предстоят инвестиции. През парка преминава ул. „Алеко Константинов”, по която се осъществява транспортния достъп до МБАЛ „Д-р Тота Венкова”, част от корпусите на Технически университет (ТУ) – Габрово и студентските общежития. Растителността на територията на парка е в сравнително добро фитосанитарно състояние, но е необходима цялостна реконструкция. Пешеходните пространства и площадки са напълно амортизирани, а поддържането на парка на практика е преустановено преди повече от 20 г. Частично се подрязва самораслата растителност около главните стълбища и алеи, осигуряващи пряк пешеходен достъп от градския център и жилищните квартали в района;

- **Парк „Маркотей”** – планиран като част от градска рекреационна зона, обхващаща още градски басейн и незавършен колодрум, е разположен на 3 км южно от административния център на гр. Габрово. В близост до парка са разположени ВЮУ „Иван Вазов” и Дом за хора с физически увреждания. През 2015 г. чрез ОП „Регионално развитие“ 2007-2013 завърши цялостната реконструкция на парка. Изградени са три нови обслужващи сгради, възстановени са мостчетата, стълбищата. Всички алеи са изпълнени с нова настилка, като част от алейната мрежа е променена, съобразно новото функционално разпределение на парка. Състоянието на растителността в „Маркотей” през последните години многократно е оценявано от различни комисии, като са предприети мерки за премахване на суха, опасна и самонастанила се растителност. Същевременно ежегодно задължение на поддържащия парка персонал, е подмяната на изсъхнала/ неприхваната растителност, засаждане на нови декоративни растения, обогатяване на видовия състав и поддържане на сезонна и многогодишна цветна растителност в представителните части на парка;

- **Парк „Кольо Василев – Обов”**, разположен в североизточната част на града и известен като парк „Колелото”. Паркът, заедно с околните вътрешноквартални пространства, е напълно реконструиран по проект BG16RFOP001-1.016-0001 „Габрово – инвестиции за изграждане на съвременна градска среда“;

- **Градината до Драматичен театър „Рачо Стоянов“ и Регионална библиотека „Априлов-Палаузов“**, разположена в административния център на града, срещу сградите на Община Габрово, Съдебна палата и Областна администрация. В рамките на проект BG161PO001/1.4-05/2009/0047 „Създаване на привлекателна физическа среда на град Габрово чрез интегрирани мерки за градско възстановяване и развитие“, ОП „Регионално развитие“ 2007-2013, е направена рехабилитация, включваща ремонт на съществуващата детска площадка, изграждане на автоматизирана поливна система, рехабилитация на алейната мрежа и елементите на прилежащата надземна инфраструктура, изграждане на система за безопасна градска среда и превенция на риска, посредством система за видеонаблюдение. През 2016 г. е възстановен фонтана;

- **Градината пред Глинените гърнета** представлява централна градска градина, разположена в историческия център на Габрово, в близост до църквата „Св. Троица“, паметника на културата „Дечкова къща“ и обновения кв. VI-ти участък, и попада в обхвата на пешеходната зона – ул. „Радецка“, между сградите на църквата „Успение Богородично“ (недвижима културна ценност с категория „национално значение“) и „Умниковото училище“ (недвижима културна ценност с категория „местно значение“). Създадена е през 60-те години на XX в., реконструирана в началото на 90-те. През 2001 г. на територията ѝ е изградена детска площадка, която е основно обновена през 2010 г. Тези частични подобрения, правени инцидентно и спорадично през различни периоди, несъгласувани и несинхронизирани едно с друго, са довели до смесването на различни стилове, използвани са разнообразни строителни материали, с които са изградени разнородни по своя характер декоративни елементи, а наличната растителност е несъобразена с цялостния облик на градината и нейната функция в урбанизираната среда. Предвид местоположението и значимостта ѝ, Община Габрово предприе дейности по нейното цялостно обновяване, изпълнявани от ОП „Благоустройство“ и финансирани от бюджета на общината. Очаква се реконструкцията да приключи през пролетта на 2021 г.;

- **Градината до Шиваров мост** - централно място в нея заема паметника на капитан дядо Никола, а разположението ѝ в близост до пазара, я прави подходяща за целогодишен отдих. Липсата на друга обособена зона за отдих и рекреация в района, обслужваща съвременните изисквания на гражданите, както и обновените в близост зелени зони в рамките на проект BG16RFOP001-1.016-0001-C02 от 08.12.2017 г. „Габрово – инвестиции за изграждане на съвременна градска среда“ (междублокови пространства, изграждане на кръгово кръстовище Шиваров мост), наложи реновирането и на градината. През 2018 и 2019 г. площта беше изцяло обновена със средства от бюджета на Общината и с усилията на ОП „Благоустройство“, като на територията ѝ е премахната самонастанила се и опасна растителност, изградено е парково осветление и поливна система, алейната мрежа е обновена, реновирана е съществуващата детска площадка, засадена е декоративна растителност, монтирана е нова паркова мебел;

- Към озеленените площи за обществено ползване спада и уличното озеленяване, изпълняващо ролята на свързващо звено във всяка зелена система, обвързвайки всички озеленени площи в една обща система от публични пространства и места за отдих.

Освен във функционално отношение, екологичната роля на уличните насаждения е незаменима, тъй като те спомагат за създаването и поддържането на условия за една нормална и здравословна жизнена среда чрез предоставяне на сянка, топлинна изолация, защита от влага и вятър, подобрене качеството на въздуха, намаляване на шума, повишаване влажността на въздуха и намаляване на повърхностния отток, което снижава вероятността от наводнения. Уличното озеленяване е добре развито по основните и по-големи артерии, но почти липсва в идеалния център на града, поради малката ширина на уличната мрежа. В основната си част то е в сравнително добро състояние, но на места се нуждае от спешна реконструкция, включващо цялостна подмяна на видове, подходящи за района на Габрово и устойчиви на градска среда и замърсяване;

- **Озеленените площи за ограничено ползване** са най-широко застъпеното допълващо озеленяване на територията на населените места. От особено важно значение са междублоковите пространства, които отчасти компенсират липсата на паркови площи за ШОП, придават чувство за ‘мащаб’ в жилищните комплекси, подобряват микроклимата и изпълняват важни рекреационни функции, създавайки разнообразна среда за отдих, спорт и забавления. Въпреки значителния си териториален обхват, те не подлежат на нормиране и не могат да заместят основните площи за ШОП. На територията на града междублоковите пространства са с площ над 500 дка, като с най-голям дял са в жилищните квартали с комплексно застрояване – предимно в кварталите Младост, Трендафил, Русевци, Бичкиня. В по-голямата си част те са в задоволително до лошо състояние;

Частично има реконструирани детски площадки, но липсват спортни площадки или съществуващите са в недобро състояние, липсват организирани места за пасивен отдих и осъществяване на социални контакти. Голяма част от терените не са подравнени, което възпрепятства качествено им поддържане и са пълни със самонастанали се дървесна и храстова растителност, строителни и битови отпадъци, което налага поетапно да се вземат необходимите мерки за превръщането им в добре изглеждащо и безопасно за живущите място, което същевременно ще подобри условията на обитаване и улесни поддържането им. В някои междублокови пространства се наблюдават т. нар. ‘общностни’ градини, които са добър начин за усвояване, стопанисване и социализация на тези пространства.

През последните няколко години Община Габрово е предприела действия по възстановяване на уличната мрежа в някои от кварталите и последващо паркоустройство, изпълнявано със собствени средства чрез ОП „Благоустройство“. Към момента частично реконструирани са зелени площи в кв. Младост и кв. Трендафил 1. Предстои обновяване на зелените площи в кв. Трендафил 2 след приключване на СМР по рехабилитация на пътната мрежа.

Добра практика, макар дейностите и местата за интервенция да са частични, са инициативата на Община Габрово „Да превърнем сивото в зелено“, както и кампанията „Зелено Габрово“, които имат за цел да обновят частично междублокови пространства с доброволния труд на общността и предоставени материали от Общината.

РАЗДЕЛ Г - МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВА ГРАДСКА МОБИЛНОСТ

І. Първи насоки

Центърът на града е изпълнен с различни активности, които привличат силен трафик. От увеличеното търсене през последните години, особено в централна градска част, натискът от автомобили нараства. Анализът на настоящата ситуация показва, че транспортната система на града е под непрекъснат натиск от нарастващите нива на моторизация и прекомерно използване на лични автомобили. Автомобилът се превърна в символ на социален статус, възприеман от мнозина като средство за свобода в мобилността - без ограничения, свързани с разписания, спирки и работно време.

Автомобилите водят след себе си проблеми с паркирането, замърсяването на въздуха, шум, ПТП, влошено качество на градската среда и др.

Политиките за градско планиране до скоро се опитваха да отговорят на нарастващите нужди на автомобилния транспорт с изграждане на нова и разширение на съществуващата улична инфраструктура с цел облекчаване на трафика и намаляване на задръстванията. Опитът на много градове в света показва, че инвестициите в инфраструктура, облекчаваща автомобилното движение не решават генерално проблемите с трафика и задръстванията, а точно обратното, създават трафик. Новата инфраструктура води до временно облекчаване на трафика в отделни части от града, което стимулира още повече хора да използват личните си автомобили, до допълнителен трафик и задръствания. Продължаването на този порочен кръг не е устойчив модел на градско планиране от гледна точка на околна среда и качество на живот.

С модела на „обърнатата пирамида”, в която най-голям приоритет се дава на пешеходното и велосипедното движение, обществения транспорт, споделената мобилност и най-накрая е личният автомобил е единствен начин за справяне със ситуацията.

Схема 3.

Източник: Силвия Чакърва - (Не)възможното пешеходство в София

В повечето случаи, успешните подходи включват комбинация от насърчаващи и ограничаващи мерки с необходимите политики. От една страна, това са инвестиции и стимули в развитието на интегриран, бърз и удобен обществен транспорт, велосипедно и пешеходно движение, системи за споделена мобилност и др. От друга страна, всички успешни модели включват и различни начини за ограничаване на автомобилното движение, особено в централните части на града – физически ограничения, умишлено забавяне на автомобилния трафик, до пълна забрана за автомобили в определени зони.

За да отговори на предизвикателствата на времето, Община Габрово трябва да изгради нов модел на градска мобилност, базиран на устойчиви форми на транспорт и отворен към технологичните иновации. Това изисква управляващите в Община Габрово, както и мнозинството от гражданите, да се обединят зад една обща визия за развитие на нов устойчив модел на градска мобилност в община Габрово.

Планът за устойчива градска мобилност на община Габрово предлага своя представа за това как трябва да изглежда транспортната система на града. Хоризонтът на ПУГМ до 2030 г. е достатъчно дълъг, за да се дефинира амбициозна визия и цели за развитие на градската мобилност в две направления:

- Мерките предприети за развитие на всички сектори на обществения живот в община Габрово да бъдат съобразени с планиране на устойчива градска мобилност;
- Развитие на транспортната инфраструктура и транспорта с визията на устойчивата градска мобилност.

Визия за устойчива градска мобилност на община Габрово към 2030:

- *Опазваща околната среда и здравето на хората;*
- *Ориентирана към хората, а не към автомобилите;*
- *Ефективна и иновативна;*
- *Безопасна и сигурна;*
- *Интегрирана и достъпна за всички и допринася за превръщането на град Габрово в зелен, привлекателен, интелигентен, безопасен и достъпен град.*

II. Обща визия за развитие на община Габрово съобразена с нуждите на населението

1. Общо икономическо и териториално развитие

За създаването на устойчива градска мобилност в община Габрово, не е достатъчно само развитието на транспортната инфраструктура и транспортните предприятия. Устойчивата градска мобилност не е средство за придвижване, а култура на живот. Ето защо е необходимо да се предложат комбинирани мерки, които от една страна да подобряват дадена сфера от заобикалящият ни свят, а от друга са обвързани успоредно и с визията за устойчива градска мобилност. С подобряване на заобикалящата ни среда, повишаване на образователното равнище, икономическата активност, туристическите възможности, здравеопазване, социални услуги и др., ще спомогнат за по-пълноценно задоволяване на настоящата потребност от придвижване. От друга страна подобренията условия за мобилност ще способстват за последващо развитие на икономическото, здравното, образователното, културното и др. равнища от обществения живот в община Габрово.

Община Габрово е община с вековни традиции във всички сфери на развитие, показвайки и през последното десетилетие умерен темп на развитие, подобрения във всяка една сфера на дейност, с работа насочена към населението и бизнеса. Община Габрово си е поставила амбициозни цели за развитие на всяка една област на живот на територията на общината. За постигане на целите са посочени голям по обхват мерки, с които ще се постигне всяка една цел. След задълбочен анализ на историческото и социално-икономическото развитие на община Габрово, е възможно с малки допълнителни предложения към мерките да се каже, че посочените цели, както и мерките за постигането им са напълно адекватни за устойчиво развитие на градската мобилност.

С направеното анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД и изведените резултати са направени множество изводи относно нивото на развитие на община Габрово през последните години.

Проучването е проведено при следните ограничения:

- представителност - за населението на възраст 18 и повече години в община Габрово;
- период на провеждане - от 10.01.2021 до 10.02.2021 г.;
- обем на извадката - 400 лица;
- метод на регистрация на информацията - пряко стандартизирано интервю по домовете на анкетираните лица.

Изследването обхваща въпроси почти от всички сфери на живот като се обръща внимание и на по-дребни въпроси като достъп до магазини и др. Същите независимо, че представляват взаимоотношения между отделната личност и бизнеса, са от особено значение за пространствено придвижване и внедряване на устойчива градска мобилност.

1.1. Стратегически цели за превръщане на Габрово в модерна европейска община:

- Създаване на благоприятни условия за инвестиции, заетост и успоредно с високите технологии развитие на Габрово като център на индустрията. Предлагащ свързаност между индустриалните зони, постъпите от междуселищните пътища и жилищните райони, където живеят трудещите се;
- Принос към повишаване на жизнения стандарт, чрез гарантиране на конкурентоспособно образование и обучение, професионална ориентация и достойно включване на пазара на труда. Със заложи образователни мерки за подобряване на жизнения стандарт на населението и достъпност за придвижване на всички заинтересовани лица, както и за лицата със специални потребности;
- Гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване, осигуряване на условия за развитие на спорта, обновяване и развитие на спортната база. Добра физическа подготовка за добра и устойчива градска мобилност;
- Провеждане на активна и справедлива социална политика, насочена към социално включване, деинституционализация и подкрепа на групите в неравностойно положение;
- Създаване на разнообразен съвременен културен продукт, формиране на подкрепяща среда за творчески, културни индустрии и проекти, обвързани с устойчивия начин на придвижване на заинтересованите страни;

- Развитие на интегриран туристически продукт, популяризиращ марката „Габрово“ - базиран на уникално културно-историческото наследство. Съхранени природни дадености, богат културен календар и иновативни атракции за съвременна интерпретация. Туристическия сектор е един от най-силно зависимите от свързаността между регионите (отделните държави) и възможностите за безпроблемно достигане на определена туристическа дестинация;

- Създаване на привлекателна, екологична и безопасна жизнена среда, чрез инвестиции за балансирано развитие на централна градска част, кварталите и селата в общината (подобряване на тротоарната мрежа, нови велоалеи и усъвършенстване на системата за градски транспорт);

- Провеждане на активна политика в сферата на енергийната ефективност. Възприемането на концепцията енергийно жилище несъмнено допринася и за енергийно ефективно придвижване независимо с каква цел;

- Повишаване компетентността, ефективността и прозрачността на общинска администрация в услуга на гражданите и бизнеса. Изграждане на положителен образ на община Габрово и създаване на устойчиви партньорства в страната и чужбина;

- Широките сфери на компетентност и ангажираност на местното самоуправление дават възможност за изпълнение на местни публични политики, които имат пряко и ключово значение за социално-икономическото развитие на общината.

1.2. Община Габрово възнамерява да постигне поставените стратегически цели чрез прилагането на множество мерки, които са напълно адекватни за постигане на подобри условия на живот, съпътстван с устойчива градска мобилност:

- Подкрепа за въвеждане на „дуална“ система на професионално обучение в средното и висше образование в Габрово. Насърчаване на инвестиции, свързани с технологично обновяване и енергийна ефективност;

- Участие в международни партньорски проекти за изява на иновативния бизнес потенциал на регион Габрово. Организиране на бизнес мисии за представяне на габровския бизнес (посещения на чужди инвеститори в Габрово или представяне на града в други държави);

- Разработване на пакет от финансови стимули за насърчаване на нови инвестиции, качествено административно обслужване, въвеждане на електронни услуги за бизнеса и др.;

- Адаптиране, изграждане и поддържане на общинската инфраструктура в зависимост от нуждите на бизнеса, обособяване на нови терени за нови производства и разширяване на съществуващите;

- Подготовка на периодични електронни бюлетини /6 месеца/ за развитието на ПУГМ. Изготвяне на актуални инвестиционни профили за представяне пред потенциални инвеститори, чуждестранни партньори, побратимените градове, пред институциите на ЕС и др. /периодично, всеки 6 месеца/;

- Организиране на международни (национални) форуми и инициативи, посветени на ролята на бизнеса и иновациите за устойчиво развитие на регионите /ежегодно - поне веднъж всяка година/. Разработване на брандинг на Общината и популяризирането ѝ като привлекателно място за живот и развитие на бизнес.

1.3. Резултат от приложените мерки:

С прилагането на посочените по-горе мерки ще се постигне положителен имидж на община Габрово, като добро място за правене на бизнес, развитие на иновации и тясна връзка между образование - наука - бизнес. Ще се допринесе за по-добра конкурентоспособност на бизнеса в община Габрово с други общини. Това развитие допълнително ще засили трафика в общината, както на товарния, така и на пътническия транспорт (най-вече използването на лични превозни средства). Тук е мястото на Община Габрово и местния бизнес, успоредно с икономическото развитие да разработват мерки за ведомствен транспорт, където е възможно или развитието на обществения градски транспорт. Навременните мерки ще спомогнат за по-пълноценно задоволяване на настоящата потребност от придвижване. От друга страна подобренията условия за мобилност ще способстват за последващо развитие на общото равнище на обществения живот в община Габрово.

2. Образователното равнище първостепенен фактор за личностното развитие на обществото за възприемане на ПУГМ

2.1. В План за интегрирано развитие на община Габрово 2021 - 2027 г. е направен подробен SWOT анализ на състоянието на образователната система на територията на община Габрово.

Таблица 51.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Добре развита мрежа от образователни институции, осигуряваща достъп до образование и пълен обхват на децата в предучилищна възраст; - Въвеждане на задължителна предучилищна подготовка за 4 – годишните деца; - Оптимизирана училищна мрежа в съответствие с демографските процеси; - Модернизация на материалната база на училищата чрез енергийна ефективност; спортни площадки и салони; специализирани кабинети, училищно оборудване и осигуряване на компютри и софтуер; интернет свързаност на училищата; санирани сгради на образователните институции; - Изградена система за повишаване на квалификацията на учителите; - Провеждане на кампания и инициативи сред родителската и ученическата общност в община Габрово преди осъществяване на план-приема след завършено основно образование (след 7-ми клас); - Разширени са контактите с нови партньори при работа по проекти и Национални програми.	- Намаляване броя на децата и учениците в образователните институции, разположени в периферията на града; - Липса на достатъчно проекти и програми за допълнително финансиране на детските градини; - Несъгласие на част от родителите поради това, че натоварването на четиригодишните деца със занимания ще ги лиши от изживяванията им като деца, което може да нанесе поражения върху крехката им психика; - Необходимост от реновиране на дворните пространства в детски и учебни заведения. - Внедряване на нови профили и специалности в обучението. - Неразвити форми за учене през целия живот за овладяване и валидиране на ключови компетентности от всички възрасти; - Висок процент на педагогическите специалисти над 50 години, което предполага в бъдеще недостиг на учители по общообразователните предмети и природни науки; - Недостатъчна обвързаност между образованието и бизнеса. Недостатъчно популяризиране на професионалното образование, в т.ч. на дуалното обучение в професионалните гимназии. Липса на мотивация на учениците за обучение в професионалните гимназии и придобиване на професионална квалификация; - Недостатъчен брой на логопеди и психолози, които са необходими за осигуряване качеството и ефективността на ОВП и ежедневната работа с учители, родители и деца.

2.2. Проведеното анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД и изведените резултати дават допълнителни изводи относно важните елементи за развитие на сектор (според населението на Габрово) образование в Община Габрово (Приложение "Анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД). Образованието е основен инструмент

за икономическо развитие и осигуряване на добро качество на живот. Община Габрово трябва да продължи да полага последователни усилия за подобряване на управлението на общинското образование, чрез активно приобщаване на държавните институции, семейството, неправителствените организации и бизнес средата към създаване на устойчива градска мобилност.

2.3. Община Габрово възнамерява да постигне поставените цели пред сектор "Образование" чрез прилагането на множество мерки, които ако се направи обвързване с концепцията на ПУГМ ще се постигне устойчива мобилност чрез учене през целия живот. Ето защо заложените мерки за развитие на община Габрово са напълно адекватни за постигане на по-добри условия на живот съпътстван с устойчива градска мобилност:

- Изготвяне на анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на ниво община и социално-икономическите фактори, оказващи влияние върху развитието им и устойчивата градска мобилност;

- Изготвяне на средносрочна Общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците в община Габрово;

- Изготвяне на Общинска стратегия за интегриране на ромите и устойчива градска мобилност;

- Организиране на инициативи за ранно професионално ориентиране (съвместно с представители на бизнеса, детски градини, училища, синдикати, браншови организации и др.) и инициативи по устойчива градска мобилност;

- Организиране на кампании и инициативи за привличане на интерес към образователните институции в Габрово от други градове и региони, както и внедряване на устойчивата градска мобилност;

- Активна подкрепа за въвеждане на дуалната система за професионално обучение и обвързването и с устойчивата градска мобилност;

- Разработване на комплексни мерки за задържане и/или привличане в града на млади специалисти на базата на сътрудничество с местния бизнес, отпускане на стипендии на ученици/студенти, за времето на обучението, срещу ангажимент да постъпят на работа в съответната фирма. Организиране на Start-up инициативи за подкрепа на млади предприемачи в Габрово;

- Продължаване на процеса по модернизиране на материално-техническата база на общинска образователна инфраструктура по начин отговарящ за УГМ;

- Изграждане на модерни кабинети и въвеждане на интерактивни форми на обучение в училища и детски градини за обучение по устойчива градска мобилност;

- Подобряване на условията в образователната инфраструктура за спорт и двигателна активност на децата и учениците;

- Използване на европейското финансиране по начин, който допринася за повишаване на качеството на образователния процес (повишаване на квалификация на преподавателите, подобряване на материално-техническата база, внедряване на мерки за енергийна ефективност на сградите на образователните заведения, инициативи за осмисляне на свободното време на учениците и др., въвеждане на интегрирани форми на обучение и личностно развитие, изпълнение на мерки за превенция на отпадане от училище и др.);

- Осигуряване на равен достъп до образование и социална интеграция с усъвършенстване системата на работа с деца от рискови групи;
- Мерки за повишаване обхвата на 5 и 6 годишните в подготвителните групи в сферата на ПУГМ;
- Създаване на условия за неформално обучение в разнообразни съвременни извънучилищни форми на занимания и активности;
- Изпълнение на Общинска програма за свободното време на децата и младите хора в която да са внедрени принципите за устойчива градска мобилност;
- Повишаване квалификацията на учителите, чрез учене през целия живот;
- Организиране и провеждане на различни инициативи в подкрепа изявата на децата, учениците и младежите (конкурси, състезания и др.);
- Подкрепа и поощряване участието на образователни институции за участие в международни образователни проекти. Устойчиво стимулиране на младежката активност и устойчиви начини на придвижване.

2.4. С прилагането на посочените по-горе мерки ще се създадат добри условия за качествено и достъпно образование, включително с професионално ориентиране за положителен имидж на Габрово, като добро място за образование и наука. Чрез прилагане на иновативни системи за образование още от най-ранна възраст ще се постигне нова култура на европейски стил на живот с устойчива градска мобилност.

3. Социалната политика, фактор за личностното развитие на обществото за възприемане на ПУГМ

3.1. В План за интегрирано развитие на община Габрово 2021 - 2027 г. е направен подробен SWOT анализ на състоянието на социалната политика, която реализира Община Габрово.

Таблица 52.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Пълен обхват на децата в училищното образование; - Оптимизирана училищна мрежа в съответствие с демографските процеси; - Модернизация на материалната база на училищата – енергийна ефективност, спортни площадки и салони, специализирани кабинети и училищно оборудване; - Добри резултати на учениците в средното образование. Професионални гимназии и университет с традиции и съответстващ на профила на икономиката; - ТУ-Габрово предлага качествено обучение в инженерните специалности – машинно и общо инженерство; електротехника, електроника и автоматика, материалознание; - Висок дял на висшистите в работната сила; - Добра осигуреност от ОПЛ, лекари по основните медицински направления и лекари по дентална медицина; - Достатъчен по брой и вид лечебни заведения и добра достъпност; - Осигуреност с медицински сестри/ специалисти в детски градини и училища; - Функциониращ Общински съвет по наркотични вещества;	- Влошаване на демографските показатели – спад на населението и ръст на дела на възрастните хора; - Отлив на хора – отрицателен механичен прираст, концентриран при младите хора; - Липса на достатъчно проекти и програми за допълнително финансиране на детските градини; - Намаляване на броя на учениците и паралелките; - Висок процент на педагогическите специалисти над 50 години; - Липса на достатъчно широк набор от алтернативи за висше образование в рамките на общината; - Висока възраст на лекарите и медицинските сестри; - Липса и отлив на специализирани кадри в здравеопазването; - Амортизирана медицинска апаратура и невъзможност за нейното подновяване; - Недостатъчно взаимодействие и координация на изпълнителите на извънболнична специализирана медицинска помощ с общопрактикуващите лекари и тези в болничните заведения; - Липса на интерес за разкриване на групови практики за здравни грижи;

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Обръщане на демографските тенденции и привличане на млади и активни хора; - Постигане на положителен механичен прираст, в т.ч. по отношение на млади семейства с малки деца; - Модернизирани материални бази на детските градини с приложена енергийна ефективност; - Развитие на дуалното образование и по-голяма ангажираност на бизнеса с подготовката на кадри; - Създаване на професионална паралелка в направление текстилна промишленост с дуална форма на обучение; - Планиране и осигуряване на медицински специалисти по вид дейности в дългосрочен период, съобразено с потребностите на населението от определена здр помощ; - Подобряване на техническото оборудване и повишаване на енергийната ефективност на всички лечебни заведения; - Въвеждане на единна национална здравно-информационна система в здравеопазването; - Развитие и повишаване на качеството на предоставяните социални услуги и гарантиране на услугите, които в момента са на проектен принцип, в т.ч. чрез установяване на ясен финансов механизъм с държавата; - Разкриване на нови социални услуги или разширяване на съществуващите социални услуги с нови дейности, насочени към целеви групи; - Повишаване на капацитета на институциите и доставчиците на социални услуги за работа с доброволци; - Развитие на социални и здравни услуги в сгради общинска собственост в малките населени места; - Гъвкави решения за социалните услуги и дейности в селата и малките населени места – насърчаване на мобилна работа и изнесени работни места в определени дни от седмицата с оглед доближаване на услугите до нуждаещите се;	- Трайна тенденция за застаряване на населението; - Продължаващ спад на населението и отлив на млади и активни хора; - Намаляване на броя на децата в детските градини; - Липса на интерес у родители и деца за включване в дуалната форма на обучение в ключови за икономиката на Габрово специалности; - Задълбочаване на проблема с липсата на специалисти по здравни грижи; - Отлив на квалифицирани кадри от ключови публични сфери, в т.ч. здравеопазване; - Невъзможност за поддържане на високо технологично оборудване поради недостиг на финансови средства; - Липса на единна информационна система между лечебните заведения, РЗОК и РЗИ; - Преустановяване на някои социални услуги поради липса на финансов ресурс и приключване на проекти в социалната сфера; - Отстъпление по отношение на социалните услуги в селата и малките населени места; - Липса на механизми и ресурс за развитие на гъвкави социални услуги, които могат да отговорят на нуждите в рамките на града и в малките населени места; - Нарастващи негативни нагласи на някои групи граждани (родителски общности) по отношение на предоставяните социални услуги за деца и семейства; - Липса на адекватни мерки срещу тенденцията за прехвърляне на родителски задачи и отговорности на доставчиците на социални услуги или на образователните институции.

3.2. Проведеното анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД и изведените резултати дават допълнителни изводи относно важните елементи за развитие на сферата на социалните услуги в община Габрово (Приложение "Анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД).

Община Габрово се ангажира с провеждането на активна и справедлива социална политика, насочена към социално включване, деинституционализация и подкрепа на групите в неравностойно положение.

Община Габрово възнамерява да постигне поставените цели в социалния сектор на живот, чрез прилагането на множество мерки. Чрез адекватна подкрепа на нуждаещите се чрез различни стимули да се постигне концепцията на ПУГМ за по-достоеен живот на лицата в неравностойно положение, които трябва да получат възможност да бъдат активни участници в устойчивата градска мобилност:

- Осигуряване на устойчивост на предоставяните социални услуги на територията на община Габрово и възможности за устойчива градска мобилност;

- Повишаване качеството и ефективността на предоставяните социални услуги и подобряване на достъпността. Повишаване квалификация на социалните работници и служителите;
- Разширяване спектъра на предоставяните социални услуги в общността, съобразно потребностите на населението и нуждите им от мобилност;
- Регулярно провеждане на информационни кампании, във връзка с популяризиране на видовете, целите и целевите групи, към които са насочени всички социални услуги;
- Продължаване процеса по изграждане на достъпна архитектурна среда за хората с увреждания;
- Осигуряване устойчивост на иновативните интегрирани здравно-социални услуги за деца и техните семейства на територията на общината;
- Развитие на интегрирани услуги за придвижване на възрастни хора и лица с увреждания;
- Развитие на мобилни услуги в домашна среда за възрастни хора и лица с увреждания - информиране, подкрепяне и подпомагане;
- Продължаване включването на специалистите, ангажирани в социалните услуги, в провеждането на специализирани обучения;
- Осигуряване устойчивост на иновативните социални услуги за деца до 3 години;
- Развитие на услугата „приемна грижа“ за деца в риск;
- Продължаване предоставянето на социални услуги в общността за деца в риск, включително и с дейности, насочени към техните родители;

С прилагането на посочените по-горе мерки ще се създадат по-добри нива на социално развитие, сближаване и създаване на възможности за пълноценен и достоен начин на живот на жителите на община Габрово. Чрез прилагане на по-добро качество на социалните услуги с устойчива градска мобилност, ще се даде възможност на посочените лица в неравностойно положение да могат да се възползват по-активно от възможностите, които ги заобикалят.

4. Сектор "Здравеопазване", фактор за развитие на устойчива градска мобилност (УГМ)

4.1. В План за интегрирано развитие на община Габрово 2021 - 2027 г. е направен подробен SWOT анализ на състоянието на системата на здравеопазването на територията на община Габрово.

Таблица 53.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
1. Първична медицинска помощ	
- Добра достъпност до изпълнителите на първичната извънболнична медицинска помощ и обхващане на отдалечените райони; - Близост на ОПЛ до лечебните заведения за специализирана извънболнична медицинска помощ и стационарите.	- Висок процент на ОПЛ над 50 години, както и такива в пенсионна възраст, което предполага в бъдеще кадрови дефицит; - Недостатъчно взаимодействие на ОПЛ с ЛЗ за специализирана извънболнична медицинска помощ и стационарите.

2. Извънболнична специализирана медицинска помощ	
- Добра осигуреност с лекари по основните медицински специалности; - Много добра териториална достъпност до лечебните заведения, оказващи специализирана медицинска помощ (равномерно разположение в отделните общини); - Съсредоточаване на отделните специалисти в ДКЦ и МЦ;	- Липса на добра координация на изпълнителите на извънболнична специализирана медицинска помощ с ОПЛ и тези в болничните лечебни заведения; - Едновременна ангажираност на голяма част от изпълнителите на доболничната специализирана медицинска помощ и в болничната помощ; - Липса на разработена система за осигуряване и подобряване качеството на услугите, извършвани от извънболничните специалисти.
3. Спешна медицинска помощ	
- Добро териториално разпределение на филиалите; - Покриване на норматива за времето на обслужване на подадените адреси; - Добра осигуреност на медикаменти и консултативи.	- Необходимост от реновиране на сградния фонд на ЦСМП и преоборудване със съвременна техника; - Недостатъчна степен на непрекъснато обучение и подобряване на квалификацията;
5. Болнична медицинска помощ	
- Добра осигуреност с лекари-специалисти по основни медицински специалности в областната МБАЛ; - Добра достъпност до лечебните заведения, оказващи болнична медицинска помощ; - Добра колаборация между областната и общинските МБАЛ; - Оптимизиране броя на леглата за активно лечение; - Реализиране на скринингови програми.	- Липса на определени специалисти в малките общински болници, води до невъзможност за покриване на нива на компетентност, както и невъзможност за сключване на договори с РЗОК по основни клинични пътеки; - Амортизирана медицинска апаратура и невъзможност за нейното подновяване поради липсата на финансиране от страна на държава и общини;
БЛАГОПРИЯТНИ ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Повишаване на информираността на ползващите здравни услуги; - Планиране и осигуряване на медицински специалисти по вид дейности в дългосрочен период, съобразено с потребностите на населението от определена здравна помощ; - Обединяване или изваждане в извънболничната помощ на слабо ефективни структури от МБАЛ; - Подобряване на техническото оборудване; - Повишаване на енергийната ефективност на всички лечебни заведения; - Утвърждаване и устойчиво развитие на хосписите; - Въвеждане на единна национална здравно-информационна система в здравеопазването.	- Трайна тенденция за застаряване на населението; - Висока смъртност и ниска раждаемост; - Висока средна възраст на лекарите; - Опасност от възникване на вакуум от специалисти по някои от специалностите в средно срочен порядък; - Задълбочаване на проблема с липсата на специалисти по здравни грижи; - Невъзможност за поддържане на високо технологично оборудване поради недостиг на финансови средства; - Висок процент на лицата, които са с прекъснати здравноосигурителни права; - Липса на единна информационна система между лечебните заведения, РЗОК и РЗИ.

Източник: РЗИ-Габрово

4.2. Проведеното анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД и изведените резултати дават допълнителни изводи относно важните елементи (според населението на Габрово) за развитие на сферата на здравеопазването в община Габрово (Приложение "Анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД).

Община Габрово ще продължи да бъде ангажирана с провеждане на активна политика за гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване. Доброто здравеопазване не е само налични модерни болници с квалифициран персонал, но и самата възможност лицата безпроблемно да стигат навреме до тези институции. Малките населени места са лишени от местни здравни грижи и е абсолютно необходимо да има изградена съответната инфраструктура.

Община Габрово възнамерява да постигне поставените цели в сектор "Здравеопазване", чрез прилагането на множество мерки, които са напълно адекватни за постигане на по-добри условия живот на жителите си:

- Подготовка и изпълнение на проекти за повишаване на квалификацията на кадрите, подобряване на условията на труд, провеждане на информационни кампании сред населението и др.;

- Предоставяне на финансова подкрепа за семейства и двойки с репродуктивни проблеми. Провеждане на здравни кампании и инициативи съвместно с други институции и НПО;

- Провеждане на активна политика за здравословно хранене на децата в училище;

- Гарантиране на качествени здравни услуги в детските ясли чрез подобряване на физическите условия и повишаване на квалификацията на кадрите;

- Поетапно модернизиране на материално-техническата база в детските ясли с помощта на собствен и външно-привлечен ресурс;

- Доизграждане на съвременни дворни пространства в детските ясли;

- Продължаване на действията за създаване на условия за въвеждане на интегрирано обучение от най-ранна възраст във всички детски ясли и ОДЗ, в които да бъде застъпен екологичния начин на живот;

- Повишаване квалификацията на здравния персонал.

С прилагането на посочените по-горе мерки ще се създадат по-добри нива на здравен статус на населението, чрез предоставяне на достъпно и качествено здравеопазване, създаване на възможности за пълноценен и достоен начин на живот на жителите на община Габрово. Чрез подобрен статус на населението е по-реалистично да се прилага по-екологичното - пешеходно и велосипедно придвижване, което от своя страна ще спомогне най-много за намаляване на използването на лични автомобили и постигане на устойчива градска мобилност.

5. Политика в сектор "Спорт", фактор за развитие на устойчива градска мобилност (УГМ)

5.1. В План за интегрирано развитие на община Габрово 2021 - 2027 г. е направен подробен SWOT анализ на възможностите за практикуване на различни видове спорт и активния начин на живот на територията на община Габрово.

Таблица 54.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Подобрена среда в парковете и спортната инфраструктура в гр. Габрово; - Налична спортна инфраструктура с множество спортни обекти, за развитието на различни видове спорт; - Добри традиции и успехи в определени спортове; - Подобряваща се среда в определени младежки зони – паркове, училищни дворове, площадки; - В Габрово работи един от малкото самостоятелни центрове за кариерно ориентиране в училищното образование в страната; - Наличие на младежки организации, които предоставят услуги за личностно развитие и за ефективно използване на свободното време; - Съществува система за общинско финансиране на малки проекти и инициативи на младежки групи организации.	- Морално остаряла спортна база и нужда от инвестиции в ключови спортни обекти; - Липса на спортни състезания от международен характер, традиционни за града в миналото; - Неизползване възможностите на спорта като реклама за града и развитие на спортен туризъм; - Нереализиран потенциал за развитие на споделени младежки пространства в гр. Габрово; - Кариерното ориентиране не е добре регламентирано и застъпено в учебните планове на учениците; - Не се използват ефективно ресурсите и добрите практики на утвърдените младежки организации за развитие на социални умения и базисни и организационни компетенции на ученици; - Липсва нагласа за публично-частни партньорства между училища и младежки организации.

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Модернизация на спортната база и организиране на национални и международни спортни събития в Габрово; - Изграждане на нови спортни терени в кварталите на града, които да бъдат използвани свободно от гражданите; - Публично-частно партньорство за модернизация и изграждане на допълнителна спортна инфраструктура; - Инвестиции в спортна инфраструктура, свързана със спецификата на природните дадености на региона; - Инвестиции и възстановяване на спортните бази в местността Узана; - Провеждане на професиографски екскурзии, организирани от кариерните консултанти и съвместно с бизнеса, за ученици от всички училища; - Организиране на посещения на професионалисти в клас, отново със съдействието на бизнеса; - Въвеждане на менторски и стажантски програми като допълващи личностното развитие на подрастващите и младежите на територията на общината с подкрепата на НПО и на бизнеса и други заинтересовани страни; - Насърчаване на развитието на добри практики в сферата на предоставянето на услуги за свободното време и личностното развитие и на дейността на активните младежки групи и организации. - Насърчаване на ефективни партньорства в рамките на проекти за утвърждаване на нови дейности, програми и услуги за развитието на подрастващи и младежите на територията на общината.	- Липса на инвестиции в спортната инфраструктура и неизползван потенциал за провеждане на големи спортни прояви; - Липса на инвестиции и неизползван потенциал за развитие на местността Узана; - Липса на гъвкав и структуриран подход в работата с младежи и обособяването на младежки пространства в гр. Габрово; - Липса на интерес и слабо участие на младежи в различни дейности и инициативи, в т.ч. доброволчество; - Забавяне на проекти за реализиране на споделени младежки пространства в гр. Габрово; - Недобра регламентация на дейността и финансирането на кариерното ориентиране в училищата на национално ниво; - Липса на мотивация за партньорство, негативни нагласи или неразпознати ползи от сътрудничество между образователните институции, младежките НПО и представители на бизнеса по отношение на пилотиране на нови модели за активизиране на младежите.

5.2. Проведеното анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД и изведените резултати дават допълнителни изводи относно важните елементи (според населението на Габрово) за развитие на спорта в община Габрово (Приложение "Анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД).

5.3. Община Габрово ще продължи да насърчава развитието на физическото възпитание и спорта, чрез:

- Финансиране на програми за развитието на местната спортна дейност. Насърчаване развитието на масов спорт и здравословен начин на живот сред всички възрастови и социални общности;

- Разширяване и модернизиране на спортната база в град Габрово, привеждане на спортните обекти и съоръжения в съответствие с националните/международните стандарти. Съдействие за организирането на спортни състезания на територията на общината. Подпомагане дейността на спортни организации;

- Осъществяване на финансови, стопански и контролни функции на общинската спортна дейност. Поддържане на активно партньорство между Община, спортни клубове, бизнес, държава и насърчаване на сътрудничеството в тази област;

- Прилагане на модели за развитие на публично-частни партньорства при стопанисване и управление на спортна инфраструктура.

5.4. Община Габрово възнамерява да постигне поставените по-горе цели, чрез прилагането на множество мерки, които са напълно адекватни за постигане на по-активно население, което прилага здравословен начин на живот чрез активно спортуване, активно пешеходно и велосипедно придвижване:

- Устойчиво развитие на спорта и подобряване комуникацията и координацията между общинска администрация, спортни клубове, дейтели на спорта и др.;
- Изготвяне на местна нормативна база за развитие на спорта, определяща правилата за ползване на общинска спортна база, предоставяне на финансова подкрепа на спортни клубове и др.;
- Разработване на актуален анализ на състоянието на спортната инфраструктура на територията на Габрово и изготвяне на „пътна карта“ за реализиране на спортна инвестиционна програма, която предлага мерки за модернизиране на съществуващата инфраструктура свързана с изграждане на нови спортни обекти и съоръжения;
- Проектиране и намиране на източник за финансиране за изграждането на нова спортна зала. Изграждане на спорни площадки, съоръжения за фитнес на открито, спортни игрища в различни зони и квартали на града, както и в дворове на училища със свободен достъп за всички;
- Подобряване на условията за спорт в училищните бази и на детските градини;
- Финансова и организационна подкрепа на спортни инициативи на местни клубове. Ефективно използване на възможността за кандидатстване по проекти към ММС и други финансиращи програми за изграждане/подобряване на материално-техническата база и/или организиране на спортни инициативи;
- Оказване на съдействие на спортните клубове за подготовка и управление на проекти;
- Провеждане на разнообразни спортни празници и инициативи, популяризиращи спорта като инструмент за здраве и социално приобщаване;
- Подобряване на условията за развитие на спорта за хора с увреждания и в неравностойно социално положение, развитие на интеграционни схеми, чрез спортни мероприятия;
- Популяризиране работата на спортните клубове сред децата и младежите за привличането им към здравословен начин на живот.

5.5. С прилагането на посочените по-горе мерки ще се постигне по-модерна и достъпна база за спорт и спортни прояви. С устойчивата подкрепа за развитие на масовия спорт сред различни възрастови групи, включително и хора в неравностойно положение ще се създадат по-добри нива на здравен статус на населението, чрез активно спортуване, превенция на рисковите групи най-вече сред младежите. Чрез подобрен статус на населението е по-реалистично да се прилагат по-екологичните - пешеходно и велосипедно придвижване. Което от своя страна ще спомогне най-много за намаляване на използването на лични автомобили и постигане на устойчива градска мобилност.

6. Политика в сектор "Култура", фактор за развитие на устойчива градска мобилност (УГМ)

6.1. В План за интегрирано развитие на Община Габрово 2021 - 2027 г. е направен подробен SWOT анализ на сектор туризъм и култура на община Габрово.

Таблица 55.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Множество културно-исторически обекти и уникални музеи. Засилен интерес към културните обекти в Габрово; - Богато природно и културно наследство, благоприятен микроклимат и разнообразен ландшафт, създаващи благоприятни условия за практикуване и развитие на алтернативни видове туризъм – културен, здравен, еко, селски, приключенски, спортен, фестивален и градски развлекателен; - Благоприятно географско разположение; - Хранилище на вековни фолклорни и етно традиции; - Ръст на туристическите посещения през последните години. Сериозен интерес към РЕМО „Етър” и стабилен ръст на посещенията; - Инвестиции в културната инфраструктура по различни европейски проекти.	- Нисък брой чуждестранни туристи и преобладаващо дневни туристически посещения; - Ниска интензивност на културно-развлекателния и социален живот в гр. Габрово и населените места; - Негативен ефект на коронавируса върху туристическите пътувания; - Недостатъчна хотелска база в гр. Габрово; /висококатегорийни места за настаняване/; - Липса на кадри с подготовка за новите професии в туризма (свързани с новите технологии, иновациите и тенденциите в индустрията); - Маркетинг /он-лайн представяне/ на дестинацията; - Неизползван потенциал за конгресен и спортен туризъм на територията на общината.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Развитие на туризма и привличане на чуждестранни туристи, чрез промотиране на туристически продукти с висока добавена стойност; - Използване на природните дадености на региона за развитие на туризма, съхраняване на традициите и насоченост към здравословен начин на живот; - Диверсификация на туристическия продукт, чрез развитие на интегрирани и специфични туристически продукти за различни категории туристи; - Партньорство на областно и регионално ниво за създаването на общ културен и туристически продукт; - Пренасочване на туристопотоци от конкурентни близки дестинации; - Засилен интерес към екопътеките на територията на община Габрово и развитие на нови екопътеки; - По-добра обвързаност между туристическия поток в РЕМО „Етър” и в гр. Габрово; - Нови социални пространства, в т.ч. младежки зони, както и развитие на изоставени публични сгради, в т.ч. стари училища. Засилване на културните и социални активности в селата; - Засилване на интереса на млади хора от страната и чужбина към малките населени места; - Активно взаимодействие с туристическия бизнес.	- Липса на инвестиционен интерес към развитие на туризма, в т.ч. в местността (Узана); - Недобра координация в туристическия продукт на ниво община (основно с Трявна) и на ниво регион (основно с Велико Търново); - Ограничен ръст на туристическите пътувания и невъзможност да се привлекат чуждестранни туристи; - Отлагане на ключови проекти за нови социални пространства поради липса на финансов ресурс; - Липса на социални и културни активности в селата, което поражда и слабия туристически интерес към малките населени места; - Силни конкуренти по отношение на доминиращите и туристически продукти с потенциал за развитие; - Пандемията от Коронавирус може да доведе до въздържане от почивка и пътувания.

6.2. Проведеното анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД и изведените резултати дават допълнителни изводи относно важните елементи (според населението на Габрово) за развитие на културата в община Габрово (Приложение "Анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД).

6.3. Ролята на културата като инструмент за обновление и развитие на община Габрово ще продължи да увеличава значимостта си. Усилията в предстоящите години трябва да бъдат насочени както към позициониране на Габрово на международната културна карта, както и принос към децентрализацията на културния живот.

- Стимулиране на гражданските и частни инициативи в сектор Култура чрез регулярни конкурсни сесии за проектно финансиране на дейности, свързани с изпълнението на Стратегията;

- Редовен диалог и партньорство при работата на общинската администрация с НПО от сектор Култура и частни културни организации от региона и страната и чужбина;

- Прозрачност и конкурсен принцип при финансирането с публични средства или отдаването за ползване на публично имущество;

- Стимулиране на публично-частните партньорства в сектора;

- Редовен анализ и мониторинг на въздействията от предприетите мерки;

- Активна работа по осигуряване на алтернативни източници за финансиране на сектор Култура (кандидатстване по Европейски и международни програми, развитие на културни индустрии, изследване на възможността за създаване на Фонд за култура).

6.4. Община Габрово възнамерява да постигне поставените по-горе цели, чрез прилагането на множество мерки, които са напълно адекватни за постигане на начин на живот чрез активно посещение на културни места и събития:

- Продължаване на процесите за модернизиране и обновяване на физическата среда на културните обекти и комплекси - ЕМО Етър, АИР Боженци, РИМ - Габрово, Музей Дом на хумора и сатирата и др.;

- Разработване и реализация на поетапно изграждане на художествено и ефектно осветление по фасади на сгради и зелени зони и паркове, като по този начин се цели превръщане на градската среда в атракция;

- Анализ на наличния сграден фонд, подходящ за културно съдържание и изготвяне на „пътна карта“ за устойчиво управление на наличната собственост;

- Обогаляване и разнообразяване утвърдени културни формати като Карнавал на хумора и сатирата, Международно биенале на хумора и сатирата в изкуствата, международните фестивали "Дни на камерната музика" и „Смешен филм фест", Международния панаир на народните занаяти „Етър" и др.;

- Подкрепа и създаване на нови културни формати/продукти, които да се провеждат на територията на община Габрово, които надхвърлят границите на Габрово по значимост и привличане на интерес, гарантирайки преки и косвени икономически ползи за общността;

- Развитие и разширяване на Програма Култура, която предлага финансова подкрепа за малки културни проекти;

- Подкрепа за реализиране на проекти в сферата на културните прояви в партньорство с местни и чуждестранни партньори /различни европейски програми, собствен и държавен бюджет, финансов инженеринг/;

- Разработване на концепция за рекламиране на Габрово като гостоприемно място за творци /резиденции, копродукции, подготовка на спектакли и др./ и привлекателно за туристи и посетители, благодарение на богат и интересен културен продукт;

- Използване на съвременни IT/GIS решения и приложения за популяризиране на културния продукт на Габрово - приложения за smart телефони и др.;

- Развитие на GIS слоя за културни и туристически цели с възможност за използване през smart телефони;

С подобряването на състояние на културната инфраструктура трябва да се подобрява съпътстващата инфраструктура за придвижване на посетителите.

7. Политика в сектор "Туризм", фактор за развитие на устойчива градска мобилност (УГМ)

7.1. Устойчивото развитие на туризма на територията на община Габрово в максимална степен зависи от успешното и балансирано съчетаване на богато културно - историческо наследство, естествена природна среда с възможностите за интересни преживявания и качество на туристическите услуги.

7.2. Проведеното анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД и изведените резултати дават допълнителни изводи относно важните елементи (според населението на Габрово) за развитие на сектор туризъм в община Габрово (Приложение "Анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД).

Развитието на този сектор предполага влагане на системни и целенасочени усилия за осигуряване на устойчива туристическа практика, която задоволява интересите и повишава благосъстоянието на местното население, като същевременно съхранява природните и социално - културните ресурси на средата за бъдещите поколения.

Община Габрово концентрира усилия за провеждане на целенасочена политика за повишаване на своята привлекателност като туристически център, посредством развитието на интегриран и специфичен туристически продукт, базиран на доказано конкурентни и търсени атракции, които допринасят за диверсификацията и териториалното разпространение на туризма.

7.3. Община Габрово възнамерява да постигне поставените по-горе цели, чрез прилагането на множество мерки, които са напълно адекватни за постигане на добър живот чрез активно посещение на културни места и събития:

- Продължаване на провеждането на активна кампания за популяризиране на Габрово като привлекателно място за отдых и забавления, дестинация за културен, природен/планински, религиозен, спортен, фестивален, велосипеден, приключенски и други видове туризъм;

- Подкрепа за организиране и провеждане на национални/международни събития (спортни, музикални, екологични и др.), с цел привличане на туристи;

- Засилване на сътрудничество с национални и чуждестранни туроператори, за привличане на туристи, които да прекарват повече време на територията на общината, като по този начин се създават ползи и за местната икономика;

- Разработване и предлагане на тематични маршрути сред различни целеви групи туристи, подходящи в различните сезони;

- Организиране на журналистически турове и турове за туроператори;

- Участие на Община Габрово в международни, регионални и национални форуми, борси и изложения;

- Развитие на Туристически информационен център - Габрово като ключово информационно и координационно звено за устойчиво развитие на туризъм /провеждане на кампании, специализирани обучения за хотелиери и ресторантьори; разработване на идеи за пакет от рекламни материали (аудио, видео, интернет и др.), реклама на Габрово в други градове;

- Формиране на устойчиво партньорство с НПО-та, с цел развитие на детски и младежки инициативи;

- Разработване на туристически GIS слой с нанасяне на актуална информация за наличните туристически обекти на територията на общината, както и приложения за smart телефони, предлагащи разнообразна и полезна информация за туристи /маршрути, събития и др./;

- Популяризиране на м.Узана като място за природен, спортен, фестивален и приключенски туризъм, посредством подкрепа за организиране на различни събития през цялата година;

- Развитие на Узана чрез поэтапно реализиране на Подробния устройствен план за курортния комплекс - развитие на публичната инфраструктура в местността (довеждане на вода, изграждане на комуникации и др.); привличане на инвеститори; поэтапно реализиране на имотите в местността;

- Подобряване на условията за временно паркиране на ЕМО Етър;

- Подобряване на инфраструктурата в АИР Боженци;

- Привличане на инвеститор/и за изграждане/модернизиране на хотел, който отговаря на изисквания за провеждане на международни събития и привличане на туристи от цял свят /4, 5 звезди/.

7.4. Община Габрово чрез развит туристически продукт, който популяризира марката „Габрово“ с увеличен туристически интерес към региона, възнамерява да постигне поставените по-горе цели, чрез прилагането на множество мерки, които са напълно адекватни за постигане на начин на живот чрез активно посещение на културни места и събития.

8. Подобряване на административния капацитет, фактор за развитие на устойчива градска мобилност (УГМ)

8.1. В План за интегрирано развитие на община Габрово 2021 - 2027 г. е направен подробен SWOT анализ на административния капацитет, с който разполага община Габрово.

Таблица 56.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Внедрени 15 е-услуги в частта на МДТ и ГРАО; - Дигитализирани част от регистрите на ГРАО; - Община Габрово е реален участник в средата за междурегистров обмен /RegiX/; - Община Габрово е присъединена към Системата за електронен обмен на съобщения и Системата за сигурно електронно връчване; - Внедрени приложения базирани на ГИС, които засягат различни сфери на дейности на Общината;	- Недостатъчен брой внедрени електронни административни услуги; - Слабо ползване на е-услуги от страна на гражданите; - Недостатъчна дигитализация на архиви; - Липса на въведени комплексни административни услуги; - Недостатъчен административен капацитет за ефективно използване на ГИС.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Внедряване на по-голям брой административни услуги и дигитализирани регистри в Община Габрово; Въвеждане на комплексни административни услуги; - Въвеждане на национална схема за електронна идентификация; - Развиване на капацитета на институциите и гражданите да си взаимодействат чрез нови дигитални приложения за гражданско участие.	- Липса на външно финансиране по отношение на процеса по дигитализация на услуги и регистри в общините; - Липса на въведена националната схема за електронна идентификация; - Липса на достатъчно нормативни промени имащи отношение към реалното осъществяване на комплексно административно обслужване.

Непрекъснатото подобряване на работата на общинска администрация за реализиране на ефективни политики, качествено обслужване на гражданите, бизнеса, заетост и създаване на условия за устойчив икономически растеж ще продължи да бъде сред основните приоритети на Община Габрово. Паралелно с това ще продължат усилията за повишаване на професионализма, ефективността, прозрачността и отчетността на местната власт.

8.2. За подобряване на административния капацитет в Община Габрово е необходимо да се приложат следните мерки:

- Създаване на условия за привличане и задържане на добре подготвени и мотивирани кадри в общинска администрация;
- Изпълнение на мерки и инициативи за повишаване качеството на общинска администрация в съответствие със Стратегия за човешките ресурси на Община Габрово;
- Подобряване на комуникацията с гражданите по повод предложения, сигнали, оплаквания чрез въвеждане на различни форми на непосредствен контакт:
 - * регулярни срещи с граждани под формата на приемни дни;
 - * организиране на периодични срещи по квартали и населени места.
- Поетапно разширяване на списъка от услуги, които могат да се предоставят по електронен път в различни сектори;
- Създаване на възможност за електронно заплащане на услуги;
- Поетапно премахване на хартиения документооборот.

8.3. Финанси и общинска собственост

Провеждане на разумната политика по отношения на бюджетната стабилност на Общината, която да гарантира:

- Привличане на ресурс включително външен за модернизация и/или изграждане на общински обекти от образователната, културната, спортната инфраструктура и др.
- Обвързване на обема, състоянието и възможностите на общинската собственост с настоящите и бъдещи нужди на община Габрово за устойчиво развитие за предоставяне на публични услуги;
- Подобряване на селищната среда и условията за бизнес, култура, спорт, отдих и туризъм, както и повишаване на сигурността. Трайно подобряване на състоянието на зелената система за опазване на околната среда;
- Целесъобразно и максимално изгодно за Общината разпореждане с общинско имущество;
- Организиране на инициативи, кампании и конференции на теми, значими за устойчивото развитие на Габрово в партньорство.

III. Визия на гражданите за развитие на община Габрово

1. Визия на гражданите за развитие на община Габрово

1.1. За постигането на устойчива градска мобилност не е достатъчно единствено да се извършват ремонтни дейности и рехабилитации на отделни зони на град Габрово (самосиндикално определени от ръководството на Община Габрово). Не е достатъчно и създаването на План за устойчива градска мобилност, ако той не е обвързан с визията на населението за развитие на мини-агломерацията Габрово.

1.2. Проведеното анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД и изведените резултати, са направени следните изводи относно визията на населението за бъдещо развитие на община Габрово (Приложение "Анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД).

Определение за агломерация:

Агломерацията е селищно образувание, възникнало в резултат от свързване на големи градове и разположени около тях по-малки селища в обща урбанизирана територия.

Условията за възникването на агломерации са териториалната близост на населените места и сложните многообразни връзки между тях (транспортни, промишлени, социални, културни).

Създаването на агломерации представлява интерес за демографията и градоустройството, като агломерация е самата урбанизирана територия, а процесът се нарича субурбанизация. Агломерациите представляват обединение на градове с разположените около тях по-малки селища, които се наричат съответно ядро и агломерирани селища. Околните агломерирани селища са наричани още спътници или предградия, понякога селища-спални.

2. Заинтересованост, готовност и форми на участие на гражданите

Готовността за участие на гражданите под една или друга форма е посочена в проведеното анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД и изведените резултати (Приложение "Анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД). Населението на град Габрово и прилежащите малки населени места показват, че проявяват интерес за участие в развитието на населените си места. Друг е въпроса, дали искат да участват със съвети или самите биха участвали активно в кампании за почистване и подържане на прилежащата територия.

IV. Директни мерки за развитие на устойчива градска мобилност (УГМ)

1. Мерки в общата стратегия на Община Габрово преди ПУГМ

В План за интегрирано развитие на община Габрово 2021 - 2027 г. е направен подробен SWOT анализ на състоянието на инфраструктурното развитие на територията на община Габрово.

Таблица 57.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Машабни инвестиции в градската среда, в т.ч. в ключови кръстовища в гр. Габрово; - Подобрене на свързаността, в т.ч. Западен обход на Габрово и пътя към Севлиево; - Инвестиции в обществен транспорт и нови модерни автобуси; - Въведена синя зона за паркиране, намаляване на трафика в централната градска част.	- Отдалеченост от големите икономически центрове и трудна комуникация с Южна България; - Над половината от общинската пътна мрежа е в лошо или незадоволително състояние. Слаба свързаност с основни жп направления; - Слабо развити комунални услуги в селата и слаба свързаност с обществен транспорт до големи центрове и села в общината; - Не добра градска мобилност за пешеходно и велосипедно придвижване.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Инвестиции в свързаност и тунел под Шипка, който да осигури връзка с икономическите центрове на юг; - Гъвкави решения за транспортната свързаност с индустриалните зони и селата около гр. Габрово; - Инвестиране в система за видео наблюдение на входовете и изходите както на града, така и на малките населени места, с цел намаляване на битовата престъпност; - Умно управление на трафика в централна градска част, инвестиции и по-добри условия за пешеходно и велосипедно придвижване; - Наличие на пространства в централна градска част, които се нуждаят от определяне на предназначение и благоустрояване;	- Отлагане на големи инфраструктурни проекти, в т.ч. тунела под Шипка; - Липса на инвестиции и неразвитие на транспортната свързаност между икономическите центрове на регионално ниво; - Отлагане на инвестиции, влошаване на транспортната свързаност с индустриалните зони и селата около гр. Габрово; - Увеличаване на автомобилния трафик, недостиг на парко места и малко пешеходни зони.

Проведеното анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД и изведените резултати са направени следните изводи относно визията на населението за бъдещо развитие на градската среда, инфраструктурата и транспорта на територията на община Габрово (Приложение "Анкетно прочуване от "Глобал Метрикс" ООД).

Приоритет за Община Габрово ще продължи да бъде развитието и поддържането на общинската инфраструктура, като по този начин се създават условия за привлекателни възможности за развитие на бизнес, икономика и туризъм. Наред с това, инвестициите в интегрирани проекти пряко допринасят за подобряване на качеството на жизнената среда, нейната привлекателност и достъпност за населението.

Община Габрово ще продължи да разработва/реализира интегрирани проекти за развитие на инфраструктурата, като приоритетно ще насочи усилия за благоустрояване на градската среда, развитие на екологична инфраструктура в сектор отпадъци и води, инвестиции в интелигентни IT решения, енергийна ефективност, критична инфраструктура. Също така, развитието на зелената инфраструктура и непрекъснатото повишаване на качеството на чистотата ще засилват своята значимост.

Община Габрово възнамерява да постигне поставените по-горе цели, чрез прилагането на множество мерки, които са напълно адекватни за постигане на начин на живот чрез активно посещение на културни места и събития:

- Подобряване на екологичната инфраструктура посредством инвестиции в сектор води и отпадъци;
- Реализиране на мерки за подобряване качеството на дейностите по сметосъбиране и снегочистване в града и селата;
- Реализиране на устойчиви мерки за качествено подобряване на зелената инфраструктура на територията на Габрово:
 - * Поддържане на публични пространства /паркови и алейни площи, детски площадки, цветни акценти и междублокови пространства/;
 - * Паспортизация на зелената инфраструктура на Габрово и поддържане на GIS с публичен и административен модул;
 - * Провеждане на ежегодни кампании с населението за благоустрояване/създаване на цветни пространства пред домовете и в жилищните квартали.

8.1. Благоустрояване и подобряване на уличната мрежа

Значителна част от уличните и тротоарните настилки в града все още не отговарят на желанията на гражданите, на стандартите за безопасност и качество. Някои улици в кварталите са без износващ пласт и без тротоарни настилки. Всяка година Общината работи на различни приоритетни обекти, с оглед натовареност, възможност за обслужване на сметосъбираща и снегочистваща техника, общински транспорт, население и др.

- Община Габрово ще продължи ежегодното изпълнение на мерки, свързани както с основен ремонт на улиците, така и с текущ ремонт. Приоритет ще се дава на възможностите за устойчиво и комплексно решаване на проблеми, което в зависимост от конкретната ситуация ще включва и изпълнение на ВиК инфраструктура и други съоръжения;

- Ще продължат да се насочват инвестиции към изграждане на нови улици и нови пътни връзки в градската част, създаване и поддържане на привлекателна и екологична градска среда, с оглед подобряване организацията на движението и повишаване качеството на жизнената и архитектурна среда;

- Ще продължат усилията за съхраняване на изградената улична мрежа като за целта ще се поддържа система за регистриране и контрол по възстановяване на настилките, след аварийни или други ремонти от различни експлоатационни дружества (ВиК, Енерго ПРО, ТЕЦ и др.), както и присъединяване към съществуващата инфраструктура на нови инвеститори;

8.2. Улици в селата

Улиците в селата също са много компрометирани, някои от тях без износващ пласт, има и неизградени такива. Приоритетно ще се работи по най-лошите участъци, като се насипват и изкърпват съществуващите настилки. Ще продължи да се работи за поетапно подобряване на уличната мрежа в селата и изпълнение на различни благоустройствени мероприятия (изсичане на растителност, почистване и ремонт на водоотвеждащи съоръжения, оформяне на канавки, преснемане на банкети, изкърпване и преасфалтиране на настилки).

8.3. Общинска пътна мрежа

Изграждането, ремонта и поддръжката на общинска пътна мрежа (ОПМ) се извършват от Община Габрово със средства на републиканския бюджет (като целева субсидия). В последните няколко години поетапно беше подобро състоянието на общинската пътна мрежа. Ще продължи да се работи по различни участъци на база анализ на състоянието и обслужваното население. Основните видове предвидени дейности: изсичане на растителност, почистване и ремонт на водоотвеждащи съоръжения, оформяне на канавки, преснемане на банкети, изкърпване и преасфалтиране на настилки.

Чрез комбиниране на собствени средства и финансиране от страна Агенция „Пътна инфраструктура“ да бъдат реализирани инвестиции в подобряване на улични участъци, съвпадащи с републикански пътища:

8.4. Централна градска част и подобряване на междублоковите пространства

- Подобряване на градската среда с изграждане на връзка между историческите дадености и въвеждане на нови съвременни архитектурни, художествени и благоустройствени елементи;

- Поетапно изпълнение на проекти за комплексно благоустрояване на междублокови пространства в различни квартали на Габрово;

- Изграждане/възстановяване на детски и спортни площадки и игрища в различни зони и квартали на града. Предоставяне на терени под различна форма за изграждане на спортни съоръжения в най-населените квартали на града. Насърчаване на местната инициатива при изграждане и поддържане на детски площадки и други съоръжения. Общината ще предоставя финансова или материална помощ (строителни материали, съоръжения - люлки, катерушки и др.) за подобряване на пространството;

- Изпълнение на превантивни мерки за опазване и съхранение на градската среда, посредством поетапно въвеждане на интегрирана система за видео-наблюдение;

- Насърчаване изграждането на газоразпределителна мрежа в града, с цел преминаване към екологична форма на отопление и намаляване факторите за замърсяване на въздуха.

8.5. Енергийна ефективност

Община Габрово ще продължи да реализира редица пилотни проекти в сферата на енергийната ефективност, с което демонстрира своята ангажираност за провеждане на активна политика в тази сфера. От съществено значение за реализирането на политики за енергийната ефективност е подобряване състоянието на жилищния фонд, който към момента разпределя почти 40% от енергопотреблението. Община Габрово е активен партньор на собствениците и техните сдружения в подготовката и участието им в този процес, който ще позволи да се изпълнят комплекс от мерки за повишаване на енергийната ефективност в многофамилните жилищни сгради и ще допринесе за промяна в архитектурния облик на градската среда;

- Изпълнение на проекти за въвеждане на мерки за енергийна ефективност в публични сгради с различно функционално предназначение /училища, спортни комплекси, сгради на културни институции, сградите на ДКЦ, административната сграда на общината и др./;

- Изграждане на централизирана система за дистанционен мониторинг и управление на състоянието на инсталациите и централизирано енергийно счетоводство (данните на място се събират от локален контролер и се изпращат по комуникационен канал (GPRS например) в централна база от данни в Общината);

- Подмяна на уличното осветление в града с енергийно ефективно (LED), както и поетапно изграждане на осветление в участъци, където такова не съществува - провеждане на процедура за избор на изпълнител, който в дългосрочен план ще се ангажира както със строително-ремонтната част от заданието, така и с поемане на ангажимент за гарантиран резултат на договора;

- Провеждане на местни кампании за различни целеви групи, посветени на инициативи за енергийна ефективност и устойчиво развитие.

8.6. Модерен и удобен градски транспорт

През следващите няколко години сред основните приоритети за Община Габрово ще бъде реализацията на интегриран проект за устойчиво развитие на градския транспорт. Планираните ключови мерки включват:

- Обновяване на подвижния състав - закупуване на екологични автобуси и електробуси;

- Монтиране на информационни табла на спирките, които ще предоставят актуална и точна информация за пристигащите превозни средства;

- Нова транспортна схема, която да бъде съобразена с новите възможности за обслужване на различни зони от града;

- Система за гъвкаво и удобно прикачване на пътници с един общ билет.

8.7. Безопасна и сигурна среда

- Изграждане на повдигнати пешеходни пътеки и кръстовища, с цел подобряване безопасността на движението;

- Изграждане на нови светофарни уредби и въвеждане на синхронизирано управление на същите в града;

- Подобряване на състоянието на вертикалната и хоризонтална пътна маркировка. На определени места в ЦГЧ да се постави атрактивна хоризонтална маркировка;

- Продължаващо развитие на регламентираното паркиране в ЦГЧ;

- Изграждане на видеонаблюдение в града и на територията на малките населени места със свързаност на камерите с центъра за наблюдение на РДВР Габрово;

- Провеждане на съвместни акции с полицията с цел превенция от вандализъм, опазване на живота на хората и намаляване на пораженията в градска среда;

- Изграждането и маркирането на велоалеи в града.

Община Габрово чрез изградена привлекателна, достъпна и безопасна градска среда, подобро състояние на общинската инфраструктура, повишена енергийна ефективност на публични и жилищни сгради, с повишен интерес от страна на населението за ползване на обществен градски транспорт изпълнява изискванията за прилагането на устойчива градска мобилност на територията си.

2. Мерки за подобряване на пешеходното придвижване

В повечето случай пешеходното движение е допълващо към основния начин на придвижване, ходене от/до спирката на градския транспорт или от/до автомобила. В редки случаи пешеходството може да бъде основно средство за придвижване, от дома до близкото работно място, до детската градина, до парка в почивните дни и др. Но в същият момент ходенето пеша е най-естествения, екологичен и здравословен начин на придвижване. Подобряването на условията за пешеходно движение повишава качеството на градската среда и допринася за жизнеността на града. Централната градска част на град Габрово е много подходяща за пешеходно придвижване – компактна, с висока плътност на обитаване, с концентрация на социални активности, публични пространства, зелени площи и др.

Значителна част от ежедневните придвижвания са на разстояния, които могат да бъдат изминати пеша, ако времето, възрастта и здравословното състояние на човек го позволяват. Повишаването на дела на пешеходното движение ще доведе до значителни ползи за обществото.

Ян Геел – консултант на Столична община и автор на доклада: *"Публични пространства и обществен живот – пешеходното движение означава много повече от самото ходене – то дава възможност за пряк контакт на хората със заобикалящата ги градска среда, за срещи и дейности на открито, за разнообразни преживявания и социални контакти. Пешеходното движение има ключова роля за създаване на жизнена, безопасна и здравословна градска среда."*

Съществуващите пешеходни зони и пространства в центъра на града не са достатъчно добре свързани и не функционират като мрежа. Необходимо е те да се разширят и обвържат, така че да позволят безконфликтно пешеходно придвижване в от центъра на града. Подобряване на условията, комфорта и безопасността на пешеходното придвижване е един от основните приоритети на Плана за устойчива градска мобилност. Пешеходното движение е на върха на пирамидата на мобилността. То е ключово за превръщането на град Габрово в зелен, привлекателен, безопасен и достъпен град.

За развитието на пешеходното движение и системата от публични пешеходни пространства в град Габрово е необходимо ограничаване на транзитния автомобилен трафик през центъра на града. За реализирането му може да се обърне внимание на следните мерки:

- Намаляване на скоростта на движение на автомобилите в центъра на града чрез транспортно-успокоена зона с ограничение на скоростта до 30 км/ч, повдигане на пешеходни пътеки и др.;
- Ограничаване или напълно премахване на паркирането от ключови обществени пространства и пешеходни зони в града;
- Създаване на цялостна пешеходна мрежа в централната градска част чрез обвързване на съществуващите и създаване на нови пешеходни зони;
- Подобряване на пешеходната свързаност в жилищните квартали - до училища, детски градини, спирки на обществения транспорт и др.;
- Повишаване на безопасността на пешеходното придвижване чрез подобряване на възможностите за безопасно пешеходно пресичане и др.;

- Повишаване на комфорта на пешеходното придвижване чрез подобряване на настилките и подобряване на пешеходната достъпност до градските паркове;
- Цялостно обновяване на градската среда. Подобряване на уличното осветление. Подобряване на градските съоръжения и намаляване на визуалното замърсяване чрез прилагане на стандарти за градска среда.

3. Мерки за подобряване на велосипедното придвижване

Карането на велосипед е добра алтернатива за придвижване в градска среда, която трябва да се насърчава и стимулира като основно средство за придвижване. Велосипедното движение ще допринесе за намаляване на задръстванията и понижаване нивата на вредни емисии, комбинирайки предимствата си на гъвкавост и свобода на придвижване.

Велосипедното движение в повечето случаи е здравословно, но крие и сериозни рискове за живота и здравето на практикуващите го. Ето защо при изготвяне на ПУГМ се залага приоритетно на развитието на велосипедния транспорт, чрез изграждане на мрежа от безопасна, удобна и взаимно обвързана велосипедна инфраструктура. В някои градове в Европа велосипедното движение се е наложило като основен начин за придвижване с най-голям дял в разпределението на пътуванията. В тези градове се е наложила велосипедна култура, в която карането на велосипед се е превърнало в масова практика за почти всички жители, които имат физическата възможност да го практикуват от ранна детска възраст до дълбока старост.

Както в град Габрово, така и в цялата страна съществуват множество трудности за възприемане на велосипеда като средство за придвижване. Сред най-значимите са:

- възприемане на велосипеда единствено като средство за отдых и спорт;
- ограничени възможности за превоз в обществен транспорт;
- липса на стоянки и места за оставяне на велосипедите;
- липса на цялостно изградена велосипедна мрежа, конфликтни точки с автомобилния трафик и замърсен въздух.

Въпреки все още ниския дял, велосипедното движение в град Габрово има определен потенциал за развитие. За развитието на този потенциал е необходимо да се обърне внимание на четири ключови фактора със съответните мерки:

➤ Свързаност:

- Отделните трасета да са обвързани в единна мрежа, така че да позволяват безпрепятствена връзка с всички части на града. При невъзможност за обвързването на отделните трасета преминаващи през територията на град Габрово да се предвидят съвместими споделени трасета, по които да се осъществява връзка;
- Велосипедните трасета да се проектират по начини, които осигуряват скоростни връзки между отделните жилищни квартали и центъра на града. Да бъдат възможно най-директни където е възможно. Препоръчително да са обособени и да дават възможност за по-висока скорост на придвижване;
- Велосипедната мрежа на град Габрово да бъде с необходимите излази от града за свързването ѝ с бъдещи велосипедни трасета към близките малки населени места;
- Въвеждане на система за споделени велосипеди, както в централната градска част, така и в жилищните квартали. Системата може да включва и електрически велосипеди, скутери и други персонални електрически превозни средства - тротинетки;

➤ **Безопасност:**

- Велосипедните трасета да са отделени от автомобилния трафик, достатъчно широки и да не създават допълнителна заплаха за велосипедистите. При невъзможност да се изгради самостоятелно трасе да се подходи със споделени трасета, които да бъдат сигнализирани със съответните знаци;

- Безопасността е свързана с габаритите на кръстовищата и организацията на движение. В бъдещи реконструкции на кръстовищата да се предвижда успоредно изграждане на велотрасетата или въвеждане на споделено използване на същите. За подобряване на безопасността и удобството на велосипедното движение са необходими промени в градския дизайн и организацията на движение в натоварени улици и кръстовища – геометрично оформяне на кръстовищата, осигуряване на видимост за велосипедистите в кръстовищата, оформяне на подходите към кръстовищата, продължаване на настилната на велосипедни алеи през кръстовищата и др.;

- Да се избягва изграждането на велосипедни трасета през най-натоварените транспортни артерии на града, а успоредно на тях в по-спокойна и безопасна среда;

- В центъра на града и жилищни зони с тесни улици е препоръчително въвеждането на успокоен трафик (зони 30 км/ч). По този начин велосипедисти и движение може да бъде споделено с автомобилно движение;

- Да се избягва изграждане на велотрасета върху тротоарната мрежа. Велосипедното и пешеходно придвижване е препоръчително да не се конкурират за използване на територията;

- Рекреационните велосипедни трасета формират специфична мрежа в градските паркове и околградския, район. Велосипеден маршрут за спорт, отдых и туризъм, като може да бъде споделен с пешеходци. Велосипедно трасе е обособено пространство за велосипедисти и по възможност да преминава само в периферията на парковете. Ако, велосипедно трасе пресича парк, е необходимо то да бъде разделено от пешеходното движение и отчетливо обозначено;

- Важно е да се създаде и прилага определен стандарт за сигнализация и маркировка на трасетата, който да се прилага навсякъде, тъй като това създава разпознаваемост и фактор за сигурност и удобство.

➤ **Удобство:**

- Габрово е град с релефни ограничения в по-голямата част от територията си, което е от особено значение за проектиране и изпълнение на велосипедни трасета. Необходимо е в бъдещи планове за изграждане на велосипедни трасета да се обърне особено внимание на качеството на настилките, наклони, маркировка и други фактори, които правят използването им приятно и комфортно за велосипедистите;

- Необходимо е изграждане на допълващата велосипедна инфраструктура. Изграждане на интермодални центрове с възможност за паркиране и заключване на велосипеди. Велосипедни стоянки и места за сигурно оставяне на велосипедите в публичните пространства, административни, обслужващи, културни и други обекти;

- Вело-паркинги при основните спирки на обществения транспорт, възможности за превозване на велосипеди в градския транспорт и др. Подобряване на достъпа с велосипеди до спирките на обществения транспорт;

- Стимулиране на търговски и бизнес центрове, офис и жилищни сгради да изграждат паркинги за велосипеди;

➤ **Психологическа нагласа:**

- Необходимо е провеждане на информационни кампании и мерки за цялостна промяна в нагласите и отношението към велосипедния транспорт. Всички участници в движението да възприемат велосипедистите като равностоен участник в движението;

- Обучение по пътна безопасност в училищата и в детските заведения (каране на велосипед или тротинетка в градски условия);

- Събития и кампании за популяризиране на велосипедния транспорт с участието на известни личности;

- Организиране на събития от типа „Ден за ходене на училище с велосипед“;

- Кампании с работодатели за насърчаване използването на велосипеден транспорт от техните служители;

- Създаване на карта с велосипедните маршрути в град Габрово;

- Създаване на платформа/мобилно приложение за споделяне на велосипедни маршрути и друга информация, полезна за велосипедисти. Платформата може да бъде самостоятелна или на сайта на Община Габрово;

За развитие на велосипедното движение е необходима промяна в мисленето и отношението към този вид транспорт. В страните и градовете, където велосипедното движение е силно развито, то се възприема като модерен и престижен начин за придвижване в града. Тази промяна в мисленето трябва да се получи и в град Габрово, за което са необходими целенасочени усилия в образование, включително от най-ранна възраст, както и в кампании за популяризиране.

4. Мерки за подобряване на обществения транспорт

В "Генерален план за организация на движението в централна градска част на град Габрово пешеходната свързаност на територията на град Габрово", изготвено от "Фрибул" ООД пространственото разпределение на спирките на обществения транспорт (виж. Приложение) районите с висока концентрация на население, освен периферно са добре обслужени – откъм брой спирки и линии. Макар и с изявена тенденция за пространствено развитие през последните години, част от територии остават с по-затруднен достъп до спирки на МГТ.

Общественият транспорт в град Габрово има редица ключови проблеми:

- Ниска скорост на движение породени от релефните особености на града;

- Ниска честота на движение при някои линии;

- Незадоволително ниво на комфорт на превозните средства. Фактор, който постепенно се отстранява със закупуването на нови превозни средства;

За повишаване на използването на обществен транспорт от лица, които обичайно се придвижват с автомобил е от особено значение следното:

- Закупуване на нови превозни средства. Новите превозни средства да бъдат с вид и габарит съобразен с релефните особености на града и историческото му развитие. Да се разглеждат възможности за внедряване по отделните линии на превозни средства с технически характеристики, които да преодоляват възможно най-лесно предизвикателствата породени от уличната мрежа. От друга страна да се обърне специално внимание на факта, че при внедряване на различни по вид и технически характеристики превозни средства, ще доведе до повишен разход за тяхното подържане при равни други условия;

- Извършване на регулярни изследвания относно нагласите и нуждите на населението от градско придвижване и евентуално актуализиране на маршрути/връзки/спирки;

- Движение на превозните средства с по-кратки интервали, съобразявайки нуждите на населението и извършен икономически анализ относно повишените разходи;

- Бус-ленти: Основният недостатък на наземния обществен транспорт – зависимостта му от автомобилния трафик – може значително да се елиминира чрез отделянето му в обособени трасета. Актуализация на разписанията на маршрутите след въвеждане на нови бус ленти за движение. Осигуряване на строг контрол по спазването на ограниченията за движение на автомобили в бус лентите;

- Подобряване на визията на спирките (по-добра защита от метеорологични явления).

В изпълнение на концепцията ПУГМ се поставят следните мерки към таксуването в обществения транспорт:

- Опростени канали за продажба – чрез мобилно плащане или чрез интегрирана в платформата платежна система.

Община Габрово си поставя през следващите години да проучи възможността за развитие на нови междуселищни линии, които да обслужват близките населени места с разписания и скорости, отговарящи на съвременния начин на живот и трудова заетост на населението.

5. Мерки за подобряване на градската логистика

Градската логистика е процес на транспортиране и складиране на стоки и товари в града. Товарният трафик е основен генератор на задръствания и неговото контролиране е сред основните задачи на градското и транспортно планиране.

Градската логистика включва голям брой участници и дейности – логистични и транспортни оператори, спедиторски и куриерски компании, търговски вериги, дейности и услуги по зареждане на ресторанти, магазини, доставки по домовете и др.

Логистичните проблеми и предизвикателства на територията на града, включват: влошаване на условията на трафика, конфликти с други превозни средства, пешеходци и др. През последните години значително нараства делът на превозите, свързани с електронна търговия, куриерски услуги, доставки по домовете. Като цяло в община Габрово няма данни и цялостно изследване на градската логистика. Мерките и решенията, които се прилагат, не разглеждат комплексно логистичните процеси, а по-скоро отделни техни аспекти.

Необходима е подходяща транспортна инфраструктура и регламентиране на места за спиране за извършване на товаро-разтоварните дейности. Това е и причината за честото нарушаване на движението на използващите уличната мрежа при извършване на доставките. Оптимизирането на градската логистика изисква предприемането на цялостен комплекс от мерки, насочени към управлението на цялата верига по доставките, така че да се отчетат оперативните, пазарните, инфраструктурните и регулаторните характеристики на градската среда. Превозът на различни видове продукти и материали се извършва основно от частни търговски дружества, които се стремят да минимизират финансовите разходи.

На европейско ниво по-осезаема промяна в посока изследвания, законодателство и пилотни проекти в областта на градската логистика се наблюдава през последните десетина години и особено след приемането през 2011 г. от Европейската комисия на Бялата книга (Пътна карта за постигането на Единно европейско транспортно пространство – към конкурентоспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите). В Бялата книга е заложено постигането на практически свободна от въглероден двуокис градска логистика в градовете до 2030 г. Към настоящия момент Община Габрово не разполага с цялостна стратегия за градска логистика. В рамките на градското транспортно планиране товарните превози не са задълбочено разглеждани, а логистичните изисквания на частните компании не са обхванати.

Концепцията за устойчива градска мобилност предлага следните подходи за регулиране на градската логистика:

- Навлизането на тежкотоварен транспорт в града да се ограничава чрез пропускателен режим и издаване на пропуск на тежкотоварните автомобили;
- Логистичните операции в града да се извършват предимно с лекотоварен транспорт, при ясен регламент и строго определени ограничения по отношение на време за доставки и вид на превозните средства;
- Изграждане на градски логистични центрове извън централна градска част.

6. Мерки за подобряване на паркирането

Територията на градовете почти навсякъде в България е ограничена и възможностите за временно паркиране в град Габрово не прави изключение. Ограниченията могат да бъдат разделени в 5 основни направления:

- Недостатъчно места за паркиране в централна градска част (ЦГЧ);
- Недостатъчно места за паркиране в периферните жилищни части на града;
- Липса на подземни и надземни многоетажни паркинги;
- Увеличената моторизация, включително на живеещите в центъра, води до увеличено търсене на места за паркиране;
- Задръстени улици със спрели или паркирали автомобили.

В платените зони за временно паркиране, не са създадени условия за краткосрочно паркиране на обслужващи автомобили, в т. ч. куриерски фирми и доставчици, за товаро-разтоварни дейности, което създава затруднения на движението и допълнителен трафик при търсене на места за спиране. Сериозен проблем, свързан с паркирането, съществува в района около медицински заведения, културни, административни обекти и др., около които не са изградени паркинги за посетители. Проблем с нерегламентирано паркиране в зелените площи и тротоарите поради недостатъчно паркоместа съществува и в жилищните квартали.

Паркирането в градска среда не е право, а услуга, която заема публично пространство и трябва да бъде заплатено от този, който го използва. Цената за паркиране е важен компонент в общия разход при използване на личния автомобил и може да регулира неговото използване. Евтиното паркиране стимулира използването на личните автомобили. Обратно - високата цена за паркиране прави използването на автомобила относително скъпо, спрямо алтернативите като градски транспорт, велосипед и др.

ПУГМ предлага следните подходи и мерки:

- Увеличаване на платеното улично паркиране чрез разширяване обхвата на зоната за платено улично паркиране и общия брой платени паркоместа (задължително след извършен социално-икономически анализ от ползите от въвеждането на мярката);
- Въвеждане на повече категории зони и паркоместа, отразяващи различните функционалности и характеристики на отделните градски територии;
- Добавяне на локални зони за платено паркиране извън обособената компактна „зона“ – в жилищните комплекси и части от града с концентрация на бизнес, търговски и обществени функции;
- Намаляване гъстотата на улично паркиралите автомобили чрез намаляване броя на паркоместата в отделните зони, в резултат изграждане на места за паркиране на велосипеди, велоалеи и пешеходни пространства. Ограничаване на броя на местата „Служебен абонамент“ в зоните и повишаване на цените им. Поетапно осигуряване и изграждане на велостоянки в рамките на зоните за платено паркиране;
- Изграждане на подземни, надземни и многоетажни зони за временно паркиране и обвързването им с обществения транспорт. За изграждането им да се проучват, общински държавни и частни терени.

В следващите години Община Габрово да обърне внимание за изграждане на обособени зони за паркиране в местността "Узана". Чрез създаването на регламентирано паркиране ще се намали значително замърсяването и увреждането на туристическата местност "Узана".

7. Мерки за въвеждане на електромобилност

Проблемите със замърсяването на въздуха и шума в градовете могат да се преодолеят евентуално с повишено използване на електрически превозни средства. За стимулиране и насърчаване използването на електрически превозни средства редица градове в света стимулират и насърчават използването им, чрез различни данъчни облекчения, субсидии за закупуване, безплатно паркиране, изграждане на обществени системи за зарядни станции и др.

Разпространението на електромобили в община Габрово е все още твърде ниско. Община Габрово извършва регистрация на електромобили за издаване на стикер за безплатно паркиране.

На територията на градовете в България съществува единен проблем при стимулирането на използващите електрически превозни средства, състоящ се в задължително подаване на заявление до съответната община за издаване на стикер за безплатно паркиране. Националната инициативата за въвеждане на еко стикери при преминаване на автомобилите през ГТП е възможност, за допълнително идентифициране на електрическите автомобили, без да е необходимо задължително подаване на заявление за издаване на стикер за безплатно паркиране.

Мерки за стимулиране развитието на електромобилността:

- Електромобилите са освободени от данък МПС;
- Възможност за безплатно паркиране в зоната за платено паркиране;
- Изграждане на мрежа от зарядни станции за електромобили;
- Финансови стимули за преодоляване на високата цена на електромобилите спрямо стандарта на живот в града.

Електрическата мобилност да се разглежда в два аспекта:

- електрически превозни средства с повече от две колела;
- двуколесни индивидуални електрически превозни средства (в т.ч. лични и споделени).

За развитие на двуколесни индивидуални електрически превозни средства Община Габрово следва да предприеме следните мерки:

- Създаване на споделени трасета за движение на велосипедисти и двуколесни електрически превозни средства;
- Определяне на места за позициониране на споделени скутери;
- Определяне на зони на обслужване;
- Проучване на нормативната уредба за възможностите за развитие;
- Постоянни инициативи за пътна безопасност.

Община Габрово да продължи да търси възможности за финансиране закупуването на служебни електрически превозни средства, както от Национален доверителен еко фонд, така и от други източници с местно и европейско финансиране.

8. Мерки за внедряване на интелигентни транспортни системи

Акцент в съвременното градско транспортно планиране е увеличаване на ролята на интермодалността за задоволяване на транспортните нужди, на възможността за удобно комбиниране на различни видове транспорт. Комбинирането на различните видове транспорт за градски пътувания следва да води до оптимизиране на времепътуването и свързаните с това разходи на пътниците, което изисква гъвкава тарифна система, удобни връзки, висока честота на движение, оптимална и ефективна мрежа на обществения транспорт.

Система за управление на обществения транспорт и интеграция с други системи:

- информация за пътниците на спирките и в превозните средства;
- гласово известяване;
- автоматично управление на светофарните уредби по кръстовищата;
- динамични информационни услуги за трафика – знаци с променливо съдържание, задаващи препоръчителна скорост, информация за метеорологичното време вкл.предупреждения за смог и др.;
- показване на броя на свободните места за паркиране;
- мобилни приложения - приложения с информация за разписанието на обществения транспорт;
- интегриран мониторинг на трафика от системата за управление на движението за елиминиране или избягване на задръстванията;

Център за управление на мобилността:

- Уеб базирани форми за заявяване на отделни услуги, техники за визуализация, GIS функционалности, алгоритми за надграждане на планиране на пътуването, динамичен уеб портал за информация и за обществени транспортни услуги;
- Единен център за регулиране на движението, за събиране, обработка и предоставяне на трафик информацията, за управление на информационната, интермодална платформа, за осъществяване на обратна връзка с гражданите.

- Създаване на цялостен транспортен модел и прилагане на системен подход за оптимизиране на маршрутната мрежа, създаване и поддържане на цялостен транспортен модел, включващ всички мрежи и видове транспорт, с моделиране на търсенето. Моделът ще послужи за проследяване на натоварването с пътници по спирките и линиите. Провеждане на специализирани анкетни изследвания относно качеството на услугата и поведението на пътуващите;

- Набиране на данни за търговския трафик и разработване на План за устойчива градска логистика. Провеждането на проучване с цел набирането на данни за целия логистичен процес - събиране и систематизиране (с помощта на GIS) на подробни данни за наличните търговски и логистични центрове, складови бази, тържища, пазари, по-големи търговски обекти.

- Набраните данни ще позволят изготвянето на цялостна стратегия (План за устойчива градска логистика), която следва да предложи мерки за оптимизиране на логистичните операции и да доведе до необходимата ефективност и устойчивост въз основа на сътрудничество между различните участници. ПУГЛ следва да включва:

- * Цялостен анализ на товарните превози, обхващащ всички логистични процеси на локално и регионално ниво, проблеми и възможности, свързани с логистиката на територията на община Габрово;

- * Разработване на сценарии за бъдещо подобрене;

- * Определяне на приоритети и измерими цели;

- * Система за контрол на тежкотоварното движение в града.

Възможен подход е инсталацията на оборудване за измерване на теглото в реално време на транспортните средства, движещи се на територията на града. Това ще даде възможност да бъде осъществяван контрол на тежкотоварните автомобили по отношение на тяхното тегло с цел намаляване на негативното влияние върху пътните настилки от движението на автомобили с тегло, надвишаващо максимално допустимото за дадена зона. В средносрочен или в дългосрочен план биха могли да се въведат допълнителни мерки на принципа „замърсителят плаща“ или такса трафик в зависимост от масата на товарния автомобил, покриването на изискванията на даден европейски стандарт за изгорели газове или друг критерий. Освен за пресмятане на таксата за всеки автомобил, въвеждането на Системата за контролиран достъп ще позволи реализирането на редица вторични мерки (например: гъвкаво тарифиране за престой на товарните автомобили на обособените за тях места и зони за товаро-разтоварване).

Община Габрово следва да внедри широк асортимент от ИТС системи създавайки институционален и оперативен модел за постигане на по-голяма степен на интеграция на данни, системи и обслужване. По такъв начин градът ще постигне пълно и единно управление в транспортно отношение и ще позволи реализирането на заложените проекти в дългосрочен план. От значение е източниците на данни (статични и динамични), както и на начините за тяхното набавяне, така че да се гарантира успешното им използване за реализиране на информационните системи. Това ще позволи дигитализация на всички дейности по контрол на движението, за всички участници и отделните институции, могат да осигурят управление чрез моделиране и предоставяне на по-широк набор от електронни услуги.

Събраната информация от различни източници, ще спомогне всеки един участник да планира своето пътуване, време, маршрут, цена и т.н. Наред с осигуряването на по-добра информираност чрез традиционните медийни канали и интернет.

Оптимизиране на режима на работа на светофарните уредби и подобряване на контрола и управлението на автомобилния трафик

9. Обобщен анализ

Планът за устойчива градска мобилност на община Габрово дава посоката, в която следва да се развива града. ПУГМ дефинира цели, като всяка цел съответства на един от елементите на визията. Устойчивата градска мобилност може да се приеме, че е постигната, когато имаме:

9.1. Достъпен град:

- Достъпна за всички граждани и гости транспортна система на град Габрово;
- Свързване на съществуващите пешеходни зони и пространства в централната градска част в единна система чрез изграждане на допълнителни трасета за пешеходци. В т.ч. подобряване на пешеходната свързаност в жилищните квартали и парковете;
- Обновяване на публичните пространства в община Габрово и ограничаване на паркирането в обществените пространства. Регулиране и засилване на контрола на паркирането на територията на целия град. Изграждане на буферни паркинги за автомобили в близост до спирките на обществения транспорт;
- Редуциране на шумовото и визуално замърсяване;
- Развитие на цялостна и свързана велосипедна мрежа, чрез обвързване на съществуващите и създаване на нови транзитни велосипедни трасета.

9.2. Безопасен град:

- Подобряване на безопасността и сигурността на всички участници независимо по какъв начин са избрали да се придвижват;
- Въвеждане на транспортно-успокоени зони в централната градска част и в жилищните квартали. Функционирането на транспортно успокоените зони в центъра на града, жителите се чувстват сигурни да се движат пешеходно и/или с велосипед;
- Повечето главни улици и кръстовища са трансформирани за безопасно пешеходно и велосипедно пресичане на едно ниво;
- Спазването на правилата за пътна безопасност се контролира от интелигентни транспортни системи, в т.ч. разширяване на системата за видео наблюдение и контрол, в т.ч. въвеждане на система за управление на пътните инциденти. В резултат на въведените мерки пътно-транспортните произшествия са намалели значително;
- Въвеждане на Система за контрол на тежкотоварното движение.

9.3. Зелен град:

- Намаляване на негативното влияние на транспорта върху здравето на хората и околната среда. Общественият транспорт е бърз и надежден, като по-голяма част от населението го предпочитат;
- Пешеходното и велосипедното движение са част от ежедневието за много от гражданите на града. Автомобилният трафик е силно редуциран и голяма част от пътуванията с автомобил са споделени;

- Автомобилният парк е обновен, като електромоделите преобладават;
- Широка мрежа от обществени и частни зарядни станции за електромобили е изградена на територията на целия град Габрово;
- Стимулиране на пешеходното и велосипедното движение;
- Стимулиране развитието и използването на екологичен обществен транспорт.

9.4. Привлекателен град:

- Увеличаване на привлекателността на градската среда и осигуряване на по-добро качество на живот;
- В централната градска част автомобилното движение е силно ограничено за сметка на пешеходното и велосипедното движение. Пешеходни и велосипедни алеи обвързват централната градска част, жилищните квартали и парковете;
- Голяма част от автомобилите са паркирани в новоизградените паркинги, което освобождава улиците и обществените пространства за разнообразни дейности на открито и социални контакти;
- Прилагане на системен подход за оптимизиране на маршрутната мрежа на обществения транспорт.

9.5. Интелигентен град:

- Въвеждане на транспортни иновации, подсилване на местната мобилност и икономика;
- Единна електронна платформа интегрира различните транспортни системи, като дава възможност за планиране на пътуванията от врата до врата;
- Електронно таксуване чрез единна карта;
- Интелигентни транспортни системи управляват трафика в реално време, (същевременно събират и анализират данни, които се използват за моделиране и планиране на градската мобилност);
- Въвеждане на комбинирано таксуване на пътуванията с обществен транспорт на територията на община Габрово за крайградски и вътрешноградски превози.

Планът за устойчива градска мобилност предлага набор от проекти и инициативи, които ще способстват за изпълнение на визията и целите на ПУГМ за превръщането на град Габрово в зелен, привлекателен, интелигентен, безопасен и достъпен град.

- Да продължи традиционното отбелязване на Европейска седмица на мобилността в Габрово, като част от политиките за устойчива градска мобилност;
- Периодично затваряне на части от центъра на града за автомобилно движение – за провеждане на различни събития, фестивали на открито и др.;
- Провеждане на кампании за стимулиране на пешеходното и велосипедното движение.

Д-р Веселин Грозданов Email: vesmart@abv.bg GSM: +359 898 58 58 41
--